

Faşizme, emperyalizme, feodalizme, ataerkiye ve her türden gericiğe karşı

PARTIZAN

Sayı: Haziran 2019/94 Siyasi Dergi Fiyatı: 7.50 TL ISSN: 2149-1216

FIRTINA İÇİNDE DAMLA OLUP KASIRGAYA DÖNÜŞMEK! "FIRTINAYA HAZIR OLUN"

Dünyada ve Türkiye'de Durum
Dibe çekilen kitle hareketiyle
buluşmak ve mayalanmak!

Partiyle Devrime
Şan olsun 1. Kongremize!

Kadın Sorununa Yaklaşım,
Devrime Yaklaşımdır!

PARTIZAN

BÜROLAR

Ankara:

Ataç 1 Sokak 13/4

Yenişehir

Tel: (0312) 433 10 23

İzmir:

Konak Mh. Faik Muhittin

Adam Cd. Nafis Tınaz

Çarşısı No: 28 Kat: 1/102

Kemeraltı

Tel: (0232) 484 72 83

Erzincan:

Ordu Cd. Ordu İşhanı Kat: 3

Tel: (0446) 223 45 82

Bursa:

Atatürk Cd. C. Koruyucu

İşhanı Kat: 5 No: 524

Osmangazi

Tel: (0224) 225 15 05

Mersin:

Bahçe Mh. 4604 Sk. No: 2/2

Akdeniz

Tel: (0324) 232 10 60

İçindekiler

Dünyada
ve Türkiye’de Durum
Dibe çekilen kitle hareketiyle
buluşmak ve mayalanmak!
Sayfa 5

Partiyle Devrime
Şan olsun 1. Kongremize!
Sayfa 37

Kadın Sorununa Yaklaşım,
Devrime Yaklaşımdır!
Sayfa 177

Yaygın süreli ISSN: 2149-1216

Nisan Yayımcılık ve Basım Sn. Ltd. Şti.

Yönetim yeri: Katip Mustafa Çelebi Mh. Tel Sk. No: 25 Kat: 3 Daire 9 Beyoğlu/İstanbul
Tel: 0212 2937376 nisan yayimcilik@hotmail.com **Sahibi ve Yazışleri Müdürü:** Vedat Yeler

Baskı: S.M Matbaacılık Basın Yayın A.Ş. Çobançeşme Mh. Sanayi Cd.

Altay Sk. No: 10/A Blok Yenibosna/İstanbul

SUNU

Merhaba,

Yeni bir sayımızla daha birlikteyiz. Bu sayımızın dosya konusu, dünyada ve Türkiye’de son on yılda yaşanan gelişmeleri özet olarak inceleyen bir makale...

Bu makale son on yıl içinde emperyalist kapitalist sistemin yaşadığı değişimi incelemekte ve şu an içinde bulunduğu duruma ilişkin somut bir analiz ortaya koymaktadır. Özellikle emperyalist kapitalist sistemin 2008 yılından beri bir türlü atlatamadığı mali krize değinmekte ve neo-liberal sistemin krizine işaret etmektedir. Bununla birlikte sistemin kriz halinin, yeni sömürü metotları geliştirmesinin önünde engel olmadığına vurgu yapılmaktadır.

Ayrıca emperyalist kapitalist sistemin kriz halinin, beraberinde dünya çapında kitle hareketlerini de tetiklediğine işaret edilmekte, en geniş tanımıyla “küreselleşme karşıtı” hareketler olarak tanımlanan bu kitle hareketlerinin sistemi aşmak-yıkarak değil, onun kimi zararlı yanlarını onarmayı hedeflediğine vurgu yapılmaktadır. Öte yandan makale, dünya çapında kapitalist emperyalist sisteme alternatif olan komünist hareketi de incelemektedir.

Dosya konumuz olan makalede ayrıca Türkiye’nin son yılda yaşadığı değişim de özetlenmekte; politik, kültürel, ekonomik vb. yönleriyle incelenmekte ve çeşitli sonuçlar çıkarılmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle Türkiye devrimci komünist hareketinin içinde bulunduğu duruma ilişkin de çeşitli analizler ortaya konulmaktadır.

Öte yandan bu sayımızda dosya dışı olarak her sayıda olduğu gibi kadın gündemli bir makalemiz de bulunmaktadır.

Yine bu sayımızda dosya dışı olarak son döneme ilişkin güncel değer taşıyan önemli ve tarihsel değeri olan kimi açıklamaları yayınlamayı, devrimci bir yayın olmamızın bir gerekliliği olarak kavırıyoruz.

Başta dosya konumuz olmak üzere yayınlamış olduğumuz makalelerin ilgiyle okunacağını düşünüyoruz.

Bir sonraki sayımızda buluşmak umuduyla...

Partizan

Dünyada ve Türkiye’de Durum

DİBE ÇEKİLEN KİTLE HAREKETİYLE BULUŞMAK VE MAYALANMAK!

►► Dünyamız kapitalist-emperyalist sistemin boyunduruğu altındadır. Emperyalistler hem kendi hakim oldukları ülkeler hem de bağımlı ülkelerdeki işbirlikçileri vasıtasıyla dünyaya yön veriyorlar. Bu sistem bir bütün olarak dünyada süren iç ve bölgesel tüm savaşların da tek sorumlusudur. Keza, dünyadaki göç, bundan kaynaklanan toplu ölümler, çekilen tüm acıların da sorumlusu emperyalist sistemdir. Diğer yandan emperyalistler kâr uğruna dünyayı bir ekolojik felakete doğru hızla sürüklemektedir. Hızla çölleşen dünyada, su rezervleri tükenmekte, tarım arazileri yok olmakta, ormanlar tükenmekte, denizlerdeki canlı türleri giderek azalmakta, kuş ve hayvan türleri yok olmaktadır vb. Sözün özü, dünyanın kurtarılması, emperyalist sistemin kökten yıkılmasıyla mümkündür. ◄◄

**FIRTINA İÇİNDE DAMLA OLUP
KASIRGAYA DÖNÜŞMEK!
“FIRTINAYA HAZIR OLUN”**

1. “Fırtınaya Hazır Olun!”
 - 1.1) Giriş
 - 1.2) Kriz Devam Ediyor!
 - 1.3) Neo-liberalizmin İflası!
 - 1.4) Emperyalist Kapitalist Sistemin Yeni Sömürü Yöntemlerine Dair
 - 1.5) Emperyalistler Arası Çelişkiler, Rekabet ve Pazar Paylaşımı
 - a) ABD Emperyalizmi: “Kağıttan Kaplan!”
 - b) Çin Sosyal Emperyalizmi: “Çin Mali” Ejderha
 - c) Avrupa Birliği Emperyalizmi: İhtiyar Dinazor!
 - d) Rusya: Uyanan Ayı!
 - e) Sonuç
 - 1.6) Pazar Paylaşımında Yeniden Latin Amerika
 - 1.7) Yeni Pazar Paylaşımında Afrika
 - 1.8) Emperyalist Rekabet Savaşında Ortadoğu
 - a) Suriye İç Savaşı ve Kürtler
 - b) ABD İran Çelişkisi
 - c) Türkiye ABD Çelişkisi
 - 1.9) Dünyada Yoksulluğun Boyutu
 - a) Kitlesele Yoksulluk
 - b) Yoksulluktan En Fazla Etkilene Kesim Olarak Çocuklar
 - c) Yoksulluk Kıskaçında Kadınlar
 - d) İç Savaşlar, Bölgesel Savaşlar Sonucu Göç
2. Dünyada Devrimci Durum
 - 2.1) “Küreselleşme Karşısı” Toplumsal Hareketler
 - 2.2) Uluslararası Komünist Hareket

1. “FIRTINAYA HAZIR OLUN!”

1.1) Giriş

Başlıktaki bu ifade bize ait değil. Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Christine Lagarde, 11 Şubat’ta Dubai’de düzenlenen World Government Summit toplantısında, ülke yönetimlerinden, olası bir fırtınaya karşı hazırlıklı olmalarını istedi. IMF Başkanı ayrıca hükümet ve şirketlerin yüklü borç masraflarının da çeşitli riskler oluşturduğuna dikkat çekti ve ekledi: “*Havada çok fazla bulut olduğunda, fırtınanın çıkması için gereken tek şey bir yıldırımdır.*” (11 Şubat 2019)

Proletarya Partisi'nin 2007'de gerçekleştirdiği 8. Konferans'tan günümüze emperyalist kapitalist sistemde yaşanan değişim ve gelişmelerin özeti olan bu ifadeler; son on yılda genel anlamıyla dünya ekonomisinin özel anlamıyla da emperyalist kapitalist sistemin gerçekliğine dairdir. Bu çalışmada 8. Konferans'tan sonraki 10 yıl içinde emperyalist kapitalist sistemde yaşanan gelişmeler ve bunun sonucunda ortaya çıkan değişimler ve elbette dünyada devrimci durum özet olarak incelenecektir.

Dünyamız kapitalist-emperyalist sistemin boyunduruğu altındadır. Emperyalistler hem kendi hakim oldukları ülkeler hem de bağımlı ülkelerdeki işbirlikçileri vasıtasıyla dünyaya yön veriyorlar. Bu sistem bir bütün olarak dünyada süren iç ve bölgesel tüm savaşların da tek sorumlusudur. Keza, dünyadaki göç, bundan kaynaklanan toplu ölümler, çekilen tüm acıların da sorumlusu emperyalist sistemdir. Tıpkı açlığın, yoksulluğun, işsizliğin de tek sorumlusu olduğu gibi. Diğer yandan emperyalistler kâr uğruna dünyayı bir ekolojik felakete doğru hızla sürüklemektedir. Hızla çölleşen dünyada, su rezervleri tükenmekte, tarım arazileri yok olmakta, ormanlar tükenmekte, denizlerdeki canlı türleri giderek azalmakta, kuş ve hayvan türleri yok olmaktadır vb. Sözüün özü, dünyanın kurtarılması, emperyalist sistemin kökten yıkılmasıyla mümkündür.

1.2) Kriz Devam Ediyor!

Emperyalist kapitalist sistemin bir kriz içinde olduğu bizzat bu sistemin sözcüleri tarafından dillendirilmektedir. Nitekim IMF Başkanı'nın açıklaması bununla ilgilidir. Üstelik “fırtına”dan sadece IMF Başkanı değil yardımcısı da bahsetmektedir. ABD merkezli finans haber ajansı Bloomberg'in Bankacılık Konferansı'nda konuşan IMF Birinci Başkan Yardımcısı David Lipton da “*fırtına öncesi sessizlik*” uyarısında bulunarak neo-liberalizmin barutunun tüendiğini itiraf etmektedir. (12.12.18) Emperyalist kapitalist sistemin bugünkü krizi, 2007'de ABD'de başlayan Mortgage krizinden sonra bir türlü toparlanamayan dünya ekonomisiyle yakından ilgilidir. 2007'de başlayan ve 2008'de yaygınlaşan kriz, emperyalist-kapitalist sistemin yaşadığı en derin yapısal krizlerden biri olarak ortaya çıkmış durumdadır.

*“2008 krizi, kapitalizmin tarihinde Büyük Depresyon'dan bu yana görül-
müş en derin krizdir. Nisan 2009'dan bu yana zayıf da olsa toparlanma işa-
retleri mevcut olsa da yığinsal işsizlik, devasa bütçe açıkları, kamu borç
stoklarındaki büyük çapta artışlar, finansal sektördeki kredi kurumasının*

henüz tamamen çözülememiş olması ve türev araçların barındırdığı risklerin devam etmesi gibi faktörler toparlanmanın önünde ciddi engeller oluşturmaktadır. (...) Diğer taraftan, finansal krizi gerçekte bir semptom olarak görmek gerekir. Finansal kriz, 1960'ların sonlarından bu yana, giderek büyüyen kapitalist aşırı birikim, aşırı kapasite yatırımları, aşırı üretim ve beraberinde kâr oranlarının giderek düşmesinin ve uzatılmış bir durgunluğun sonucudur. Giderek finansallaşan ABD ekonomisinin canlılığını koruyabilmesi için 2000 yılındaki Wall Street borsa balonu ve mortgage balonu gibi balonlar yaratılması gerekli olmuş ve akabinde bu son balonun patlaması krize yol açmıştır.” (Mustafa Durmuş, Ekonomik Yaklaşım, 2010)

Bilinmektedir ki, kapitalist emperyalist sistemin krizleri sistemde aşırı üretim sonucu ortaya çıkan artık sermayenin buharlaşmasını ve böylece sistemin kendisini yeniden üretmesi olanağını sağlayan, ani ve zora dayalı çözümler olarak ortaya çıkmaktadır. Ve halihazırda mevcut olan sistemin ortaya çıkardığı çelişkiler sonucunda kendini yeniden üretmediği noktada patlamaktadır. Yerel düzeyde yaşanan krizlere çözüm görece daha kolayken, yapısal olarak yaşanan krizler ise sistemin koma halini tariflemektedir.

Günümüzde emperyalist kapitalist sistemin yaşadığı kriz de yapısaldır ve daha önce yaşanan 1857, 1929 ve 1974 krizlerinden daha ağır bir koma haline işaret etmektedir. Emperyalist kapitalizmin yaşamış olduğu kriz, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında, emperyalist güçler arasında hegemonik bir güç olarak ortaya çıkan ABD emperyalizminin merkezinde olduğu bir krizdir. Ve sadece ekonomik değil politik, askeri ve bunlara paralel biçimde ekolojik, sosyal ve kültürel olarak ortaya çıkmış ve yaşanmaktadır.

Bu krizin kökleri, 1929 “Büyük Buhranı” olarak adlandırılan kriz sonrası oluşturulan Bretton Woods (BW) sisteminden arta kalanların çökmesine dayanmaktadır. Diğer bir ifadeyle; kapitalist emperyalist sistemin krizden çıkış adına uygulamaya koyduğu politikalar yeni bir krizin zeminini oluşturmaktadır. BW sistemiyle, ABD doları altına endekslenmiş ve dolar dünya genelinde rezerv para olarak kullanılmaya başlanmıştı. Ne var ki bu sistem, 1974 kriziyle sürdürülemez olduğunu kanıtlamıştı. 1970'lere gelindiğinde II. EPS'nin mağlupları Almanya ve Japonya, ABD emperyalizmine karşı ticarete fazla vermeye başlayıp ve rezerv para olarak kullanılan doların karşılığını isteyince, ekonomik anlamda işler tersine dönmeye başlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda ABD emperyalizmi, hegemonyasını sürdürmek için ABD dolarının altına bağlı olmadığını ilan etmek zorunda kalmıştır.

ABD emperyalizminin hegemonyasını amaçlayan BW sistemine paralel olarak politik, ekonomik ve askeri alanlarda kurulan Birleşmiş Milletler (BM), IMF, GATT (sonradan DTÖ) ve NATO gibi kurumlar ise varlıklarını devam ettirmekle birlikte, bu süreçle birlikte aşınmaya başlamışlardır.

Sistemin 1970 krizinden çıkışı, ABD ve İngiliz emperyalizminin önderliğinde uygulamaya konulan ve “neo-liberal” olarak adlandırılan politikalarla sağlandı. Bir on yıl sonra emperyalizme bağımlı Türkiye ekonomisine de yansıyacak bu politikalar; liberalizasyon (serbestleşme), deregülasyon (küralsızlaştırma) ve privatizasyon (özelleştirme) olarak adlandırıldı. Neo-liberal politikalarla amaçlanan, emperyalist-kapitalist sistemin krizden çıkması için sermayenin önünde duran bütün engellerin özellikle de SSCB ve ÇHC’nin varlığında sosyalist sistemin baskısıyla Keyneysen politikaların ürünü olarak ortaya çıkan, “refah devleti”, “sosyal devlet” kazanımlarının adım adım tırpanlanmasıydı.

Neo-liberal politikalar doğrultusunda çıkartılan yasalar ve atılan adımlarla, emperyalist mali sermayenin, teknolojinin gelişmesinin avantajlarını da kullanarak hiçbir bürokratik ve yasal engele takılmadan olanca hızıyla dünyanın her yerine ulaşması ve gerektiğinde geriye çekilmesi amaçlandı. Bu politikaların bir diğer amacı da uluslararası iş bölümünün yeniden düzenlenmesiydi. Yeni iş bölümünde üretimin her aşamasının parçalara ayrılması ve tekeli sermayeye bağımlı enformel üretimin yaygınlaştırılması hedeflendi. Bu ise proletaryanın ve emekçilerin üretim aşamaları bazında parçalara ayrılmasını, böylelikle de sömürü karşısında biraraya gelişlerinin zorlaştırılmasını amaçlıyordu.

Ekonomik alanda uygulamaya konulan neo-liberal politikaların politik ayağında ise devletlerin bu politikalara uygun hale getirilmesi hedeflendi. Yukarıda işaret ettiğimiz “sosyal devlet” kavramının yerini devletlerin piyasaya müdahale etmesinin ve “eğitim”, “sağlık”, “ulaşım” vb. hizmetleri vermesinin doğru olmadığı tezleriyle küçültülmesi aldı ve bu hizmetlerin daha işlevli hale getirilmesi gerektiği propagandasıyla, proletaryanın ve emekçilerin kazanımlara yönelik yoğun bir saldırı dalgası başlatıldı. Bu saldırı dalgasıyla birlikte proletarya, ücretliler, küçük ve orta üreticiler kendilerini son derece eşitsiz şartlardaki “serbest piyasa” denilen koşulların içinde buldular. Deyim yerindeyse emperyalizm ve proleter devrimler çağında liberal politikalar, neo-liberal politikalar olarak yeniden üretildi ve serbest rekabetçi kapitalizm döneminin “vahşi kapitalizm” uygulamaları güncellendi. Böylelikle proletarya ve emekçiler, düşük ücret, esnek ve güvencesiz çalıştırma, sendi-

kasıtsızlaştırma, devlet eliyle yapılan temel hizmetlerin özelleştirilmesi ve paralı hale getirilmesi, tarıma yönelik destekleme politikalarının kaldırılması, tarım alanlarının emperyalist çokuluslu şirketlere açılması vb. kısaca değinebileceğimiz sonuçlar ortaya çıktı.

Kuşkusuz ki, bu süreç hem emperyalistler hem de enternasyonal proletarya ve ezilen dünya halkları açısından kolay olmadı. Neo-liberal politikalar doğrultusunda gerçekleştirilen saldırılar, direnişle karşılandı. Bu nedenle çok yoğun bir baskı ve şiddetle hayata geçirildiler. Pek çok ülkede örtülü operasyonlarla darbeler gerçekleştirildi. Askeri faşist diktatörlüklerle bu politikaların uygulanması sağlanmaya çalışıldı. Nitekim Türkiye’de 24 Ocak kararları neo-liberal politikaların uygulanmasının adımıdır ve 12 Eylül 1980 AFC’si, bu politikaların uygulanması için toplumsal muhalefetin bastırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Emperyalist kapitalist sistemin krizden çıkmak için uygulamaya koyduğu neo-liberal politikalar sadece ekonomik ve buna paralel olarak devletlerin yeniden düzenlenmesiyle hayata geçirilmemiştir. Aynı zamanda toplumların yeniden şekillendirilmesi ve saldırının meşrulaştırılarak, rıza üretilmesi için ideolojik saldırı dalgası da geliştirilmiştir. “Sınıflar ve sınıf mücadelesinin bittiği”nden, “tarihin sonunun geldiği”nden bahsedilmeye başlanmış, “demokrasi” yeniden keşfedilmiş, “Marksizm’in öldüğü” iddia edilmiştir!

1.3) Neo-liberalizmin İflası!

Bu dönemin sonu, arada yaşanan kimi bölgesel krizlere rağmen 2008’de ABD’de yaşanan gayri menkul (mortgage krizi) balonunun patlamasıyla ortaya çıkan krizle gerçekleşti. Emperyalist-kapitalist sistem, bütün çabasına rağmen reel sektörde kâr oranlarının düşmesinin önüne geçememiş, kapitalist sisteme içkin olan işsizlik, yapısal hale bürünmüş, toplam talep gerilemiş ve sermaye finans alanında rant ve spekülasyona yönelmiştir. Buna paralel olarak da artı-değer üreten sektörlerdeki kâr oranlarındaki düşüş artan oranlarda sürmüştür. Bu gelişmeler, tam da K. Marks’ın kapitalist sisteme dair çözümlemesinde ifade ettiği “kâr oranlarının düşme yasası”na uygun olarak yaşanmıştır. Sermaye kâr oranının düştüğü yerde durmamış, sömürsünü gerçekleştirmek için başka alanlara kaymıştır.

2007 yılına gelindiğinde dünya çapında gayrisafi hasıla 45 trilyon dolarken, borcu borçla teminat olarak gösteren ve gerçek karşılığı olmayan kağıtların değerinin 600 trilyon dolara ulaşmış olması yaratılan balonun devasa boyutunu

göstermekteydi. Balonun bir yerden patlaması kaçınılmazdı. Nitekim bu balonun patlaması, ABD'deki gayrimenkul piyasalarında kredilerin geri dönmemesiyle gerçekleşti. Kriz *“gayrimenkul piyasalarında aşırı borçlanmanın ve onun üzerinde türeyen menkulleştirme hummasının yarattığı spekülatif balonun patlaması başlattı. ... yapısal krizin birikim ve üretim kapasitesi fazlası, tüketim eksikliği sorunlarının basıncını, kredi genişlemesi ve finansallaşma ve yönetme ... finans dışı (artı değer üreten) sektörde kâr oranlarının on yıllardır aşılamayan kronik bir gerileme...”* nedeniyle başladı. (E. Yıldızoğlu, 17 Eylül 2018) Sonrası ise yeni iflaslarla büyümesi oldu.

2008 krizi, emperyalist kapitalist sistemin sermayenin genişlemiş yeniden üretimini, finansal spekülasyonlara bağlaması nedeniyle ortaya çıktı. *“Borç ve spekülasyon köpüğü patladığında, kredi piyasaları bir anda kilitlendi. Finans sektörü, bankalar çökme noktasına geldi. Küresel bir resesyon yaygınlaşmaya, küresel ticaret hızla gerilemeye başladı. Batık Kargo İndeksi tarihinde görülmemiş düzeylere geriledi.”* (E. Yıldızoğlu, agy)

Yaşanan krizi gidermenin yolu, sermaye birikiminin yasasına uygun olarak, ortaya çıkan kapasite fazlasının ve borçlarını ödeyemeyen işletmelerin tasfiyesinden; toplumsal ve insani sonuçlarına bakmadan piyasanın önünün açılmasından geçiyordu. Kapitalizmin kriz yasası bunu emrediyordu. Ancak bunun yerine, ABD Merkez Bankası başta olmak üzere büyük bankalar; şirketleri ve bankaları kurtarmak için faizleri hızla düşürdüler ve piyasaya toplam 15 trilyon dolar enjekte ettiler. Böylelikle mali çöküş, resesyonun depresyona dönmesi önlenmedi ama piyasaların temizlenmesini de engellendi. *“Böylece, ekonomik büyüme açısından 2008 öncesi döneme dönülemediği gibi, kapitalizmin merkez ekonomileri, 10 yıllık bir düşük büyüme trendi ile yetinmek zorunda kaldı. Bu dönemde toplam küresel borç 250 trilyon dolara ulaşarak 2007'deki düzeyi yüzde 75 oranında aştı. Borca dayalı büyüme eğilimi (kapitalizmin yapısal krizi) değişmediği gibi güçlenerek devam etti.”* (E. Yıldızoğlu, agy)

Lenin'in de berrakça ortaya koyduğu üzere, emperyalizmin ayırt edici özelliklerinden birisi, sermaye ihracıdır. Kapitalizmin emperyalizme evrilmesinin başlangıcından itibaren sermaye ihracının önemli bir tutarı borca dayanmaktaysa da, 1880'lerden sonra borçlanma ve gerçek karşılığı olmayan para miktarı; reel üretimin önüne barikat olan, onun gerçekleşmesini boğan bir köpüğe dönüşmüştür. Sadece emperyalist tekeller ve devletler borçlanmamıştır. Uygulamaya konulan neo-liberal politikalar sonucunda ücretlerin reel olarak sürekli düşüş içinde olması, işsizliğin ve yoksulluğun kronikleşmesi,

serbest piyasa denilerek küçük ve orta boy üreticilerin emperyalist tekellerin insafına bırakılması vb. proletaryanın ve üretim içinde olan emekçilerin geçimlerini sağlayabilmek için sürekli bir borç batağı içinde olmalarına yol açmıştır. Kredi kartıyla alışveriş olanağı beraberinde büyük bir tüketim çılgınlığının gelişmesine neden olmuştur.

Bu gelişmeler beraberinde hane halkından, şirketlere ve devletlere kadar toplam küresel borcun 2008’de 250 trilyon dolara ulaşmasına yol açtı. Bu rakamın küresel ticaret hacminin üç katına eşit olduğu dikkate alındığında yaşanan durumun çarpıcılığı daha iyi anlaşılır. 2007’de emperyalist kapitalist sisteme bağımlı ve “gelişmekte olan ülkeler” olarak tanımlanan yarı sömürge ülkelerin borç oranı % 7 iken, on yıllık bir zaman dilimini sonrasında bu borç oranı 2017’de % 26’ya yükselmiştir. 2007’de bu ülkelerdeki reel şirketlerin borç oranı GSMH’nın % 56’sıyken, 2017’de bu oran % 105 olmuştur. 2008 krizinde şirketlerin ve bankaların kurtarması için faizlerin düşürülmesi (sıfır faiz) ve karşılıksız olarak 3.5 trilyon doların basılması, şirketleri reel üretime yöneltmek yerine, bono ve tahvile yönelmelerini doğurmuştur. Bu duruma bağlı olarak şirketlerin toplam borç oranı daha da artarak 66 trilyon dolara yükselmiştir. Kısacası krizden çıkmak için uygulamaya konulan politikalar, var olan köpüğü temizlemek yerine daha da büyütmüş, krizi süregelen hale getirmiştir. Dünya piyasalarına düşük faizle karşılığı olmayan dolar pompalamanın sonucu olarak uluslararası doğrudan sabit sermaye yatırımları 2007’de 3.2 trilyon dolarken, 2017’ye geldiğinde sabit sermaye yatırımları 1.6 trilyon dolara düşmüştür. Bu durum emperyalist sermayenin birikimini üretimden değil, finansal ranttan sağladığına dair önemli verilerden biridir. (E. Yeldan, 19 Eylül 2018)

2008 krizine müdahale etmek adına başta ABD Merkez Bankası olmak üzere bankaların piyasaya sürdüğü ve dünya hasılasının dörtte birinden fazla bir rakama karşılık gelen 15 trilyon dolar ise doğrudan doğruya emperyalist burjuvazinin kasasına gitmiştir. E. Yıldızoğlu’nun aktardığı verilere göre; 2008’de dünya çapında 1.125 milyarderin toplam varlığı 4.4 trilyon dolarken, 2018’de milyarderlerin sayısı 2.754’e, servetleriye 9.2 trilyona yükselmiştir. Yine E. Yıldızoğlu’nun Credit Suisse’nin 2010’dan itibaren yayınlamaya başladığı Küresel Servet Raporu’nun bulgularından aktardığı şu bilgiler; son on yılda krize müdahale etmek ve ekonomiyi kurtarmak adına toplumun “kaymak tabakası”na servet transferi yapıldığını göstermektedir: “2010 yılında toplam hane halkının gelir piramidinin en üst dilimindeki yüzde 8’i, 154 trilyon dolarla, toplam servetin yüzde 79.7’sine sahipmiş. Bu oranlar 2017 yılında yüzde

8.6'ya ve 239 trilyon dolara, yüzde 85.6'ya yükselmiş. Serveti 10.000 doların altında olan, en alt dilim 2010'da toplam hane halkının yüzde 68.4'ünü oluşturuyor. 8.2 trilyon dolarla toplam servetin yüzde 4.2'sine sahip görünüyor. Bu kesimin toplam hane halkı içindeki oranı, 2017'de yüzde 70'e yükselirken, servetten aldıkları pay, 7.6 trilyon ile ve yüzde 2.7'e gerilemiş.” (17.09.2018)

Bu veriler bize, emperyalist kapitalist sistemin krizini aşmak adına uygulamaya koyduğu neo-liberal politikalarının iflasının yanında, krizi çözmek adına yapılan müdahalelerin, çözmek bir yana süregelenleştirdiğini, üstelik de zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul hale getirdiğini göstermektedir. Böylelikle neo-liberalizmin en önemli ideolojik propaganda dayanaklarından olan serbest piyasa, rekabet eşitliği, verimsiz olan piyasa tarafından temizlenir gibi yaklaşımların nasıl da sahte birer argüman olduğunu bir kez daha açığa çıkarmış durumdadır.

Emperyalist kapitalist sistemin 2008 krizini aşamadığı ve hatta aşmak adına yapılan müdahalelerin krizi daha da derinleştirerek sürdürdüğü koşullarda, “küreselleşmenin”, “neo-liberalizmin” bittiği ve bir dönemin kapandığı sıklıkla söylenmeye devam edilmektedir. Örneğin bir dönemin ünlü “düşünürü” ve “tarihin sonu” tezinin sahibi Francis Fukuyama, New Statesman dergisine verdiği ve “sosyalizmin geri gelmesi şartı” başlığıyla yayımlanan röportajda; “*Bu noktada, Karl Marks'ın söylediği bazı şeylerin doğru çıktığı kesin görünüyor. Aşırı üretim krizinden bahsetmiştik...işçilerin yoksullaşması-nın yetersiz talebe yol açacağından...*” bahsetmektedir. (23.10.18)

Neo-liberalizmin üçlü sacayağı olarak ifade edilen “yatırım-ticaret ve finans”tan finans piyasalarına dokunulmadığını, esas müdahalelerin yatırım ve ticaret alanında kaldığını görüyoruz. Yaşanan krizde finans piyasalarındaki mevcut köpük okyanusu belirleyiciyken, hiçbir devlet, bu kesime dokunmayı gündemine almamaktadır. Hatta son olarak Fransa'daki Sarı Yelekliler'in eylemiyle güçlü bir şekilde görüldüğü gibi, devletler sermaye üzerindeki vergileri sıfırlandırmaya çalışmaktadırlar. Küresel borç gittikçe artmakta, finansal aracılığın bankalardan sermaye piyasalarına yönlendirilmesiyle ortaya çıkan ve “Gölge Bankacılık” denen sistemle, finans piyasaları etkinliğini büyüt-mektedir. Gölge Bankacılık uygulamaları, çok kısa bir süre içinde 160 trilyon dolarlık bir pazara ulaşmış durumdadır ki, bu hacim küresel ekonominin iki katına eşittir. Kredi verme, borçlandırma, reel sektörde değerlenemeyen sermayenin kendini güvenceye almanın en basit ve rahat yoludur. Borçlanmayı sürdürebilmek asgari oranda bir büyümeyi, reel sektörde değerlenebilmeyi

gerektirir. Fakat dünya genelinde yaşanan düşük büyüme oranları ve hatta küçülmeler, bu devrin sonunun geldiğinin açık göstergeleridir. Kapitalist üretim tarzı, Marks'ın en yalın haliyle ortaya koyduğu ekonomik canlanma, aşırı üretim, bunalım ve çöküntü döngüsü ile krizlerde fazla sermayeyi yok ederek yoluna devam edebilir ancak.

Gelinen aşamada ise yukarıda verilerle de somutladığımız gibi krizin nedeni olan fazla sermayeyi yok etmek bir yana karşılıksız olarak trilyonlarca dolar piyasaya sevk edilmiştir. Yani krize yol açan nedenler yerli yerinde durmanın ötesinde sistemin kendisi tarafından sürekli yeniden üretilmektedir. 1929 ekonomik krizi Keynesçi politikalarla, devletin pek çok kuruluş ve işletmeye sahip olmasıyla “aşılmıştı”. 1970’lerdeki kriz, emperyalist sermayenin neo-liberal politikalarla yarı-sömürge ülkelere yönelmesi ve sömürsünü devam ettirmesiyle “aşılmıştı”. Ancak 2008’le başlayan bu son kriz bir türlü aşılamamaktadır. Aşmak adına yapılan müdahaleler ise krizi daha da boyutlandırmıştır. Emperyalist mali sermayenin oluşturduğu köpük okyanusu, dünyanın hemen her tarafını sarmış ve üstelik gün geçtikçe yeni araçlarla artmaktadır. Mali sermaye kendisi için daha kârlı olan alanlardan vazgeçmemekte, reel üretim düşmektedir. Bu da krizin kapitalist sistem içerisinde çözülme olasılığını düşürmektedir. Uzun yıllara yayılan, krizin süregelenleştiği bir döneme geçilmiştir.

“Finansal kriz, ABD liderliğinde kurulmuş ekonomik modelin -neoliberalizmin- artık bir kriz yönetim biçimi olarak tükendiğini gösteriyordu. Gerçekten de o zaman İngiltere maliye bakanı olan Alistair Darling, ‘Hayatım boyunca, dinlediğim devlet müdahalesi, kamu mülkiyeti aptallıktır, serbest piyasanın alternatifi yoktur nutuklarını atanlar, şimdi benden bu s....tiğimin bankalarını devletleştirmemi istiyorlar’ diyecekti.” (Rawnsley, Observer, 16.09.18, akt. E. Yıldızoğlu, 20.9.18)

Sonuç olarak neo-liberal sistem, iflas etmiş durumdadır. Emperyalist kapitalizm yapısal krizini bir türlü aşamamaktadır. Bu ise beraberinde yeni arayış ve çatışmaları doğurmakta, emperyalistler arasındaki çelişkileri ve çatışmaları daha da artırmaktadır. Nitekim son dönemde Çin ile ABD arasında baş gösteren “ticaret savaşları” ve yine emperyalist bloklar arasında silahlanma yarışının ve de bunlara dayalı güç gösterilerinin artması bu durumun yansımasıdır. Emperyalist kapitalist sistem, kendi krizini aşamadığı koşullarda popülist politikalara yönelmekte, ırkçı, yabancı düşmanı faşist parti ve akımların güçlenmesine neden olmaktadır.

1.4) Emperyalist-Kapitalist Sistemin Yeni Sömürü Yöntemlerine Dair

Emperyalist-kapitalizmin krizi ve neo-liberalizmin iflasından bahsederken, sistemin kendiliğinden ortadan kalkmayacağı da bilinmektedir. Aksine bir yandan kriz sürer ve artık süregelen hale gelmişken diğer yandan da emperyalist tekellerin yeni sömürü yöntemleri denedikleri ve kârlarına kâr kattıkları da akıldan çıkarılmamalıdır. Sistemin sürekli kriz üretmekle birlikte kendiliğinden ortadan kalkmayacağının göstergesi olan bu durum ayrıca incelenmeye değerdir.

İlginç bir örnek olması açısından son dönemde Türkiye de dahil olmak üzere dünyanın pek çok yerinde gündeme gelen taksi şoförü-Uber şoförü kavgası sermayenin sürekli yayılma içgüdüğü doğrultusunda yeni sömürü yöntemlerinin bir ürünüdür ve kısaca değinmeyi hak etmektedir. (Verilen örneklerde Murat Çakır'ın Yeni Yaşam, 16 Eylül 2018 tarihli “Emperyalist tekellerin yeni sömürü metotları üzerine” başlıklı yazısından yararlanılmıştır.)

Yeni bir sömürü metodu olarak ortaya çıkan Uber uygulaması sadece ulaşım sektörüne ait görünse de gerçekte, özellikle de teknolojiye yaşanan gelişmelerle birlikte diğer sektörlerle de yayılmakta ve emperyalist sermayenin yeni sömürü yöntemlerini oluşturmaktadır. Aynı zamanda emperyalist sermayenin yeni tekelleşme örneklerine dair de belli bir fikir vermektedir.

“*Fikir basit-uygulama muazzam*” şeklinde propaganda edilen Uber tekeli, Apple, Microsoft, Facebook, Amazon ve Google gibi emperyalist tekellerden daha saldırgan bir politika izlemekte ve uluslararası finans tekellerine yeni “yatırım” olanakları sunan bir sömürü yöntemi olarak ortaya çıkmış görünmektedir. Uber vb. emperyalist tekellerin üzerinde yükseldiği bu yöntem, “share economy” (paylaşım ekonomisi) adı altında, “her şeyi paylaşıyoruz” şiarı ile propaganda edilmekte ve gerçekten basit bir teknolojiyle “herkes katılabilir, herkes kazanabilir” görüşüyle, bu sömürü yöntemi ve tekelleşme yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Uberizasyon adı verilen bu sistem, internet üzerinden tüketiciler ile hizmet ve ürün satıcıları arasında ara buluculuk yapan sektör olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye’de örneklerini Uber, Yemek Sepeti veya Booking.com gibi markalarla bildiğimiz bu emperyalist tekellerin en büyükleri arasında Uber (ulaşım hizmetleri), Airbnb (otel veya özel oda kiralama hizmetleri), Deliveroo (yemek siparişi), Netflix (internet yayıncılığı) veya Parship/Elite Partners (çöpçatanlık servisleri) yer almaktadır. Bu emperyalist tekeller farklı isimlerle, farklı sektörlerde, dünyanın pek çok yerinde faaliyet sürdürmektedirler.

Bu emperyalist tekellerin ortak özelliği, belirli bir büyüklüğe kadar riziko

yatırımcılarından, belirli bir büyüklüğe eriştikten sonra ise uluslararası bankalar ve finans kurumlarından, Facebook veya Google'den, uluslararası sanayi tekellerinden kredi ve hissedar almalarıdır. Diğer bir ifadeyle, biraz büyüüp serpildikten sonra emperyalist tekellere, finans kurumlarına vb. eklemelenmekte, onların birer uzantısı haline gelmeleridir. Şirketlerin bir diğer özelliği ise, rakip şirketleri düşük fiyatlarla alaşağı etmek ve dünya çapında yayılmak için uzunca bir süre yüksek seviyede borçlu olmayı kabullenmeleridir.

Uber uygulaması örneğinde bu özellikler net olarak görülmektedir. Emperyalist kapitalist sistemin 2008 krizinden bir yıl sonra New York'ta kurulan Uber; son derece basit bir sistemle, internet sitesi ve akıllı telefon uygulamaları üzerinden araç paylaşımı hizmeti sunmak için kurulmuştur. Yapılan işlem basittir. Bir müşteri ile araç sahibi arasında ilişki sağlanmakta, gidilecek mesafeye ilişkin ücret belirlenmekte, ücretin ödenmesine aracılık edilmekte ve ücret üzerinden belli bir komisyon alınmaktadır.

Uber bu hizmeti sunarken kendi mülkiyetine ait tek bir araca dahi sahip değildir. Bir nevi özelleştirmenin kişiselleştirilmesi, en tabana yayılması söz konusudur. Bu sayede Uber, 70 ülkeye yayılmış ve 2017 yılında yaklaşık 70 milyar dolar değerindeki bir dünya tekeli haline gelmiş durumdadır. Uber hissedarları olan bankaların desteğiyle oluşturulan şirketler ağı sayesinde vergi ödemeleri neredeyse sıfırlanmıştır. Uber Technologies Inc. adını taşıyan holdingin merkezi, ABD vergi cenneti Delaware'de iken, ABD içinde ve dışında kurulan toplam 135 şirket üzerinden para akışları örgütlenerek, Hollanda'nın haricinde hiçbir ülkenin vergi yasalarına uymamaktadır. Sadece yüzde 1 vergi alan Hollanda devletinin yardımıyla Uber'in gelirleri diğer ülkelerin maliyetleri için görünmez kılınmaktadır.

Örneğin İstanbul'da Uber aracına binen bir kişi, kredi kartıyla ödeme yaptığında, bu para Amsterdam'daki Uber tahsilat şirketine gitmektedir. Ödenen ücretin yüzde 80'i Amsterdam'daki şirket tarafından Uber şoförünün hesabına gönderilmekte, geri kalan para ise çeşitli Uber şirketleri üzerinden buharlaştırılmaktadır.

İşin asıl ve önemli yönü ise taşıma ücretinin yüzde 80'ini alan Uber şoförünün şirket karşısında hiçbir hakkının bulunmamasıdır. Şirketle uber şoförü arasında herhangi bir sözleşme olmadığından, şoför kendisine ait olan Uber'e kayıtlı aracın tüm masraf ve sorumluluğunu karşılamakla yükümlüdür. Örneğin New York'taki 80 bin Uber şoförü, tüm giderlerini ve sosyal sigorta ödemelerini kendileri karşılamaktadırlar. Uber uygulamasının olduğu diğer ülkeler

için de geçerli olan bu durum sonucunda araç sahipleri şoförler güvencesiz, düşük ücretli ve haklarından mahrum çalışma koşulları içinde kendilerini bulmaktadırlar. Bu istihdam modeli ve çalışma koşulları Uber vb. emperyalist tekeller sayesinde dünya çapında yaygınlaştırılmaktadır.

Üstelik bu çalışma koşullarına mahkum edilen araç sahipleri Microsoft'un geliştirdiği Cognitive Services programı ile 24 saat gözlem altında tutulmaktadır. Uber emperyalist tekeli, bu şekilde sadece şoförlerin rakip şirketler adına çalışmalarını engellemekle kalmamakta, hem sürücüyü hem de müşteriyi sürekli gözlemleyerek, sömürsünü artırmak amacıyla alışkanlıklar üzerine yeni algoritmalar geliştirmekte ve toplumsal tüketim ve kullanım alışkanlıklarının daha yoğun biçimde kapitalist sermaye birikim süreçlerinin boyunduruğunun altına sokulmasını hızlandırmaktadır.

Uber uygulamasını emperyalist sermaye açısından cazip kılan husus, dünya çapındaki tekelleşme süreçlerini hızlandıran özellikler taşımasıdır. Örneğin Uber, yatırımcı olarak kazandığı uluslararası sermaye gruplarının desteğiyle mesafe ücretlerini sübvans ediyor. Böylelikle Uber müşterileri aynı mesafe için ticari taksi müşterilerinden daha az ücret ödemektedirler. Plaka parası, maaşlar, sigorta, bakım masrafları, vergi vs. ödemek zorunda olan ticari taksi sahipleri ve çalışanlarının böylesi bir rekabete uzun süre dayanma şansları kalmamaktadır. Bu ise dünya üzerinde tekelleşmeyi hızlandırmaktadır.

Uber uygulamasının bu özelliklerinin diğer emperyalist tekelleri harekete geçirmemesi düşünülemezdi. Nitekim sermayenin sürekli yayılma içgüdüğü, bu emperyalist tekellere Uber'in rantlara ve kârlılığa ivme kazandıran bir kapı açtığını görmüş durumdadırlar. Bu nedenle Uber'e hissedar olan Wellington, Blackrock, Goldman Sachs, Morgan Stanley, Saudi Public Investment ve Springer gibi büyük sermaye gruplarının yanı sıra, uluslararası otomotiv tekelleri de bu tekelleşme sürecine dahil olmaktadır.

Almanya'da bu tekelleşme sürecine dair örnekler yaşanmaktadır. Daimler emperyalist tekeli, Uber ile anlaşmıştır ve akıllı telefonlar için geliştirdiği MyTaxi uygulamasını yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. MyTaxi uygulaması üzerinden araç çağırınlar, mesafe ücretlerinin yarısını ödemektedirler. Geri kalan kısım Daimler tarafından taksi şirketine ödeniyor. 2018 Mart'ında Almanya'nın en üst mahkemesi BGH bu sübvansiyonu onaylayarak, Daimler'in önünü açmış durumdadır.

Bir diğer örnek ise Volkswagen tekelinin uygulamasıdır. Volkswagen 2018 Temmuz'unda yaptığı bir açıklamayla, kısa bir süre önce kurduğu Moia-Ula-

şım Hizmetleri adlı şirketinin minibüslerle dolmuşçuluğa başladığını ilan etmiş durumdadır. Şu anda sadece Hannover kentinde test edilen ve Shuttle-Service olarak da adlandırılan dolmuşçuluk, aynı Uber veya MyTaxi’de olduğu gibi, internet üzerinden (Moia App) yürütülmektedir. Müşteriler, akıllı telefon uygulaması (kredi kartı bağlantısı) ile ücreti ödemekte, ancak sabit bir ücret bulunmamaktadır. Çünkü mesafe ücretleri güne, saate ve talebe bağlı olarak değişmektedir. Moia’nın tek farkı, şoförlerine -şimdilik- saatte 12.00 Euro maaş ödemesi ve sosyal güvence vermesidir. Uzun vadede Almanya’nın bütün kentlerine yayılmayı planlayan Moia, şimdiden ticari taksi şirketlerinin prototolarıyla karşılaşmaktadır.

Uber uygulaması üzerinden yaşanan bu tekelleşme süreci sadece ulaşım sektöründe yaşanmamaktadır. Diğer sektörlerde de benzer uygulamalar üzerinden bir tekelleşme ve yeni sömürü yöntemleri söz konusudur. Genel olarak yöntem aynıdır. “Teknolojik yenilik”, “internet üzerinden sipariş”, “kolaylık veya teslimat yaparak para kazanma” gibi söylemler eşliğinde proleterleşme ve güvencesizliğin yaygınlaştırılması üzerinden sömürü ve rant sistemleri kurulmaktadır. Örneğin internet üzerinden yemek siparişi sektöründe küresel tekel haline gelmiş olan Delivery Hero da benzer bir sömürü ve rant gerçekleştirmektedir. Dünya çapındaki şirketlerinde sadece 6 bin personel çalıştıran tekel, aynı ABD’li Deliveroo şirketi gibi, uluslararası büyük sermaye gruplarının desteğiyle kurulup, genişlemiştir. Delivery Hero’nun kendi açıklamalarına göre, halen 40’dan fazla ülkede on binlerce bisiklet kuryesi internetten sipariş edilen yemekleri müşterilere götürmektedir. Bahsi edilen bu şirket, Türkiye’de faaliyet gösteren Yemek Sitesi adlı portalında sahibi durumundadır. Çalıştırılan kuryeler, örneğin İngiltere’de, sipariş başına ödeme almaktadırlar. Kuryelerin bekledikleri süreler ödenmemektedir. Kuryeler bisikletleri, telefonlarını, sigortalarını kendileri karşılamak zorundadırlar.

Örneğin Deliveroo kendi bisikleti olmayan kuryelere günlüğü 5.00 Euro’dan bisiklet kiralamaktadır. Benzer koşullar Almanya’da da vardır. Kuryelerin çoğunluğu ayda 450.00 Euro civarında para kazanabilmektedir. Buna karşın şirket yönetimlerine ise milyonlar ödenmektedir. Örneğin Deliveroo’nun İngiltere şefi 2017’de maaşına yüzde 500’lük zam almıştır. Maaşı 212.000.00 GBP’dan 1.14 milyon GBP’a çıkartıldı ve “bonus” olarak belirli bir oranda hisse senedi verildi. Ancak tüm bunlar, uluslararası sermayenin tekelleşme süreci içerisinde orta ve uzun vadede elde edeceği rantlar ve kârlar karşısında oldukça önemsiz rakamlardır.

Bununla birlikte önemli olan bir başka husus ise emperyalist tekellerin uygulamaya koyduğu bu yeni sömürü yöntemleriyle birlikte toplumsallaşma yerine bireysellik yaygınlaştırılmakta ve kendi hesabına çalıştırılan şoför, kurye ve hizmet sunucularının örgütsüzlüğü üzerinden kolektif hak arama yolları kapatılmaktadır. Örneğin holding bünyesinde dünya çapında sadece 7 bin civarında personel çalıştıran Uber, gerek kendi personelinin, gerekse de Uber şoförlerinin herhangi bir örgütlenmeye gitmelerini engellemek için görevlendirdiği uluslararası avukatlık firmalarına milyonlarca dolar ödemektedir.

Nihâyetinde hizmet ve ürün satıcılarının akıllı telefon uygulamalarını geliştiren tekellere komisyon ödemek zorunda kalmaları, bilhassa küçük işletmelerin iflasına yol açarak, yaşamın her alanında büyük tekellerin hakimiyeti sağlanmaktadır.

Tüm bu hizmetlerin ortak özelliği güvencesizlik, yarı zamanlılık, geçicilik, mevsimlik, kayıtdışılık, sigortasızlık vb.dir. İngiltere’de bunun bir örneğini sıfır saat sözleşmesi oluşturur. Belirli saatler ya da vardiyalarda çalışmak yerine sıfır saat çalışanlar sürekli patronlarının emrinde bulunmak zorundadır. Bir telefon geldiğinde çalışmak zorundadırlar ve sadece fiilen çalıştıkları sürenin ücretini alırlar. Bekleyerek geçirdikleri sürenin değil... Böylece içiler hem daima sömürüye açık hale gelir hem de güvencesizlik normalleşmiş olur.

Sonuç olarak neo-liberalizmin iflas ettiği ve kapitalist emperyalist sistemin kriz içinde bulunduğu koşullarda dahi, emperyalist tekeller sömürülerini sürdürmek için yeni yöntemler devreye sokmaktadırlar. Dolayısıyla kapitalizmin krizinin onun kendiliğinden çöküşe yol açacağı yanılgısı içine düşülmemelidir. Kapitalizmin neo-liberal politikalarında yolun sonuna gelinmiş ise de çok çeşitli yöntemlerle sömürüsünü devam ettirmekte kendini yeniden üretmektedir.

1.5) Emperyalistler Arası Çelişkiler, Rekabet ve Pazar Paylaşımı

Günümüz dünyasında emperyalist güç ve bloklar olarak ABD, Avrupa Birliği, Rusya ve sosyal emperyalist Çin’in başını çektiği ŞİÖ ve Japonya ön plana çıkmaktadır. Bu devletler, emperyalist sistemin güçleri olarak dünyadaki tüm politikalara yön vermekte, etkin ve tek güç olma mücadeleleriyle aralarındaki çelişki ve çatışmalar tüm hızıyla sürmektedir.

Emperyalistler arası çelişkinin temelinde, pazarlara sahip olma mücadelesi yatmaktadır. Daha fazla kâr elde etmek için politik hegemonya mücadelesi dünyayı yönetme çelişkinin temelini oluşturmaktadır. Emperyalistler arası

çelişkinin günümüzde ulaştığı aşamayı Mayıs 2018’de Münih’te yapılan Güvenlik Konferansı sonrası bu konferansın direktörlüğünü yapan Wolfgang Ischinger’in Der Spiegel’in kendisiyle yaptığı röportajda şöyle özetlemektedir: *“Bir paradigma değişimi yaşıyoruz. Sovyetlerin yıkılmasından sonra dünya-daki durum hiç bu kadar tehlikeli olmamıştı. Her şeyden önce karşılıklı güven yok oldu. Dünyada yeni bir siyasal döneme benzeyen gelişmeler yaşanıyor. Rusya’nın yeni rolü, Çin’in saldırılarını, Suriye’de olduğu gibi, dünya çapındaki savaşları Avrupa’dan hissediyoruz. Güvenilir partner Türkiye sallantıda, AB istikrarlaşıyor. Ancak hiçbir politikacı dünyayı Trump kadar güvensizleştirmedir. Ocak 2017’den beri görevde ve bütün liberal dünya düzeni tehlikede.”*

Wolfgang Ischinger, emperyalistler arası çelişkiyi böyle dile getirirken, açıkça emperyalist-kapitalist sistemin çelişkilerini uzlaşma içinde çözmesini istemekte, ABD ve AB arasındaki çelişkiyi çözerek, diğer rakip emperyalist güçlere karşı, Çin ve Rusya’ya karşı daha güçlü olmalarını arzulamaktadır. Ve bu çelişkilerin çözülmemesi durumunda dünyanın yeni bir felakete sürükleneyeceğinin mesajını emperyalistlere vermektedir.

Emperyalistler arasındaki çelişkiler sürekli. Bu süreklilik hali, kendi aralarındaki çatışmanın da temelini oluşturmaktadır. Emperyalist sistem var oldukça bu çelişki de varlığı sürdürecektir. Emperyalist güç odaklarının bir kesimi, ABD ve onun öncülüğündeki Batılı emperyalistlerin bir kısmı (dönemin Sovyetler Birliğine karşı) belli konularda uzlaşarak, dünyayı ortak çıkarları üzerinden yönetmek ve elbette neo-liberal politikaları hayata geçirmek için çeşitli örgütlenmelere gitmişlerdir. Başını ABD emperyalizminin çektiği bu güçler, IMF ve Dünya Bankası gibi kurumlar üzerinden ekonomik gelişmelere yön verirken, bir savaş durumunda oluşturdukları NATO ile askeri olarak müdahale etmeyi hedeflemişlerdir.

Sovyetler Birliği’nde yaşanan sosyalizmden geriye dönüş ile birlikte değişen dünya dengeleri farklı emperyalist oluşumları da beraberinde getirdi. Örneğin G8 örgütlenmesi, bu oluşumlardan biri olarak uzun süre değişmeden devam etti. Ancak Sovyetler Birliği’nin mirası üzerinden yükselen ve yeni bir emperyalist güç olarak “güneş altında kendine bir yer kapmak” isteyen Rusya’nın güçlenmesi, başını ABD’nin çektiği emperyalist bloğu rahatsız etti. Rusya’nın Ukrayna askeri müdahalesi ve Kırım’ı ilhakı, G8 içindeki diğer emperyalist güçleri hareket geçirmiş ve yükselen Rus emperyalizminin önünü kesmek için Rusya’nın G8’den çıkartılmasına karar vermişlerdir. Bu şekilde bir üyesi eksilen G7 örgütlenmesi, ABD ve Batılı emperyalist güç odaklarının

dünyaya yön vermede kullandıkları bir diğer oluşum olarak varlığını sürdürse de ABD'nin bu oluşum içindeki tek güç olma istemi diğer emperyalist güçler tarafından kabul edilmemektedir.

Emperyalist sistem aynı zamanda kriz demektir. Krizin boyutu ve çapı, sistemin geleceği açısından da belirleyici özellikler taşımaktadır. Krizin atlatılmaması, emperyalistler arası çelişkilerin giderek büyümesi ile bu çelişkilerin ‘barış içinde çözülmemesi’, silahlanmanın devasa boyutlara varması, emperyalist ülkelerde ve sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki sınıf mücadelelerinin aldığı boyut emperyalist savaşların çıkma sebebidir.

Bugün açısından emperyalist güç odakları bir tüm sertleşmelere, çekilen restlere karşı dünya savaşına ihtiyaç duymuyor görünmektedir. Çözümü daha çok vekalet savaşlarında bulmaktadırlar. Son yaşanan Suriye savaşı bunun örneğini oluşturmaktadır. Vekillerinin yetmediği durumda kendilerinin de doğrudan sahaya indiği bir sürecin içindeki Suriye üzerinden bu hesaplaşmalar devam etmektedir. Ancak bu durumdan, böyle bir olasılığın –emperyalist savaş- gerçekleşmeyeceği sonucu da çıkartılmamalıdır. Emperyalist sistem var oldukça yeni bir emperyalist savaş olasılığı da her zaman vardır.

a) ABD Emperyalizmi: “Kağıttan Kaplan!”

Donald Trump 2016 yılında, “*Büyük Amerika’yı yeniden kurma*” vaadiyle seçimleri kazandı. Bunun nedeni, ABD emperyalizminin giderek güç kaybetmesi ve ekonomisinin küçülmesiydi. Trump’ın emperyalist tekellere “yeni den büyük Amerika” vaadi, ABD’li tekellerin hepsinin olmasa bile etkin ve güçlü bir kısmının, ABD’li orta burjuvazinin büyük kısmı ile birlikte var olan durumdan “hoşnut” olmadığına bir göstergesiydi.

Alman gazetesi Süddeutsche Zeitung’un 31 Aralık’ta 1989 ile karşılaştırmalı yayınladığı en fazla ciro yapan 20 tekel listesinde eskiden var olan birçok ABD tekelinin olmadığına ifade edilmesi yaşanan durumun arka planını özetler niteliktedir. Bu çalışmaya göre 1989’da en çok ciro yapan beş tekelin dördü ABD’ye aitken, 2017’de ilk beş içinde sayı bire (Walmart) düşmüş durumdadır. İlk beşte ise üç Çin petrol tekeli bulunmaktadır. Tabloda ABD ekonomisinin en zayıf döneminin 2008 krizi sonrası olduğu görülmektedir. 2011’de en fazla ciro yapan 20 tekel arasında ABD’li tekel sayısı 5’e kadar düşmüş, 2017’de 9’a kadar yükselmiştir. (Y. Özdemir, 04.01.2019, Evrensel) Bu durum, ABD tekellerinin hoşnutsuzluğunu açıklamaktadır.

Hoşnutsuzluğun sadece tekellere ait olmadığı açıktır. 2008 krizinden bu-

güne ABD ekonomisi toparlanmakta sorun yaşamış, büyüme ve işsizlik rakamları aradan geçen süre zarfında istenen düzeye çıkmamıştı. Sadece son beş yılda 60 bin fabrika kapanmış, yaklaşık 5 milyon sanayi işçisi, işini kaybetmiştir. Gelir dağılımı bozulmuş, Amerikan toplumunun % 20-25'i yoksullar sınıfına terfi etmiştir. Askeri anlamda da başta Afganistan ve Irak olmak üzere pek çok yerde sorunlarla karşılaşmış, kiminden çekilmek zorunda kalmış kiminde de sorunlarla boğuşulmuştur.

ABD emperyalizmi, dünya ölçeğinde diğer emperyalist güç odakları karşısında gerilemiş durumdadır. Tam da bu nedenle Trump, seçim öncesi *“Büyük Amerika”yı yeniden kuralım* stratejisiyle hareket etmiş ve ABD’yi dünyanın yeniden tek hakim gücü yapacağını propaganda etmiştir. Bu vaatle iş başına gelen Trump, buna uygun bir dış politikayla var olan durumu tersine çeviremediği gibi, rakip emperyalist güçler, ABD’ye karşı kendi çıkarlarına uygun mevziler aldılar.

Trump yönetimi iş başına geldikten sonra, ‘Kuzey Amerika Serbest Ticaret Antlaşması, (NAFTA), Paris İklim Antlaşması, Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Antlaşması, (TTIP) ve son olarak da İran’la Nükleer Antlaşması’ndan tek taraflı olarak çekildiğini açıkladı. Özellikle bu son hamlenin ABD’nin Rusya’ya ve yanı sıra İran’a karşı ekonomik ambargo ve askeri olarak çevirme stratejisinden kaynaklandığı bilinmektedir. ABD’nin, Almanya-Rusya, İngiltere Rusya-Çin’le birlikte kendisinin de imzacısı olduğu İran ile yapılan İran’ın nükleer (uranyum) geliştirme projesini sınırlayan anlaşmadan tek taraflı çekilmesi ve İran’a yaptırım uygulayacağını açıklaması ve “herkesin” buna uymasını istemesi yanıtız kaldı. Daha doğrusu Avrupalı emperyalistler (ve elbette Çin ve Rusya da) anlaşmadan çekilmedikleri gibi yaptırım kararını tanımayarak İran ile çalışacak Avrupalı şirketleri koruyacaklarını açıkladılar. ABD’nin bu durumu ve izlediği politika, rakip emperyalist güçlerin şimdilik işine gelmemektedir. Ancak ABD’yle olan ticaret ilişkilerinde, birçok gümrük vergisi ve diğer yaptırımlarla karşı karşıya kalmalarından dolayı ekonomik olarak ABD pazarına girmeleri giderek zorlaşmaktadır. Bu, meselenin bir başka yanını oluşturmaktadır.

“Büyük ABD’yi yeniden kuralım” stratejisini sadece belli antlaşmalardan çekilme olarak görmeyen Trump, içinde yer aldığı uluslararası kurumlarda da ABD’nin ekonomik katkısını sınırlayarak, “sorumlulukların paylaşılması” gibi hamleler de geliştirmiş bulunuyor. Bu hamleler doğrultusunda ABD, BM bütçesine ayırdığı meblağdan 285 milyon dolar kısıntıya gitmiş ve BM bünye-

sindeki mülteci fonlarına ayrılan kaynakları da kesmiş bulunuyor. Yine Trump'ın NATO için *“biz daha fazla para veriyoruz, diğerleri de versin”* açıklaması yapmış olması bununla ilgilidir. Trump defalarca NATO üyelerini daha fazla para vermeleri ve daha başka konularda defalarca *“azarlamıştır”*. Ancak bu azarlama özellikle Alman emperyalizmi tarafından *“başımızın çaresine bakmalıyız”* çıkışları ile birlikte, 28 AB üyesi ülkenin 22'si ile birlikte PESCO adı verilen askeri bir pakt kurulmasıyla yanıtlanmış durumdadır.

Öte yandan ABD tekellerinin bir kısmının Trump'ın bu politikalarından belli oranda rahatsız olduğu da görülmektedirler. Bu rahatsızlığı açık bir şekilde dile getiren Washington merkezli Perterson Uluslararası Ekonomi Enstitüsü Kıdemli Uzmanı Jacop Kırkegaarta; *“Trump yönetimi sırasında ABD'nin dünya genelinde güvenilirliğinin azaldığını”* vurgulayarak şöyle demektedir: *“Hiçbir ülke Trump'ın sözlerini ve hatta uluslararası antlaşmalara bağlılığını gördüğü gibi kabul etmemeli. Bu kadar sağlam fikirlerden yoksun ve değişen bir başkan nedeniyle ABD'nin güvenilirliği büyük ölçüde azaldı. Amerikan liderliğine bakan dünya hayal kırıklığına uğradı. Trump yönetimiyle antlaşma yapmak isteyen herkesi uyarırım, çünkü yarın sabah Trump uyandığında antlaşmadan vazgeçebilir.”* Bu ifadeler ABD emperyalist tekelleri içinde de özellikle ABD'nin dünya hegemonyası bağlamında artık eskisi gibi bir güç olmamasından kaynaklı belli bir rahatsızlığın olduğunu göstermektedir.

Emperyalizmin 2008 krizini aşamadığı ve krizin daha derinleşerek sürdüğü koşullarda, neo-liberal politikaların da öncüsü olan ABD'nin hemen tüm verilerle hegemonyasını devam ettirmekte zorlandığı görülmektedir. İşte bu zorlanma nedeniyle *“bir kurtarıcı olarak”* Trump gelmiştir. Önemle belirtmek gerekir ki; Trump kendiliğinden seçilip ABD'nin başına geçen ve yine ticaret-finans ve askeri alanlarda kafasına göre karar alan biri değildir. Her şey bir yana bizzat kendisi emlak oligarkıdır! Trump'la birlikte ABD'nin politikalarının çoğu, onun kişilik özelliklerine bağlanmaya başlanmıştır. Oysa ki bu politikalar, ABD'nin cari açığının, borçlarının ve bunlarla birlikte askeri harcamalarının kontrol edilemez duruma gelmesinin bir sonucudur. Doların egemenliği dolayısıyla cari açık günümüze kadar sürdürülebilir olduysa da başta Çin olmak üzere Almanya ve Rusya'nın da hızlı gelişimi ABD'nin *“önce Amerika”* sloganıyla milliyetçi, ırkçı söylemlerle ticarete müdahale etmesini zorunlu kılmıştır.

2017 Haziran'da ABD'de Ulusal Savunma Üniversitesi'nde bir araya gelen çok sayıda uzman, askeri ve sivil liderler, iş çevrelerinin temsilcileri; Çin'in

ekonomik, askeri ve teknolojik alanlardaki yükselişine karşı, ABD devletinin ekonomiye, kaynak dağılımına müdahale ederek, süreçleri doğrudan şekillendirmesi ve sanayi politikasını değiştirmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu, neo-liberal dönemdeki hammadde ucuz olduğu ülkelerde fabrikalar kurmanın yerine kendi ülkesinde sanayiye geliştirmek, korumacı önlemleri artırmak anlamına gelmektedir. (E. Yıldızoğlu, 29.07.2018) İşte Trump bu politikaları uygulamaktadır.

Nitekim Trump 25 Eylül 2018’de BM Genel Kurulu’nda yaptığı konuşmada “*biz küreselleşme doktrinini reddediyoruz. Yurtseverlik doktrinini benimsiyoruz*” demektedir. Bu sözlerle birlikte, “Yeniden Büyük Amerika” yaklaşımı düşünüldüğünde, kimi değerlendirmelerde görülen ABD’nin kendi kabuğuna çekileceği, ulusal sınırları dışında “herhangi bir şeye” karışmayacağı yanlısına düşülmemelidir. Aksine ABD emperyalizmi “ulusal” çıkarları savunmayı”, “yurtseverliği” 11 Eylül sonrası olduğu gibi sınırları dışında başlatmayı hedeflemektedir.

Bütün bu gelişmeler, ABD’nin hegemonyasının sarsıldığına işaret etmektedir. Nitekim ABD 2017’de açıkladığı Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nde ilk defa “ekonomik güvenlik” kavramını kullanmak zorunda kalmış ve ABD emperyalizmi hegemonyasını sarsan bu gelişmeler karşısında, dünya üzerindeki hakimiyetini korumak için zor kullanacağını açıklamış durumdadır. Bahsi edilen belgede ABD emperyalizmi açısından Rusya, Çin, İran ve Kuzey Kore birer rakip olarak tanımlanmaktadır. Belgede Rusya sadece askeri güç olarak sayılırken, Çin hem iktisadi hem de askeri güç olarak ele alınmaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki; Çin’in bu yükselişinin ABD emperyalizminde endişe yaratması yeni değildir. “*Obama döneminde dış politika stratejisi ‘eksen Çin’ çerçevesine oturtulmuştu. Askeri önceliğin Ortadoğu’dan hızla yükselen Çin’i kuşatmaya verilmesi kararlaştırılmıştı.*” (7.08.2018, Hayri Kozanoğlu)

Belgede ABD’nin Hint-Pasifik’teki hakimiyetini artırabilmesi için “Japonya- Hindistan-Avustralya” ile dörtlü işbirliğini güçlendirmesi ve Güney Kore, Filipinler, Tayland, Vietnam, Endonezya, Malezya ve Singapur’la “yükselen güvenlik ve ortaklık ilişkileri”nin geliştirilmesi öngörülmektedir. ABD, Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’ne uygun olarak 2018’de silah harcamalarını 700 milyar dolara çıkararak % 19.5 oranında artırdı. 2019’da bu harcamaların 1 trilyona ulaşması beklenmektedir.

Ki ABD’nin 2018’de açıkladığı Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi’nde de Çin ve Rusya’nın “serbest ekonomiyi kısıtlı tutarak ordularını büyüttükleri”

belirtilerek buna karşı çıkmaktadır. Bu belgede Çin, stratejik rakip olarak değerlendirilmekte ve ekonomi politikalarına ve Uzakdoğu'daki "yayılmacı" tavrına karşı konulacağı belirtilmektedir. Nitekim bu tehdit algısına paralel olarak, 13 Aralık 2018'da Trump'un Ulusal Güvenlik Danışmanı yaptığı açıklamada, ABD'nin Afrika'ya yönelik yeni stratejisine değinirken Çin'i Afrika'da yeni sömürgecilikle suçlamaktadır.

b) Çin Sosyal Emperyalizmi: "Çin Malı" Ejderha

İçinde bulunduğumuz koşullarda Çin sosyal emperyalizmi, tartışmasız olarak diğer tüm emperyalist güçler ve ülkeler tarafından yükselmesi engellenemeyen bir güç olarak kabul edilmektedir. Yükselen emperyalist bir güç olarak Çin; nüfusu, sanayi üretimi ve dünya pazarlarındaki payı, sahip olduğu nükleer güç, sermaye ihracatı, Afrika'daki nüfus etkinliği; AB, ABD'deki yatırımları ve sahip olduğu para rezervi Çin'in yükselmesindeki etkenler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu, Çin ile diğer emperyalist ülkeler arasındaki çelişkinin de temelini oluşturmaktadır.

Emperyalist güçler arasındaki bloklaşma içerisinde Çin-Amerika karşıtlığı (çelişkisi) temeli oluşturmaya başlarken diğer emperyalist-kapitalist devletler bu eksen etrafında saflaşmaya gitmek zorunda kalacaklar/kalıyorlar. İçinde bulunduğumuz koşullarda tarafların "nükleer güç" olmaları nedeniyle bir sıcak savaş durumu yoksa da, sorun ve çelişkiler şu anda bölgesel savaşlar, ekonomik yaptırımlar çerçevesinde "çözülmeye" çalışılsa da bu bir savaş ihtimalini dışlamamaktadır.

Emperyalist güçler arasında saflaşmanın ABD-Çin arasında yaşanması nedensiz değildir. ABD ekonomisi daralma yaşarken Çin ekonomisi özellikle 2004'ten sonra büyük bir hızla büyümüştür. 2000 yılında ABD'nin GSYİH'i 10 trilyon dolar iken Çin'inki 1 trilyon dolar seviyesindeydi. 2016'ya geldiğinde ABD'nin GSYİH'i, 18 trilyon dolara çıkmışken Çin'inki de 11 trilyon doları aşmıştır. (31.03.2018, T. Akyol) ABD'nin Çin karşısında ticaret açığı 2017'de 376 milyar dolara ulaşmış durumdadır. Tam da bu nedenle Trump başkan olduktan sonra ticaret açığını kapatmak ve ABD tekellerini koruma altına almak amacıyla Çin'e karşı yeni gümrük vergilerini 24 Eylül 2018'de devreye sokmuştur.

Çin sosyal emperyalizmi, yaşadığı istikrarlı ekonomik büyüme nedeniyle dünyanın ekonomik "motoru" olarak kabul edilmektedir. Bu ekonomik büyüme nedeniyle dünyanın birçok ülkesindeki tezgahlarda ürünlerin alt kıs-

mında “Made in China” yazmaktadır. Çin devletinin sağladığı kolaylıklar ve elbette son derece ucuz işgücü sayesinde birçok Amerikan markası Çin’deki üretim bantlarında üretilmektedir. Çin’in şu an için önemli sloganlarından biri “Made in China 2025” olarak açıklanmıştır. Bu slogan altında, sadece “dayanıklı tüketim malları”nda değil, “yapay zeka, robotik, havacılık” vb. alanlarını da kapsamaktadır.

Bu sektörlerde de özellikle kadın ve çocuk emeği alabildiğine yoğun bir şekilde sömürülmektedir. Örneğin Guangdong bölgesindeki Guiyu şehri civarına her yıl nerede ise 1 milyon ton teknik atık boca edilmekte; atıkları tasnif etmek ve parçalara ayırmak için 150 bin insan çalışmaktadır. Bunların çoğu küçük aile şirketleri, kadınlar ve çocuklardır. Bilgisayarlar, ekranlar, telefonlar, yazıcılar, piller vb.leri küçük aletler vb. çıplak elle toplanıp parçalara ayrılmakta; örneğin bir çipi çıkartmak için devre kartları kaynatılmakta, metalden ayırtmak için kablolar yakılmaktadır. Bunun sonucu olarak toprak kurşun, krom, bakır ve diğer ağır metallerle tika basa dolmuş durumda. Bu bölgelerdeki çocukların kanındaki kurşun miktarı diğer bölgelere göre % 88 daha yüksek. Bunun yanısıra işçi sınıfının sömürülmesinin nadide örnekleri de azgınca uygulanmaktadır. Örneğin iPhone üreticisi Foxcoon 6 ay gibi bir sürede 14 işçisi çalışma koşulları yüzünde intihar edince ücretleri % 30 artırmış ama sözleşmeye şu maddeyi eklemiştir: İntihar etmeyeceklerine dair imza atılmış, ettikleri takdirde ailelerine mümkün olan en düşük tazminatın ödeneceği belirtilmiştir.

Çin sadece ekonomik anlamda adımlar atmamaktadır. Önceden bulunmadığı pek çok ülkeye altyapı ve ticaret adı altında girmiştir. Hızlı tren yolları, limanları, enerji santralleri, petrol-gaz boru hatları gibi yatırımları finanse ederek pek çok ülkenin pazarına giriş yapmıştır. Bu altyapı projeleri ile ülkeleri kısa sürede aşırı oranlarda borçlandırmaktadır. Örneğin son yıllarda “Bir Kuşak Bir Yol” projesini hayata geçirmek için adımlar atmaktadır. Bu projenin özelliği Çin’den Avrupa’ya kadar dikey olarak uzanan ve çevresindeki ülkelere dal budak salan sadece bir ekonomik proje olmasının ötesinde “askeri-ekonomik-siyasi” hakimiyet projesi olmasıdır. Projeye hegemonya-bağımlılık ilişkilerinin yenilendiği, el değiştirdiği bir süreç hedeflenmektedir. Proje incelendiğinde tıpkı emperyalizmin ilk gelişim sürecinde olduğu gibi, projenin inşa edilmesinden işletilmesine ve gerçekleştirildiği bölgelerde yer altı ve yer üstü kaynaklarının metalaştırılmasına, ulusal sınırlar içinde üretilen metaların pazarlanması ve ortaya çıkan kârın sahiplenilmesine kadar bir dizi

hedefi içermektedir. Açıktır ki proje bu haliyle yeni pazarlara hakim olma, rakip emperyalist güçlerden pazar kapma amacı gütmektedir.

Çin sadece karada değil denizde de adımlar atmakta, dünya pazarlarına hakim olmak için yavaş ancak kararlı bir şekilde ilerlemektedir. Bu adımlardan bir tanesi de uluslararası deniz taşımacılığında önemli olan liman işletmeleridir. Çin, dünyanın birçok yerinde liman işletmelerini satın almakta ya da işletme hakkını elde etmektedir. Bu amaç doğrultusunda, Sri Lanka'da, Pakistan'da, Yunanistan'da (Pire Limanı) ya liman satın almış ya da yüzyıllara varan sürelerde kiralamış durumdadır. İsrail'de Hayfa, Cibuti'de Darelah Limanı'nı uzun yıllar boyunca kiralamaya çalışmaktadır.

Pakistan, Sri Lanka limanları gibi limanları kiralarken ya da başka anlaşmalar yaparken sermaye ihracının "borçlandırma" yöntemini gayet başarılı bir şekilde uygulamaktadır. Emperyalist mali sermayenin borçlandırma yöntemiyle ülkeleri yarı sömürgeleştirmesi ya da yeni pazar alanlarına açılması bilinen bir yöntemdir. TC devletin de Çin'le 3 milyar dolarlık bir kredi anlaşması yaptığı koşullarda, *"Çin dünyadaki bütün kapılar yüzüne kapanan başka bir kaynaktan kredi bulamayan ülkelerin mecburiyetten kapısına dayandığı bir ülke"* haline gelmiş durumdadır. (12.08.2018, Kamuran Kızlak) Çin, emperyalistler arası rekabette borçlandırma yöntemini inceliklerle uygulamakta ve kendisi için yeni mevziler kazanmaktadır.

Örneğin Çin'in, Sri Lanka'daki yöntemi liman yapımı için kredi vermek olmuştur. Kredi anlaşması koşulları içinde malzemelerin Çin'den alınmasından, inşaatı Çinli firmaların yapmasını da içeren pek çok madde yer almıştır. Ancak koşulları içinde "limanı Sri Lanka yapamaz ise" etrafındaki 110 hektarlık alanla birlikte Çin'e 100 yıllığına kiralamak zorunda kalacağı da belirtilmiştir. Şu anda liman ve çevresi Çin'in bir askeri üssü durumundadır.

Benzer bir durumu Pakistan'da yaşanmıştır. Pakistan'da elektrik santralleri, yol-köprü-tünel inşaatları, demir yolu modernizasyonu projeleri yürüten Çin'den birkaç milyar dolar kredi alan Pakistan devleti borcunu ödeyemediği için elektrik santralleri ve demiryolu işletmelerini uzun yıllara varan süreler için Çin'e devretmek zorunda kalmıştır. Ancak Çin bununla da yetinmemiş, Pakistan'ın Arap Denizi'ne açılan kapısı olan Gwadar Limanını da almıştır. *"O liman tıpkı Sri Lanka'daki gibi, aynı zamanda bir askeri üs olacaktır."* (agy)

Çin, Venezüella'da da benzer bir hareket tarzı izlemiştir. ABD, Venezüella'da darbe yapmanın yollarını arar ve Maduro'yu devirmeye çalışırken *"Çin ulusal petrol şirketi Venezüella petrol şirketi Sinuven'sa'nın % 9.9 hissesini*

*daha alarak payını % 49'a yükselt*miştir. (27.09.2018, Ergin Yıldızoğlu, Anti-emperyalist denilen Venezüella'nın petrol şirketinin % 49'unun Çin'e ait olması ise ayrı bir tartışma konusudur.) Bununla yetinmeyen Çin devleti son on yılda Venezüella'ya 50 milyar dolar kredi vermiş durumdadır. Venezüella bu borcun ancak 30 milyar dolarlık kısmını ödeyebilmişken son Çin ziyaretinde Maduro beş milyar dolar tutarında ek bir kredi anlaşması yapmıştır. Yukarıda verdiğimiz Sri Lanka, Pakistan örnekleri Venezüella'nın borcunu ödeyemediğinde karşılık olarak yeraltı-yerüstü zenginliklerinin bir kısmını Çin'e devretmek zorunda kalacağını göstermektedir.

Çin askeri alanda da kendisini sürekli yenilemektedir. Kendi savaş uçağını, uçak gemisini, nükleer denizaltısını vb. yapmakta ve sayısal olarak zaten büyük olan ordusunu teknolojik olarak da geliştirmektedir. Uzay programı sayesinde artık bir uzay gücü haline gelmiştir ve ayrıca kendi uzay istasyonunu kurmayı planlamaktadır. Teknolojik olarak bu gelişmeyi gösteren Çin'in ilk askeri üssü (sınırlarının ötesinde) Cibuti'de bulunuyor. Bu bölgedeki Dorelah Limanı'nın işletmesini ele geçirmeye çalışmaktadır. Böylelikle ABD'nin Cibuti'deki Camp Lemoniere Üssü'nü denizden çevirme imkanına sahip olmayı hedeflemektedir.

Çin devleti, ordusunu geliştirir ve dünyanın çeşitli yerlerinde askeri-yarı askeri üsler oluştururken, Çin'in Suriye Büyükelçisi'nin *"Çin'in askeri güçleri, İdlid'de ve Suriye'nin başka bölgelerinde, Suriye ordusunun yanında terörizme karşı, doğrudan savaşıma hazırdır"* diye açıklama yapması son derece anlamlıdır. (9.08.2018, Ergin Yıldızoğlu) Bu açıklamanın bir yanında Çin'in Suriye'de kendine alan açması varken esas olarak yaşanabilecek olası sıcak çatışmalara hazır olduğunun ifade edilmesi vardır.

c) Avrupa Birliği Emperyalizmi: İhtiyar Dinazor!

Avrupa Birliği emperyalist bir blok olarak diğer rakip emperyalist güçlere karşı kendi içinde yeni stratejik politikalar belirleme konusunda adımlar atmaktadır. AB'nin lokomotif ülkelerinden Almanya, bu yeni stratejik politikaları belirlemede önemli bir yerde durmaktadır. Almanya Başbakanı Merkel'in, 2018 Mayıs'ında Münih Güvenlik Konferansı sonrası yaptığı bir değerlendirmede *"Başkalarına güvendiğimiz dönem bir parça geride kaldı. Bunu son günlerde gördüm. Ve bu nedenle sadece şunu söyleyebilirim: Avrupalılar olarak kaderimizi gerçekten elimizde almamız gerekiyor. Elbette ABD ile dost kalacağız. Ancak Avrupalılar olarak kendi kaderimizi belirlemek için kendimiz*

mücadele etmeliyiz” ifadelerini kullanması, AB emperyalizmi ile ABD emperyalizmi arasındaki çelişkinin de hangi boyutta olduğunu göstermesi bakımından önemli bir yerde durmaktadır.

Keza ABD ile AB arasında çelişkinin büyümesindeki bir diğer etken de ticaret savaşında, ABD’nin tek taraflı yürürlüğe koyduğu uygulamalardır. AB’den ABD’ye giden birçok ürüne getirilen yeni gümrük vergileri, AB ile ABD arasındaki çelişkiyi derinleştirmiştir. Yine AB içinde Almanya ve Fransa’nın başını çektiği “Avrupa Ordusu” anlaşması, önümüzdeki yılların en temel tartışmalarından biri olacaktır. “Avrupa Birliği Ordusu”nun kurulması güç dengelerini de değiştirecektir. İşgal ve savaş bölgelerine asker gönderme durumunda AB’nin diğer emperyalist güç odakları karşında güçlü bir konuma gelmelerini sağlayacaktır.

13 Kasım 2017 tarihinde AB üyesi ülkelerinin Savunma ve Dışişleri Bakanları’nın bir araya gelerek onayladıkları “Daimi Yapısal İşbirliği Savunma Anlaşması” (PESCO Anlaşması), AB ile ABD arasında NATO’nun işlevi konusunu gündeme getirecektir. PESCO anlaşması bir nevi “Avrupa NATO”su niteliğindedir. AB emperyalistleri PESCO ile savaş bölgelerine asker gönderilebilmeyi hedeflemektedir. NATO’nun işlev ve geleceğinin tartışmalı olduğu bir süreçte PESCO, Avrupa Birliği açısından önemli askeri bir adım sayılmaktadır.

PESCO katılımcı ülkelere 20 şart getirmektedir. Şartları arasında katılımcı ülkelerin “*askeri harcamalarını düzenli olarak artırmaları ve yurt dışı operasyonlarına asker verme zorunluluğu, ortak savaş birliklerinin oluşturulması*” vardır. Bu oluşumdan esas olarak Almanya’nın yararlanacağı açıktır. Almanya’nın yurtdışına asker göndermesinin hala sınırlı olduğu düşünüldüğünde PESCO ile elini rahatlatacağı açıktır ve bu şekilde istediği kadar askeri işgal bölgelerine göndererek, çatışmalı alanlarda daha fazla söz sahibi olabilecektir.

AB emperyalizmi kendi içinde ciddi ekonomik ve siyasi kriz yaşamaktadır. İngiltere’nin AB’den çıkma kararı AB’nin geleceğini tartışma konusu yapmıştır. İngiltere’nin AB ile olan ilişkileri her zaman sorunlu olmuş, İngiliz tekelci burjuvazisi içindeki bir kesim AB ile olan ilişkilerini sürdürmekten yana bir pozisyon alırken, bir kesim ise; “*İngiltere’nin AB’den çıkmasıyla daha bağımsız hareket edeceğini, dünya çapında daha etkin bir İngiltere*” hedefiyle hareket etmiştir. Şimdiki durumda İngiltere AB’den çıkma kararı almış olsa da tartışmalar sürmekte ve sürecin nereye evrileceği belirsizliğini korumaktadır.

Avrupa Birliği dev bir ekonomiye sahip olmasına rağmen, kendi içinde yaşadığı ekonomik krizi atlatabilmiş değildir. İtalya, İspanya, Yunanistan iflasın eşiğine gelen ülkeler olarak AB'nin yaptığı "ekonomik destek"le ayakta kalamamaktadır. Bulgaristan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya da ekonomik krizle boğuşan ülkeler olarak, AB'ye "yük" ülkeler olarak görülmektedirler.

İngiltere'nin AB'den çıkma kararı yeni tartışmaları da birlikte getirecektir. AB üyesi birçok ülkede AB'den "çıkılması" yönlü propagandalar artacaktır. Emperyalist bir birlik olarak AB'nin yakın gelecekte bir dağılma olasılığı olmamakla birlikte, önümüzdeki 15-20 yıl içinde ciddi bir dağılma tartışmasının başlaması muhtemeldir. 27 ülkeden oluşan bu birliğin küçülmüş şekliyle; Almanya, Fransa, Hollanda, Belçika, İtalya, İspanya gibi ülkelerle "yeni bir Avrupa oluşumu" olasılığı daha şimdiden tartışılmaktadır.

AB'nin diğer emperyalist güç odaklarıyla olan çelişki ve rekabetten daha güçlü çıkması, kendi içindeki çelişki ve rekabeti çözmesine de bağlıdır. Rusya'yla doğal gaz sorunu çözmede zorlukları aşabilmiş değildir. Çin ile yaşanan ekonomik rekabet, Afrika üzerindeki pazar dalaşında süren rekabet, ABD ile belirsizlik AB'nin gelecekteki yerini belirlemede önemli bir yerde durmaktadır.

Yine AB emperyalistleriyle -ki bu bloğun başını Almanya ve Fransa, özel olarak da Almanya çekmektedir- ABD emperyalizmi arasında yeni çelişkilerin ortaya çıktığına tanık olmaktadır. Nitekim Merkel hükümeti, ABD emperyalizmiyle Alman emperyalizmi arasında bu çelişkiyi kullanarak, ABD'den rahatsız olan diğer ülkeleri yanına çekmeye ve daha güçlü bir karşı "duruş" ortaya koymaya çalışmaktadır. İlk adım olarak Fransa'yla "Avrupa Ordusu" anlaşması yapması, Münih Güvenlik Konferansı'ndan sonra Rusya'yla doğal gaz anlaşmasına oturması, Almanya'nın ABD'ye "kafa tutması" olarak değerlendirilmekte ve aralarındaki çelişkinin dışa vurumu olarak görülmektedir.

Nitekim Almanya Dışişleri Bakanı Maas'ın "*balanslı partnerliği güvence altına almak için, bir çok Taraflılık İttifakına ihtiyacımız var*" ifadelerine destek veren Başbakan Merkel; bunu "*artık ABD'ye fazla güvenemeyiz*" olarak açıklamaktadır. Bu açıklamaların arka planında ise ABD, Çin ve Rusya'ya karşı açtığı ticaret savaşına karşı en büyük rakibi gördüğü Almanya'yı da getirmek için çalışması vardır. Öte yandan Alman emperyalizmi de ABD'ye karşı daha güçlü bir yerde durmak için, içlerinde Güney Kore, Kanada, Japonya, Meksika, Arjantin, Avustralya ve Meksika'nın da içinde yer aldığı "Çok Taraflılık İttifakı" ile atığa geçmek istemektedir.

Diğer yandan AB'de faşizmin ayak sesleri daha duyulur bir şekilde yük-

selmektedir. Birçok faşist parti, AB, karşıtı söylem ve göçmenleri hedef alan politikalarla çok rahat hükümete gelebilmektedir. Avrupa tekelci burjuvazisi yedek bir güç olarak faşist partileri desteklemekte, yeni faşist partiler kurarak toplumda kabul edilebilir bir düzeye getirmek için bu partiler el altından desteklenmektedir. Almanya’da AfD (Almanya İçin Alternatif Parti) bunun en açık örneklerinden biridir. AfD, tüm propagandasını göçmen karşıtlığı üzerine kurarak toplumdan önemli bir destek almaktadır. Parlamento seçimlerde % 5 barajını aşarak merkezi parlamentoda temsil edilmektedir. AB üyesi birçok ülkede bugün itibariyle birçok ırkçı ve faşist parti, göçmen karşı söylemlerle çok rahat hükümet olabilmektedir. Romanya, Polonya, İtalya, Avusturya’da ırkçı partilerin hükümet olmalarında göçmenleri hedefe koymaları kitleleri etkilemekte ve kitleleri bu partilere yöneltmektedir.

Bu koşullar altında Avrupa Parlamentosu için Mayıs 2019’da yapılacak seçimler önem kazanmış durumdadır. AP seçimlerinde ırkçı ve faşist partilerin milletvekili sayısında belli bir artış olacağı tahmin edilmektedir. Almanya’da AfD Başkanı Gaulang, Fransa’da Le Pen ve İtalya’da ırkçı Lig Partisinin Başkanı Matteo Salvini tüm propagandalarını göçmen karşı üzerine kuracak ve “AB’nin geleceği yok!” diyerek kitlelerden oy isteyeceklerdir.

d) Rusya: Uyanan Ayı!

Bu gelişmelerle birlikte ABD’nin başını çektiği oluşumun Rusya’yı geri letmek, tecrit etmek ve yalnızlaştırmak için attıkları adımların istedikleri sonucu vermediğini kaydetmek gerekir. Rus emperyalizminin Ukrayna’ya karşı açtığı savaş ve işgal, Kırım’ın Rusya tarafından ilhak edilmesi sonrasında G8 oluşumundan çıkartılması, ambargo uygulanması Rusya’yı geriletmemiş aksine kendi saflarını daha fazla tahkim etmesine yol açmıştır.

Rusya, Suriye iç savaşına dahil olmasıyla birlikte, 2015 yılından sonra yeniden atağa geçmiş bulunuyor. Suriye’deki emperyalist güç dengeleri içinde Rusya, uzun bir süredir tüm gelişmelere yön vermektedir. Bu süreçle birlikte Rusya, Suriye’deki Hmeymim ve Tartus üslerine kalıcı olarak yerleşmiş, böylelikle Rusya Doğu Akdeniz’de bir liman üssü ve bir hava üssü sahipliğini devam ettirmiştir. (Rusya’nın Libya’da da iki askeri üssü bulunmaktadır.) Doğu Akdeniz’deki petrol-doğalgaz rezervlerinin sahiplenilmesi savaşı kızışırken Rusya’nın üsleri daha büyük önem kazanmıştır. Rusya’nın sahip olduğu enerji kaynakları, Ortadoğu ve Asya’daki enerji hatlarında söz sahibi olması, askeri kapasitesi ve nükleer güç olması, Çin ile birlikte etkisi altın-

daki ŞİÖ'nin varlığı vb. Rusya'nın yükselen emperyalist bir güç olarak, rakiplerine kafa tutmaya devam etmesine neden olmaktadır. Rus emperyalizmi, askeri anlamda belli bir karşı koyuş yeteneğine sahip bulunsa da ekonomik ve politik olarak Amerika ile tek başına "boy ölçüşebilecek" noktada henüz bulunmamaktadır. Nükleer silah kapasitesine sahip olması belli bir caydırıcılık unsuru taşımasına yetmektedir. Ancak Rusya son dönemdeki başarılı hamlelerine karşın belirli bir çerçevenin dışına taşmakta zorlanmaktadır.

e) Sonuç

Lenin, emperyalizm döneminde dünya topraklarının paylaşıldığını ve bu andan sonra toprakların "ele geçirilmesinin" değil, bir sahipten ötekine "geçmesinin" yaşanacağını ifade etmektedir. Şu anda Çin ve ABD emperyalistlerinin karşıtlığında/çelişkisinde bu gelişmeler yaşanmaktadır. AB emperyalistleri ve Rusya'da kendilerine yer açmaya çalışsalar da, esas olarak ABD ve Çin emperyalistleri arasındaki karşıtlığa/çelişkiye göre pozisyon almaktadırlar. ABD ve Çin emperyalizminin şu anki pozisyonları itibarıyla oluşacak kampların ekonomik-politik-askeri olarak önderliklerini alacak pozisyonunda bulunmamaktadırlar.

AB her ne kadar Almanya önderliğinde (Fransa daha etkin olmaya çalışsa da) ABD karşıtlığı söylemlerde bulunmasına, NATO karşısında PESCO adlı askeri pakt oluşturma adımları atmış olsa da, "en azından" yakın bir zamanda uyumlu bir birlik oluşturmaları mümkün görünmemektedir. Almanya, Japonya, Güney Kore, G. Afrika, Avusturalya, Arjantin, Meksika ve Kanada ile "serbest ticareti ve düzeni koruyacak" bir uluslararası ittifak planlansa da, ABD'nin Kanada ve Meksika ile NAFTA anlaşmasını iptal edip yeni bir anlaşma yapması, G. Kore ve Japonya'yı K. Kore ve Çin "kozlarını" kullanarak belli bir noktaya çekmiş olması, bu durumu zora sokmuş görünmektedir.

2018 Davos Ekonomik Forumu'nda ABD Başkanı Trump, diğer ülke egemenlerine ve tekel yöneticilerine "Yeniden büyük Amerika" sloganının benzerini kendi ülkeleri için uygulamalarını öğütlerken, Çin Başkanı S. Cinping aynı zirvede küreselleşmenin ve neo-liberalizmin propagandasını yapmıştır. Böylelikle Çin gelecekte bu çizginin "önderliğine" aday olduğunu göstermektedir. Kuşkusuz ki S. Cinping'in güvendiği Çin'in "devlet kapitalizmi" altında sosyal emperyalist karakteridir. Yoksa kendileri de çok iyi bilmektedir ki, neo-liberalizm iflas etmiş durumdadır. Çin sosyal emperyalizmi rakip emperyalistleri küreselleşme adı altında kendi silahlarıyla vurmaya çalışmaktadır.

ABD, Çin ile savaşı ekonomik boyutta tutarak son hızla sürdürmektedir. Ancak, Çin de aynı hızla ve aynı sertlikle yanıt vermektedir. Ağustos 2018’de Çin devlet yetkilileri; “*ABD’nin ticaret savaşlarını turmandırma eğilimine teslim olmayacaklarını ve tamamen hazır olduklarını*” açıklamışlardır. Bugün Çin’in ABD’nin her hamlesine aynı şekilde karşılık vermesi bu söylemlerinin altının boş olmadığını göstermektedir. ABD’nin Çin’e karşı gerçekleştirdiği son hamle, Çin’in Rusya’dan S-400 ve SU-35 savaş uçağı almasından dolayı Çin Savunma Bakanlığı yetkililerine “yaptırım” kararı almak olmuştur. Yine ABD-Kuzey Kore çelişkisinin arkasında gerçekte ABD-Çin çelişkisi vardır. Bu ve benzeri örnekler ABD-Çin arasında restleşme ve saflaşmanın devam ettiğini göstermektedir.

Yaşanan bütün bu gelişmeler ve askeri-ekonomik-politik olarak ortaya çıkan sonuçlar; Stalin’in “*Lenin, emperyalizm şartları altında kapitalizmin eşitsiz gelişmesinin ve çelişmelerinin özellikle keskinleştiğini*” belirttiği ve “*...Emperyalizm çağında kapitalizmin gelişmesi son derece eşitsiz ve sıçramalı olur: Önceleri birinci sırayı tutan bazı ülkelerin sanayi nispeten yavaş gelişir; eskiden geri olan başka ülkeler büyük sıçramalarla onlara yetişip onları geçer. Emperyalist devletlerin ekonomik ve askeri güç dengesi değişiyordu. Dünyayı yeniden paylaşma çabası ortaya çıktı. Dünyanın yeniden paylaşımı uğruna mücadele emperyalist savaşı kaçınılmaz kıldı...*” (Seçme Eserler, c. 15, s. 184) ifadelerini doğrular niteliktedir. Günümüzde emperyalist güçler arasında yaşanan gelişmeler benzer özellikler arz etmektedir. Bu gelişmelerin bir dünya savaşına yol açıp açmayacağını ise zaman gösterecektir.

1.6) Pazar Paylaşımında Yeniden Latin Amerika

ABD emperyalizmi Suriye’den istediği sonucu alamayınca, güç ve pazar savaşını Ortadoğu’dan Latin Amerika’ya kaydırmış görünmektedir. Bunun son örneğini Venezuela oluşturmaktadır.

Mayıs 2018 tarihinde ikinci kez seçimleri kazanan Nicolas Madura’ya karşı muhalefetin başlattığı boykot ve ülke içinde yapılan protestolarda 4 kişinin hayatını kaybetmesini gündeme getiren ABD, N. Madura’nın meşru devlet başkanı olmadığını açıkladı ve kendisini yeni devlet başkanı ilan eden Juan Guaido’nun Venezüella’nın yeni devlet başkanı olduğunu ilan etti. Bir anlamda ABD emperyalizminin Venezüella’ya “kayyum ataması” olan bu hamleyi, bir dizi ülke ABD’nin arkasında yer alarak destekledi. Buna karşı Rusya, Çin, Meksika, Küba, İran ve Türkiye ise Madura’yı meşru devlet başkanı olarak tanımaya devam ettiler.

ABD emperyalizminin Venezuela'ya müdahalesi elbette ki yeni değildir. ABD 2002 yılında da bir darbe girişimiyle Devlet Başkanı Hugo Chavez'i 47 saat tutuklanmış, ancak gerek ordunun ve gerekse de halkın desteği sayesinde Chavez darbeyi bastırabilmiştir.

ABD'nin Venezuela'ya müdahalesinin gerekçesi ne “anti demokratik seçimler” ne de “kitle gösterilerinde ölenler”dir. ABD'nin esas ve nihai hedefi Venezuela petrolüdür. Bölgenin en zengin petrol rezervlerine sahip olan Venezuela, bu zenginliğin faturasını ödemektedir. ABD emperyalizmi Venezuela'da Madura'yı devirmek ve böylece kendi denetiminde bir hükümet aracılığıyla petrol alanlarının emperyalist petrol tekellerine peşkeş çekilmesini istemektedir.

Rusya ve Çin'in Madura'yı desteklemelerinin arkasında elbette ki emperyalist güçler arasında rekabet ve bu iki ülkenin Venezuela olan ekonomik ilişkileri yatmaktadır. Bu ilişkilerin geçmişi ise Chavez'e kadar uzamaktadır. Chavez, ABD emperyalizmiyle olan ilişkilerini bitirerek, alternatif olarak Çin ve Rusya'yla ilişkiler geliştirmiş ve bunu “21. yüzyıl sosyalizmi” olarak propaganda etmişti. Rusya enerji şirketleri üzerinden Venezuela'yla ilişkilerini geliştirirken, Çin ise 2007 yılından bu yana Venezuela'ya 70 milyar dolar borç vererek buradaki varlığını pekiştirmiştir. Gerek Rusya gerekse de Çin, böylece Venezuela'nın petrol işletmesinde pay sahibi iki emperyalist güç olmuşlar ve ABD'nin “arka bahçesi”nde kendileri için birer mevzi edinmişlerdir.

ABD emperyalizmi “arka bahçesi” konumunda olan Latin Amerika üzerindeki hegemonyasından hiçbir zaman vazgeçmemiştir, geçmesi de mümkün değildir. Bu nedenle de Latin Amerika her zaman ABD'nin gündeminde olmuştur. ABD emperyalizmi bizzat kendi örgütlenmeleri ya da işbirlikçileri aracılığıyla darbeler gerçekleştirdiği ve yarı-sömürge haline getirdiği Latin Amerika ülkelerini ekonomik olarak kendisine bağımlı kılarak, başta petrol olmak üzere tüm zenginlikleri sömürerek, bu coğrafyayı yoksulluk ve işsizlikle boğuşan bir coğrafyaya dönüştürmüştür.

Ancak Latin Amerika'da da ABD tek bir güç değildir. Çin faktörü Latin Amerika'da, ABD'nin karşısında durmaktadır. Çin, tüm pazar alanlarında sessiz ve derinden bir yol alarak, yatırımlara girişmekte ve hegemonyasını böylelikle geliştirmektedir. Çin'in son 20 yılda en büyük ekonomik yatırımlarının olduğu coğrafyalardan biri de Latin Amerika oldu. 2000 yılında Çin'in Latin Amerika ülkeleriyle ticareti 10 milyar, 2012 yılında ise bu hacim 270 milyar dolara ulaştı. Çin ekonomisindeki yavaşlamaya rağmen, 2017 yılında Çin'in

Latin Amerika ülkelerine yaptığı yatırım 270 milyar seviyelerinde seyretti ve Latin Amerika ülkeleriyle olan ticaret hedefi 2025 yılında doğrudan 500 milyar, ihracatı ise 250 milyara çıkarmayı hedeflemiş bulunuyor. Çin'in Latin Amerika stratejik planı; Brezilya, Arjantin, Meksika, Şili ve Peru'yla geliştirdiği ilişkilerle, bu ülkelerde yatırım ve ticaret yaparak, ülke içindeki şirketleri ve bankalarıyla, doğal kaynaklara ve pazara erişim sağlamak olarak şekillenmektedir. Bunun için doğrudan yatırımlarla birlikte, bu ülkeleri borçlandırarak kendisine bağımlı kılmaktır. Çin, bu girişim ve yatırımlarıyla Avrupa Birliği ülkelerini geride bırakarak tek rakibi ABD ile yarışmaktadır.

1.7) Yeni Pazar Paylaşımında Afrika

Afrika kıtası, zengin minerallere, doğal kaynaklara ve henüz işlenmemiş verimli toprakların % 60'ına sahip durumdadır. Afrika'nın petrol, altın, kobalt ve uranyum bakımından zengin olması, 21. yy. başından itibaren emperyalist güç odaklarının bir kez daha Afrika'ya göz dikmelerine neden olmuş durumdadır. Yakın gelecekte Afrika'nın güneş enerjisi üretimi nedeniyle de emperyalist güçler arasında rekabete neden olacağı anlaşılmaktadır. Kıtanın bu türden zenginlikleri, emperyalistler açısından bölgeyi cazip kılmaktadır. Bu nedenle emperyalistler "yeniden" kıtaya yönelmiş durumdadırlar. Afrika'daki iç savaşlar ve emperyalistlerin sebep oldukları bölgesel savaşlar, emperyalizmin "böl-parçala-yönet" politikasının sonucu olarak okunmalıdır.

Afrika kıtası giderek Çin sosyal emperyalizmin etkisine daha fazla girmişken, bu durum Fransa ve ABD emperyalizmi ile Çin arasındaki çelişkilerin de temel kaynağını oluşturmaktadır. Çin'in Afrika politikası, belirlenmiş ekonomik ve askeri bir strateji üzerinden yol almaktadır. Bu stratejinin temel hedefi Afrika'daki enerji kaynaklarının denetim altına alınması ve Çin tarafından kullanılmasıdır. Çin, en başta Ortadoğu'daki kargaşaya ve Körfez ülkelerindeki petrole bağımlı kalmak istememektedir. Bu stratejik yaklaşım 1990'dan itibaren Çin'in Afrika petrollerine yönelmesini doğurdu. Dünya petrolünün % 8'ine sahip Afrika kıtasının üç ülkesi, Cezayir, Nijerya ve Libya'dır. Çin, hem devlet hem de özel sektör vasıtasıyla kıtaya büyük yatırımlar yapmış durumdadır. 1 milyon Çinli Afrika'da istihdam edilmiş durumdadır. Çin bu sayede Sudan, Angola, Cezayir, Gabon ve Çad'dan petrol ihtiyacının % 25'ini karşılamaktadır. Ayrıca Afrika'da ekonomik yatırımların yanında uluslararası diplomasi alanında da etkin olmak istemektedir. BM oylamalarında Afrika ülkelerinin Çin'i daha fazla desteklemeleri için uğraşan Çin, bu

politikasının sonuçlarını almak için çalışmaktadır. Nitekim Çin'in itilaflı olduğu konuların başında Güney Çin Denizi gelmektedir. Bu sorun Çin ile Japonya, Filipinler, Malezya, Bruney ve Vietnam'ın taraf olduğu bir itilaftan oluşuyor. Çin bu itilafta BM'lerde Afrika ülkelerinin desteğini almak istemekte, bu amaçla da bölgeye yatırım yapmaktadır.

Çin'in Afrika kıtasındaki diğer rakipleri Japonya ve Güney Kore olmakla birlikte, 1997 yılında bu ülkeleri de geride bırakarak kıtada etkin bir emperyalist güç haline geldi. Çin'in Afrika kıtasına 1997 yılında 5.7 milyar dolar olan ticaret hacmi, 2002 yılında 12 milyar dolara, 2015 yılında ise 300 milyar dolara ulaşmış bulunmaktadır. Ayrıca son yıllarda Afrika ülkelerini de büyük oranda borçlandırmıştır. Afrika ülkeleri 2017'ye gelindiğinde Çin'e 110 milyar dolar borçlanmış durumdadırlar. Afrika ekonomilerinin 2020 yılında ortalama yüzde 5 büyümesi ve tüketim gücünün de 14 trilyon dolara ulaşması beklenmektedir. (Yıldızoğlu E., 03.01.2019) Bu verilere bakıldığında yukarıda da bahsettiğimiz Çin'in Afrika ülkelerini borçlandırma, altyapısını ele geçirme ve böylelikle mali-ekonomik sömürge haline getirmesi politikası daha net olarak görülmektedir.

Çin'in Afrika ülkelerindeki faaliyetlerine bir başka örnek de değerli madenlerin ele geçirilmesidir. Örneğin Tantal, Kobalt gibi nadir bulunan bu metaller, uçak ve roket parçalarında, yapay kemik üretiminde, bilgisayar, cep telefonu gibi çok çeşitli elektronik cihazda kullanılmaktadır. Kobaltın tonu 95 bin dolar civarındadır. *“Dünya kobalt ve tantal rezervlerinin % 59'u Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde ve Çin şirketleri ön anlaşmalarla oradaki kobaltın da önemli bir kısmını kopartmış vaziyette.”* (10.08.2018, Özlem Yüzok)

Çin, Afrika'da yaptığı yatırımların yanında deniz yoluyla yapılan ticareti garantili kılmak için askeri üsler de kurarak bu gücünü pekiştirmektedir. *“Çin'den Avrupa'ya Aden Körfezi ve Süveyş Kanalı üzerinden giden ihracat miktarının günde 1 milyar dolar olduğu”* şartlarda Çin'in Cibuti'deki askeri üssünün önemi daha da artmaktadır.

Fransa'nın Afrika'yla olan ilişkileri sömürgecilik dönemine kadar uzanmaktadır. Fransa özellikle Sahra Çölü'nün güneyindeki ülkelere dayanmaktadır. Aralarında 17 eski sömürge ülkenin bulunduğu toplam 30 Afrika ülkesi “İşbirliği Bakanlığı” adıyla Fransız emperyalizminin denetimindeki ülkeler durumundadır. Fransa, Angola, Kongo ve Gabon'da petrol çıkartmaktadır. Fransa, ayrıca Orta Afrika Cumhuriyeti, ile Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde elmas çıkartmaktadır. Fransa'nın en büyük askeri üssü ise Çad'da bulunmaktadır.

ABD emperyalizminin de Afrika'ya ilgisi hiçbir zaman bitmemiştir. ABD, Çin ve Rusya'nın giderek artan etkisini kırmak için kıtaya askeri olarak daha fazla yerleşmek ve etkin bir güç olmak için, 2014 yılında "ABD-Afrika Liderler Zirvesi" gerçekleştirdi. Zirveye 50 civarında ülke katıldı. ABD, Somali, Etiyopya ve Cibuti'de kurduğu askeri üssüyle özellikle Doğu Afrika üzerinde etkin olmak istemektedir. ABD emperyalizminin Afrika ülkelerinden ithal ettiği ürünler arasında petrol, pamuk, elmas, kahve, tütün almakta, karşılığında ise silah, gıda ürünleri ve otomobil satmaktadır.

Avrupa Birliği emperyalistleri, başta Çin olmak üzere diğer emperyalist güç odakları karşısında Afrika kıtasında daha etkin olmak, ticari ilişkilerin geliştirmesi ve Afrika pazarından daha fazla pay almak için 2000 yılından bu yana özel stratejiler geliştirerek bir güç olmak için çalışmaktadırlar. Bu amaçla AB-Afrika Zirve Toplantılarının ilki 2000 yılında Kahire'de toplanmıştır. Bunu takiben 2002 yılında kurulan Afrika Birliği, AB'nin Pan-Afrika'ya ilişkin meseleleri uluslararası bir örgütle ele almasının, bu örgütün AB'nin kıtadaki emperyalist stratejilerini hayata geçirmesi olarak değerlendirilmelidir. Nitekim 2007 yılında Lizbon'da Avrupa Birliği'nden ve Afrika'dan 80 ülkenin katıldığı bu toplantıda "Afrika-AB Ortak Stratejisi" kabul edilmiştir. Bunu 2011-2013 yılında "AB-Afrika Ortak Stratejisinin İkinci Eylem Planı" izlemiştir. İkinci eylem planının en önemli kararı, AB tekellerinin Afrika'ya yapacakları yatırımlar konusunda önlerinin açılması ve daha fazla işbirliğine önem verilmesini kapsamaktadır.

AB'nin son Afrika zirvesi ise Aralık 2018 tarihinde Dönem Başkanlığı Avusturya öncülüğünde yapılmıştır. Zirvenin ana yönelimden biri de yine Çin'in Afrika üzerindeki etkisini kırmaya yönelik olmuştur. Zirvede resmi olmayan bir diğer gündemde göç olgusu olmuştur. Zirveyi Avusturya ve AB Dönem Başkanı Sebastian Kurz; *"Bu zirve sadece geleneksel tek taraflı yatırımı değil, geleceğin endüstrileri ve ürünleri AB tekellerinin doğrudan yaptığı % 40 ekonomik yatırımlar bakımından da önemini göstermektedir"* olarak özetlemiştir.

Afrika da diğer kıtalar gibi, emperyalist güç odaklarının pazar paylaşımında üşüştükları bir coğrafya olarak gelecekte daha büyük çatışmaların da odak merkezlerinden biri olacaktır. Çin, ABD, Fransa, Rusya ve AB emperyalistlerinin milyar dolar yatırımlarıyla birlikte; yoksulluğun kitleselleştiği, hastalık, içme suyuna erişememe, işsizlik, kuraklık vb yaşamsal sorunların sürekli arttığı bir coğrafyadır. Kuşkusuz ki bütün bu sorunların yaşanmasının

tek sorumlusu emperyalistlerdir. Hiçbir emperyalist güç, girdiği hiçbir ülkede insanların daha iyi yaşaması, refahların yükselmesi için çalışmaz. Tek amaçları sömürü ve talandır. Bugün Afrika’da yaşanan da budur.

1.8) Emperyalist Rekabet Savaşında Ortadoğu

Ortadoğu bölgesi gerek jeostratejik konumu ve gerekse de sahip olduğu enerji kaynaklarının doğrudan sonucu olarak, her zaman emperyalist güç odaklarının bir rekabet alanı olmuştur. Bölge bugün de bu özellikleri nedeniyle emperyalistlerin hakimiyet savaşının odağındadır. Emperyalistlerin ve bölge gericiliğinin kendi aralarındaki rekabet ve savaşlar, halihazırda Yemen, Filistin, Libya ve Suriye’de sürmektedir. Bu çelişkilerin yanında Kürt ulusunun emperyalizm ve bölge gericiliğinin kendi varlığına yönelik saldırısı karşısındaki direnişi ve ulusal talepli mücadelesi sürmektedir. Emperyalistlerin ve bölge gericiliğinin uygulamaya koyduğu politikalar, savaşlar beraberinde milyonlarca insanın ölmesi, milyonlarca insanın yerinden yurdundan edilmesi, açlık, yoksulluk gibi sorunlara neden olmaktadır.

Yakın tarihin en acı ve insani dramı ABD emperyalizminin 2003 yılında Irak işgali ile başladı. 2001 yılında ABD’nin kendi hakimiyetini kurmak ve diğer emperyalist güçlerin şartsız bir şekilde ABD etrafında birleşmelerini sağlamak için önce Afganistan sonra da Irak işgal edildi. 10 yıl boyunca Irak’ı işgal eden ABD emperyalizmi, resmi olmayan kayıtlara göre 1 milyon insanın ölümüne neden oldu. İşgal 2011 yılında askeri güçlerin çekilmesiyle son bulmuş olsa da geride tam bir yıkım bıraktı.

Emperyalist-kapitalist sistemin ekonomik krizinden, emperyalizmin bölgeye yönelik uygulamaya koyduğu politikalardan bağımsız olmayan ve “Arap Baharı” olarak adlandırılan kitle hareketi, Aralık 2010’da başladı. Kitlelerin kendilerine dayatılan yaşama itirazı ve işbaşında olan iktidarlara tepkileriyle yol alan isyan daha sonradan diğer Arap ülkeleri, Libya, Mısır, Bahreyn, Ürdün, Yemen ve Suriye’yi de etkiledi. Arap Baharı ayaklanmalarla başladı. Ancak hiçbir ülkede beklenen toplumsal değişimi gerçekleştiremedi. Emperyalistler ve bölge gericileri, kitlelerin hareketlerini kendi arkalarına yedeklediler ve iktidarlarını yeniden tahkim ettiler. Arap Baharı’nın başlamasıyla, kimi ülkelerde uzun yıllardır tek başlarına yönetimde olan diktatörler devrilmiş olsa da, bunlar demokratik ilerici kazanımlarla sonuçlanmadı. İktidarlar gerici klikler arasında el değiştirdi.

Arap Baharı’nın etkilediği ülkelere biri de Suriye oldu. Ancak, burada

da istenilen sonuç alınmadı ve Suriye iç savaşı başladı. Suriye iç savaşında ABD emperyalizmi savaşın bugüne taşınmasının baş sorumlularından biridir. ABD emperyalizmi, Arap Baharı'nın etkisiyle Suriye'de başlayan gösterileri, Esad iktidarını devirmek için fırsat olarak gördü. Başta TC olmak üzere, bölgede kendisiyle hareket eden gerici Arap devletlerinin aracılığıyla, cihatçı çete gruplarını silahlandırdı ve Esad iktidarının kısa sürede devrileceğini hesapladı. Ancak ABD emperyalizmin bu planı sahada tutmadı. Rusya'nın Esad'a destek vermesinin yanında, Irak işgali sonrası esasta ABD emperyalizmine yönelik kitleler içindeki tepkiyi de kullanan IŞİD sahada önemli bir etkinlik kurdu ve hilafet devleti ilan etti. ABD bu kez kendi yarattığı IŞİD'i gerekçe göstererek bölgede etkin olmaya çalıştı. Esad'ın 2015 yılında Rusya'dan yardım istemesiyle Suriye'de dengeler değişti ve diğer emperyalist güçler Almanya, Fransa ve İngiltere ABD'nin yanında yer alarak, Rusya'nın Suriye'deki etkisini kırmak için çalıştılar.

ABD emperyalizmi 2011 yılında başlayan iç savaşta cihatçı çetelerin kısa sürede Esad'ı devirmesi ve kendisine bağımlı bir iktidarın ortaya çıkmasını hedeflemişti. Bu olmayınca üstelik de IŞİD gibi bir güç ortaya çıkınca NATO üyesi TC ile birlikte sürece müdahale etmeye çalıştı. Ancak Türk hakim sınıflarının Kürt ulusal sorunu konusundaki tutumu ve Rojava'daki Kürt kazanımlarına yönelik düşmanca yaklaşımı beraberinde ABD ile TC arasında taktik politikada bir çelişkinin ortaya çıkmasına neden oldu. ABD emperyalizmi bölgede kendi çıkarlarını korumak için Kürtlerle ilişki geliştirdi. Önce YPG ardından da SDG'ye askeri yardım gerçekleştirdi. Bu durum Türk hakim sınıflarını daha da endişelendirdi. ABD'ye Kürtleri değil de kendilerini tercih etmeleri konusunda defalarca talepte bulundular.

Yaşanan bu durum genelde Ortadoğu özelde de Suriye iç savaşının kendi içindeki dinamikler, emperyalist güçlerin ve bölge gericiliğinin arasındaki ilişki ve çatışmalardan bağımsız değildir. Kürt Ulusal Hareketi'nin kazanımları, başta TC ve İran olmak üzere bölge gerici devletlerini bir araya getirmektedir. Çünkü her iki devletin ilhak ettikleri Kürt toprakları bulunmaktadır. Ulusal sorunun varlığı bu devletlerin emperyalistlerle ilişkisinde önemli bir gündem olmakta, bu gerici devletler adımlarını buna göre atmaktadırlar. Genelde Ortadoğu, özelde Suriye iç savaşında saflaşmalar bu gibi dinamikler üzerinden yükselmekte, emperyalist güçlerde bu dinamikleri kendi çıkarları için kullanmaya çalışmaktadırlar.

Suriye iç savaşında emperyalist güçlerin, bölge gerici devletleri olan TC,

İran gibi güçlerin kendi çıkarları bulunmakta, bu ise saflaşmaları ve yeni ilişkileri ortaya çıkarmaktadır. Saflaşma bir yanda başını ABD emperyalizminin çektiği İngiltere, Fransa, Almanya gibi AB ülkelerinin oluşturduğu ve gerici Arap devletlerinin desteklediği “koalisyon güçleri”yle, başını Rusya’nın çektiği, Suriye, İran ve Türkiye’nin yer aldığı bir görünüm arz etmektedir. Bir NATO üyesi olan TC’nin bu saflaşmadaki yeri konjonktürelidir ve daha çok Kuzey Suriye’deki Kürt Ulusal Hareketi’nin kazanımlarına yöneliktir.

ABD emperyalizmi halihazırda Suriye’de Tabka ve Tanf olmak üzere 15 askeri üs kurmuş ve üs üslerde 2 bin asker konuşlandırmış bulunmaktadır. ABD’nin Suriye’deki hedeflerinden biri de burada bulunan petrol kaynaklarına el koymaktır. Nitekim, Deyr Ez Zor ve çevresindeki petrol kaynaklarını elinde bulunduran ABD gelecekte bu kaynakları işletmek için Rusya’ya baskı yapacaktır. ABD’nin, Suriye’deki bir diğer hedefi de İran etkisini kırmaktır. Rusya karşısında elini güçlü hale getirmek için Soçi ve Astana görüşmelerinde Kürtlerin de olmasını istemektedir. Bununla hem Kürtlerle geliştirdiği ittifakı daha da kalıcı hale getirmeyi hem de Rusya’yı zayıflatmayı hedeflemektedir. ABD kısa bir süre önce Trump aracılığıyla Suriye’den askeri olarak çekileceğini ilan etmiş olsa da gerek bölgede diğer emperyalist güçlerin varlığı ve gerekse de Kürtlerle girdikleri ilişkiler, en azından Irak’ta ve Ürdün’de bulunan askeri üsleri aracılığıyla kalmaya devam edeceğini göstermektedir.

Fransa, eski sömürgesi Suriye üzerinde sürekli bir “hakkı” olduğunu ileri sürercesine başından itibaren Esad’ın devrilerek kendisine de bir pay düşeceğini hesaplamıştır. Fransa şu anda 800 civarında bir askeri güçle işgal ettiği Suriye’de, ABD ile birlikte Suriye ve Rusya’ya karşı bir hakimiyet mücadelesi vermektedir. Fransa da, tıpkı ABD gibi, İran’ın bölgede zayıflaması ya da rejimin yıkılması için çalışmaktadır. Tarihsel olarak bölgede etkin bir güç olan İngiltere, Avrupa Birliği’nde bulunduğu süre içinde tek başına hareket etmekten oldukça rahatsızdı. AB’den çıkmaya karar veren İngiltere yeniden Ortadoğu’da etkin bir güç olmak için, ABD’yle güçlü bir ittifak içine girmek istiyor. Bunun ilk adımı olarak da ABD ile birlikte Nisan 2018 tarihinde Suriye’ye füze saldırısı gerçekleştirmek oldu.

Suriye’de en etkin aktör ise Rusya’dır. 2015 tarihinde Suriye iç savaşına dahil olan Rusya, 3 bin askeri gücüyle Suriye’nin geleceğini tayin etmede Esad’ın da sözcüsü durumundadır. Rusya Suriye’nin geleceğini tayin ederek, enerji kaynaklarına sahip olmasıyla büyük bir ticari kazanç elde etmeyi ve Suriye’deki nüfuz alanlarını genişletmeyi planlıyor. Rusya Sovyetler Birliği dö-

neminden kalan Tartus'ta deniz ve Lazkiye'de Hmeymim hava üssünü, bu vesileyle daha da tahkim etmiş durumdadır. İran, nükleer silah üretimine “ara vermesi”yle üzerindeki ablukayı kırdıktan sonra, bölgede daha etkin bir güç olmak için Rusya'yla birlikte hareket etmektedir. Devrim Muhafızları ve denetimindeki Hizbullah güçleriyle Esad'a destek veren İran, Suudi Arabistan ve İsrail karşısında güçlü bir konuma gelmek istemektedir.

Faşist Türk devleti Esad'ın devrilmesi için başından itibaren IŞİD ve El-Nusra ve diğer cihatçı çetelere başta silah ve para olmak üzere lojistik destek sundu. Çetelerin sınırdan geçişini, tedavi edilmelerini, TC topraklarının cephe gerisi gibi kullanmalarını sağladı. 2012 tarihinde Kürtlerin Rojava'da elde ettiği statünün yıkılması için tüm gücüyle cihatçı çeteleri destekledi. Bunda başarılı olamayan Türk devleti kah ABD'nin yanında kah Rusya'nın yanında yer alarak Kürtleri ezmek istedi. Türk devleti, Cerablus-Bab işgali ve ardından Efrin işgaliyle planlarını kısmi olarak hayata geçirmeye çalıştı.

Suriye iç savaşında en başarılı konumda olan ise Kürtlerdir. Kürtler tarihi bir fırsatı lehlerine çevirerek Rojava'da önemli bir statü elde etmiş durumdadırlar. Bunu korumaya kararlı olan Kürtlerin “başına yeni bir felaket” gelmediği sürece Rojava'da ilerleyecekleri açıktır. Ancak bu noktada devreye yine emperyalistler ve başta Esad olmak üzere bölge gericileri girmektedir. Sürecin nasıl ilerleyeceğini tahmin etmek zor olsa da Kürt ulusunun emperyalizm ve bölge gericiliğinin saldırısına yönelik direnişi tarihseldir.

a) Suriye İç Savaşı ve Kürtler

Suriye birçok yönüyle “Arap Baharı”nın fırtınaya dönüştüğü ülkelerden biri konumundadır. ABD, “ılımlı muhalifler” adını verdiği cihadçı çeteleri, “eğit-donat politikası” doğrultusunda silahlandırdı ve destekledi. Ne var ki istediği sonucu alamadı. Cihatçı çeteler arasında IŞİD hakimiyetini kurdu ve Suriye'de önemli bir etkinlik alanı elde etti. ABD emperyalizmi bu kez de IŞİD'i gerekçe göstererek Suriye iç savaşına müdahil oldu ve Kürtleri destekleme politikasını devreye soktu. Suriye iç savaşında başta ABD emperyalizmi olmak üzere Katar, Türkiye ve Suudi Arabistan vb. ülkelerin cihatçı çeteleri askeri, mali, lojistik açıdan destekledikleri ancak bir sonuç alamadıkları tam tersine IŞİD gibi insanlık düşmanı, gericici faşist çetelerin ortaya çıkmasına vesile oldukları açıktır.

Esad, güçlerinin giderek zayıflaması ve iktidarını koruması tehlikeye düştüğü anda Rusya'yı resmi olarak Suriye'de konuşlanması için davet etti. 30

Eylül 2015 tarihinde Rusya'nın iç savaşa dahil olmasıyla Suriye'de dengeler değişmeye başladı. Değişen dengeler kendisini iki yönlü ortaya koydu. Birincisi; IŞİD ve El-Nusra gibi cihatçı güçlerin saldırıları sınırlanmaya, püskürtülmeye başlandı. İkincisi; Rusya, Suriye'de Esad adına her şeyi belirlemeye başladı. ABD karşısında eli oldukça güçlenen Rusya, Ortadoğu coğrafyasında "artık ben de varım" diyerek ABD ve diğer emperyalist güçlere karşı durdu.

Suriye iç savaşının 8. yılında değişen güçler dengesi yeni güç odaklarını ortaya çıkardı. Suriye'de Rusya ve İran'a karşı oluşan diğer güç odakları ABD, İngiltere ve Fransa'dır. TC devleti bir Rusya'nın bir ABD'nin yanında olduğunu açıklayarak, Efrin işgali ile birlikte bir diğer güç odağı olarak Suriye'nin geleceğinde söz sahibi olmak için çalışıyor.

Bu savaşta Kürt Ulusal Hareketi'nin Rojava Devrimi ile önemli bir mevzi kazandığı ise açıktır. Kürt Ulusal Hareketi sürecin başında hızla örgütlenmiş, hem siyasal hem de askeri örgütlenmelerini kurmuştur. Başta IŞİD olmak üzere cihatçı çetelere karşı önemli askeri başarılar kazanmıştır. Sürecin ilerlemesiyle birlikte Kürt hareketi, Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'ni kurmuş askeri olarak da Suriye Demokratik Güçleri'ni örgütlemiştir. Kürt Ulusal Hareketi'nin ABD emperyalizmiyle kurduğu ilişki kimi çevrelerce eleştiri konusu olsa da, Ulusal Hareket bu ilişkiyi taktik düzeyde bir ilişki olarak tanımlamaktadır. Kürt Ulusal Hareketi'nin Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi adı altında Ortadoğu gibi bir coğrafyada kurduğu ve uygulanmaya çalıştığı "demokratik özerklik" sistemi ilericidir, demokratik bir kazanımdır. Böyle olduğu içindir ki; başta bölge gericiliği olmak üzere emperyalistler arası mücadelede tartışma konusu olmaktadır.

Önümüzdeki süreçte başta Suriye ve TC olmak üzere, bölge gerici devletleri Kürt Ulusal Hareketi'nin bu kazanımlarını ortadan kaldırmak ya da sınırlandırmak için askeri yöntemler de dahil olmak üzere her türlü yöntemi kullanmaktan çekinmeyeceklerdir. Bölgede başta Kürt ulusu olmak üzere çeşitli milliyetlerden halkın kazanımlarını desteklemek, bunun için mücadele etmek, önemli bir devrimci görevdir.

b) ABD İran Çelişkisi

ABD'nin 2003 yılında Irak'ı işgal etmesinin ardından Ortadoğu'da güç dengeleri değişmeye başladı. ABD emperyalizmiyle İran çelişkisi 1979'lara kadar gitmektedir. 1979'da İran'daki Şah iktidarını deviren Humeyni önderliğindeki Şii İslamcı hareket, ABD ile olan tüm ekonomik ve siyasi ilişkilere

son vermişti. ABD, 1979 yılından bugüne İran'ı kendisine karşı bir "düşman" güç olarak görmüş, bunun için İran'a yönelik ambargolardan, askeri müdahalelere kadar bir dizi politikayı uygulamaya koymuştur. Nitekim ABD, 1980 yılında, Irak'ın İran'a saldırmasında ve yaşanan savaşta önemli bir rol oynamıştır. 8 yıl süren savaş sonrası dengelerde değişen bir durum olmamış ve ABD istediği hedefe esasta ulaşamamıştır.

ABD emperyalizminin dünya çapında gerileyen hegemonyasına müdahale etmenin bir aracı olarak İran'a müdahale gündemleştirilmektedir. ABD'nin İran'a yönelik askeri olarak yönelememesinin nedeni İran'ın "büyük bir lokma" olması ve emperyalistler arası güç dengeleridir. Trump'ın seçilmesinden sonra İran'a yönelik saldırgan politika yeniden devreye sokulmuş durumdadır. Trump ve "Şahinler Grubu" olarak tanımlanan Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton ile Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, İran'a "savaş açılması"nı savunmaktadırlar. Bu grubun ABD'nin İran'la yaptığı nükleer anlaşmadan çekilmesi ve İran'a yönelik stratejik saldırı gerekçeleri 21 Mayıs 2018 tarihinde Herigate Vakfı'nda yapılan bir toplantıda şöyle özetlenmektedir: *"Antlaşma Amerikan halkının güvenliğini sağlamamıştır. Dünyayı ciddi tehlikelerle karşı karşıya bırakmıştır. Zira, nükleer programa getirilen yasaklar ('sunset' hükümleri) tarihi erken belirlendiği için İran tekrar nükleer silah yapımına kısa süre sonra dönebilecek ve Ortadoğu'da nükleer silahlanma yarışına yol açacaktır. Nükleer programı hakkında İran hep yalan söylemiş ve antlaşmayı iyi niyetle imzalamamıştır. Nükleer antlaşmanın denetim mekanizmaları yeterli değildir. Antlaşma, İran'ın nükleer silah taşıma yetenekli füze geliştirme faaliyetleri meselesine değinmemiştir. Antlaşma nedeniyle İran eline geçen parayı halkı için değil, terör ve diğer ülkelerin iç işlerine karışmak için kullanmıştır."*

Görüleceği üzere ABD emperyalizminin sözcüleri nükleer anlaşmadan çekilme gerekçesi olarak çeşitli nedenler ileriye sürmekte ama daha da önemlisi, İran "teröre destek veren ülke" ve "nükleer silah bulunduran ülke" olarak tanımlanmaktadır. ABD emperyalizminin Afganistan ve Irak saldırı ve işgallerinin de benzer gerekçelerle (Afganistan "teröre destek veren", Irak "kimyasal silah bulunduran") gerçekleştirilmiş olması meselenin ciddiyetini göstermektedir.

ABD bu kapsamda İran'a yönelik bir dizi ekonomik yaptırım kararı alarak yürürlüğe koydu. En başta gelen ekonomik yaptırım, "hiçbir ülkenin İran'dan petrol almaması"nın sağlanmasıdır. Böylece Trump, İran'ı dize getirip, ken-

disine boyun eğerek, ABD'nin denetimine gireceğini hesaplamaktadır. ABD'nin yeniden hedef aldığı İran'a karşı açıkladığı yeni yaptırımlara karşı, Avrupa Birliği'nin motor gücü olan Fransa, Almanya ve İngiltere verdikleri tepkiyle antlaşmaya bağlı kalacaklarını ilan ettiler. Üç emperyalist ülke, yaptıkları yazılı açıklamada: “*ABD'nin kararına karşı İran'a itidal çağrısında bulunuyoruz. İran, antlaşmanın getirdiği sorumluluklarını karşılamayı ve tam iş birliğini sürdürmeli*” açıklaması yaparak ABD'ye karşı çıktılar. Bunun tamamen kendi çıkarları ve Ortadoğu'daki güç dengeleriyle alakalı olduğunun altı çizilmelidir.

Almanya Federal İstatistik Dairesi'nin açıkladığı veriler bu karşı çıkışı çok daha net olarak ortaya koymaktadır. Ekim 2018'de Almanya'dan İran'a 400 milyon Euroluk bir ihracat gerçekleştirilmiştir. FİD, “bu rakamın 2009 yılından” bu yana gerçekleşen en büyük ihracat olduğunun da altını çizmektedir. Alman-İran Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Michael Tockuss, 2018 yılının ilk 10 ayında, Almanya'dan İran'a gerçekleşen 2,4 milyar Euroluk ihracatın, 2019 yılında aylık “200-250 milyon Euro seviyesinde olacağı”nı öngörmektedir. Almanya'nın İran'da iş yapan küçük ve orta ölçekli şirket sayısı 1000 civarındadır. Bu şirketlerin 130 kadarının İran'da şubesi bulunmaktadır. Almanya'nın, ABD'nin İran'a yaptırım kararı almasından sonra, en büyük tekeli olan Siemens'i geri çekmesini, bu tekelin uluslararası alanda zor duruma düşmesini engellemeye yönelik bir manevra olarak değerlendirmek gerekir.

Fransa Ekonomi Bakanı Bruno Le Maire de Fance ise; “*ABD'nin kendini gezegenin ekonomi jandarması olarak görmesinin kabul edilemez olduğunu*” açıklayarak, ABD'nin yaptırımlarının kabul edilmesi durumunda, Total, Renault ve Peugeot başta olmak üzere Fransız şirketlerinin etkileneceğini açıkladı. Fransa petrokimya şirketinin 2015 yılından sonra İran'da petrol faaliyetinde bulunmak için 5 milyar Euroluk antlaşma yapmış olması ve Fransız otomobil şirketi Renault'un, 2017 yılında İran'a 160 bin araç satarken, Peugeot ve Citroen'in ise İran otomobil pazarının ise % 30'una hakim olması, Fransa'nın neden ABD yaptırımlarına karşı çıktığını özetler verilerdir. İngiltere ise, ABD'nin yaptırımlarına karşı ikili yaklaşım sergilemiştir. İngiltere, ilk tepki olarak, İran'la planladığı, 500 milyon Euroluk güneş enerjisi projesini iptal ederken, İran'ın güneybatısındaki petrol sahasını geliştirmek için antlaşma yaparak yaptırımlara karşı tavrını net olarak ortaya koymamıştır.

ABD'nin İran'a karşı bu tutumu Ortadoğu'daki güç dengeleri, Suudi Arabistan İran ilişkileri, İran İsrail ilişkileriyle de analiz edildiğinde, ABD'nin

İran'ın üzerine neden bu kadar yürüdüğü daha net anlaşılacaktır. ABD, Suriye'nin yeniden dizayn edilmesinde İran faktörünü devre dışı bırakmak istemektedir. ABD'nin bu politikasında amaçlanan Ortadoğu'da kendisine rakip emperyalist güçler tarafından Şii İran ekseninde bir gücün ortaya çıkmasının engellenmesi ve olabildiğince İran'ın zayıflatılmasıdır. ABD bu amaçla bölgede Sünni Arap gericiliğiyle bir blok oluşturmaya çalışmakta, bu amaçla Suudilerin Yemen'e yönelik saldırılarını da desteklemektedir. ABD, kısaca aldığı İran'ın Yemen'de süren savaştan geri çekilmesini istemektedir. Bunu sağlayabilirse, Yemen'in Suudilerin denetimine girmesi daha kolay olacaktır. Sonuç olarak; zayıf bir İran, İsrail için bir tehlike olmaktan çıkacak, Lübnan ve Suriye'nin İsrail'e karşı olası saldırıları böylece önlenmiş olacaktır.

Ortadoğu konjonktürden kaynaklanan gelişmeler ve suların bu bölgede hala durulmaması, ABD'nin İran'a askeri bir müdahalede bulunması ihtimalini şimdilik ötelemektedir. İran'a saldırması durumunda başta İslami motivasyonlar olmak üzere, bölge devletlerinin bir kısmının kendi çıkarları gereğince İran'ın yanında yer alması ABD'yi askeri olarak zora sokacaktır. Bir kısım İslami örgütlerin (Hizbullah, Hamas vb.) İran'la birlikte ABD'ye karşı savaşacak olmaları, savaşla birlikte, İran'ın da elindeki nükleer başlıklı füzeleri kullanarak, ABD'nin Ortadoğu ülkelerinde bulunan askeri üslerine saldırması ve ABD'nin Irak'ta olduğu gibi yeni bir bataklığa saplanması olasılığı şimdilik de olsa, ABD'yi askeri olarak frenleyen faktörlerdir.

ABD'nin olası bir askeri saldırısı durumunda, Ortadoğu'da dengelerin yeniden değişeceği ve yeni bir "kaos"un diğer emperyalistlerin çıkarına olmadığı da açıktır. Batılı emperyalist güçler, Çin ve Rusya, savaşın şimdilik kendi çıkarlarına uygun olmamasından dolayı ABD ile aynı düşünmemektedirler. Karşı güçler, esas olarak Ortadoğu'da yeniden paylaşılacak olan pazar paylaşımından pay alarak ekonomik olarak etkin bir düzeye gelmek istiyorlar. ABD, bunları gördüğü için şimdilik askeri saldırı yerine, ekonomik yaptırımlarla İran'ı teslim almak istemektedir. Ancak emperyalistler arası rekabet artıkça, ABD emperyalizminin İran'a yönelik olası bir askeri saldırganlığı masadadır.

c) Türkiye ABD Çelişkisi

Türkiye, başta ABD olmak üzere emperyalizmin yarı-sömürgesidir. Türkiye-ABD ilişkisini belirleyen de bu bağımlılık ilişkisidir. Türkiye ve ABD emperyalizmi arasındaki çelişkilerin esası Suriye iş savaşından sonra bölgedeki hakimiyet savaşında, ABD'nin SGD özelde de YPG ile girdiği ittifaktır.

ABD, Suriye'nin yeniden yapılandırmasında hakim bir güç olmak istemekte, ne var ki mevcut konjonktürde Kürtler olmadan bunu gerçekleştiremeyeceğini bilmektedir. TC ise ABD'nin Kürtlerle olan bu taktik ilişkisini kendisi açısından bir tehdit olarak değerlendirmektedir. Kürtlerin Rojava Devrimi'yle Kuzey ve Doğu Suriye'de elde ettiği kazanımların doğrudan T. Kürdistanı'ndaki ulusal mücadeleye etki edeceğini/ettiğini bildiğinden, bu kazanımlara yönelik düşmanca ve saldırgan bir tutum içindedir. Bu saldırganlığını Cerablus-Bap ve Afrin gibi yerlerde askeri işgalle pratikleştirmiş olsa da diplomatik alanda bölge gerici devletleriyle pazarlık içindedir. Yine TC kendi gücünü, emperyalistler arası çelişkide pazarlayarak, Kürt ulusunun Kuzey ve Doğu Suriye'deki kazanımlarını boğmak istemektedir. Bu amaçla her türlü pazarlığa ve şantajı açık bir politika izlemektedir.

Önümüzdeki sürecin nasıl şekilleneceği şimdiden belli olmasa da TC devletine yön veren stratejik yaklaşım Kürt ulusunun ulusal kazanımlarını ne pahasına olursa olsun boğmak ya da kendine bağımlı hale getirmektir. Tam da bu nedenle, yarı sömürgesi olduğu ABD emperyalizmiyle çelişki yaşamakta, ABD'nin bölgede Kürtleri değil kendisini tercih etmesini ısrarla dayatmaktadır. Bunun için emperyalistler arasındaki çelişkilere oynamakta, Rusya'yla yakınlaşarak, ABD'ye şantaj yapmaktadır.

TC'nin son dönemde Suriye bağlamında Rus emperyalistleriyle geliştirdiği ilişki, bir dizi ekonomik anlaşmanın yanında, S-400 füze alımı gibi gelişmeler bununla ilgilidir ve TC'nin ABD emperyalizmine mesajı olarak algılanmalıdır. ABD, bu politikadan rahatsızdır ve kendi önlemlerini almaktadır. Nitekim 2 Mart 2019 tarihinde; ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcü Yardımcısı Robert Palladino basın toplantısında; *“Türkiye’yi, Rusya’dan S-400 satın alması durumunda F-35 programına katılımının yeniden değerlendirilmesine neden olacağı ve gelecekteki diğer potansiyel silah transferini riske sokacağı konusunda açıkça uyardık. Ayrıca, Amerika Düşmanlarına Yaptırımlarla Mücadele Yasası (CAATSA), kapsamında S-400 alımına dahil olan devlet veya özel tüm kurum ve kişilerin potansiyel yaptırımlara maruz kalabileceğini de ifade ettik”* demektedir.

ABD ile TC arasında ortaya çıkan çelişki tamamen ABD'nin bölgede uyguladığı politikaların Türk hakim sınıflarının çıkarlarına uygun olmamasından kaynaklıdır. TC bu nedenle diğer emperyalist güç Rusya'ya yakınlaşmakta böylelikle ABD'yi kendi çıkarlarına çekmeye çalışmaktadır. Ancak burada “Dimyat’a pirince giderken evdeki bulgurdan olma” gerçeği

de bulunmaktadır. Ki TC'nin ABD emperyalizmine sadece siyasi olarak değil, askeri olarak da NATO üyeliği nedeniyle bağımlı olması, ABD emperyalizminin elini güçlendirmektedir.

ABD, Türkiye'nin S-400 konusunda geri adım atmaması durumunda, F-35 savaş uçağı antlaşmasının iptal edileceğini dile getirmektedir. ABD, ayrıca Türkiye'yi ABD ile olan ticaretinde yeni gümrük vergilendirmesiyle ekonomik olarak zorlayacak kararları da gündemleştirmektedir. Nitekim Trump, 5 Mart 2019 tarihinde yazdığı bir mektupla; *“Hindistan ve Türkiye'nin Geliştirilmiş Tercihler Sistemi Programı'ndan (GTS)”* çıkartılmasını istemektedir. 1968 yılında Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nda *“gelişmekte olan ülkelerin sanayi malları ihracatını artırabilmek amacıyla, gelişmiş ülkelerin bu ülkelerden yaptıkları ithalatta belirli bir taviz marjı tanımaları için kabul edilmiş bir sistem”* olarak kabul edilmiş bu programın yürürlükten kaldırılması, ABD tarafından Türkiye'ye ekonomik bir yaptırım olarak gündemleştirilmektedir.

ABD'nin Türkiye'ye uyguladığı ekonomik yaptırımlar sadece GTS ile başlamadı. 2018 tarihinde Türkiye'den alınan demir-çelik ve alüminyum vergilerine getirdiği yüzde 100 artışla atılan bu adım şimdi yeni ekonomik yaptırımlarla devam ediyor. Tüm bunların tersine çevrilmesi, Türkiye'nin geri adım atarak ABD'nin istediği zemine gelmesine bağlıdır. Efendi ve uşakları arasında belli dönemlerde bu ve benzer çelişkilerin çıkması, eşyanın tabiatına ters değildir. Bugün de olan budur.

1.9) Dünyada Yoksulluğun Boyutu

a) Kitlel Yoksulluk

Dünya hızla yoksullaşmaktadır. Yoksulluk kalıcı bir sorun olarak Afrika, Asya, Latin Amerika, ABD ve AB dahil olmak üzere tüm kıtaların temel sorunu olmaya devam etmektedir. Kıtalar arası yoksulluk sınırı ekonomik şartların bölüşümdeki payıyla orantılı olarak belirlense de değişmeyen tek şey kitlelerin yoksullaşmasıdır. Örneğin ABD emperyalizmi yılda 19 trilyon dolar GSMH ile dünyanın en zengin ülkesi olmasına karşın, ABD'deki yoksulluk çok ciddi boyutlardadır. Yapılan bir araştırmada Amerika'nın Alabama eyaleti dünyanın tüm gelişmiş ülkeleri arasında en yoksul insanların yaşadığı eyalet olarak tespit edilmiştir. 2015 yılında yapılan bir diğer araştırmada ise tüm ABD çapında 43 milyon insanın yoksulluk içinde yaşadığı tespit edilmiştir.

Dünyamız her geçen gün açlığın ve yoksulluğun pençesinde kıvrınmaktadır. Kriz derinleştikçe yoksulluk, işsizlik barınma ve sağlık ve eğitim sorunları kendisini kitlesel olarak daha ciddi boyutlarda göstermektedir. Dünyada 2 milyar kişi yoksulluk, 800 milyon kişi ise aşırı yoksulluk içinde yaşamaktadır. Bu oran sadece sömürge, yarı sömürge ülkeler için değil, en gelişmiş kapitalist emperyalist ülkeler için de geçerlidir.

Yoksulluğu etkileyen bir diğer neden de emperyalist-kapitalist sistemim aşırı kâr hırsı nedeniyle ekolojik sistemde yarattığı tahribat, iklim değişiklikleri, doğal afetler, tarım alanlarının yok olması olarak karşımıza çıkmaktadır. Afrika Boynuzu'ndaki kuraklık, Karayipler'deki doğal felaketlerle, bugün dünyada 201 milyon insanın yoksulluk içinde, yardıma muhtaç durumda yaşam mücadelesi vermektedir.

Yoksulluğun bir diğer nedeni de iç savaşlar ve bölgesel savaşlardır. Suriye, Yemen, Güney Sudan, Nijerya'daki savaşlar ve çatışmalar beraberinde milyonlarca insanın yerinden yurdundan edilmesine yol açmıştır. Mülteciler ulaştıkları ülkelerde başta ırkçılık olmak üzere her türlü insanlık dışı muameleye tabi tutulmakta, açlık ve yoksulluğun pençesinde kıvrınmaktadırlar.

Dünyanın en gelişmiş ekonomisine sahip AB'nin hiç de görüldüğü gibi bir refah kıtası olmadığı görülmektedir. Kriz ve krizin doğrudan sonucu olarak artan işsizlik, sosyal haklardaki kısıtlamalar yoksulluğun doğrudan sonucu olarak toplumsal tüm kesimleri etkilemektedir. Fransa'da 8, İngiltere'de 14.2, Almanya 16, İtalya 5.1, milyon, Hollanda 559 bin kişi yoksulluk içinde yaşamaktadır. Bu oranlar elbette ki sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde daha da artmaktadır.

b) Yoksulluktan En Fazla Etkilenen Kesim Olarak Çocuklar

Dünyanın en büyük insani sorunlarından biri de çocukların karşı karşıya kaldığı açlık ve yoksulluktur. Bu insani drama her gün binlerce yeni çocuk eklenmektedir. Barınma, yetersiz beslenme, temiz içme suyuna ulaşamama, okula gidememe, sağlıktan yararlanamama başlıca sorunlar olarak dünyadaki tüm yoksul çocukların ortak sorunları olarak devam etmektedir.

Yapılan araştırma ve yayımlanan raporlar çocukların geleceğini derinden etkileyen sonuçlar ortaya koymaktadır. Çocukların yaşadıkları sorunlar sadece ekonomik olarak geri olan, yoksul ülkeler için değil, "gelişmiş" ülkeler açısından da büyük sorunları beraberinde getirmektedir. Ekonomik olarak "gelişmiş" ülkelerde her 7 çocuktan biri yoksulluk içinde yaşamaktadır. Bu durum sistemin içine girdiği ekonomik krizin doğrudan sonuçları olarak kitlelere yansımaktadır.

2008 ekonomik krizi sonrası bu oranın daha da büyüdüğü görülmektedir. Yunanistan, İspanya İtalya, Almanya ve Fransa’da bu oran daha da yükselmiş durumdadır. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü’nün yayımlandığı son rapor dikkate alındığında “Çin, yüzde 33.1 oranla çocuk yoksulluğunda” ilk sırada yer yer alırken, “Türkiye 25.3” oranıyla dünya sıralamasında 6. sıradadır. Bunu rakamı Hindistan, Brezilya, ABD, Şili, Meksika ve İsrail izlemektedir.

Bugün iç savaşın sürüdüğü Yemen’de çocukların hayatını kurtarmak için 2019 yılı için 542 milyon dolara ihtiyaç duyulmaktadır. 11 milyon çocuğun yaşadığı Yemen’de çocukların % 80’i doğrudan insani yardıma ihtiyaç duymaktadır. Ortadoğu’nun en fakir ülkesi olan Yemen’de Suudi Arabistan’ın destek verdiği Abdurabbu Mansur Hadi’ye bağlı güçlerin Husilere karşı açtıkları savaşta son üç yılda 15 bin çocuk hayatını kaybetmiştir.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu’nun (UNICEF) açıkladığı rakamlar dünya çapında yaşanan çocuk ölümlerinin korkunç boyutta olduğunu göstermektedir. UNICEF, dünya çapında 2 milyon 600 bin çocuğun doğumunun ilk ayında hayatlarını kaybettiğini açıklamaktadır. Bunun nedenleri arasında erken doğum ve annenin hamilelik döneminde yeterli sağlık hizmetinden yararlanmaması vb. gösterilmektedir. Buna karşın emperyalist ülkelerde bu oranın binde üç olduğu tespit edilmiştir. UNICEF raporu, en büyük çocuk ölüm oranına sahip 10 ülkeden 8’nin Sahra Altı Afrika ülkelerinde olduğunu ifade etmektedir.

Alman Bertelsman Vakfı’nın yaptığı ve kamuoyuna da yayımladığı raporda Almanya’da gelir dağılımında ailelerin yeterli gelire sahip olmamalarından kaynaklı olarak çocukların % 21’inin bundan ciddi olarak etkilendiklerini, % 10 çocuğun ise yoksulluk içinde yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu çocukların “toplumsal eşitlik” bakımından birçok olanağın yararlanamadıklarını ortaya koymaktadır. Vakıf, yoksulluğun sadece yeterli beslenmeyle izah edilemeyeceğini, bunun yeterli bir konut, yeterli gelir ve diğer sosyal olanaklardan yararlanma olarak belirtmektedir.

Diğer yandan Fransa, İngiltere gibi emperyalist ülkelerde de yoksulluk giderek büyümektedir. Fransa’da yapılan araştırmalarda 30 bin çocuğun evsiz olduğu, 9 bin çocuğun ise baraka (gecekondu) evlerde yaşadığı tespit edilirken, her yıl maddi olanaksızlıklardan 140 bin çocuğun okulu bıraktıkları tespit edilmiş durumdadır. Fransa’da yayımlanan bir diğer rapor ise 3 milyon çocuğun yoksulluk içinde yaşadığını göstermektedir. İngiltere’de ise 4.1 milyon çocuk yoksulluk içinde yaşamaktadır.

Bugün dünyanın birçok bölgesinde süren iç savaş ve bölgesel savaşlardan en fazla etkilenenlerin başında çocuklar gelmektedir. Dünya genelinde dönemsel olarak yayımlanan raporlara göre savaşlardaki çocuk ölümleri korkunç boyutlardadır. Örneğin sadece 2013 yılında Kongo Cumhuriyeti'ndeki iç savaşta 2.7 milyon çocuk hayatını kaybetmiştir. BM tarafından yayımlanan 2017 raporunda ise İsrail tarafından 345 çocuk katledildiği görülmektedir. Keza, İsrail her yıl yaşları 10-12 arasında değişen 500 ile 700 çocuğu tutuklayarak hapsedmektedir. 2016 yılında Afganistan iç savaşında 3.512, Suriye iç savaşında ise 24 bin çocuk hayatını kaybetmiştir.

Savaş, yoksulluk ve doğal afetlerden kaynaklı olarak bugün dünyada 50 milyon çocuğun bakıma ve korunmaya ihtiyacı vardır. Bu çocukların 28 milyonu bölgesel ve iç savaşlardan yerlerinden olmuş çocuklar olarak tespit edilmiştir. Yayımlanan raporlarda, savaşlar ve doğal afetlerden tüm aile fertlerini kaybeden çocukların sayısının 400 milyon olduğu tespit edilmiştir. 2016 yılında ABD sınırını ulaşan 26 bin çocuğun yanında hiçbir yetişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Keza, 2016 yılında yine yanında kimse olmadan Avrupa'ya ulaşan çocuk sayısı 63.000 olarak tespit edilmiş, bu çocukların 96.465'nin ise kayıp olduğu ifade edilmektedir.

c) Yoksulluk Kısacasında Kadınlar

Yoksulluğun etkilediği toplumsal kesimlerin bir diğer boyutunda ise kadınlar bulunmaktadır. Dünya nüfusunun yarısı günde 2 dolardan az kazanıyor ve bunların çoğu kadın. Milyonlarca kadın daha iyi bir hayat umuduyla değişik ülkelerde çalışıyor, çocuk bakıcılığı, temizlik ve garsonluk yapıyor; fabrikalarda ya da tarlalarda çalışıyor.

Bölgesel ve iç savaşlarda kadınların karşı karşıya kaldıkları sorunların en başında çocuklarını ve diğer aile fertlerini kaybetmeleri taciz ve tecavüze uğramaları gelmektedir. Örneğin Suriye'de iç savaşında kadınlar IŞİD tarafından kaçırılarak köle pazarlarında satılmış, tecavüze uğramışlardır. Genel olarak dünya üzerinde bakıldığında da mültecilerin çoğunlukla kadınlar olduğu görülmektedir. Bu ve benzeri saldırılar kadınların yaşadığı travmalar, kadınların yıllarca yaşamak zorunda kaldığı sorunların başında gelmektedir.

Göçmen kadınların karşı karşıya kaldıkları sorunlar toplumsal bir boyut almış durumdadır. Kapitalist emperyalist ülkelerde kadınların en kötü işlerde ve düşük ücretle çalıştırılmakta, kadınlar yoksulluk içinde yaşamaya mahkum edilmektedir.

d) İç Savaşlar, Bölgesel Savaşlar Sonucu Göç

Göç insanlığın en büyük sorunu olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü (UNCHR) 2017 yılında dünya genelinde göç etmek zorunda kalan kişi sayısının 68.5 milyona ulaştığını açıklamaktadır. (20.06.2018) İnsanlar kitleler halinde göç etmekte, göç yollarında ölüm de dahil olmak üzere her türlü insanlık dışı muameleye maruz kalmaktadır.

İç savaşlar nedeniyle yerlerinden edilen insan sayısı 42.2 milyondur. 2018 yılında ülkelerini terk ederek bir başka ülkeye ulaşmak isteyen göçmenlerden tespit edilebilen rakamlara göre 4 bin 476 kişi hayatını kaybetti. Akdeniz, adeta bir göçmen mezarlığına dönmüş durumdadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin raporuna göre 2017'de Avrupa'ya geçmeye çalışan 1.600 civarında göçmen yaşamını yitirmiş durumdadır. Bu rakam, 49 mülteciden birinin yaşamını yitirmesi anlamına gelmektedir. (3 Eylül 2018)

2018 yılında Avrupa ülkelerine göç eden insan sayısı 135 bin 607 kişi olarak tespit edildi. Suriye, Tunus, Afganistan, Fas, Eritre, Pakistan, Irak ve Mali en fazla göç veren ülkelerdir. Buradaki iç savaş, yoksulluk insanların tek çare olarak ülkelerini terk ederek bir başka ülkeye gitmelerinin nedenini oluşturmaktadır. Keza, 2018 raporları dikkate alındığında 396 bin kişi ABD'ye göç etmiş durumdadır. Orta ve Güney Amerika ülkelerinden ABD sınırına ulaşan ancak içeri alınmayan 125 bin kişi ise ABD sınırında beklemek zorunda kalmış ve ülkeye alınmamışlardır.

Yerinden yurdundan edilen ve göç etmek zorunda bırakılan insanlar emperyalist kapitalist sistemin yaşadığı krizin, uygulamaya koyduğu politikaların ve savaşların önemli bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

2.) Dünyada Devrimci Durum

2.1) “Küreselleşme Karşısı” Toplumsal Hareketler

2008 yılında emperyalist-kapitalist sistemin krizinin başlamasıyla birlikte, kapitalizmin ve neo-liberalizmin yarattığı sorunlara karşı başlayan kitlesel hareketler, en genel ifadeyle “küreselleşme karşıtı” eylemler olarak adlandırıldı. Emperyalist kapitalist sisteme karşı en büyük kitlesel eylemlerden biri 1999 yılında Dünya Ticaret Örgütü'nün toplantısına karşı, ABD'nin Seattle şehrinde yapılmıştı. Hareket 2001'de Brezilya'da Porto Alegre'de Dünya Sosyal Forumu ve İsviçre Davos'ta Dünya Ekonomik Forumu'na karşı eylemlerle daha bir görünür oldu.

Homojen bir yapıya sahip olmayan bu Hareket, 2008 yılında finansal kri-

zin patlak vermesiyle dünya çapında işgal hareketlerine ve kitlesel protestolara dönüştü. Bu süreçte ön plana çıkanları ABD’de Zuccotti Park’ın işgal etmesiyle yeşeren “Wall Street’i işgal et” ile İspanya ve Yunanistan gibi krizin en sert vurduğu Güney Avrupa ülkelerinde yaşanan uzun süreli ve yüksek katımlı protestolar oldu. Son on yıl içinde “küreselleşme karşıtı” hareketler sadece ekonomik temelli olmadı. Bunun yanında siyasal ve demokratik talepli eylemler de düzenlendi. “Arap Baharı” olarak adlandırılan hareket son dönemin en önemli kitlesel hareketlerinden biri olarak ön plana çıktı.

Tunus’ta 17 Aralık 2010 günü bir seyyar satıcının yaşadığı ekonomik sıkıntıları protesto etmek amacıyla kendini yakması, Arap Baharı olarak tanımlanan kitlesel eylemlerin başlangıcı oldu. Protestoların sonucunda 1987 yılından beri görevde olan Zeynel Abidin Bin Ali görevinden istifa etmek zorunda kaldı. “Arap Baharı”, Mısır’a Ocak 2011’de Tahrir Meydanı’nda düzenlenen protestolarla ulaştı. Eylemlerin başlamasından 18 gün sonra 30 yıldır ülkeyi yöneten Hüsnü Mübarek istifa etmek zorunda kaldı. Ancak yapılan seçimlerde Müslüman Kardeşler, hükümet kurdu. Bu hükümet bir darbeyle devrildi. Mısır hakim sınıfları “müesses nizam”larını yeniden sağladılar.

Bu kitlesel eylemlerin ve isyan dalgasının Türkiye’ye yansımaları ise Gezi İsyanı’yla oldu. 2013 yılında İstanbul’da bulunan Gezi Parkı’ndaki ağaçların kesilmesine karşı çıkarak ekolojik bir amaçla başlayan eylemler, ardından demokrasi ve özgürlüklerin artırılması talebine dönüştü. İstanbul’daki Gezi Parkı’na Topçu Kışlası’nı yeniden yapmak için başlayan inşaat çalışmalarını protesto etmek amacıyla düzenlenen ve daha sonra Türkiye’nin birçok noktasına yayılan eylemler, iş makinelerinin Gezi Parkı’na girdiği ve çalışmalara başladığı bilgisinin sosyal medya üzerinden yayılmasıyla birlikte başladı. Gezi Parkı ve Taksim Meydanı, 20 gün boyunca eylemcilerin denetimine geçti.

Emniyet Genel Müdürlüğü raporlarına göre, bu süre boyunca Gezi Parkı’ndaki eylemlere destek vermek için Bayburt hariç Türkiye’nin tüm kentlerinde protesto gösterileri düzenlendi. Bu gösterilere 4 milyona yakın kişi katıldı. Eylemler sırasında biri polis 8 kişi yaşamını yitirdi. Toplam 10 bine yakın kişi yaralandı. Yüzlerce kişi tutuklandı, bunlardan 120’den fazlası hakkında dava açıldı. Ancak TC devletinin eylemcilere yönelik kını bitmedi. Hürriyet gazetesinin haberine göre 2018’in sonunda Gezi Parkı eylemleriyle ilgili 120 şüpheli için yeniden 6 ayrı dava açıldı.

Dünya çapında farklı tarihsel süreçlerden geçmiş ve farklı siyasi geleneklere sahip ülkelerde, farklı taleplerle ortaya çıkan bu eylemlerin, kendine özgü

yanları bulunmakla birlikte ortak noktaları da bulunmaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi'nden Prof. Dr. Ayhan Kaya, bu eylemlerin her birinin kendi içinde değerlendirilmesi gerektiğini, bu eylemlerin çoğunun sınıfsal saiklerle düzenlendiğini, ancak "Arap Baharı" eylemlerinde görüldüğü gibi aralarında siyaset yapma biçimini eleştiren hareketlerin de olduğunu vurgulamaktadır. Kaya'ya göre bu hareketlerin hepsinin ortak bir noktası var: "*Neo-liberal yönetim biçimlerine itiraz.*" ("Protestoların son 10 yılı: Ekonomik kriz sonrası kitlesel eylemler dünyayı nasıl etkiledi? Özge Özdemir, BBC Türkçe, 25 Ocak 2019)

Yapılan çeşitli araştırmalar 2008'den günümüze yaşanan bu eylemleri toplumsal hareketler olarak değerlendirmektedir. Bu eylemler, hızla büyüyen öğrenci nüfusuyla beraber, "beyaz yaka iş"lerin arttığı ve yeni kuşağın sokağa çıktığı protestolar olarak tanımlanmakta ve üç kategoriye ayrılmaktadır:

Birinci kategoride kemer sıkma politikaları ve neo-liberalizm karşıtı eylemler. İkinci kategoride ise baskı karşıtı ve demokrasi yanlısı olan, daha çok tartışmalı seçimlerin ardından düzenlenen eylemler: Arap ülkeleri, Rusya, Hong Kong ve Ukrayna'da görülen protestolar. Üçüncü kategoride yüksek enflasyon ve kredi dağıtımıyla büyüyen, bunun sonucunda da yolsuzluğun arttığı ve inşaat sektörünün güçlendiği ekonomilerde ortaya çıkan eylemler. (Erdem Yörük ve Murat Yüksel, "Türkiye Gezi Parkı Protestolarında Sınıf ve Siyaset, New Left Review, 2014, aktaran ady)

Son on yılda yaşanan eylemlerin daha önce yaşananlardan farklı olarak bir diğer ortak noktası da kitlelerin örgütlenmelerinde ve harekete geçmelerinde sosyal medyanın etkin olarak kullanılmasıdır. Son süreçte teknolojinin gelişimiyle kitlesel iletişim araçlarının yaygınlaşması, beraberinde gerçekleşen bu eylemlerin iktidar yanlısı dışındaki medyayı takip eden daha büyük izleyici kitlesi tarafından takip edilmesini sağlamış, bu kitlenin de eylemlere katılımını artırmıştır.

Sosyal medyanın eylemciler tarafından çok daha hızlı ve etkin kullanımı, hem eylemlerin örgütlenmesinde ve sevk edilmesinde hem de bu eylemlerin dünyanın en ücra köşesine kadar canlı olarak izlenebilmesini doğurdu. Bu ise diğer yandan eylemleri görsel olarak takip eden insanların sosyal medyadan kendi yorum, fikir ve önerilerini de ifade edebilmelerine yol açtı. Eylemciler böylelikle doğrudan doğruya eylemin örgütlenmesi, sevk ve idaresinde söz sahibi oldu.

Bu anlamıyla son on yılda görülen bu eylemlerin en büyük ortak notası

“eylem biçimleri” olarak ortaya çıktı. Bu ise 1848 yılında Avrupa’da görülen toplumsal hareketlerde ve 1968 yılında başlayan öğrenci isyanlarında olduğu gibi 2008’in ardından gelen eylemlerde de küresel bir etkileşimin ortaya çıkmasına yol açtı:

“Metropollerin sembolik meydanlarının uzun dönemli işgali, buralarda düzenlenen katılımcı forumlar ve yatay örgütlenmeler; sosyal medyanın etkin kullanımı gibi başka açılardan çok farklı olmalarına rağmen tüm bu isyan halini alan hareketlerde karşılaştığımız unsurlar. Bu anlamda eylem repertuarlarının hatta yer yer kullanılan dil ve sembollerin küresel dolaşıma tabi olduğunu düşünüyorum. Bu benzerlikleri komplo teorileriyle açıklamaya gerek yok. Hem sıradan yurttaşlar hem aktivistler birbirlerinden öğreniyor ve birbirlerini takip ediyorlar.” (Mert Arslanalp, adgy)

Öte yandan emperyalist kapitalist sistemin 2008 krizinden sonra görülen bu eylemlerin bir diğer ortak noktası ise, bu eylemlerin sistemi yıkmak içi değil, sistemi onarmak için gerçekleştirilmesidir. Bunun temel nedeni de, komünist hareketin uluslararası alanda da güçten düşmüş hali, bu hareketlerden uzaklığı, öncülük yapabilecek kapasitelerinin, kitle ilişkilerinin düşük olmasıdır.

Eylemlerin bu özelliği beraberinde bu toplumsal hareketlerin emperyalist kapitalist sisteme alternatif bir sistem önerememelerini ve “ideolojik bir kriz” içinde olmalarını da doğurmaktadır. Örneğin Latin Amerika’daki eylemler ve kitlesel hareketler sonucu kendisini “sol” olarak tanımlayan partilerin büyük kazanımları olmasına ve kimi ülkelerde hükümet olmalarına rağmen, kapitalizm ve neo-liberalizmin ötesine geçmek ya da daha geri düzeyde burjuva demokrasisi anlamında dahi katılımcı bir demokrasi yaratmak açısından sürdürülebilir bir model üretememişlerdir.

Eylemlerin bir benzer özelliği de yerel düzeyde sürdürülen birçok eylemin gerçekte emperyalist kapitalist sistemin yarattığı sonuçlara yönelik gerçekleşiyor olmasıdır. Bu durum yerel düzeyde sürdürülen bu türden eylemlerin birdenbire evrensel bir nitelik kazanmasına yol açmaktadır. Bunun nedeni, ortaya çıkan ve yaşanan sorunların gerçek nedeninin emperyalist kapitalist sistem olduğunun -tam anlamıyla bilince çıkarılmasa da- farkında olunmasıdır. Özellikle 1970’lerden itibaren çevre, insan hakları ve cinsiyet eşitliği konularının evrensel bir nitelik taşıdığına anlaşılmamasıyla beraber toplumsal hareketler küresel bir harekete evrilmektedir. (Srilatha Batliwala, adgy)

Bunun en son örneğini dünya çapında ortaya çıkan kadın hareketi oluşturmaktadır. ABD’de Donald Trump’ın başkan olarak seçilmesinin ardından ka-

dınların düzenlediği eylemler, Hollywood’da cinsel tacize karşı başlayan #Metoo (Ben de) eylemleri, Şili ve İrlanda’da kürtaj yasaklamalarına karşı protestolar, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü’nde bütün dünyada organize edilen geniş çaplı “kadın grevi” vb. eylemler, kadın hareketinin güçlendiğine verilebilecek örnekler olarak ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan küreselleşme karşıtlığı ve kapitalist ekonomik düzenin yarat-
tığı açmaz, aşırı sağın ve milliyetçiliğin de yükselmesine neden olmaktadır. ABD’de alt-right diye bilinen ırkçı alternatif sağ eylemlerinin yükselişe geç-
mesi ve Avrupa’da göçmen karşıtı aşırı sağın seçimlerde edindiği kazanımlar, son yıllarda ötekileştiren ve azınlıkları hedef gösteren hareketlerin güç ka-
zandığını göstermektedir. Neo-liberalizmin iflasının üzerine “*bir de sığınma-
cılar krizi eklenince, ABD ve Avrupa’da, liberal demokrasiyi, neo-liberal
küreselleşmeyi savunan merkez partilerin gerilemesi, küreselleşmeye, liberal
demokrasiye karşı bir taraftan yabancı düşmanı ırkçı faşist akımların*” yük-
selmesini hızlandırdı. (E. Yıldızoğlu, 20 Eylül 2018)

Bu durum beraberinde Fransa’da Sarı Yelekliler örneğinde olduğu gibi, yakıt vergisine yapılan zam ve pahalılaşılan yaşam şartlarına karşı hem solun hem sağın katıldığı eylemlerin ortaya çıkmasını getirdi. Fransa’da Sarı Ye-
lekliler hareketi her ne kadar benzin zammı ile başlamış olsa da, hareketin süreç içinde hükümeti hedef alması ve hükümetin istifasını isteyen bir düzeye gelmesi, politik hedefi bakımından önemlidir. Bununla birlikte, hareketin tem-
silcilerinin hükümetle yaptıkları görüşme sonrası bazı sözler almalarıyla so-
kakların büyük oranda boşalması, taleplerin kısmi kimi reformlarla sınırlı kalması karşımıza yine önderlik sorununu çıkartmaktadır.

Bu hareketin Fransa sınırlarını aşarak Belçika ve Hollanda’ya sıçraması diğer Avrupa ülkelerini ciddi olarak bir endişeye sevk etmiştir. Avrupa ülke-
lerinde sessizliğin birden fırtınaya dönüşmesi ve kitlelerin sokakları işgal et-
mesiyle bir kitle hareketine dönüşmesi potansiyeli her zaman vardır. Avrupa’da işsizliğin kitlesel bir boyut alması, yoksulluğun ciddi bir boyuta varması, sosyal haklardaki gasplar, Avusturya’da olduğu gibi çalışma saati-
nin 12 saate çıkarılması, Fransa’da iş hayatında yapılan değişiklikler, kitleleri önümüzdeki dönemde daha fazla sokağa yüzünü döndürecek.

Bu eylemlerin ortaya çıkardığı ve mutlaka değerlendirilmesi gereken en önemli sonuçlardan biri, farklı temalar etrafında örgütlenmeyi toplumun bütün katmanlarına ve farklı mekanlara indirgemeleridir. Kısa dönemde gerçekleşen ve parlayıp sönen bu eylemlerin “*daha uzun dönemli, toplumun kılcal da-*

marlarına işleyen ve dip akıntısı olarak tezahür eden etkilerinin de olabileceğini” öngörmek gerekir. (M. Arslanalp, adgy)

Bu nedenle emperyalist kapitalizmin 2008 kriziyle birlikte son on yılda dünya çapında görülen ve “küreselleşme karşıtı” olarak adlandırılan hareketler MLM’ler açısından dikkate alınmalı ve özellikle de kitle hareketlerinin taleplerine yönelik bir politika mutlaka geliştirilmelidir. Bu toplumsal hareketlerin “ideolojik bir kriz” yaşadığı ve esas olarak sistem içi çözüm aradığı koşullarda, sisteme alternatif olanların kendi politikalarını ve çözüm önerilerini ortaya koymaları bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yapılmadığı koşullarda kitle hareketlerinden kopulmakta, toplumsal hareketler, komünist hareketin dışında bir yerde durmaktadır. Bu ise beraberinde bir yandan bu türden toplumsal hareketlerin bütün dinamizmine rağmen yeniden sistem içine dönmeye yol açmakta; diğer yandan ise komünist hareketin kitlelerle buluşması, toplumsal hareketler ile ilişkilenebilmesi sağlanmadığı koşullarda kendi içine dönmesi ve güçten düşmesine, daha da kötüsü çürümesine neden olmaktadır.

Dünya çapında ve özellikle de emperyalist kapitalist merkezlerde gelişen bir diğer kitlesel güç ise ekolojik harekettir. Dünya çok ciddi bir ekolojik sorunla karşı karşıyadır. Emperyalistler kâr uğruna dünyamızı hızla tüketmektedirler. Doğanın diyalektik dengesi bozulmakta, geriye dönüşü olmayan ekolojik sorunlarla karşı karşıya olan insanlık, gelecekte çok daha ciddi sonuçlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Küresel ısınma tehdidi artık gerçekliğe dönüşmekte, bu da buzulların erimesi ve gelecekte bazı kıtaların su altında kalma riskini artırmaktadır. Kuraklık insanlık için bir başka tehlike olarak daha şimdiden baş göstermektedir. Küresel ısınmaya bağlı olarak su rezervlerinin tükenmesi insanlığı bekleyen bir diğer sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha şimdiden Afrika kıtası su kaynaklarının tükenmesinden kaynaklı, milyonlarca insan temiz suya erişememektedir. Geleceğin en büyük sorunlarından bir de tarım alanlarındaki toprak erozyonudur.

Tüm bunlar dünya ölçeğinde ciddi bir ekolojik hareket doğurmaktadır. Hareketin içinde yer alan gençlik önemli bir yer tutmaktadır. Yaş oranının ortaokul ve lise düzeyinde inmesi, Avrupa genelinde ortaokul ve liselerde okuyan binlerce öğrencinin günlerce okul boykotları yaparak “yaşanır bir dünya istemeleri” talebinin üzerinden atlanamaz. MLM’ler gelişen bu ekolojik harekete karşı politikalar geliştirmek zorundadır.

Emperyalist kapitalist sistem kökten yıkılıp yok olmadıkça insanlık bu so-

runları yaşamaya devam edecektir. Anti-emperyalist mücadele her ülkede direkt emperyalizmi hedef alan mücadeleden koparılamaz. Emperyalist ülkelerde, komünist partiler kendi emperyalist burjuvalarına karşı verdikleri mücadele ile emperyalizmi yıkacaklardır. Yarı-sömürge ülkelerde DHD'nin politik hedefi aynı zamanda anti-emperyalizmle karakterize olmaktadır.

2.2) Uluslararası Komünist Hareket

Emperyalizmle ezilen halklar ve uluslar arasındaki baş çelişki, dünyanın çeşitli coğrafyalarında anti-emperyalist mücadeleye de rengini vermektedir. Emperyalizmin boyunduruğu altında ezilen, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde devrimci durum sürekliliğinin bir devrimle alt üst olmaması, bu ülkelerdeki subjektif (KP'lerin) güçle doğrudan ilişkilidir.

Dünya çapında gelişen hareketlerin nitelikleri daha çok ekonomik içerikli ve emperyalist kapitalist sistemin yarattığı sorunlara itiraz temelli hareketler olarak kedisini göstermektedir. Örneğin "Arap Baharı" eylemlerinin ilk kıvılcımı işsizlik ve yoksulluğa karşı bir tepki olarak doğdu. "Arap Baharı" ayaklanmalarının hedefi, ülke içindeki diktatörlere karşı bir ayaklanma olsa da bu ayaklanmaların politik hedefinde anti-emperyalist bir hedef yoktu. Bunun böyle olması önderliklerin niteliğiyle doğrudan alakalıdır. Benzer şekilde kendisini "küreselleşme karşıtı" olarak tanımlayan hareketlerin de politik iktidar perspektifinden çok, yaşanan sorunlara itiraz ve "düzeltme talepli" olarak ortaya çıkmalarıdır.

Gelişen kitle hareketlerinin ekonomik taleplerle ya da kapitalist emperyalist sistemin parçada ortaya çıkardığı sorunlarla sınırlı kalması önemli bir sorundur. Sınıf hareketi birçok yönüyle hala zayıf konumdadır. Sendikalar istisnalar haricinde bürokratlaşmış, sınıfı düzen karşıtı bir harekete dönüştürme diye bir dertleri olmayan pasif ve düzenle uzlaşan bir konumdadırlar. Sınıf hareketiyle birleşmeyen diğer toplumsal hareketlerin daha fazla ileri gitme şansları ise olmamaktadır. Bunun da subjektif gücün sınıfı örgütlemesi, toplumsal dinamikleri etkisine almasındaki zayıflık, kitle hareketlerinin belli bir sınırdaki kalıp, daha öteye gidememesindeki temel etkenlerden başında gelmektedir.

UKH, Başkan Mao'nun ölümünden, Çin'de kapitalist yolcuların iktidarı gasp etmesinden sonra kimi ülkelerde yükseltelen Halk Savaşları'nın etkisiyle belli bir toparlanma görüntüsü vermiş olsa da geline aşamada dünya çapında emperyalist kapitalist-sistemin saldırılarına etkili bir şekilde yanıt verme gücünden yoksun durumdadır.

Dünya çapında MLM güçler hala zayıf bir konumdadır. Birçok coğraf-

yada; Hindistan, Brezilya, Şili, Peru, Filipinler, Türkiye’de MLM partiler bir güç olarak emperyalizme ve onların yerli uşaklarına karşı verdikleri mücadele, hala yeterli ve kitlesel bir karaktere bürünmüş değillerdir. Son yıllarda HKP(M)’nin silahlı mücadeleyi yükseltmede attığı adımlar umut vermekle birlikte, özellikle kadrosal düzeyde aldığı kayıp ve engellenmeler ciddi bir sorundur. Nepal’de yaşanan revizyonizme ve parlamentarizme dümen kırış, kimi itirazları getirirse de hareketin ciddi darbe aldığı ortadadır. Ancak Maoistlerin yeniden örgütlendiklerine yönelik bilgiler de mevcuttur. Filipinler’de Maoist hareket 50. yılını kutlamaktadır. Filipinler Komünist Partisi’nin kimi hatalı yönleri beraberinde istenen sıçrama ve gelişmeyi yaratamamayı getirmektedir. Brezilyalı komünistler, Peru’da Maoist devrimin geriye çekilmesinden sonra kimi adımlar atmış ve böylelikle Latin Amerika’da belli bir çekim merkezi olmuşlarsa da, Halk Savaşı yönünde somut bir adımların olmayışı, bir sorun olarak görülmelidir.

Emperyalist kapitalist merkezlerde kendilerine Maoist adını veren çeşitli gruplar olsa da, bu örgütlenmelerin kitlelerle ilişkisi güçlü değildir. Genellikle, kimi ülkelerdeki Halk Savaşlarını desteklemek ve propaganda etmek üzerinden bir faaliyetleri söz konusudur.

Dünya çapında yaşanan kitlelerin hareketliliğinin ’68 Hareketini andırdığı koşullarda, kitleler “küreselleşme” adı altında emperyalist kapitalist sisteme, yine “küreselleşme”nin yarattığı imkanlarla itiraz etmektedir. Proletarya Partisi 8. Konferans’ından günümüze kadar, son 10 yılda görülen sosyal talepli kitle hareketleri, farklı çelişkiler etrafında örgütlenmeyi toplumun bütün katmanlarına ve mekanlarına indirme ve toplumun kılcal damarlarına kadar nüfuz etmeyi başarmış olsa da hareketin temel hedefinin kapitalizmi aşmak olmaması, sadece kapitalist emperyalist sistemin “küreselleşme” adı altında yaşattığı sorunlara itiraz etmesi sınırına da işaret etmektedir. Kitlelerin eskisi gibi yaşamak istemediği koşullarda devreye sisteme alternatif sunacak komünist hareketin girmesi gerekmektedir.

Ne var ki; emperyalist kapitalist sistemin bütün yanlarıyla bir tıkanma hali yaşadığı, kitlelerin hareketinin çeşitli gündemler etrafında sürdüğü koşullarda, UKH’nin bu duruma müdahale edememesi beraberinde başka tartışmaları ve sorgulamaları gündeme taşımakta ve “yeni yol”lar aranmaktadır. MLM ideolojisinin temel kavramları sorgulanmaya başlanmakta ve “çözüm adına” proletaryanın biliminden uzaklaşmaktadır. Bunun bir çözüm olmadığı, yaşanan tarihsel tecrübelerle sabittir.

Bu noktada UKH'nin önündeki temel görev yaşanan toplumsal hareketleri ve kitle eylemlerini doğru analiz etmek ve bu hareketlerle MLM temelde ilişkilendirilmesidir. Kuşkusuz ki emperyalist kapitalist ülkelerde ve yarı sömürge, yarı feodal ülkelerde yaşanan hareket ve eylemleri, o ülkelerin koşullarına göre ele almak ve değerlendirmek gerekir. Bu anlamıyla devrimin fırtına merkezleri halen bağımlı ülkeler olmaya devam etmektedir. Ancak bu durum, emperyalist kapitalist merkezlerde gelişen toplumsal hareket ve eylemlere dikkat etmemek anlamına gelmemektedir. Hele ki dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen toplumsal hareketliliğin ve eylemlerin anında dünyanın başka bölgelerini etkilediği koşullarda.

Dolayısıyla emperyalist kapitalist merkezlerde MLM'ler bu hareketlerle ilişkilendirilmeli ve onlara yön vermeye çalışmakla karşı karşıyadırlar. Yarı sömürge, yarı feodal ülkelerde ise MLM'ler, içinde bulundukları koşulları doğru tahlil etmek, yaşanan değişimleri ve gelişmeleri iyi değerlendirip, silahlı mücadeleyi güçlendirmekle karşı karşıyadırlar. Bunun yolunun da başta işçi sınıfı merkezli ortaya çıkan eylemlilikler olmak üzere, ezilen sınıfların geliştirdiği toplumsal hareketler ve eylemliliklerle doğru temelde ilişkilendirmekten geçtiği açıktır.

Toplamda ise hem emperyalist kapitalist merkezlerde hem de yarı sömürge yarı feodal ülkelerde mücadele yürüten komünist hareketin önünde MLM biliminde ısrar, ideolojik olarak net bir duruş sergilemek görevi bulunmaktadır. UKH acil görevi proletaryanın enternasyonal örgütünü yaratmak olsa da ideolojik meselelerde tartışmak, karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak ve süreçte belli merkezi olarak yön vermeye çalışmak, UKH'nin geleceği açısından yamsal önemdedir.

TÜRKİYE’DE DURUM: SON ON YILIN PANORAMASI

“İnsanlar var olduğu sürece Komünist Partisi önderliğinde, her türlü mu-
cize yaratılabilir.” (Mao Zedung, c. 4, s. 454)

1. Politik Durum: Faşizmin Gemi Azıya Alması

Kemalizm’in AKP İktidarı Şahsında Yeniden Üretilmesi

Faşist Baskılardan Kaçış: Göç

2. Ekonomik ve Sosyal Durum: Açlık, Yoksulluk, İşsizlik Kıskaçında

Türkiye Toplumu

Kriz: Ekonomide Küçülme ve Yüksek Enflasyon!

İşsizlik

3. Türkiye İşçi Sınıfının Durumu

İşçi Sınıfının Örgütlülük Durumu

İşçi Sınıfı Eylemleri

Greve Çıkılan İşyerleri

Grev Yasaklamaları

İş Cinayetleri

4. Köylülüğün Üretemez Duruma Gelmesi

5. Sosyal Yaşamda Değişim

Örgütlenme ve Dernekleşme

6. Kadınlar ataerkil tahakküm altında, eziliyor, sömürülüyor ve katlediliyor!

7. Azınlık Milliyet ve İnançlar Üzerinde Baskı Sürüyor!

8. Çevre Eylemleri Sürüyor!

9. Türk Hakim Sınıflarının İçinde Bulunduğu Durum

10. Türkiye’de Yaşanan Kriz Yapısaldır!

11. Demokratik Halk Devrimi Günceldir!

12. Kürt Ulusal Sorunu: Şiddetini Koruyan Başlıca Çelişkilerden Biri!

13. Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Devrimci Hareketinde Durum

Kürt Ulusal Hareketi Üzerine

*Politik iktidarı ele geçirmek için tüm çelişkilerin devrimci dinamiğiyle
buluşmak zorunluluktur.*

Kürt Ulusal Hareketi’yle İlişki, İttifak Politikası ve HBDH Üzerine

14. Önderlik Meselesi Tayin Edicidir!

Proletarya Partisi Süreci Karşılamaya ve Devrimi Örgütlemeye Muktedirdir!

EK-1

2018 Yılında İşten Atmalar, Direnişler ve Yasaklar

TÜRKİYE’DE DURUM: SON ON YILIN PANORAMASI

1. Politik Durum: Faşizmin Gemi Azıya Alması

Proletarya Partisi’nin 8. Konferans’ını gerçekleştirmesinin ardından geçen 10 yıllık süre içinde ülkemizde yaşanan gelişim ve değişimleri incelemek, bu noktadan hareketle bir durum tespiti yapmak gerekmektedir.

Bir bütün bu değerlendirmeyi yaparken, esas olarak gelinen noktadan, bugünden bahsetmek gerekir. Diğer yandan bu on yıllık süreç esasta, 2002 yılından bu yana hükümette olan AKP’nin devlet mekanizmasına giderek daha çok hakim hale gelerek iktidarlaştığı, sistemin re-organizasyonu anlamında önemli mesafelerin kat edildiği vb. bir süreç olarak değerlendirilmelidir.

Bugün açısından bakıldığında çeşitli milliyet ve çeşitli inançlardan Türkiye halkına yönelik faşist saldırganlık, saldırının kapsamı ve boyutları itibarıyla 12 Eylül 1980 Askeri Faşist Cuntası dönemine benzetilmektedir. Baskı, gözaltı, tutuklama, işten atmalar, grev yasaklamaları, sokağa çıkma yasakları vb. uygulamaya konulan politikalar dikkate alındığında bu benzetmede belli bir doğruluk payı bulunmaktadır.

TC devletinin “Başkanlık Sistemi”ne geçişi, yaşanan sürecin nedeni gibi görünse de tek başına bu yeterli değildir. Aslında bakılırsa, “Başkanlık Rejimi” denilen sistem, Türk hakim sınıf kliklerinin öteden beridir istediği bir yönetim şeklidir ve esasta da yönetememe krizinin bir sonucudur. Süreçte, iç ve dış konjonktürel gelişmeler hakim sınıfların bu adımı atmasını kolaylaştırmıştır. İçeride 15 Temmuz “Darbe Girişimi”, dışarıda ise emperyalist kapitalist sistemin krizi ve Türk hakim sınıflarının bu kriz karşısındaki konumlanması bu adımın atılmasını sağlamıştır. Devlet iktidarını elinde tutan ve R.T. Erdoğan’da somutlanan hakim sınıf kliği, emperyalist kapitalist sistemin 2008’den bu yana devam eden krizini iyi kullanmıştır da denilebilir.

Kuşkusuz ki; emperyalizmin yarı-sömürgesi olarak TC devletinin, emperyalist kapitalist sistemden etkilenmemesi düşünülemez. Emperyalist-kapitalist merkezlerde yaşanan ekonomik krizin Türkiye gibi ülkelere ekonomik planda yansımaları mali sermayenin daha fazla yönelimini doğurmuş, Türk hakim sınıfları da bu sömürüden kendi paylarını almıştır. Politik olarak emperyalist-kapitalist sistem, krizini aşmak adına çareyi iş başına muhafazakar, faşist, ırkçı, sovenist, cinsiyetçi vb. şahsiyetlerin getirilmesinde bulmuştur. Bu merkezlerde yaşanan ekonomik kriz, en başta göçmen karşıtlığı, ırkçı ve faşist hareketlerin yükselmesine yol açmıştır. Bu politik durumun, Türkiye gibi

yarı-sömürge ülkelere yansması ise R.T. Erdoğan şahsında ırkçı, faşist kişiliklerin işbaşında olmasını doğurmuş ve sürekliliğini sağlamaya çalışmıştır. Kuşkusuz bunda R.T. Erdoğan'ın izlemiş olduğu popülist, Kürt ve kadın düşmanı politikalar da etkili olmuş, ama özellikle de Kemalist faşizmin Türkiye halkına yönelik uygulayageldiği faşist zulmün kendi çıkarları için teşhiri de halkın önemli bir kısmını kendine yedeklemesinde belirleyici olmuştur.

7 Haziran seçim sonuçlarının ardından HDP'nin barajı aşması ve önemli sayıda bir kitleyi harekete geçiren bir merkez olması beraberinde Türk hakim sınıflarını harekete geçirmiş; Suriye iç savaşında özellikle Kürtlerin elde ettiği kazanımlarla birlikte, bir "beka sorunu"ndan bahsedilir olmuş ve başta Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi olmak üzere, halka, ilerici, devrimci ve komünist harekete yönelik faşist saldırganlığı yükseltme yönelimi içine girmişlerdir. Amed'de HDP mitingine bombalı saldırı, Suruç'ta devrimci gençlerin katledilmesi ve 10 Ekim Ankara Katliamı bu faşist saldırganlığın giderek kitle kırımına yöneldiğini göstermektedir. Bu tarihten sonra ve özellikle 2016 Darbe Girişimi'yle faşist saldırganlık bir üst boyuta sıçratılmış; bununla da yetinilmemiş, saldırganlık sınır dışına da taşınarak önce Cerablus-Bab hattı, sonra da 2018 Ocak'ında Suriye'nin kuzeydoğusunda Kürt nüfusun yaşadığı Afrin işgal edilmiştir.

2015 yılında başlayan faşist saldırganlık ve terörle birlikte, 2016 Darbe Girişimi gerekçesiyle ilan edilen ve iki yıl sürdürülen OHAL, Temmuz 2018'de kaldırılmış olsa da Ağustos ayında çıkartılan yeni bir "terörle mücadele" yasasıyla, halka yönelik saldırganlığa ve faşist teröre tam hız devam edilmiştir. Bu yasayla birlikte, faşist kurum ve yetkililere olağanüstü hal koşullarında tanınan yetkiler devam ettirilmiştir. Örneğin valiliklerin toplanma ve seyahat özgürlüklerini engelleme yetkileri artırılmış, bunun dışında yürütmeye üç yıl boyunca hakimler de dahil olmak üzere kamu çalışanlarını idari bir kararla kamu görevinden çıkarma yetkisi verilmiş, kolluk güçlerinin yetkileri artırılarak, gözaltı süresinin 12 güne kadar uzatılmasına olanak tanınmıştır.

Bu süre boyunca, 130 bin kamu çalışanı işten çıkartılmış, KHK'larla birçok vakıf ve dernek kapatılmıştır. İşten çıkarmaları inceleyen komisyon, 36 bin kişinin başvurusundan sadece 2.300 kişiyi haklı görüp telafi yoluna gitmiş; 88 bin 600 kişiye ise yanıt dahi vermemiştir. Bu dönemde kapatılan kurumlar arasında sayıca en fazla olanlar dernek ve vakıflardır. 1.748 vakıf ve dernek KHK'larla kapatılmış durumdadır. Bu rakamlara kapatılan sendika ve federasyonlar da eklenince sayı 1.767'ye çıkmaktadır. Meselenin sadece

hakim sınıf klikleri arasındaki dalaş ve darbe girişimi olmadığı, faşist saldırganlığın doğrudan halka, ilerici ve demokrat örgütlenmelere yönelik olduğu KHK ile kapatılan dernekler arasında Gülen Cemaati'yle bağlantılı olmayan, Özgür Hukukçular Derneği, Özgür Gazeteciler Cemiyeti, Gündem Çocuk Derneği, TODAY TAREM gibi örgütlenmeler olmasından da rahatlıkla anlaşılabılır. Benzer şekilde bu süreçte toplam 2.838 eğitim ve sağlık kurumunun da kapısına kilit vurulmuştur.

Yine 2018 yılı sonu itibariyle, 175 gazeteci ve medya çalışanı hapidir. 3 yılda 2 bin basın kartı iptal edilmiştir. 2018'de 74 gazeteciye 400 yıl hapis cezası verilmiş, "terör" suçlamasıyla 1.500 avukatın da yargılanmasına başlanmıştır. Bu süreçte binlerce internet sitesine erişim engeli getirilmiş ya da kapatılmıştır. Yine binlerce kişi, sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına alınmış, kovuşturmaya uğramış ve bir kısmı tutuklanmıştır.

Gözaltı ve hapisanelerde işkence, kötü, insanlık dışı ve onur kırıcı muameleler artmış durumdadır. Adalet Bakanlığı'nın Haziran 2018 verilerine göre Türkiye hapisanelerinde 246 bin 426 tutuklu-hükümlü bulunmaktadır. Bunun beşte birine yakını, -48 bin 924 kişi- "terör" suçlamasıyla tutsak durumdadır. Bu rakamlar arasında 34 bin 241 kişi Gülen Cemaati'ne üyelik veya bağlantı suçlamasıyla tutulmakta, 10 bin 826'sının Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ile ilişkili, 1.270'inin IŞİD ile bağlantılı olduğu, geriye kalanların büyük çoğunluğunun ise devrimci komünist örgütlenmelerle ilişkili olduğu iddia edilmektedir.

Diğer yandan gözaltı ve tutuklama saldırısına paralel olarak "denetimli serbestlik" uygulamasıyla gerçekte çok daha fazla kişi "tutsak" durumdadır. Yukarıdaki tutuklu sayısı hapisanelerdeki nüfusla ilgilidir ve aslında iktidara şu veya bu nedenle muhalif olan herkes için bütün ülke açık bir hapishaneye çevrilmiş bulunmaktadır. Denetimli serbestlik uygulaması sadece imza verme zorunluluğu olarak değil, kişinin politik-ekonomik-sosyal bütün yaşamını denetim altına alma politikası olarak uygulanmaktadır.

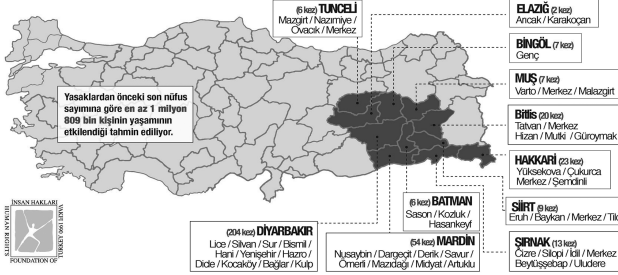
Yine bu süre içinde faşizmin Kürt Ulusal Hareketi'nin demokratik alandaki çalışmalarına yönelik saldırganlığın artırdığına da tanık olmaktadır. Bu süre içinde 11 HDP'li vekil dokunulmazlıkları kaldırılarak tutuklanmış, 94 HDP/DBP belediyesine kayyım atanarak el konulmuş ve bunlar arasından 50 belediye eşbaşkanı tutuklanmış durumdadır. Toplamda ise 2 bine yakın HDP yönetici ve üyesi tutuklu bulunmaktadır. Kısacası 15 Temmuz Darbe Girişimi, Türk hakim sınıfları tarafından halk hareketine karşı kendi ifadeleri ile "*Allah'ın bir lütfü*" olarak görülmüş ve her alanda saldırganlığın önü açılmıştır.

Valiliklere verilen olağanüstü yetkilerle her türlü toplantı ve gösterinin keyfi gerekçelerle yasaklanmasının en bilinen vakası, İstanbul'da Cumartesi Anneleri'nin, Ankara'da ise tüm LGBTİ+ eylemlerinin yasaklanması olmuştur. Bu sadece bir örnektir. Son 3 buçuk yılda toplam 11 il ve en az 51 ilçede 351 kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş durumdadır. Aşağıda TİHV'in hazırladığı sokağa çıkma yasaklarına ilişkin tablo aktarılmıştır.

TÜRKİYE'DE SOKAĞA ÇIKMA YASAKLARI HARİTASI 16 AĞUSTOS 2015 - 1 OCAK 2019

Güneydoğu'daki 11 il ve en az 51 ilçede, en az 351 kez süresiz ve / veya gün boyu sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Ayrıca Hakkari ve Bitlis'e Bağlı çeşitli köy ve mezralarda saat kısıtlı olarak günde en az 23 kez daha sokağa çıkma yasağı ilan gerekçesiyle.

Kaynak: <https://tihv.org.tr/16-agustos-2015-1-ocak-2019-tarihleri-arasinda-ilan-edilen-sokaga-cikma-yasaklari/>

Yukarıdaki tablo, Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın (TİHV) sokağa çıkma yasaklarının süresiz veya gün boyu uygulanmaya başladığı tarih olan 16 Ağustos 2015'ten 1 Ocak 2019'a kadar geçen sürede resmi olarak tespit edilebilen sokak yasaklarını raporlaştırmasıyla oluşturulmuştur.

Tabloya göre, 204 kez sokağa çıkma yasağı ilanının yapıldığı Diyarbakır listenin en başında yer alırken, onu Mardin, Hakkari, Şırnak, Bitlis, Siirt, Muş, Bingöl, Dersim, Batman ve Elazığ takip etmiştir. TİHV Hakkari'nin Şemdinli, Bitlis'in Hizan, Güroymak, Mutki, Tatvan ve Merkez ilçelerinde saat kısıtlılıkları şeklinde en az 23 kez sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini fakat bunu rapora dahil etmediklerini de belirtmektedir.

Kemalizm'in AKP iktidarı şahsında yeniden üretilmesi

Türk hakim sınıflarının "Başkanlık Rejimi"ne geçişle birlikte, faşizm göstermelik olarak parlamentoyu açık tutmaya devam etmiş olsa da "devletin bir şirket gibi yönetilmesi" anlayışından hareketle, halka yönelik saldırı politika-

larında daha hızlı hareket edilmesi sağlanmıştır. Kimi çevrelerin rejimi, otoriterleşmeden tek adam rejimine kadar geniş bir kavram çerçevesi içinde değerlendirmesi, Cumhuriyet rejiminin kurulduğu günden itibaren faşist karakterli bir yönetim anlayışına dayandığı gerçeğinin üzerini örter niteliktedir. Bilinir ki; Türk burjuvazisi, komprador karakterlidir ve bunun yanında TC devletinin kurulduğu günden beri emperyalizmin yarı-sömürgesi olması, içte ve dışta uygulanan bütün politikalara rengini vermiştir-vermektedir. Bu anlamıyla günümüzde “tek adam rejimi”yle tariflenen “şey”, örneğin M. Kemal döneminin “tek adam rejimi”nden sınıfsal olarak farklı değildir.

Diğer bir ifadeyle, Türkiye koşullarında hakim sınıfların sınıfsal yapısı, emperyalizmle bağımlılık ilişkisi, Türkiye toplumunun ulusal ve dinsel yapısı, bir yanında soykırım olan tarihsel geçmiş, sınıfsal çelişkiler vb. kuruluşundan itibaren devletin yönetim şeklinin faşist olmasını beraberinde getirmiş; kurulduğu günden itibaren günümüze kadar birkaç kısa dönem hariç burjuva demokrasisinin kırıntılarının dahi yaşam hakkının olmadığı bir yönetim politikası izlenmiştir.

Politik olarak denilebilir ki; dünün “Kemalist faşizm”inin yerini günümüzde “İslamcı faşizm” almıştır. Kemalizm’in sınıfsal karakterinin; Türk hakim sınıflarının emperyalizme bağımlılık ilişkisi içinde işçi sınıfına, Türk-Kürt uluslarından, çeşitli milliyet ve inançlardan Türkiye halkına düşmanlık ideolojisi olduğunun bilinmesi, günümüzde iktidarda olan ve kendisini İslamcı olarak tanımlayan hakim sınıf kliğinin de aynı sınıfsal ideolojiye sıkı sıkıya bağlı kaldığını görmek açısından önemlidir. Türkiye toplumunun son yirmi yılına damga vuran ve kendini AKP’de temsil eden İslamcı hakim sınıf kliği, Kemalizm’in özellikle halk kitlelerinin belli kesimlerine yönelik kimi kaba politikalarını törpülemiş, onun sınıfsal karakterini ise korumuş ve yeniden üretmiştir. **Bu anlamıyla devletin kurucu ideolojisi olan Kemalizm, AKP eliyle yeniden üretilmiştir.**

Türkiye tarihi özellikle Osmanlı geçmişi ile birlikte incelendiğinde politik arenada hakim sınıf kliklerinin kendi çıkarlarını korumak için dönem dönem kitleleri ve kitle hareketlerini örgütlediklerini ya da kendilerinden bağımsız gelişen hareketleri kendi çıkarları için manipüle etmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu anlamıyla kitleler ve kitle hareketleri, hakim sınıflar açısından kendi iktidarlarına yönelmediği müddetçe kullanışlı bir araç olarak görülmüştür. Gerek seçimler ve gerekse de irili ufaklı kitle gösterileri, hakim sınıflar açısından kendi iktidarlarını meşrulaştırmanın, hakim sınıflar arasındaki

klik dalaşlarında rakibini yıpratmanın ya da geriletmenin birer aracı olarak kullanılmaya çalışılmıştır. Bu noktada, tek kaygıları seçimler ya da gelişen kitle hareketlerinin denetimleri dışında kendi iktidarlarına yönelmesi olmuştur. Örneğin Gezi İsyanı böyledir, AKP açısından doğrudan kendisine karşı gelişmesinin yanında, tüm çabalarına karşın faşist “muhalefet” partisi CHP tarafından da denetim altına alınamamasıyla Gezi İsyanı, bir bütün egemenler açısından kabusu dönüşmüştür. 24 Haziran 2015 seçimlerinde HDP’nin başarısı da böyledir. Bu türden gelişmeler, Türk hakim sınıflarını kaygılandırmış ve ortak sınıf çıkarlarında buluşmalarını ve halka yönelik faşist saldırıyı tırmandırmalarını doğurmuştur.

2016 yılında yaşanan darbe girişimi, Türk hakim sınıfları içinde iki İslamcı kliğin iktidar mücadelesinin ürünü olsa da, aynı darbe girişiminde kendisine Kemalist diyen bir kesimin de olduğu ve darbe girişiminin önlenmesinden ya da başarıyla kurgulanmasından sonra ortaya çıkan iktidar tablosundan hareketle, halihazırda devlet aygıtının tek başına kendisine İslamcı diyen AKP kontrolünde olmadığı, İslamcısından, ülkücüsüne ve Perinçek çevresine kadar geniş bir hakim sınıf kliği koalisyonunun olduğu görülmektedir. Dolayısıyla devletin kurucu ideolojisi olarak Kemalizm, kendisini bu noktada da yeniden üretmiş durumdadır. Bu tablo kendisini muhalefet diye tanımlayan faşist düzen partisi CHP’nin başarısızlığını da açıklamaktadır.

Bu tablo aynı zamanda Türk hakim sınıflarının yönetememe krizinin derinleştiğini de göstermiştir. Bu olgu, *-hakim sınıfların kendi arasındaki dalaş, bölgesel gelişmeler; özellikle Suriye savaşının ortaya çıkardığı sonuçlar-* hakim sınıfların bir “beka sorunu”ndan bahsetmelerine neden olmuştur. Türkiye’nin emperyalizme bağımlılığı ve hakim sınıfların uyguladıkları ekonomik politikalar nedeniyle bir ekonomik kriz içinde olduğu gerçeğinden bahsetmek mümkündür. Bütün bu gelişmeler, Türk hakim sınıflarının ve onların devletin halka, ilerici, devrimci ve komünist örgütlenmelere yönelmesini doğurmuş, yönetememe krizini böylelikle öteleme politikası izlemelerine yol açmıştır.

Yönetememe krizinin derinleştiği, faşist baskı, katliam, gözaltı ve tutuklama saldırılarının olduğu yerde devrimci durumdan bahsetmek mümkündür. Devrimci durumun olduğu koşullarda, subjektif öznenin durumu ise ayrıca tartışmaya muhtaçtır. Subjektif öznenin Türkiye toplumunda yaşanan değişimleri doğru analiz edemediği, hakim sınıflar arasında yaşanan dalaşı doğru okuyamadığı ve kendisine devrimci diyen bir kısım çevrenin de muhalefette olan hakim sınıf kliğinin politikalarının arkasına yedeklendiği bir gerçektir.

Faşist Baskılardan Kaçış: Göç

Hakim sınıf klikleri arasında yaşanan klik dalası ve Darbe Girişimi'yle birlikte sokağa çıkma yasakları, gözaltı, tutuklamalar, KHK'larla işten çıkarmalardan vb. sonra, kısacası faşizmin Türkiye halkına yönelik saldırganlığını artırmasıyla birlikte, yurtdışına göçün ciddi oranlarda arttığına tanık olmaktadır.

Son iki yılda Türkiye'den yurtdışına 253 bin 640 kişinin göç etmesi ve göç edenlerin bir kısmının "beyin göçü" kapsamında olması, faşizmin Türkiye toplumuna yönelik saldırısından bağımsız değildir ve faşist baskının boyutu hakkında bir fikir vermektedir. TÜİK'in Eylül 2018'de açıkladığı verilerden hareketle, Türkiye'den göç eden kişi sayısı 2017 yılında bir önceki yıla göre yüzde 42.5 artarak 253 bin 640 olmuş durumdadır. Bu nüfusun yüzde 54'ünü erkekler, yüzde 46'sını ise kadınlar oluşturmaktadır.

Aynı verilere göre Türkiye'den göç edenlerde en fazla göç edenler yüzde 15.5 ile 25-29 yaş grubudur. Bu yaş grubunu sırasıyla yüzde 14.4 ile 20-24 ve yüzde 12.3 ile 30-34 yaş grubu izlemiştir.

Bu noktada vurgulanması gereken hususlardan birisi bu göç verilerinin yasal olmasıdır. Türkiye'den siyasal nedenlerle "yasadışı" yollarla göç etmek zorunda kalan politik mültecilere dair bir veri bulunmamaktadır. Bunun anlamı gerçekte göç edenlerin sayısının aktarılan verilerden katbekat daha fazla olduğudur.

Öte yandan Türkiye'den göç edenlere dair bir başka ilginç bilgi de The New York Times'ın "varlıklı ve yetenekli Türkler kitleler halinde ülkeyi terk ediyor" başlıklı, 3 Ocak 2018 tarihli haberinde yer almaktadır. Haberde "2016 ile 2017 yılları arasında, Türkiye'nin varlıklı diliminin yüzde 12'sine denk gelen, en az 12 bin dolar milyonerinin servetlerini yurtdışına aktardığı" iddia edilmektedir. Bu rakam, Türkiye'de hakim sınıf klikleri arasında çelişkilerin sertleşmesine bağlı olarak, bir kısım hakim sınıf üyesinin de ülkeyi terk ettiği anlamına gelmektedir. Aynı zamanda hakim sınıf kliklerinin yapmış olduğu "aynı gemideyiz" propagandasının bir yalandan ibaret olduğunu da göstermektedir.

2. Ekonomik ve Sosyal Durum:

Açlık, Yoksulluk, İşsizlik Kışkacında Türkiye Toplumu

2017 yılında 78 milyon 862 bin olan Türkiye nüfusuna dair TÜİK son olarak sunduğu "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması"nda (2017); en yüksek gelir grubunun toplam gelirden aldığı payın % 47.4 olduğu açıklamış durumdadır.

Öncelikle şu gerçeği vurgulayalım: Gelir dağılımını incelemek için geliştirilen yaklaşımlardan biri, toplumdaki en yüksek gelire ve en düşük gelire

sahip grupların toplam gelirden aldıkları payın istatistiki olarak karşılaştırılmasıdır. Bu karşılaştırmada toplumun en zengin % 20'lik kesiminin geliri ile en yoksul % 20'lik kesiminin gelirleri oranlanmakta ve çıkan rakam P80/P20 oranı olarak tanımlanmaktadır. Doğallığında bu bir genellemedir. Ve her genelleme gibi kendi içinde sorunludur. Bu nedenle verilen rakamlara ihtiyatlı yaklaşmak gerekir.

TÜİK verilerine göre 2016'da en yoksul yüzde 20'lik kesim, toplam gelirin yüzde 6.2'sinin, 2017'de de yüzde 6.3'ünün sahibi olmuştur. Bu rakamlar en zengin yüzde 20'lik kesim açısından ise yüzde 47.2 ve yüzde 47.4'tür. Bu durumda Türkiye'de P80/P20 oranı 7.5'tir; yani en zengin % 20'lik kesimin toplam gelirden aldığı pay, en yoksul % 20'lik kesimin aldığı paydan 7.5 kat daha fazladır. Diğer yandan, en zengin yüzde 20'lik kesim tüm gelirlerin yarısını elde ederken, geri kalan yüzde 80'lik kesim ise diğer yarısını paylaşmaktadır. Bu bir uçurumdur ve bu uçurum, sınıfsal çelişkinin derinleşmesinin ve orta sınıf kavramının da giderek ortadan kalmasa da uçuruma doğru hızlı yol alışının göstergesidir. TÜİK'in bu çalışmayla ortaya koyduğu verilerin beyan edilen yani yasal yollarla elde edilen gelirler dikkate alınarak hesaplandığını, bunun yanında Türkiye koşullarında yasadışı yollardan elde edilen, kayıtlara girmeyen ciddi bir kazanç grubunun da olduğunu belirtelim. Bu türden kazançların önceki yıllara oranla daha da arttığını değerleri neredeyse milyona varan otomobil sayısından, değerleri milyon dolarlarla ölçülen lüks rezidansların artışından vb. gözlemlemek mümkündür. Bunun anlamı şudur; Hesaplanan istatistiklerde bu tür kazançların da yer alması durumunda gelir dağılımındaki çarpıklık ve aradaki uçurumun boyutları daha iyi anlaşılır olacaktır. Yukarıda paylaştığımız verileri 2006 yılından 2017 yılına kadar daha küçük gruplar şeklinde daha da ayrıntılandırırdığımızda şöyle bir sonuçla karşılaşmaktayız:

Gelir dağılımında yıllardır yerimizde sayıyoruz (Yüzde)													
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	
1.yüzde 5	1,0	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9	0,7	
2.yüzde 5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,1	
3.yüzde 5	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,7	1,5	
4.yüzde 5	2,1	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	2,0	1,8	
5.yüzde 5	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	
6.yüzde 5	2,6	2,5	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,4	2,5	2,5	2,3	
7.yüzde 5	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7	2,8	2,6	
8.yüzde 5	3,0	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0	3,1	3,0	3,0	3,1	2,9	
9.yüzde 5	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,3	3,3	3,4	3,3	3,3	3,4	3,2	
10.yüzde 5	3,6	3,6	3,6	3,7	3,6	3,7	3,6	3,7	3,6	3,6	3,6	3,5	
11.yüzde 5	3,9	3,9	3,9	4,0	3,9	4,0	3,9	4,0	3,9	4,0	3,9	3,9	
12.yüzde 5	4,1	4,2	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,2	
13.yüzde 5	4,5	4,5	4,6	4,7	4,7	4,7	4,7	4,6	4,6	4,7	4,6	4,7	
14.yüzde 5	4,9	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,2	5,1	5,2	5,1	5,1	
15.yüzde 5	5,4	5,5	5,6	5,6	5,5	5,6	5,6	5,7	5,6	5,7	5,6	5,7	
16.yüzde 5	6,0	6,1	6,3	6,3	6,2	6,2	6,3	6,4	6,2	6,4	6,2	6,4	
17.yüzde 5	6,8	6,9	7,1	7,1	7,0	7,1	7,1	7,1	7,0	7,3	7,0	7,3	
18.yüzde 5	8,1	8,3	8,4	8,4	8,3	8,4	8,4	8,3	8,4	8,5	8,2	8,6	
19.yüzde 5	10,2	10,7	10,8	10,8	10,8	10,6	10,7	10,5	10,9	10,6	10,3	11,1	
20.yüzde 5	22,3	21,4	20,2	19,6	20,5	20,5	20,6	20,4	21,4	20,3	21,3	21,4	
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Yüzde 5'lik grupların gelirden aldığı pay (%) (Birikimli)

Yüzde 5	1,0
Yüzde 10	2,5
Yüzde 15	4,3
Yüzde 20	6,3
Yüzde 25	8,6
Yüzde 30	11,2
Yüzde 35	14,0
Yüzde 40	17,0
Yüzde 45	20,3
Yüzde 50	23,8
Yüzde 55	27,7
Yüzde 60	31,8
Yüzde 65	36,3
Yüzde 70	41,2
Yüzde 75	46,6
Yüzde 80	52,7
Yüzde 85	59,5
Yüzde 90	67,6
Yüzde 95	77,8
Yüzde 100	100,0

Bu tablonun anlamı, daha ayrıntıya inildiğinde en zengin yüzde 5'lik kesimin tüm gelirlerin neredeyse dörtte birine sahip olduğudur. Yukarıda da işaret ettiğimiz üzere Türkiye'nin yüzde 50'lik gelirine en zengin yüzde 5'inin el koyduğudur. Yani bu yüzde 5'lik kesim, sömürü ve yağmayı başarıyla sürdürürken; yoksulların, emekçilerin ise düşük maaşla, borçla, kredi kartıyla geçinmeye devam ettikleridir.

Tablodan da net olarak görüleceği üzere, Türkiye'de 2017 yılında en zengin yüzde 5'lik grup, gelirden yüzde 22.3 pay almaktadır. Bu pay, neredeyse nüfusun yarısının payına (yüzde 23.8) eşittir. Nüfusun yaklaşık yüzde 80'i ise gelirin ancak yarısını elde edebilmektedir. Yüzde 80'in gelirden aldığı pay, yüzde 52.7 düzeyindedir.

Bir çarpıcı dengesizlik oranı daha aktaralım. Nüfusun yüzde 95'inin gelirden aldığı pay yüzde 77.8, nüfusun yüzde 5'inin gelirden aldığı pay ise yüzde 22.3 düzeyindedir.

Bu rakamlar Gini katsayısı ile birlikte düşünüldüğünde (Araştırmada Gini katsayısı 0.405 olarak tahmin edilmiştir) 2017 yılında gelir dağılımında işçiler ve halk aleyhine uçurumun devam ettiği anlaşılmaktadır. (Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı, sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, 1'e yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade etmektedir. 2017 yılı araştırma sonuçlarına göre TÜİK, Gini katsayısını bir önceki yıla göre 0.001 puan artış ile 0.405 olarak tahmin edildiği açıklanmıştır.)

2016 yılı için OECD ülkelerinde gelir adaletsizliğindeki duruma baktığımızda birçok ülkenin 0.28 ile 0.351 arasında puan aldığını görüyoruz. Skalada bu aralığı aşan, gelir dağılımındaki adaletsiz ülkeler ise ABD, Litvanya, Meksika, Şili ve Türkiye'dir. Türkiye, gelir adaletsizliğinde ABD'yi bile geçerek OECD içinde Şili ve Meksika'dan sonra, sondan üçüncü durumdadır. Bu tablo, Türkiye'de gelir adaletsizliğindeki çarpıcı durumunu özetlemektedir. (2016 yılı OECD ülkelerinde gelir adaletsizliğine ilişkin tablo için bakınız: <http://www.dokuz8haber.net/ekonomi/verilerle-sosyal-devlet-vatandasin-sirtibosta-gelir-adaletsizligi-carpici-boyutta/>)

Araştırmada ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin 21 bin 577 TL olduğu belirtilmektedir. Eş değer hane halkı geliri, hane halkı başına düşen gelir rakamıdır. Toplam eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirleri içerisinde en yüksek payı, % 48.9 ile bir önceki yıla göre 0.8 puan azalan maaş ve ücret gelirlerinin aldığı, ikinci sırayı % 19.7 ile önceki yıla göre 0.1 puanlık artış gösteren sosyal transfer gelirlerinin, üçüncü sırayı % 19.6 ile 2016 yılına göre 0.2 puan azalan müteşebbis gelirlerinin aldığı belirtilmektedir.

Tarım gelirlerinin müteşebbis geliri içindeki payının 2016 yılına göre 3.8 puan azalarak % 21.4 olarak gerçekleştiği belirtilmektedir. Bunun anlamı tarımla uğraşanların toplam gelirden aldıkları payın daha da azaldığıdır. Bu rakamın ne kadarının yoksul köylülerin cebine girdiğini tespit edebilecek durumda değiliz. Ancak toplumun en zengin kesiminin toplumsal gelirden aldığı payın, nüfusun neredeyse yarısına eşit olduğu dikkate alınır, yoksul köylülüğün toplumsal gelirden aldığı payın da çok düşük olduğu rahatlıkla anlaşılır.

Araştırmada göreceli yoksulluk oranının % 13.5 olduğu, medyan gelirin % 60'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre ise yoksulluk oranının % 20.1 olduğu belirtilmektedir. (*Medyan gelir, en küçük gelir ile en yüksek gelir aşağıdan yukarıya dizildiğinde, en ortadaki gelire denmektedir. Medyan gelir, ortalama gelirden düşüktür.*) Hane halkı tiplerine göre eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirinin % 50'si dikkate alınarak hesaplanan yoksulluk oranlarına bakıldığında; tek kişilik hane halklarının yoksulluk oranının % 8.2, bağımlı çocuğu olmayan hane halklarının yoksulluk oranının % 3.8, bağımlı çocuğu olan hane halklarının yoksulluk oranının ise % 17 olduğu görülmektedir. Eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirinin % 50'si dikkate alınarak hesaplanan yoksulluk oranına göre; okur-yazar olmayanların % 25.4'ü, bir okul bitirmeyenlerin % 21.7'si yoksul iken, bu oran lise altı eğitimlilerde % 11.7, lise ve dengi okul mezunlarında ise % 5.5 oldu. Yüksek öğretim mezunları ise % 1.5 ile en düşük yoksulluk oranının gözlemlendiği grup olmuş durumdadır.

Araştırmada Türkiye'de sürekli yoksulluk oranı % 14 olarak ifade edilmektedir. (TÜİK'in yayınlamış olduğu yoksulluk çalışmalarında tüketim harcamasına dayalı olarak mutlak ve göreceli yoksulluk sınırları, 1\$, 2.15\$ ve 4.3\$ olarak tanımlanan yoksulluk sınırları ile harcaması bu sınırların altında kalan yoksul nüfus oranları hesaplanmakta ve yoksulların temel özelliklerine -cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu vb.- ilişkin bilgiler verilmektedir. Böylelikle Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'nda "sürekli yoksulluk" oranı tespit edilmektedir.)

Araştırmada Türkiye nüfusunun % 59.1'inin kendilerine ait bir konutta oturduğu ileriye sürülürken, (Konda'nın 2008-2018 yılları arasına yönelik yaptığı araştırmada ise ev sahibi olanların oranının yüzde 74'ten yüzde 66'ya düştüğü, kiracıların oranının ise 2008'de yüzde 21'ken 2018'de yüzde 29'a çıktığı belirtilmektedir. Kaynak: <https://interaktif.konda.com.tr/tr/HayatTarzlari2018/#secondPag>) % 40.8'inin konutunda izolasyondan dolayı ısınma so-

runu, % 36.6'sı sızdıran çatı, nemli duvarlar, çürümüş pencere çerçevesi ve % 22.9'u trafik veya endüstrinin neden olduğu hava kirliliği, çevre kirliliği veya diğer çevresel sorunlar yaşadığı belirtilmektedir.

Araştırmada, Türkiye nüfusunun konut alımı ve konut masrafları dışında taksit ödemeleri veya borçları olanların oranı % 69.2 olduğu ifade edilmektedir. Diğer bir ifadeyle Türkiye'de hanelerin % 70'i taksitle ya da borçla yaşamaktadır. Türkiye, 2018 yılı verilerine göre nüfusuna oranla kredi kartı borcu sıralamasında % 51 ile dünyada ilk sıradadır. (Share of population with credit card debt, 2018. The Spectator Index) Son 16 yılda, vatandaşların tüketici kredisi borcu 176 kat artarak 399.4 milyar liraya, bireysel kredi borçları 24 kat artarak 104.8 milyar liraya ulaşmış durumdadır. Devletin, vatandaşların ve şirketlerin toplam borcu, ülkenin toplam gelirini aşmış durumdadır. 2018 yılı itibariyle Türkiye'nin her 100 liralık gelirine karşı, 2018 yılının üçüncü çeyreği itibariyle borcu 120 liraya yükselmiş durumdadır. (Gazete Duvar, 17 Mart 2019)

Borçlu bir devlet ve dahası borçlu Türkiye toplumundan bahsetmek mümkündür. Nitekim borçlarını ödemediği için icralık olan dosya sayısı 20 milyona yaklaşmış durumdadır. 2008'de 8 milyon olan icra dosyası sayısı, 2016'da 13 milyon 500 bin, 2018'de ise 20 milyona ulaşmış durumdadır. İcra borcu nedeniyle İstanbul başta olmak üzere 7 büyük şehirde onlarca kişi intihar etmiş durumdadır. (Birgün, 19.01.19) 2002 yılında doğan her çocuk bin 963 dolar borçla dünyaya gözlerini açarken, 2018 yılında bu rakam 5 bin 513 dolara yükselmiştir. (Gazete Duvar, 17 Mart 2019)

Bu durum, işçi sınıfı ve halkın geçim sıkıntısına işaret ettiği kadar, ekonomik bağımlılığa da işaret etmektedir. Nitekim finansal sıkıntıda olma durumunu ifade eden maddi yoksunluk araştırmasında; çamaşır makinesi, renkli televizyon, telefon ve otomobil sahipliği ile beklenmedik harcamalar, evden uzakta bir haftalık tatil, kira, konut kredisi, borç ödemeleri, iki günde bir tavuk, balık içeren yemek ve evin ısınma ihtiyacının ekonomik olarak karşılanamama durumu ile ilgili hane halklarının algılarını yansıtan maddi yoksunluk oranı % 28.7 olarak ifade edilmektedir.

Sonuç olarak; araştırmada yukarıda belirtilen dokuz maddenin en az dördünü karşılayamayanların oranı olarak tanımlanan ciddi maddi yoksunluk oranının 2016 yılında % 32.9 iken 2017 yılında 4.2 puan düşerek % 28.7 olarak gerçekleştiği belirtilmektedir. Verilen rakamlara dair ihtiyat payımızı ifade ederek şunu belirtebiliriz ki; (bir yılda 4.2 düşüş yüksek bir rakamdır) devletin resmi istatistiklerinde dahi maddi yoksulluk oranının % 28 olarak ifade

edilmesi önemlidir. AB içinde ciddi maddi yoksunluk oranının ortalama % 6.7 olduğu dikkate alınırsa bahsi edilen rakamın yüksekliği dikkat çekicidir. (AB-Türkiye ciddi maddi yoksunluk karşılaştırması için bakınız: <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-de-nufusun-29-u-ciddi-maddi-yoksunluk-icin>)

Bunun anlamı, örneğin Türkiye’de nüfusun % 34’ünün, iki günde bir et, tavuk veya balık içeren bir yemek tüketemediğidir.

Türkiye’de açlık ve yoksulluk rakamlarını incelediğimizde tablonun vahameti daha iyi anlaşılır. Birleşik Metal-İş Araştırma Merkezi’nin 2018 Aralık ayına dair açık ve yoksulluk sınırına ilişkin araştırmasında dört kişilik bir ailenin açlık sınırının yüzde 1.77 artışla 1.950 liraya yükseldiği, yoksulluk sınırının ise 6.745 lira olduğu ifade edilmektedir. Araştırmada tüketici fiyatlarının yüzde 0.4 düştüğü Aralık ayında, dört kişilik ailenin açlık sınırının yüzde 1.77 artışla 1.950 liraya yükseldiği belirtilmektedir. Böylelikle açlık sınırının geçen yılın aynı ayına göre 349 lira arttığı ifade edilmektedir. Ayrıca 4 kişilik bir “çekirdek aile”nin sağlıklı beslenebilmesi için günlük 65 TL harcaması gerektiği de ifade edilmektedir. 2003 yılının Aralık ayında 4 kişilik bir aile günlük 14.7 TL’ye sağlıklı beslenebilirken 2018’de ancak 65 TL harcaması gerekmektedir. Rapora göre yetişkin bir kadının sağlıklı beslenmesi için yapması gereken harcama tutarı 16.69 TL, yetişkin bir erkeğin 17.20 TL, 10-18 yaş arası bir çocuğun 18.38 TL, 4-6 yaş arası bir çocuğun ise 12.72 TL olduğu ifade edilmektedir.

Araştırma raporunda geçtiğimiz yılın aynı ayına göre yoksulluk sınırının ise 1.206 TL arttığı belirtilmektedir. 5.539 TL olan yoksulluk sınırının 6.745 TL’ye çıktığı ifade edilmektedir. Açlık sınırındaki bu yükselişin, asgari ücreti geçtiği tespit edilmektedir. Asgari ücret, 2017 Aralık ayında 2018 yılı için 199 TL artış ile 1.603 TL olarak belirlenmişti. Buna göre yoksulluk sınırındaki artış, asgari ücret artış miktarının yaklaşık 6 katı olmuş durumdadır. Açlık sınırı 2003 yılı Kasım ayında 441 TL idi. Buna göre 15 yılda açlık sınırındaki artış 4.42 kat olmuştur. (Kaynak: <http://www.dokuz8haber.net/ekonomi/aclik-siniri-1950-liraya-yukseldi/>)

Kriz: Ekonomide Küçülme ve Yüksek Enflasyon!

Son 10 yıl içinde Türkiye ekonomisinde yaşanan değişimleri incelediğimizde ise çarpıcı bir tabloyla karşı karşıya kalmaktayız. 2008’den günümüze dek, hazine her yıl giderek artan hızda borçlanmıştır. Üstelik sadece hazine borcu artmakla kalmamış, özel sektörün döviz cinsinden borcu da yüzde 62 artarak 305

milyar doları bulmuştur. Bir TC vatandaşının kişi başına borcu ise 4 bin dolar-dan 5 bin 500 dolara yükselmiş durumdadır. Hazine giderleri artmış, kişi başına gelir azalmış, vatandaşın vergi yükü artmış, enflasyon ise ikiye katlanmıştır.

Aşağıda bu verilere dair rakamlar aktarılmıştır.

2008-2018 Yılları Arasında Türkiye Ekonomisine İlişkin Temel Veriler

Hazinenin toplam borcu: 2008’de 78.3 milyar dolar/2018’de 137 milyar dolar

Özek sektörün dış borcu: 2008’de 188.4 milyar dolar/2018’de 305.8 milyar dolar

Türkiye’nin toplam dış borcu: 2008’de 280.8 milyar dolar/2018’de 448.4 milyar dolar

Kişi başına borç tutarı: 2008’de 4 bin dolar/2018’de 5.500 dolar

Dış borcun milli gelire oranı: 2008’de yüzde 36.2/2018’de yüzde 53.8

Hükümet harcamaları: 2008’de 227 milyar TL/2018’de 830.4 milyar TL

Vergiler: 2008’de 172.2 milyar TL /2018’de 644 milyar TL

Borçlanma ihtiyacı: 2008’de 15.4 milyar TL/2018’de 101.1 milyar TL

Kişi başına düşen gelir: 2008’de 10 bin 692 dolar/2018’de 8 bin 716 dolar

Enflasyon: 2008’de yüzde 10.1/2018’de yüzde 20.3

Bu rakamlardan da rahatlıkla görüleceği üzere 8. Konferans’ımızdan günümüze, son on yıl içinde Türkiye ekonomisi, emperyalist sömürü ağlarına daha fazla bağlanmış durumdadır. Borçlanma ve hazinenin giderleri artmış, halkın vergi yükü daha da ağırlaşmış, bunun yanında enflasyon da ikiye katlanmış durumdadır. **Türkiye 2018 yılı itibarıyla ekonomik kriz içindedir.**

Sanayi üretimi 5.7 azalmış durumdadır. Ekonomide üretken sektörler küçülme ya da durağanlaşma içindedir. Temmuz-Eylül arasında Tarım % 1.0, Sanayi % 0.3 ve inşaat % -5.3 küçülme içindedir. (K. Boratav, 14.12.18)

Döviz krizinin reel efektif kurlara göre ölçülen zirvesi de (“en kötü” noktası) Eylül 2018’dir. Dokuz ayda *TL, reel olarak yüzde 26.4 oranında değer yitirmiştir.* Diğer bir ifadeyle Aralık 2017-Eylül 2018 arasında *döviz, reel olarak yüzde 36.0 oranında pahalılaşmıştır.* (Korkut Boratav, 18.01.19)

Devletin resmi kurumları tarafından açıklanan enflasyon verileri, var olan krizi net olarak göstermektedir. TÜİK tarafından açıklanan resmi enflasyon verilerine göre yıllık enflasyon (TÜFE) yüzde 24.5, yıllık Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ise yüzde 46 artış göstermiştir. Böylece enflasyon, AKP hükümetinin kurulduğu 2001 krizi sonrası rakamlara ulaşmış durumdadır. (Ga-

zete Duvar, 3 Ekim 2018) Bunun anlamı ise sabit gelirli, asgari ücretlinin aylık kazancın erimesidir. Nitekim kamu emekçilerine 2018 yılının ilk 6 ayı için % 4, ikinci 6 ayı için % 3.5 zam yapılmış, asgari ücret ise % 14'lük zamlarla 1.603 TL olarak belirlenmiş olmasına rağmen, % 25'lere dayanan enflasyon nedeniyle ücret artışları büyük bir erimeye uğramış durumdadır.

Bütün bu veriler bize Türkiye ekonomisinde ekonomik krizin üç koldan ilerlediğini göstermektedir. Ekonomide küçülme, yüksek enflasyon ve işsizliğin bir arada yaşandığı ağır bir kriz tablosu yaşanmaktadır. **(Rapor için bakınız: <http://www.dokuz8haber.net/emekdunyasi/disk-ar-kriz-uc-koldan-yaklasiyor-issizligin-her-turu-tirmaniyor/>)**

İşsizlik

Bu kriz tablosu içinde, işsizlik önemli bir yerde durmaktadır. Öyle ki, TC tarihinde en yüksek işsizlik oranlarına son yıllarda ulaşılmış durumdadır. Bu gerçeği yıllar içinde Türkiye'deki işsizlik oranlarını gösteren aşağıdaki tablo da çok net görmekteyiz.

1960-2018 ARASI YILLIK İŞSİZLİK ORANLARI VE 10 YILLIK ORTALAMALAR (%)											
1960	3,1	1970	6,4	1980	7,2	1990	8	2000	6,5	2010	11,9
1961	3,4	1971	6,8	1981	7,2	1991	8,2	2001	8,4	2011	9,8
1962	3,3	1972	6,2	1982	7,6	1992	8,5	2002	10,3	2012	9,2
1963	3,3	1973	6,8	1983	7,5	1993	8,9	2003	10,5	2013	9,7
1964	3,5	1974	7,3	1984	7,4	1994	8,6	2004	10,8	2014	9,9
1965	3,7	1975	7,6	1985	6,9	1995	7,6	2005	10,6	2015	10,3
1966	3,6	1976	9	1986	7,7	1996	6,6	2006	10,2	2016	10,9
1967	4,8	1977	8,3	1987	8,1	1997	6,8	2007	10,3	2017	10,9
1968	5,2	1978	8,4	1988	8,7	1998	5,9	2008	11	2018 Eylül	11,4
1969	5,9	1979	8,7	1989	8,6	1999	6,6	2009	14		
1960-1969 Ortalama:	4	1970-1979 Ortalama:	7,5	1980-1989 Ortalama	7,7	1990-1999 Ortalama	7,5	2000-2010 Ortalama	10,3	2010-2018 Ortalama	10,4

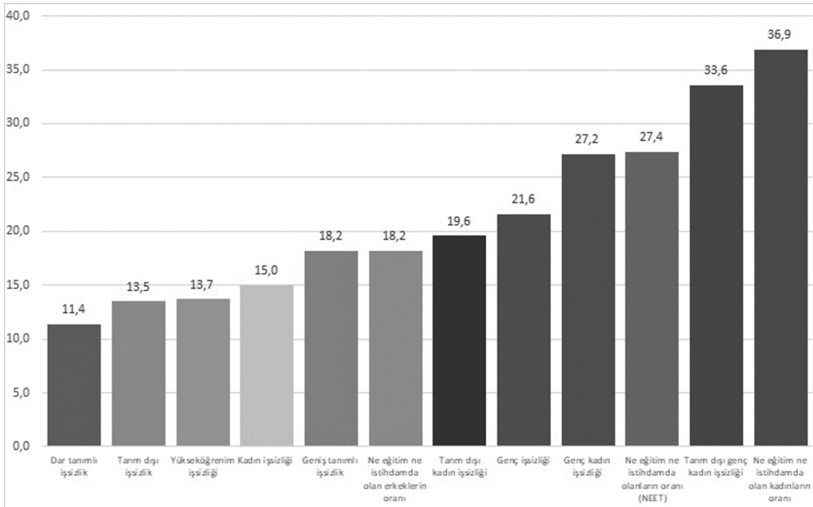
<https://www.dogrulukpayi.com/iddia-kontrolu/meral-aksener/1960-tan-bu-yana-issizlik-oranlarinda-en-kotu-10-yil-ak-parti-iktidariyla-gecen-son-10-yildir>

Tablo incelendiğinde 1960'lı yıllardan sonra en yüksek işsizlik oranının 2000-2010 (% 10.3) ve 2010-2018 (% 10.4) yılları arasında yaşandığı görülmektedir. 1960'tan bu yana görülen en yüksek yıllık işsizlik oranlarına AKP hükümetleriyle geçen son 10 yıl içerisinde ulaşılmıştır. 2008-2017 yılını kapsayan son 10 senenin ortalama işsizlik oranı yaklaşık % 10.8'dir. Her ne kadar bu yıla ilişkin son olarak % 11.4'lük Eylül ayı işsizlik oranı açıklanmış olsa da 2018 yılını da katarak son 10 yıllık işsizlik oranı ortalamasını hesapladığımızda durum değişmemektedir.

Zira 2018 yılı sonlarında Türkiye toplumunda geniş tanımlı işsiz sayısının 6 milyon 362 bin kişi olduğu ifade edilmektedir. TÜİK Eylül 2017 ve Eylül 2018 İşgücü Araştırması'ndan yararlanılarak DİSK-AR tarafından hazırlanan

rapora göre geniş tanımlı işsiz sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre (Eylül 2017) 466 bin kişi artmış durumdadır. Eylül 2017’de 5 milyon 896 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı, Eylül 2018’de 6 milyon 362 bine yükselmiştir. Çalışmayan nüfusun 1 milyon 596 bini iş aramayıp çalışmaya hazır olanlardan oluşmaktadır. Bu tablo içerisinde kayıtlı işsiz sayısının da bir yılda 692 bin kişi arttığını ifade etmeliyiz. İŞKUR’a göre kayıtlı işsiz sayısı geçen yılın Kasım ayına göre 692 bin 496 kişi artmış durumdadır.

İŞKUR Ekim 2018 Ayı Bülteni’nde yer alan verilere göre kayıtlı işsizler içinde kadın sayısı son bir yılda 424 bin artarak erkekleri geçmiş durumdadır. Kayıtlı kadın işsiz sayısı, erkeklerden 195 bin daha fazla artmış görünmektedir. Kayıtlı erkek işsizler yüzde 20.1 oranında artarken, kayıtlı kadın işsizler yüzde 33.2 artmıştır. DİSK-AR’ın değerlendirmesine göre bu durum, kadınların iş bulma aracı olarak erkeklerden daha fazla İŞKUR’u tercih ettiği şeklinde yorumlanmaktadır. Bununla birlikte İŞKUR’a yapılan işsizlik sigortası başvurularının da giderek arttığı ifade edilmektedir. Ekim 2018’de 168 bin olan işsizlik sigortası başvuru sayısı, Kasım 2018 tarihinde 207 bine ulaşmıştır. Ağustos 2018’de 106 bin olan işsizlik sigortası başvuruları, dört ayda yüzde 95 oranında artmış durumdadır. Sonuç olarak ekonomik krize bağlı olarak Türkiye toplumunda bütün işsizlik türlerinde bir artış olduğu ifade edilmektedir. Aşağıdaki tablo buna ilişkindir.

<http://www.dokuz8haber.net/emekdunyasi/disk-ar-kriz-uc-koldan-yaklasiyor-issizligin-her-turu-tirmaniyor/>

Tablodan da görüleceği bütün işsizlik türleri geçen yılın aynı döneminde göre artış göstermektedir. İşsizlik oranları arasında özellikle kadın ve genç işçilere dair bir vurgunun yapılması gerekmektedir. Kadın işsizliği yüzde 15, genç işsizliği ise yüzde 21.6'ya ulaşmıştır. Veriler işsizliğin en çok kadınları etkilediğini ve kadınların bütün işsizlik türlerinde erkeklerden daha fazla işsiz kaldıklarını göstermektedir. Eylül 2018 TÜİK verilerine göre genç kadın işsizliği yüzde 27.2 olarak gerçekleşmiş durumdadır.

Açıklanan verilerden genç işsizliğin giderek arttığı (gençlerin beşte birinin işsiz olduğu ve işsiz olan her 100 kişiden 29'unun üniversite mezunu olduğu) anlaşılmaktadır. 2018 yılı Eylül ayı itibariyle TÜİK işsiz sayısını dar tanımlı olarak 3.7 milyon olarak açıklamış durumdadır. 15 yaş üzeri işsiz nüfus içerisinde üniversite mezunu olanların sayısı da yaklaşık 1.1 milyondur. Bu da tüm işsizlerin sayısının % 29'una karşılık gelmektedir. Diğer bir ifadeyle Türkiye'de her 100 işsizden 29'u üniversite mezunudur. (Daha ayrıntılı veriler için kaynak: <https://www.dogrulukpayi.com/iddia-kontrolu/faik-oztrak/genclerimizin-beste-birinden-fazlasi-issiz-ve-turkiye-de-her-100-issizden-29-u-universite-mezunu-44>)

3. Türkiye İşçi Sınıfının Durumu

Türkiye İşçi Sınıfının Örgütlülük Durumu

Temmuz 2018 verileri itibariyle Türkiye işçi sınıfının örgütlü bulunduğu konfederasyonlar ve bağımsız sendikaların üye sayıları aşağıdaki tabloda aktarılmıştır.

Yıl	2013 Ocak			2017 Temmuz			2018 Temmuz		
Konfederasyon	Üye Sayısı	İşçiler e Oranı (%)	Sendikalar a Oranı (%)	Üye Sayısı	İşçiler e Oranı (%)	Sendikalar a Oranı (%)	Üye Sayısı	İşçiler e Oranı (%)	Sendikalar a Oranı (%)
Türk-İş	708.162	6,5	70,7	907.328	6,7	55,9	958.618	6,8	53,2
Hak-İş	166.553	1,5	16,6	544.566	4,0	33,5	654.722	4,6	36,3
DISK	100.202	0,9	10,0	145.988	1,1	9,0	160.568	1,1	8,9
Diğer/Bağımsız	25.754	0,2	2,6	25.744	0,2	1,5	28.247	0,2	1,6
Sendikali Sayısı	1.001.671	9,2	100	1.623.626	12	100	1.802.155	12,8	100
İşçi Sayısı	10.881.618			13.581.554			14.121.664		

(Kaynak: 28 Temmuz 2018 tarihli Resmi Gazete)

(* Diğer/Bağımsız satırında diğer konfederasyonlar ile bağımsız sendikalar yer almaktadır. Tabloda verilen dönemlerde diğer konfederasyonların üye sayısı toplamı 1.000 kişiden az olduğundan tamamına yakını bağımsız sendikalar olarak da değerlendirilebilir.)

Hemen belirtmek gerekir ki; devletin açıkladığı bu üye sayıları, sendikaların gerçek üye sayısını birebir yansıtmamaktadır. Yine de sendikal faaliyet açısından üye sayılarının belirlenmesi önemsiz değildir. Sendikalar birer kitle örgütleridir ve kapsayabildikleri işçilerin sayısı da *-tek ölçü olmasa da-* önemlidir ve önemsenmelidir.

İstatistiklerde yer alan 169 sendikanın 55'i bakanlıktan toplu iş sözleşmesi (TİS) yetkisi alabilmek için gerekli % 1 barajını aşmış bulunmaktadır. Bu sendikaların 31'i Türk-İş, 18'i Hak-İş, 5'i DİSK'e bağlıdır ve 1'i de bağımsız (Banksis) sendikadır. Ayrıca kurulu bulunduğu işkolundaki tüm işçilerin % 1'inden daha az üyesi olduğu halde 07.09.2018 tarihine kadar işkolu barajından muaf tutulan 9 sendika bulunmaktadır. Böylece mevcut halde, TİS için kanun kapsamında bakanlık yetkisi başvurusu yapabilecek olan sendika sayısı 64 olmaktadır.

Kurulduğu dönemden beri en çok işçiyi temsil eden bir konfederasyon olan Türk-İş, sendikalı işçiler içinde bu konumunu korumakla birlikte, oransal olarak düşüş içindedir. Türk-İş, 2013 yılında sendikalı işçilerin % 70.7'sini temsil ederken, 2018 Temmuz istatistiğinde bu rakam % 53.2'ye gerilemiştir. Türk-İş'in sayısal olarak kısmi artışa rağmen oransal gerilemesi bir başka işbirlikçi sarı sendika olan Hak-İş'in kamu kurumlarında ve özellikle taşeron işyerlerindeki hormonlu büyümesinden kaynaklanmaktadır.

Hak-İş'in devletle işbirliği içinde danışıklı büyümesi sürmekle birlikte artık sınırına gelmiş görünmektedir. Yeni seri istatistiklerin ilki olan 2013 Ocak istatistiğinde 166 bin üye ile sendikalı işçiler içinde % 16.6 temsil oranına sahip olan Hak-İş, 2017 Temmuz'unda 545 bin üye ve % 33.5 orana ulaşmıştır. 2018 Temmuz istatistiklerinde ise üye sayısı 655 bin, sendikalı işçiler içindeki oranı % 36.3'tür. Hak-İş'in üyesi olan 21 sendikanın 3'ü (Öz Petrol-İş, Öz Maden-İş ve Öz İnşaat-İş) % 1 barajının altındadır.

2013 Ocak ayına göre Türk-İş üyesi sendikalardan üye sayısını en fazla artıran sendika, 57 bin artışla Türk Metal-İş'tir. Güvenlik-İş 34 bin, Belediye-İş 33 bin, Koop-İş 31 bin, Yol-İş 20 bin, Tes-İş 14 bin, Tez Koop-İş 13 bin, Sağlık-İş 14 bin, Petrol-İş 10 bin kişi artırmıştır. Türk-İş'teki ilerici sendikalardan Tümtis, TGS, Basın-İş de üye artışı sağlayan sendikalardandır. Aynı dönemde Teksif, Genel Maden-İş, Tek Gıda-İş, Şeker-İş ve Haber-İş sendikalarında ise gerileme bulunmaktadır.

DİSK'in üye sayısı da hem 2013'e göre hem 2017'ye göre artmış olmakla birlikte sendikalı işçiler içindeki oranı bu dönemde düşerek % 8.9 olmuştur. Bu 3 konfederasyon dışında 2018 Temmuz ayı itibarıyla konfederasyon ismi taşıyan iki oluşum daha (Tüm-İş ve Birlik-İş) mevcuttur. Ancak sözü edilen 2 konfederasyonun toplam üye sayısı 900 kişiden ibarettir. Şu an için bir hayat belirtisi görülmemektedir.

Bağımsız sendikalar ise sendikalı işçilerin % 1.5'ini üye yapmıştır. İstatistiklerde yer verilen sendika sayısı 2013 Ocak ayında 92 iken 2018 Temmuz'unda 169'a çıkmıştır. % 1 barajının üstünde olan tek sendika Akbank'ta işyeri sendikası olarak faaliyet sürdüren Banksis'tir. Banksis'in üye sayısı 2013'te 11 binin üstündeyken 2018 Temmuz ayında 6 bin 300'e düşmüştür. Sendika, Akbank'ın sendika üyelerini istifaya zorladığını kamuoyuna duyurmuştur.

6356 sayılı yasa ile işkolu barajının % 1'e düşmesi ve üyelikler için noter şartının kaldırılmış olması bu dönemde sendika sayısının 77 adet artmasını sağlamıştır. Ancak yeni kurulan sendikalar içinde 3 büyük konfederasyona üye olanların dışındakiler örgütlenmede ilerleme sağlayamamıştır. 2016 yılında petrol, kimya işkolunda kurulan Kimpet-İş sendikası 1.787 üyeye ulaşmıştır. Ancak anlaşıldığı kadarıyla bu sendika, tipik bir sarı sendikadır. Petrol-İş'in 2015 yılında Standard Profil işyerinde örgütlenme çalışmasından sonra kurulmuştur ve örgütlü olduğu tek işyeri burasıdır. Bağımsız bir işçi örgütü olarak oluşan ve örgütlenmede kaydettiği aşama istatistiklere yansımış olan tek sendika olan Hava-Sen'in 3 bin 800 üyesi bulunmakta ve işkolunda çalışanların % 0.52'sini temsil etmektedir.

Bağımsız sendikalardan Bağımsız Maden-İş, Haziran ayında Soma merkezli olarak kurulmuştur. Soma, Amasra, Artvin'deki işçilerle bağı bulunmaktadır. Ancak henüz üye yapmaya başlamamıştır. En çok sendikanın bulunduğu işkollarından birisi "Dokuma, Hazır Giyim ve Deri" işkoludur. Bu işkolunda 2018 Temmuz istatistiklerinde yer alan 15 sendikadan 8'i, 2013 Ocak istatistiklerinde bulunmamaktadır. 1997 yılında kurulmuş bulunan Batis'in 2013-2018 arasında üye sayısında neredeyse hiçbir değişim olmamıştır. Bu rakam 1.600 ile 2.000 arasındadır. Bu işkolunda kurulu bulunan Giyim-Sen ve Dev Tekstil sendikalarının üye sayısı ise 100'ün altında görünmeye devam etmektedir.

Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar işkolunda da 15 sendika bulunmaktadır ve bu sendikaların 6'sı 6356 sayılı yasadan sonra kurulmuştur. Bu işkolu yoğun olarak meslek veya sektör sendikalarının (Bilgi İşlem İşçileri Sendikası, Türkiye Yazarlar Sendikası, Müzik-Sen, Sine-Sen, Oyuncular Sen-

dikası, Sinema-TV Sendikası, Avukatlar Sendikası, Mali Müşavir Sen) bulunduğu ancak örgütlenmede ilerleme sağlayamadıkları bir işkoludur. Bu sendikalardan Sine-Sen ve Oyuncular Sendikası'nın kamuoyuna yansıyan çalışmaları bulunmakla birlikte, bu çalışmalar üye sayısına yansımamaktadır.

İnşaat işkolunda kurulu bulunan 10 sendikanın 7'si 2013 istatistiğinden sonra faaliyete geçmiştir. Bu işkolunda baraj, 18 bin kişiye denk düşmektedir. Hak-İş'e bağlı Öz İnşaat-İş sendikasının 625 üyesi vardır ve işkolu barajının oldukça gerisindedir. DİSK üyesi olan Dev Yapı-İş'in üye sayısı 445 kişi olmakla birlikte, örgütlenme çabası içindedir. Bu işkolunda faaliyet gösteren İnşaat-İş (278 üye) ve İyi-Sen (182 üye) de değişik şantiyelerde örgütlenme çabaları ve hak eylemleri gerçekleştirmektedirler. Son olarak yaşanan 3. Havalimanı eylemi, bu sendikaların görünürliğini artırmıştır.

İşçi Sınıfı Eylemleri

Emek Çalışmaları Topluluğu'nun 2017 yılına ait İşçi Sınıfı Eylemleri Raporu'na göre 2017 yılında işçi eylemleri bir önceki yıla kıyasla 1.8 kat artmıştır. Bu artışın sebebi olarak ise KHK ile işlerinden atılan kamu çalışanları ile metal sektöründe gerçekleşen eylemler gösterilmektedir. Rapora göre 2017 yılı içinde basına yansıyan bin 313 işçi ve memur eylemi gerçekleşmiştir. Bir başka ifadeyle, gün başına düşen ortalama eylem sayısı 3.6 olmuştur. Bu rakam, bir önceki yıl gerçekleşen eylem sayısı ile kıyaslandığında, işçi eylemleri sayısında 1.8 kat artış olduğu ifade edilmektedir. Eylemlere katıldığı tespit edilen yaklaşık işçi sayısı da 77 bini bulmaktadır. Bu işçilerin yüzde 44'ünü özel sektörde çalışan kadrolu işçiler, yüzde 24'ünü memurlar, yüzde 13'ünü özel sektör firmalarında çalışan taşeron işçiler, yüzde 11'ini ise kamu kurumlarında çalışan taşeron işçiler oluşturmaktadır. Raporda 2017 yılı için en çok kullanılan eylem biçiminin basın açıklaması, en yaygın sebebin toplu iş sözleşmesi olduğu belirtilmektedir. Ancak bu eylem türlerinin yanı sıra yeni eylem biçimlerinin de gündeme geldiğinin altı çizilmelidir. Gelişen kullanım alanı ile birlikte **sosyal medya** da bir eylem alanı olabilmektedir örneğin. Buralarda eylemlere çağrı yapılmakta, online imza kampanyaları vb. yürütülmektedir. Artık mücadelelerin vazgeçilmez bir parçası haline gelen bu alanın bir diğer avantajı da asıl özne olan işçiler dışında da insanların süreçte rol alıyor oluşudur. Bu vb. yöntemler özellikle genç kuşak işçiler arasında oldukça yaygındır. Sosyal medya dışında işyerlerinde yemek boykotu, sakal bırakma, mala zarar verme, vince çıkma, kapılara kendini zincirleme gibi eylemler de görülmektedir. Bu örneklerden bir tanesi Bravo konfeksiyon firması işçileri-

nin eylemleri olmuştur. Maaş ve kıdem tazminatlarını alamayan işçiler, fabrikalarının üretim yaptığı büyük markaların satış yaptığı mağazalara gidip direkt tüketiciye seslenmiş, kendi yaptıkları broşürleri bırakmış ve eylem oldukça ses getirmiştir. Kaybedecek bir şeyi olmamanın ötesinde boğazına kadar borca batmış, çocuklarına bakamayacak hale gelmiş, işini kaybetmiş, haksızlığa uğramış vb. işçilerin giderek yaygınlaşma eğilimi taşıyan bir başka eylemi de intiharlardır. Örneğin 2017'nin sonunda 2018 bahar aylarında kadar net olmamakla birlikte 20 işçinin intihar girişiminde bulunduğu belirlenmiştir. Bunların çoğu kamusal alanda gerçekleşmiş ve ekonomik sebepli vakalardır.

2018 yılına ilişkin rapor henüz açıklanmamakla birlikte, 2018 yılında da işçi sınıfının eylem ve direnişlerine devam ettiğine tanık oluyoruz. 2018 yılı işçi sınıfının sendikal hak ve özgürlükleri için, temel talepleri için mücadele ettikleri bir yıl oldu. Başta Flormar, 3. Havalimanı işçileri, Cargill, Tariş, Ankara TOKİ, İZBAN, Tüv Türk, Aygün Alüminyum, Babacanlar Kargo, BBS Metal, Aydın İmar AŞ., Köroğlu İnşaat, MAKRO/UYUM İşçileri, Real Direnişi, Hugo Boss direnişi, Sakarya Demiryolu İşçileri direnişi, Elsel Armatür direnişi, Amcol direnişi, CPS direnişi, Gülsan direnişi, Gripin direnişi, Yüksel direnişi gibi direniş ve eylemler 2018 yılında gerçekleştirildi. *(Ek-1, 2018 yılı içinde gerçekleşen işçi direniş ve eylemlerinin dökümüne yer verilmiştir.)*

Yine 2018 yılında Darbe Girişimi gerekçe gösterilerek KHK'larla işten atılan kamu emekçilerinin eylemleri de devam etti. 2016 Temmuz'unda başlayan, sıklığı ve şiddeti azalsa da devam eden KHK'lar ile emekçilerin kamudan tasfiye edilmesi bu dönemde bir eylem dalgası yarattı. Farklı illerde irili ufaklı, uzun süren kamu emekçilerinin örgütleriyle ya da bireysel olarak gerçekleştirdiği bir dizi eyleme tanık olduk. Bu dönem boyunca özellikle KHK'lı emekçilerin (başta Nuriye Gülmen olmak üzere) açlık grevleri ve bu açlık grevlerinin yarattığı dalga emekçilerin mücadelesinde önemli bir yer edinmiştir. Bu ve benzeri eylemlerin kitleselliği ve sahiplenilişi azalsa da sürdüğünü görüyoruz. Zira kamu emekçilerinin iş güvencesi fiilen ortadan kalkmış durumdadır. İhraç edilmiş kamu emekçilerinin davaları ilerlememekte, soruşturmalar, baskılar, mobbing ve parçalı çalıştırma gibi uygulamalarla kamu emekçilerinin örgütlülüğü de engellenmektedir.

İkinci olarak metal işkolunda 2015 yılının ilk aylarında başlayan ve 2018 Ocak ayına kadar parçalı da olsa devam eden kitlesel eylemler gerçekleşti. Bunun istisnai bir durumun altını çizmekle birlikte özellikle 2015 yılındaki fırtına eşine az rastlanır bir eylem süreciydi ve 2017 sonunda iş yeri düzeyinde

ciddi bir hareketlilik yaratmış ve 2018 Ocak'ında toplu iş sözleşmesinde ciddi bir kazanım sağlamıştır. Öyle ki, metal işkolunda MESS'e ait iş yerlerinde işçilerin ücret ve sosyal haklarında % 26'a varan bir artış sağlanmıştır.

Bunlara ek olarak bir başlık altında daha güvencesiz gruplara yani taşeron ve Savaş işçilerine yer vermek gerekmektedir. 2018 yılının ön planda olan gündemlerinden biri de taşeron işçilerin kadrolaşmasıydı. Elbette ki taşeronlaştırma AKP ile başlamadı ama AKP iktidarı döneminde hızla yaygınlaşan bir çalışma biçimi olarak daha çok gündeme geldi. Bu artış, istihdam grubunda yeni bir mücadele alanı da açmış oldu. Bu süreçteki bütün seçimler öncesinde taşeron işçilere kadro sözü verilmiş, seçimlerden sonra bu sözler tutulmamış, tutulan küçük oranlardaki sözler sonucu kadroya geçen taşeron işçilerin statülerinde bir değişiklik de olmamıştır.

Savaş işçileri de parça başı, kayıt dışı, uzun saatler ve düşük ücretlerle çalışan bir meslek grubudur. Bu saydıklarımız eylem yapma kapasitesini zayıflatan etkenler olarak da algılanabilir. Fakat 2017 Eylül'ünde 10 farklı ilde günlerce süren, yaklaşık 10 bin Savaş işçisi ve küçük atölye sahibi çalışma koşullarının düzelmesi için iş bıraktı. Çoğu İstanbul dışındaki illerde süren eylemlerin sonucunda başarı kazanıldı ve ücretlerde artış sağlandı.

2018 yılında patronlar, işçi sınıfının kazanılmış haklarından biri olan kıdem tazminatını da yeniden gündeme getirdiler. Bir anlamda tepki ölçütleri. Önümüzdeki süreçte bu kazanılmış hakka yönelik saldırı gündemde olacaktır. Yine gündemde olacak ve önümüzdeki yıl ön plana çıkacak konulardan biri emeklilikte yaşa takılanlar meselesidir.

Toplamda bakıldığında 2018 yılı işçi sınıfı açısından kriz ve kayıplarla birlikte, eylem ve direnişlerle geçen bir yıl olmuştur. Parçalı ve dağınık olsa da gerçekleştirilen bu mücadele ve direnişler, işçi hareketinin 2019'da daha kitlesel, daha örgütlü ve daha kitlesel eylemler gerçekleştirebilmesinin zeminini oluşturmuş durumdadır. 2019'un aynı zamanda, her sektörde toplu iş sözleşmeleri yılı olması, bu koşulları etkileyecek bir duruma işaret etmektedir. Özellikle yerel düzeylerde de olsa mücadele platformları, dayanışma örgütlenmeleri kurulması bu anlamıyla önemlidir ve önümüzdeki süreçte sınıf bilinçli işçilerin görevlerine işaret etmektedir.

Greve Çıkılan İşyerleri

2018 yılının başında Metal sektöründe 130 bin metal işçisini ilgilendiren MESS grup sözleşmesinde ara bulucu süreci sona ererken sendikalar grev ka-

rarı aldı. İşyerlerinde yürüyüşler, işe geç başlama gibi eylemler yapıldı. Ocak ayı sonunda 130 bin işçiyi kapsayan grev kararı (2 Şubat), işçiler daha greve çıkmadan milli güvenlik gerekçesiyle yasaklandı. Kimi işyerlerinde bu karara tepki birkaç saatlik iş bırakmalarla ve yürüyüşlerle gösterildi. İşçiler fiili grev çağrısı yaptı. Sözleşme ortalama yüzde 26 zamlarla sona erdi. Cengiz Holding'e bağlı Eti Bakır A.Ş.'nin Artvin Cerattepe ve Murgul Damar'daki işletmelerinde çalışan işçiler, Ocak ayında zam ve ikramiye talebiyle fiili grev yaptı. Bu işçilerin sendikaları da yoktu. Bir parantez açarak belirtelim; aynı araştırmaların gösterdiği bir başka sonuç da son 3 yıldır görülen en önemli eylem nedenlerinden birinin sendikalaşma olduğudur. İşçiler tüm saldırı, tehdit ve kısıtlamalara rağmen sendikalaşmayı önemsemektedir.

Eskişehir'in Mihalıççık ilçesi Koyunağılı Mahallesi'nde bulunan Adularya Enerji Üretimi ve Madencilik A.Ş. Yunus Emre Termik Santrali'nde çalışan 1.200 işçi, 3.5 aydır ücretlerini alamadıkları için fiili grev yaptı. Avcılar Belediyesi'nde çalışan Belediye-İş üyesi taşeron işçiler aylarca verilmeyen ücretleri için uzun süreli iş bırakma eylemleri gerçekleştirdi. İstanbul'da Dönence Nakış Fabrikası işçileri, zam taleplerini fiili olarak iş durdurarak kazandı.

Çimento fabrikalarındaki grup toplu iş sözleşmesi yüzde 13.8 ile biterken İzmir'de bulunan BATIÇİM patronu, sözleşmeden rahatsız işçiler sendika değiştirmesin diye seyyanen zam yapmak zorunda kaldı. Bursa Gemlik'te kurulu Yazaki fabrikasında patronun düşük zam teklifine karşı bir gün iş yavaşlatan işçiler, ertesi gün de 4-12 vardiyasında üretimi durdurdu. İşçilerin kendi arasından seçtiği işçi temsilcileriyle görüşen yönetim, ücretlerde artış yaptı. İkramiyeler geri verildi, bonuslarda iyileştirme yaptı. Ardından ise 150 işçi işten atıldı. Ankara'da Eryaman Stadyumu ve Spor Tesisleri'nde çalışan tır şoförleri, ücretleri ödenmemesi nedeniyle kontak kapatma eylemi yaptı. Düzce'de bulunan İTO Kilit (Allegion) patronu ile Türk Metal arasında süren toplu sözleşme görüşmelerinin tıkanması nedeniyle 310 işçi greve çıktı. CHP'li Avcılar Belediyesi'nde 2 yıldır ücretlerin düzensiz ödenmesi, 3-4 aylık ücretlerin verilmemesi nedeniyle aralıklarla iş bırakma eylemleri yapıldı.

Çorlu'da Aloha Tekstil Fabrikası işçileri, yüzde 20'nin altında zam yapılması talebiyle fazla mesaiye kalmama eylemi yaptı. İstanbul Esenyurt'ta bulunan Saadet Gıda Fabrikası'nda çalışan 500 işçinin 150'si ücretlerine zam yapılması için iş bıraktı. Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesinde bulunan Prettl Endüstri Sistemleri Fabrikasında, Türk Metal Sendikası tarafından sürdürülen toplu sözleşme görüşmeleri anlaşmazlıkla sonuçlanınca, patron 19'u kadın 20

işçiyi işten attı. Bunun üzerine büyük çoğunluğu kadın olan işçiler, üretimi durdurarak fabrikaya kapandı.

Mersin’de bulunan Soda Sanayi A.Ş. işçileri greve çıktı. Petrol-İş Sendikası ile patron arasında toplu sözleşme görüşmelerinde uzlaşma sağlanmaması üzerine gece 00:00’da grev pankartı asıldı. 530 işçinin çalıştığı fabrikadaki grev Bakanlar Kurulu kararıyla yasaklandı. İzmir Büyükşehir’e ait şirketler ile Belediye-İş İzmir şubeleri arasında devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine grev kararları asılmaya başlandı. Büyükşehir’in yüzde 8’lik zam dayatmasını kabul etmeyen İZBETON’da örgütlü Belediye-İş 3 No’lu Şube, iş yerine grev kararını astı.

Zonguldak Ereğli’de kurulu Tat Çelik Fabrikası’nda çalışan işçiler toplu sözleşme sürecinde anlaşma sağlanamaması üzerine greve çıktı. Ambalaj üretimi yapan Süperpak’ın 3 fabrikasında çalışan Selülöz-İş üyesi işçileri greve başladı. Sıfır zam dayatmasına karşı işçilerin direnişi kazanımıyla sona erdi. Şirketin Gaziantep’teki grev kırıcı hamlesi etkili olsa da İzmir ve Karaman’daki grev 186 gün sürdü. Bolu’da Tek Gıda-İş Sendikası üyesi Barilla işçileriyle patron arasında süren toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamayınca 160 işçi greve çıktı. 1 Ağustos’ta biten grev sonrası işçilerin ücretlerine yüzde 18 oranında zam yapılacağı duyuruldu. Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi’nde bulunan İtalyan sermayeli Fil Man İplik Fabrikası’nda ilk toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma olmayınca grev başladı. Eskişehir’de beyaz eşya üretimi yapan Candy Hoover Doruk Fabrikası’nda 16 sözleşmeli işçinin işten atılması üzerine günler süren iş bırakma eylemi yapıldı. DİSK/Genel-İş İzmir şubelerine üye işçiler, 4 Ekim’de yarım gün iş bırakarak “Krizin faturasını emekçiler ödemeyecek” dedi. İzmir Gazimemir’deki Ege Serbest Bölge’de (ESBAŞ) kurulu Alman piston üreticisi Mahle’de Birleşik Metal-İş ile patron arasında süren toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamayınca fabrikaya grev kararı alındı. 3 haftadır fazla mesaiye kalmayan ve yemek molalarında eylemler yapan işçiler, anlaşma sağlanamaması halinde 60 gün içinde greve çıkacaklarını açıkladılar. Adana’da ayakkabı üretiminde çalışan sayacılar parça başı ücretlerinde yüzde 40 oranındaki zam talepleri kabul edilmeyince iş bıraktı. Bazı ayakkabı firmalarının talepleri kabul etmesiyle eylem sona erdi.

Özellikle 2015 Haziran ve Kasım seçimleri, ara dönemde yaşananlar, 2016 Darbe Girişimi ve ardından OHAL dönemi şartlarındaki Türkiye’ye baktığımızda küçümsenmeyecek bir eylem performansının sürdüğünün altını çizmek

gerekmektedir. Örneğin güvencesiz, göçmen ya da kadın işçilerin, sayıları az da olsa niteliksel olarak güçlü eylemlere imza atması; istihdam biçimlerinin parçalanması sonucu özel hastane vb. yerlerde birden fazla istihdam biçimine sahip işçilerin yaptıkları ortak eylemler; uzun mesai süreleri, işten atmalar, toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler, güvenlik ve sağlık koşullarındaki ihlaller konulu irili ufaklı eylemler önemlidir.

Grev Yasaklamaları

Bir kısmını yukarıda verdiğimiz, işçi sınıfının mücadele araçlarından biri olan grev silahının patronların yararına faşist devlet aygıtı tarafından yasaklanması uygulaması 2018 yılında da devam ettirildi. Grev yasaklamaları, faşist devletin son yıllarda sıklıkla uygulamaya koyduğu bir politika oldu. 2003-2018 yılları arasında işçi sınıfının grev yasaklamalarına dair tablo aşağıda verilmiştir.

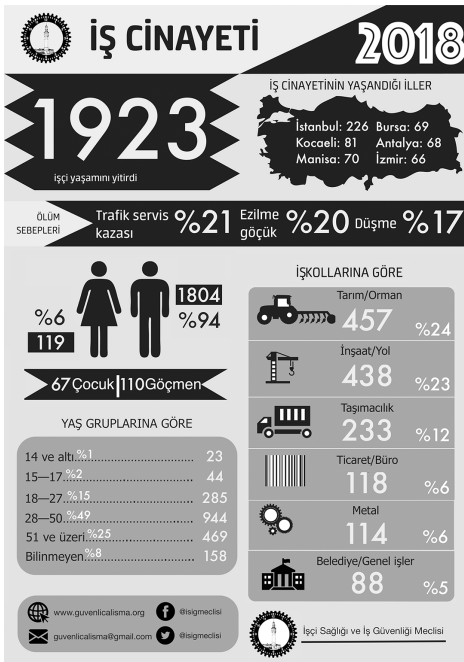
AKP DÖNEMİNDE GREV ERTELEMELERİ (YASAKLAMALARI) 2003-2018					
192 Bin İşçinin Grevi Yasaklandı					
Yıl	İşyeri/İşletme	Gerekçe	İşçi Sayısı	Sendika	İşkolu
2003	Petlas A.Ş.	MG	350	Petrol-İş	Lastik
2003	Şişecam	MG	5.000	Kristal-İş	Cam
2004	Şişecam	GS+MG	5.000	Kristal-İş	Cam
2004	Pirelli, Good Year, Brisa	MG	5.000	Lastik-İş	Lastik
2005	Erdemir Madencilik AŞ	MG	400	T. Maden-İş	Maden
2014	Şişecam	MG	5.800	Kristal-İş	Cam
2014	Çayırhan ve Çöllolar Kömür İşl.	GS+MG	1.500	T. Maden-İş	Maden
2015	MESS Grup TİS	MG	15.000	Birleşik Metal-İş	Metal
2017	Asil Çelik	MG	600	Birleşik Metal-İş	Metal
2017	EMİS Grup TİS Kapsamı	MG	2.200	Birleşik Metal-İş	Metal
2017	Akbank	Efi	14.000	Banksis	Bankacılık
2017	Şişecam	MG	6.500	Kristal-İş	Cam
2017	Mefar İlaç	GS	500	Petrol-İş	İlaç
2018	MESS Grup TİS	MG	130.000	Türk Metal, Birleşik Metal-İş Çelik-İş	Metal
Grev Erteleme Kararname Sayısı: 14 Erteleme Kapsamındaki İşçi Sayısı: 191.850					
Kısaltmalar: MG-Millî Güvenlik, GS-Genel Sağlık, Efi-Ekonomik ve Finansal İstikrar, TİS-Toplu İş Sözleşmesi					
Hazırlayan: Aziz ÇELİK					

Bu grev yasaklarına; Petrol-İş üyesi 530 Soda Kromsan işçisinin Adana ve Mersin’de aldığı grev kararı grevin başlayacağı gün olan 23 Mayıs 2018’de Bakanlar Kurulu kararıyla yasaklaması ve yine son olarak 7 Ocak 2019 İzmir Banliyö Taşımacılığı Sistemi Ticaret AŞ’ye (İZBAN) bağlı iş yerlerindeki 342 işçinin Türkiye Demiryolu İşçileri Sendikası tarafından uygulanmakta olan grevin “şehir içi toplu taşıma hizmetlerini bozucu nitelikte görüldüğünden”

60 gün süreyle “ertelenmesi”ne yani yasaklanmasını da eklemek gerekir. Sa-dece 2017 yılından günümüze 1.5 yılda toplamda 150 bin işçiyi ilgilendiren 7 grev Bakanlar Kurulu tarafından yasaklanmıştır.

İş Cinayetleri

AKP’nin iktidar yılları boyunca iş cinayetlerinde yaklaşık 22 bin 500 işçi yaşamını yitirmiştir. 2016 yılında 1.970 işçi, 2017 yılında 2.006 işçi, 2018 yılında en az 1.923 işçi yaşamını yitirmiştir. Aşağıdaki tabloda bu veriler aktarılmaktadır.

(Kaynak: <http://guvenlicalisma.org/19796-hangi-savasta-bu-kadar-arkadasimizi-kaybediyoruz-2018-yilinda-en-az-1923>)

4. Köylülüğün Üretemez Duruma Gelmesi

Türkiye’nin en önemli sorunlarından birisi haline gelen tarım üzerinde ay-rıca durulmalıdır. Emperyalist sermayenin sömürsünü kolaylaştırmak için uygulamaya konulan politikalar sonucunda yeniden yapılandırma programla-

2018 yılında iş cinayetle-rinde katledilenlerin 48’i (yüzde 2.49) sendikalı işçi, 1.875’i ise (yüzde 97.51) sendikasızdır. Sendikalı işçiler tarım, gıda, ma-dencilik, kimya, tekstil, metal, enerji, taşımacılık, güvenlik ve belediye işkollarında çalışmak-tadırlar. Diğer yandan iş cina-yetlerinde hayatını kaybeden başka sendikalı işçiler de olabi-lir. Ancak kâğıt üzerinde olan sendikal üyeliklerinin gerçek bir örgütlülük olmaması ve birçok sendikanın iş cinayetlerinde ha-yatını kaybeden üyelerini sahiplenmemesi sonucu net bir bilgi bulunmamaktadır. Bu durum özellikle kamu çalışanı/memur sendikaları açısından daha da tespit edilemeyen bir nokta ola-rak ortaya çıkmaktadır.

rıyla tarımsal alanda köylülüğün tüm destekleme alımları ve primleri ortadan kaldırılmıştır. Böylelikle emperyalist çok uluslu şirketlere pazar alanı açılmıştır. Bunun yanında maliyeti daha düşük denilerek çoğu zaman sıfır gümrükle yapılan ithalatlar sonrasında küçük üreticininrettiğinin karşılığını alamaması yıkımın derinleşmesine yol açmıştır.

İşin başka bir boyutu da, dışa bağımlılığın artışına paralel gıda egemenliğinin uluslararası sermayeye geçmesinin ekonomik sonuçlarının yanında bir halk sağlığı sorununa da yol açmasıdır. Toprak gaspı şirketler adına “acele kamulaştırma” kararlarıyla bizzat devlet tarafından yapılmaktadır. Bu uluslararası tarım tekelleri yararına tarımsal üretimin yok edilmesi anlamına gelmektedir. Bu politikalar ile gıda egemenliği tamamen uluslararası şirketlerin güdümüne girmektedir. 1980’lerde başlayan 2000’li yıllarda doruk noktasına ulaşan neo-liberal tarım politikaları, köylüleri bu tekellerin sömürüsü ile başbaşa bırakmakta, gübre, tarım ilacı, mazot gibi girdilerde ithalata bağımlılık ve maliyetler artmaktadır.

Son dönemde tanzim satış noktalarıyla gündeme gelen köylülüğün üretmez duruma getirilmesi gerçekliği durumun vahametini fazlasıyla göstermektedir. TÜİK ve SGK verileri göre Türkiye’de çiftçi sayısı son 10 yılda yüzde 38 azalmış durumdadır. Tarım alanları son 15 yılda yüzde 12, sebze bahçeleri alanı ise aynı dönemde yüzde 15 küçülmüş durumdadır. SGK verilerine kayıtlı çiftçi sayısı özellikle son 8 yılda istikrarlı bir düşüş içindedir. 2008’de 1 milyon 127 bin olan çiftçi sayısı, 2018’de 697 bine kadar düşmüştür. Bu veriler, kayıtlı çiftçi sayısında 2008’den bu yana 430 bin azalma anlamına geliyor. Bu da yüzde 38’lik bir düşüş demektir.

TÜİK verilerine göre tarım sektöründe istihdam edilen kişi sayısı 2002’de 7 milyon 458 bin iken, 2018 Şubat ayı itibarıyla 4 milyon 983 bin kişiye gerilemiştir. Bu da son 16 yılda 2 milyon 475 bin daha az tarım çalışanı anlamına gelmektedir. Rakamlara bakılırsa tarım sektöründe istihdam edilen kişi sayısının yüzde 33 azaldığı ortaya çıkmaktadır. (Servet Yanatma, Euronews, 21.02.19)

Konda’nın yayımladığı “10 Yılda Ne Değişti?” araştırmasına göre son on yıllık süre içinde kırdaki yaşayanların oranı yüzde 34’ten 16’ya inmiştir. Bunun anlamı da Türkiye’de kırsaldan büyükşehirlere ve şehirlere göçün önemli ölçüde sürdüğüdür. Bu veriler bize kırsal alanda köylülüğün başta geçim sıkıntısı ve tarımsal üretime yönelik ekonomik saldırı politikaları olmak üzere çok çeşitli sebeplerle göç etmeyi sürdürdüğünü göstermektedir.

Bu veriyi aynı araştırmanın meslek grupları bölümünde ifade edilen bilgilerle teyit etmek de mümkündür. Araştırmada meslek grupları içinde çiftçilerin oranının yüzde 10'dan 3'e düştüğü ifade edilmektedir. Tüm bunlar bize son on yıl içinde Türkiye toplumunda tarımla ya da hayvancılıkla uğraşan köylülerin geçim aracı olarak çiftçiliği bıraktığını göstermektedir. Tarımla ve hayvancılıkla uğraşanların oranında yaşanan yüksek orandaki düşüş (% 7), hakim sınıfların köylülüğe yönelik ekonomik sosyal saldırganlığının karşılık bulduğunu ve köylülüğün giderek topraktan ve üretim araçlarından koptuğu anlamına gelmektedir.

5. Sosyal Yaşamda Değişim

Türkiye işçi sınıfı ve halkının halihazırda içinde bulunduğu duruma ve özellikle sosyal yaşamına dair aşağıda aktaracağımız veriler, kamuoyu araştırma şirketi Konda'nın yayımladığı "10 Yılda Ne Değişti?" araştırmasına dayanmaktadır. (<https://interaktif.konda.com.tr/tr/HayatTarzlari2018/#secondPag>)

Araştırmada 2008'den 2018'e Türkiye'de genel hayat şartları bakımından kendini mutlu hissedenlerin azaldığı ama gelecekte umudu olanların arttığı ifade edilmektedir. "*Muthuyum*" ve "*çok muthuyum*" diyenlerin oranının yüzde 57'den 52'ye düştüğü ama Türkiye'de genel hayat şartlarının 5 yıl sonra daha iyi olacağına inananların yüzde 25'ten yüzde 38'e çıktığı belirtilmektedir.

Konda'nın yayımladığı "10 Yılda Ne Değişti?" araştırmasında son on yıllık süre içinde büyükşehirlerde yaşayanların oranının yüzde 42'den 48'e, şehirlerde yaşayanların oranının yüzde 24'ten 35'e çıktığı ifade edilmektedir. Aynı araştırmanın meslek grupları bölümünde de bulmak mümkün. Bu bölümde çiftçilerin işçilerin oranının yüzde 10'dan 8'e düştüğü ifade edilmektedir. Esnafın yüzde 9'dan 10'a, özel sektör çalışanlarının yüzde 5'ten 6'ya ve devlet memurlarının yüzde 5'ten 6'ya yükseldiği belirtilmektedir. Hanelerin yarısından fazlasında (2008 ve 2018'de yüzde 52) yalnızca bir kişinin çalıştığı belirtilmekte, iki kişinin çalıştığı hanelerin oranı yüzde 25 olarak ifade edilmektedir.

Son on yılda Türkiye toplumunun geçinmek için esnaflığa ya da "devlet kapısı"na yöneldiğine tanık olmaktadır. Bu durum son bu yıllarda hükümet olan AKP ve Türk hakim sınıflarının uygulamaya koyduğu ekonomik politikalara uygun bir özellik göstermektedir. Ve yine araştırmada ifade edildiği üzere Türkiye toplumunda hanelerin yarısından fazlasında (% 52) sadece bir kişinin çalışması, iki kişinin çalıştığı hanelerin oranının sadece % 25 olması

bize, hanelerin gelir durumu ve geçim sıkıntısı hakkında belli bir fikir vermektedir. Bu, TÜİK'in son olarak açıkladığı "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması" (2017) verileriyle paralellik arz etmektedir.

Araştırma, enflasyon dikkate alınarak hesaplandığında kişi başı ortalama gelirin 432 TL, hane başı ortalama gelirin 1.400 TL olarak ifade edilmesi; yoksulluk sınırının 6.745 TL, açlık sınırının 1.950 TL olduğu koşullarda, (Birleşik Metal-İş Araştırma Merkezi'nin 2018 Aralık) Türkiye toplumunun büyük çoğunluğunun borçla ve taksitle yaşamını devam ettirmeye çalıştığını göstermektedir. Bu durum doğrudan devletin TÜİK verilerinde (2017) açıkladığı Türkiye nüfusunun konut alımı ve konut masrafları dışında taksit ödemeleri veya borçları olanların oranı olan % 69.2 verisiyle uyumludur. Türkiye halkının büyük çoğunluğu açlık ve yoksulluk sınırının çok altında bir gelirle, borç ve taksitle yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır.

Diğer yandan AKP iktidarının ideolojik yapısına ve toplumsal formasyonuna tezat bir şekilde toplumsal yapıda kimi değişiklikler yaşanmakta. Konu'nun araştırmasında dikkat çekici noktalardan birisi Türkiye toplumunun dini yapısında büyük bir değişiklik olmadığı ancak "dindar muhafazakârlar"ın azaldığı, "geleneksel muhafazakârlar"ın arttığı vurgusudur. Son on yıl içinde kendini "geleneksel muhafazakâr" olarak tanımlayanların oranı yüzde 37'den 45'e çıkarken; "dindar muhafazakâr" olarak tanımlayanların oranı yüzde 32'den 25'e düşmüştür. Kendini "modern" olarak tanımlayanların oranı on yılda yüzde 32'den 29'a düşmüş; "dindar" olarak tanımlayanların oranı yüzde 55'ten 51'e düşerken "inançlı" olarak tanımlayanların oranı da yüzde 31'den 34'e çıkmıştır. Bir erkekle kadının birlikte yaşamaları için dini nikah gerektigine inanların oranı yüzde 79'dan 74'e düşmüş, kendini ateist olarak tanımlayanların oranı yüzde 1'den 3'e, inançsız olarak tanımlayanların oranı da yüzde 1'den 2'ye çıkmıştır.

Bu veriler son on yıllık süre içinde Türk hakim sınıfları arasında yaşanan klik dalışında özellikle "laik" gündemli tartışmalara dair de belli bir vermektedir. Türk hakim sınıflarının "laiklik" üzerinden birbirleriyle çatışması ya da Türkiye'nin İslamcı faşist AKP eliyle "İslamlaştırıldığı" retoriği karşılık bulmamış gibi görünmektedir. Türkiye toplumu kendisini "geleneksel muhafazakar" ya da "inançlı" olarak tanımlamaktadır. Burada özellikle dikkat çeken husus; Türk hakim sınıflarının AKP tarafından temsil edilen kliğinin bütün çabalarına rağmen, Türkiye toplumunun hayatın olağan akışı içinde yoluna devam ettiğidir. Diğer bir ifadeyle sınıflar ve sınıf mücadelesi, toplumu şekillendirmeye devam

etmekte, din bir üst yapı kurumu olarak her ne kadar toplumu etkilemeye ve hakim sınıflar elinde onu “uyutmaya” yarar bir silah olarak kullanılmaya devam etse de üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin gelişimiyle birlikte toplumsal gelişime paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Hatta denilebilir ki, AKP hükümetlerinin İslamcılık adına uygulamaya koyduğu politikalar, hırsızlık, yolsuzluk vb. toplumun belli bir kesiminde tepkiye yol açmış ve kendisini ateist ya da inançsız olarak tanımlayanların sayısında artış yaşanmıştır.

Yapılan araştırmada Türkiye toplumunda toplumsal cinsiyet rollerinin sürdüğü de anlaşılmaktadır. Toplumun yarısından fazlası ayrımcılık yaptığını belirtmektedir. Ancak çocuklarının farklı etnik köken, mezhep ya da dinden biriyle evlenebileceğini söyleyenlerin oranı artmış görünmektedir. Katılımcıların yarısından fazlası kadının çalışmak için eşinden izin alması gerektiğine inanmaktadır ama bu önermeye inananların oranı on yılda 69’dan yüzde 55’e düşmüştür. Evde gıda alışverişini yaptığını belirten erkek oranının değişmediği (yüzde 53), ancak evde yemek yaptığını belirten erkeklerin oranının yüzde 10’dan yüzde 17’ye çıktığı ifade edilmektedir. Araştırmada çocuğunun “farklı cinsel yönelimleri” olabileceğini kabul edenlerin oranı 2008’de yüzde 10’ken, 2018’de ise yüzde 14’e çıkmıştır.

Bu veriler bize Türkiye toplumunda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin tüm hızıyla sürdüğünü göstermesinin yanında, devletin tüm ataerkil yapısına ve AKP politikalarının toplumsal cinsiyet rollerini sağlama yönüne rağmen toplumsal yapının kadın ve LGBTİ+ hareketinin toplumda bir karşılık bulduğunu göstermektedir. Ancak toplumun en köklü yapısının hala ataerkillik üzerinden şekillendiği gerçeğini değiştirmemektedir bu durum.

Araştırma son on yıllık süre içinde Türkiye toplumunda insanların daha az ve geç evlendiği ve bekar insan sayısının arttığını da ifade etmektedir. Bekarların oranı ve evlilik yaşı artmış görünmektedir. 2008’de katılımcıların yüzde 71’i evliken, 2018’de evlilerin oranı yüzde 65’e düşmüştür. Evlilerin ortalama yaşı yüzde 38’den 40’a çıkmış (kadınlarda yüzde 38’den 40’a, erkeklerde 45’ten 48’e çıktı); gençler arasında karşılıklı anlaşarak evlenme artmış ancak görücü usulü evlenenler hala çoğunluktadır. Rapora göre “yüzde 51 görücü usulü, yüzde 43 karşılıklı anlaşarak” evlenmektedir. 32 yaş altı grubunda ise karşılıklı anlaşarak evlenenlerin oranı yüzde 52’den 64’e çıkmıştır.

Bu durum bize Türkiye toplumunda evlenmenin ekonomik maliyetine ve toplumun geçim sıkıntısına dair bir gösterge sunmasının yanında, sosyal ilişkilerde muhafazakarlığın gücünü koruduğunu göstermektedir.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan bir başkası da toplumsal yaşamda da rahatlıkla gözlemleneceği üzere başta cep/akıllı telefonlar olmak üzere teknolojik araçlarla sosyal medyanın kullanımının artmış olmasıdır. Buna paralel olarak gazete okuma ve haberleri televizyonlardan izleme oranı ise azalmıştır. Toplumun yüzde 94’ü cep telefonu ve akıllı telefon sahibidir, 2008’de bu oran yüzde 83’tü. Hanesinde bulaşık makinesi olanların oranı yüzde 36’dan 72’ye, bilgisayar sahibi olanların oranı yüzde 37’den 55’e çıkmıştır. Sosyal medya kullananların oranı yüzde 38’den 72’ye, internetten alışveriş yapanların oranı 2012’de yüzde 16’yken 2018’de yüzde 52’ye ulaşmıştır. Gazete okuyanların okumayanlara oranı yüzde 61’den 26’ya düşmüş, haberleri televizyondan izleyenlerin oranı ise 2010’dan beri yüzde 98’den 84’e düşüş göstermiştir.

Bu veriler bize Türkiye toplumunun son 10 yıllık süre içinde teknolojiyi yoğun olarak kullandığını göstermesinin yanında, özellikle sosyal medyanın kullanımının bu denli artmış olması, halkın kendi “alternatif medya”sını yaratma eğilimi içinde olduğunu işaret etmektedir. Kuşkusuz ki, hakim sınıflar da sosyal medyayı kendi çıkarları için kullanmaktadır. Ancak bu verilerin toplamı kitle iletişim araçlarında yaşanan değişime dair çarpıcı bir tablo sunmaktadır. Dolayısıyla devrimci komünist hareketin önümüzdeki süreçte kitlelerle ilişkilenebilmesinde en genel anlamıyla “sosyal medya” kullanımını önemsemesi gerektiği görülmektedir.

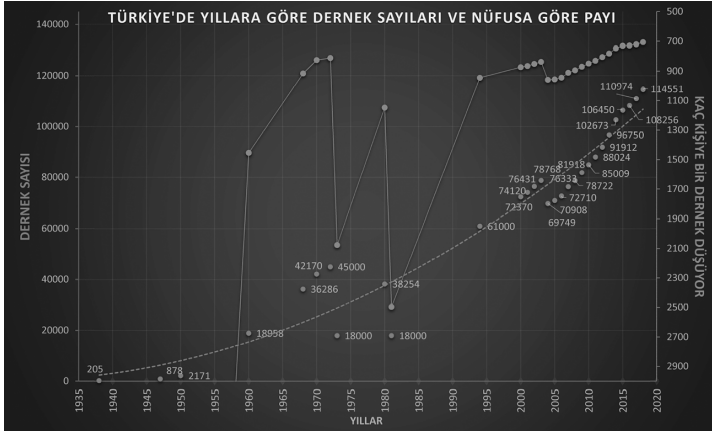
Örgütlenme ve Dernekleşme

Toplumun örgütlenmeye yaklaşımı ve somut duruşunu incelemek, Türkiye toplumu arasında örgütlenme faaliyeti içinde olan devrimci ve komünistler açısından önemlidir. Toplumun şu veya bu gerekçeyle örgütlü hareket etmesinin bir aracı da kimi çevrelerin “sivil toplum örgütleri” dediği kitle örgütleri ya da derneklerdir.

Aşağıdaki tabloda Türkiye’de yıllara göre dernek sayısı ve bunun nüfusa göre payı aktarılmıştır. Tabloda görünen en çarpıcı olgu, dernek üye sayılarındaki düşüş dönemlerinin askeri darbe süreçleri olmasıdır. Bu bir yanıyla anlaşılabilir.

Türk hakim sınıfları tarafından günümüze kadar toplamda 180 bin 257 derneğin feshedilmiş olması, hakim sınıfların örgütlü topluma yaklaşımına dair önemli bir veridir.

Günümüzde Türkiye’de 114 bin 551 faal dernek bulunduğu belirtilmekte; bu derneklerin ise 11 milyon 114 bin 918 üyesi bulunduğu ifade edilmektedir. Derneklerde örgütlü olan kitlenin beşte birini kadınlar oluştururken, erkek üye sayısı 8 milyon 805 bin 791’dir.

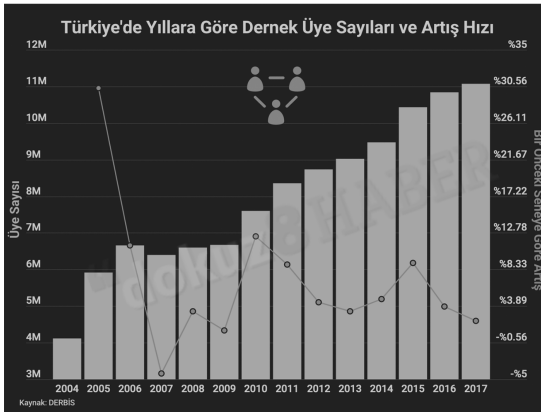

<http://www.dokuz8haber.net/gundem/insanhaklari/verilerle-sivil-toplum-ve-dernekler-turkiye-demokratiklesmeye-ne-kadar-gonullu/>

Son dönemdeki dernek üye sayılarına baktığımızda, 2016 Temmuz öncesinde kesintili olsa da üye artışından söz etmek mümkündür. 2004'te Dernekler Yasası'nın değişmesi sonrası dernek sayısı azalırken aynı dönemde dernek üye sayılarının hızla arttığı (yüzde 30.34) gözlenmektedir. 2006-2010 arası gözlenen durağanlığın ardından 2010'lu yıllarda halkın örgütlenme yönünde belli bir ilgi içerisine girdiğine tanık olmaktadır.

Yaşanan durağanlığın ardından dernekleşmede bir yükseliş göze çarpmaktadır. Özellikle Gezi Parkı protestolarıyla başlayan, isyana dönüşen süreç ve toplumsal muhalefetin yükselişiyle karakterize olan iki yılda dernek üye sayılarının 1.5 milyon birden artması dikkat çekicidir. Bu önemli bir noktadır.

Aşağıdaki tablo bu veriyi göstermektedir.

<http://www.dokuz8haber.net/gundem/insanhaklari/verilerle-sivil-toplum-ve-dernekler-turkiye-demokratiklesmeye-ne-kadar-gonullu/>

7 Haziran 2015 seçimleri sonrasında faşizmin saldırısıyla birlikte, Kürt illerindeki katliam saldırıları, Suroç ve Ankara katliamları gibi saldırılar sonrasında Türki-

ye toplumunun örgütlülüklerden hızla uzaklaştığına tanık oluyoruz. Özellikle darbe girişiminin yaşandığı 2016 yılından 2017 yılına artış hızının ciddi şekilde düştüğü (yüzde 2.09) görülmektedir.

6. Kadınlar ataerkil tahakküm altında, eziliyor, sömürülüyor ve katlediliyor!

Kadınların bin yılların ezilmişliğini, yok sayılmışlığını sömürsünü, katledilmesini elbette son on yılına biriktirip buradan tek başına bir analiz yapmak doğru olmaz. Ancak bir de özellikle AKP'nin uyguladığı İslamcı faşist politikaların derinleştirdiği bir gerçeklik mevcuttur. Dolayısıyla genel durumdan biraz daha özelleştirerek söylemek gerekirse, son on yıl kadınlar için sömürünün, şiddetin, yoksulluğun, işsizliğin, baskının katbekat artışı ifade etmektedir. Bu artış geniş bir skalada değerlendirilmelidir kuşkusuz ve bu skalanın en görünür yerinde kadına yönelik şiddet, daha özelde ise kadın cinayetleri mevcuttur.

Kadınların artık rahatlıkla “cins kırımı” olarak adlandırabileceğimiz bir boyutta, her türden şiddete maruz kaldığı gerçeği, kadın mücadelesinin çabasıyla gündemleşmektedir. Bu gündemleşme hali konuya ilişkin duyarlılığı artırsa da sıradan bir gazete taraması ile elde edilebilecek rakamlar bile şiddetin sürekli artış halindeki tablosunu gözler önüne sermektedir. Bu, ülkemiz açısından genel olarak sorunun ne denli ağır olduğunu gösterdiği ve bir AKP gerçeğine işaret ettiği kadar, aynı zamanda meselenin sistemle bütünleşmiş olma gerçeğine de işaret etmektedir. Kuşku yok ki, bu sistemden kaynaklanma halinin kökeninde ataerkil sistemin kendisi vardır. Ataerkil sistem, bugüne kadar kimi değişimler göstermiş olmakla birlikte özü aynı kalmış ve kadınların ezilmesinin esas unsuru olarak tüm sömürücü sistemlerle iç içe girerek bu sistemlerin temellerinden biri olagelmıştır.

Aileden devlete kadar uzanan ve tüm toplumsal düzenlemelerde kendini yeniden ve yeniden üreten, kadını emeği ve bedeniyle baskı altına almayı amaçlayan ataerkil yapının korunması ve sistemin temel dayanaklarından biri olarak sürekliliğinin sağlanması hakim sınıflar açısından kritik derecede önemlidir. Bu yapıyı korumanın en önemli aracı ise kadınlar üzerindeki baskı-zor-şiddetin süreklileştirilmesi ve katmerlenmesidir.

Süregiden Cinskırımı...

Kadına Yönelik Cinayetleri Durduracağız Platformu'nun rakamlarında göre son 11 yılda toplam 2.777 kadın erkekler tarafından öldürülmüştür. Yıl-

lara göre rakamlar ise şöyledir; 2008/80; 2009/109; 2010/180; 2011/121; 2012/201; 2013/237; 2014/294; 2015/303; 2016/328; 2017/409; 2018/440. Son 10 yıl içinde yaşanan bu kademeli artış, vahşetin boyutunu da gözler önüne sermektedir. Ancak bir yandan da bu verilerin dahi yaşananı yansıtmakta eksik kaldığı gerçeğini unutmamalıyız. Aslında bugüne kadar işlenen kadın cinayetlerinin tam olarak verisini kimsenin bilmediği söylenebilir. Çünkü çeşitli araştırmaların açıklanan sonuçları, özellikle konuya odaklanmış kadın kurumları ya da konu üzerine araştırma yapan kimi demokratik kitle örgütlerinin çalışmalarını içeriyor. Kadınlara yönelik şiddet ve istismar dosyalarının kayıtlarının tutulmaması dahi devletin konuya yaklaşımını özetler niteliktedir. Ancak her şeye rağmen bu raporların sonuçları, kadına yönelik şiddet meselesinin bireysel değil toplumsal, adli değil politik bir mesele olduğunu özetlemektedir.

Başka bir araştırmanın sonuçlarına göre de (Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu) Türkiye’de kadına yönelik şiddet son 10 yılda 3 kat artmış durumdadır. Yine aynı araştırma, kadın cinayetlerindeki artışı göstermesinin yanında buna bağlı olarak şiddetin boyutundaki değişimi de ortaya koymaktadır. Araştırmaya göre şiddetin boyutu son 10 yıl içinde yaralamalardan öldürme eylemine doğru kaymış durumdadır. Raporun dikkat çektiği bir başka başlık da kadına yönelik şiddetle paralellik taşıyan çocuklara dönük şiddettir. Erkek şiddetinin kadına karşı beslediği kin ve intikam duygusu, bu 10 yıllık zaman zarfında çocuk ölümlerine de neden olmaya başlamış; kadına yönelik şiddet, taciz, istismar olayları çocukları öldürerek, kaçırarak, şiddet uygulayarak kadına ders verme yöntemine dönüşmüştür.

Kadına dönük şiddetin daha görünür hale gelmesi, esasta yürütülen mücadele sayesinde ama işin diğer yanında da kırıma varan boyutuyla da ilişkisi vardır. Kamuoyunda tartışılan noktalardan biri de bu mücadele ve görünürlük halinin saldırıları önleyici ya da azaltıcı bir sonuç elde etmesinin zorluğudur. Bu zorluğu tarifleyen yanlardan biri; yukarıda da altını çizdiğimiz gibi ataerkinin tüm sistemlerle iç içe geçmiş sistematikliği ve kökleşmiş bir yapıtaş olmasından ötürüdür. Bu temel taşlarda en ufak bir oynamaya dahi tahammülü olmayan devlet, tam da bu yüzden her vesile ile gelişen mücadeleye var gücüyle saldırmakta ve kadınları hedef tahtasına oturtmaktadır.

İkinci yan ise sistemin bütün kurumlarıyla yöneldiği direnişine halk sınıflarından erkeklerin de eklenmesiyle ortaya çıkan barikatın kendisidir. Bu eklenmeye en somut örnek, Özgecan Aslan’ın katledilmesine tepki olarak

“*Bunu yapanların derisi yüzülmeli*” şeklinde twit atan bir otobüs şoförünün sevgilisini bıçaklamaktan 11 yıl 8 ay hüküm giymiş olmasıdır.

Kadına yönelik şiddetin artışıyla sömürü sistemi ve bu sistem üzerinden inşa edilmiş politikalar esas noktamızı oluşturmakla birlikte, diğer yandan özellikle katledilen kadınların ortak özelliklerine bakıldığında bu kadınların yaklaşık yüzde 70’inin boşanma ya da ayrılma sürecinde eski sevgili, nişanlı, eş tarafından katledilmiş oldukları gerçeğiyle karşılaşırız. Bu, çok net bir şekilde kadınların eskisi gibi yaşamak istemediklerinin, toplumsal yapının bir adım daha ilerisinde yürüdüklerinin kanıtıdır. Kadınların önemli bir kısmı artık eski “uysal”, “hanım hanımcık” rolleri taşımak istememektedir. Bunda da kuşkusuz kadın örgütlenmelerinin payı oldukça büyüktür.

Kadın istihdamı artıyor ama...

Araştırmaların başka bir boyutu da *-bir süredir tartışılan ekonomik krizle birlikte-* iş yaşamındaki tabloya dairdir. **Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi raporuna göre Türkiye’de 11 milyondan fazla kadın, ev ve bakım hizmetleri nedeniyle çalışma yaşamına katılamamaktadır. Sistemin güncel ihtiyaçlarına göre dönem dönem artan ya da azalan bu rakam aynı zamanda Türkiye’de ataerkinin ve bunun sonucunda toplumsal iş bölümünün etki gücünü de göstermektedir.** Sistem kadınları esas olarak bakım ve ev işi hizmeti vermeye uygun görmekte ve böylece işgücüne katılımlarını engellemektedir. Aynı rapora göre iş yaşamından en fazla çekilenler de büyük oranda 25-34 yaş grubundaki genç kadınlardır ve her yüz genç kadından 14’ü işgücü dışında kalırken bu rakam erkeklerde yüzde 1’i bile bulmamaktadır. Genç kadınların yüzde 71’i ev işleri, çocuk, hasta ve yaşlı bakımı nedeniyle iş yaşamının “zorunlu” olarak dışına çıkmakta; erkeklere göre daha güvencesiz işlerde ve kötü koşullarda çalışmakta; kadınların yüzde 23.8’i taşeron çalışma, özel istihdam büroları aracılığıyla çalışma ve ücretli düzensiz istihdam biçimlerinde yer almaktadır.

Daha önceki yıllarda yapılmış kriz konulu çalışmalar ekonomik krizin nedeni ne olursa olsun kriz sırasında ve sonrasında, kadınların iş yükünün erkeklere kıyasla çok daha eşitsiz bir biçimde arttığını gösteriyor. Örneğin konu ile ilgili araştırmaların gösterdiğine göre, son kriz döneminde ilk işten çıkarılanlar erkekler olmasına rağmen kadınlar, düşen hane halkı gelirini tamamlayabilmek için iş gücüne katılım sağlamış durumdadılar. Ama bu, kadınların ev içi “görev ve sorumluluklarını” paylaştıkları anlamına gelmiyor. Dolayısıyla

toplam iş yükü (hane içi ve iş yaşamı) göz önüne alındığında eşitsiz iş yükü ile karşı karşıya kalanlar kadınlar olmuştur. Kriz nedeniyle artan işsizlik sonucunda piyasa ve piyasa dışındaki çalışma zamanındaki artış üzerine yapılan hesaplamalar, kadınların toplam iş yükündeki artış oranının % 5, erkeklerinin % 1 olduğunu ortaya koymaktadır. Arada 5 katlık bir fark vardır.

2015 yılı itibarıyla Türkiye’de işini en çok kaybetme riskiyle karşı karşıya olanların kadınlar, kadınlar arasında da özellikle sanayi sektöründe çalışan kadınlar olduğu da önemli bir veridir. Öyle ki, sanayide çalışan her 4 kadından biri işsiz kalma riskiyle karşı karşıyadır. Yine güvencesiz çalışma kadınlarda çok daha yaygındır. Özellikle de tarımda -ki Türkiye açısından bakıldığında tarım hala kadın emeği açısından çok önemli bir sektördür- kadınların neredeyse tamamı, yüzde 94.3’ü güvencesiz çalışmaktadır.

Her şeye rağmen -*AKP iktidarının da diğer başlıklardan ayırarak dönem dönem kullandığı bir argüman olarak*- kadın istihdamının arttığı da görülmektedir. Ama son yılda artan bu istihdamın yarısı, sermayenin ihtiyaç duyduğu şekilde kayıtdışı, yarı zamanlı ve güvencesiz iş kollarında gerçekleşmiştir.

Müstesna ülke: Türkiye!

Devletin erkek şiddetindeki fotoğrafı bizzat suçu işleyen erkekte somutlanan bir tablonun yanı sıra, fiilen bir ortaklıkla da kendini göstermektedir. Araştırmalar kendisine yönelik şiddeti şikayet eden ve koruma talebiyle polise veya savcılığa başvuran kadınlarla ilgili büyük oranda önlem alınmadığını, koruma sağlanmadığını ortaya koymaktadır. Faşizm, göstermelik adımlar atmaya bile zül görmekte ve tam tersine kadın hareketini yalnızlaştırmaya, hedef haline getirmeye, gericiliğin hedefine oturarak buradan nemalanmaya çalışmaktadır. “Denetimli Serbestlik Yasası” ile suç türünün “anlaşılabilirliği” nedeniyle kadınlara yönelik her türlü şiddet eyleminde ceza almış birçok kişinin serbest bırakılmasından istismara maruz bırakılmış “küçüğün rızası” tartışmalarına; nafakanın tekrar gündemleştirilmesinden 8 Mart’ta alanlara akan kadınların hedeflenmesine kadar amaç budur.

Kimi farklılıklarla birlikte genel anlamda dünya genelindeki durum da esas olarak Türkiye’den farklı değildir. BM’nin 2015 yılında hazırladığı rapora göre dünya çapında kayıtsız ekonomide çalışan ve kamu hizmetlerine ulaşamayan kadın sayısı 740 milyondur. Hayatında en az 1 kez fiziksel veya cinsel şiddet yaşayan kadınların oranı 3’te 1; okuma yazma bilmeyen kadın oranı % 60; sünnet edilen kız çocuklarının sayısı 133 milyon; kadınlara oy verme,

mülk sahibi olma, eğitim vb. hakları vermeyen ülke sayısı ise 60'dır. Ayrıca 83 ülkede yapılan araştırmaya göre kadınlar erkeklere kıyasla % 10 ile 30 daha az kazanmaktadırlar.

Ama yine de Türkiye'nin kadının durumu açısından da müstesna bir yerde durduğu kabul etmeliyiz. Öyle ki, Dünya Ekonomik Forumu'nun 2018 raporuna göre Türkiye, cinsiyet eşitsizliğinde 149 ülke arasında ipi ilk göğüsleyenlerden: 130. sırada. Aynı rapora göre, Türkiye kadınların ekonomik hayata katılımı başlığında 131., eğitimde 106., sağlıkta 67. ve politik katılımı 113. sıradadır.

2019 yılı da bu başlıklarda "hızlı" başladı. Sadece Ocak ayı içinde 43 ardından da Şubat'ta 31 kadın katledildi. Cinsel istismar ve kadın cinayetlerinden erkek şiddetinin meşrulaştırılması ve cezasızlığa, nafaka hakkını hedef alan yasa tasarıları ve artan kadın düşmanı politikalara, yaşamın her alanında artan cinsiyetçilik ve kayyumlara, işten atma ve güvencesizliğe kadar, her alanda kadınların sesi kısılmaya çalışsa da kadın mücadelesi toplumsal muhalefetin öne çıkan yanı olmaya devam ediyor.

7. Azınlık Milliyet ve İnançlar Üzerinde Baskı Sürüyor!

Türkiye'de ulusal sorunun esasını Kürt ulusal sorunu oluştursa da bu sorunun bir yanında da çeşitli azınlık milliyetler bulunmaktadır. Türkiye coğrafyası üzerinde bir dönem ulus olma özelliği taşıyan Ermeni ve Rum ulusları, soykırım, mübadele ve pogromlara tabi tutularak, bu özellikleri ortadan kaldırılmış ve azınlık milliyet durumuna düşürülmüşlerdir. Benzer şekilde Süryani, Asuri, Keldani, Yahudi vb. topluluklar da kıyım ve katliamlara tabi tutulmuştur ve bugün azınlık milliyet ve topluluklar olarak varlıklarını devam ettirmektedirler.

Buna rağmen günümüz Türkiye'sinde bu azınlık milliyet ve toplulukların üyelerine, ibadet yerlerine saldırılar devam etmektedir. Son olarak Hrant Dink örneğinde olduğu gibi katledilmekte ya da kilise veya sinagogları ırkçı faşist saldırılara maruz kalmakta, devlet bu milliyet ve toplulukların dinsel iç işlerine doğrudan müdahale etmekte ve denetim altında tutmaya çalışmaktadır. Azınlık ve Müslüman olmayan milliyetlere yönelik bu politikanın nedeni, bu milliyetlerin Türk hakim sınıflarının düşmanı statüsünde değerlendirilmesidir. Bu milliyetler, Türk uluslaşması sürecinde düşman olarak ele alınmış, bu ise beraberinde onlara yönelik saldırıların tarihsel arka planıyla birlikte güncel olarak yeniden üretilmesini doğurmuştur. Ermeni, Rum, Süryani ve diğer

Müslüman olmayan milliyetlere düşmanlık, TC'nin şovenizm ve Türk ırkçılığına dayanan faşist karakterinin önemli bir faktörü olmuştur.

Bu azınlık milliyetler, Türk hakim sınıflarınca kendi iktidarlarını korumak için Türkiye toplumuna esas düşman olarak benimsetilmeye çalışılmış, her fırsatta bunun propagandası yapılarak şovenizm, ırkçılık ve faşizm yeniden ve yeniden üretilmiştir. Ancak daha da önemlisi Türk şovenizmi ve ırkçılığının, ezen ulus Türk halkının ayağına bir pranga olarak vurulmasıdır. Bu “dış düşman” algısı ve propagandası, ezen ulusun halkının kendi sınıfsal çıkarlarını savunmasında, ilerlemesinde ve demokratik ilerici taleplerini dillendirmesinde ciddi bir barikat işlevi görmüştür ve görmektedir.

Ermeni, Rum ve Süryanilere uygulanan soykırım suçu, tarihsel bir haksızlık olmasının yanında, bu politika nedeniyle güncel olarak da yeniden ve yeniden üretilmesi, devrimden yana ortak çıkarları olan halk kitleleri arasında düşmanlığın sürgit devam etmesini doğurmaktadır. Bu ise sınıf mücadelesinin önüne çözmesi gereken güncel bir sorun koymaktadır. Bu nedenle komünistlerin Ermeni, Rum, Süryani ve Müslüman olmayan ulus, milliyet ve topluluklara yönelik gerçekleştirilmiş olan soykırımı tarihsel bir gerçek olarak kabul edip mahkum etmesinin yanında; bu soykırım ve kitle katliamlarıyla tarihsel olarak yüzleşme ve hesaplama meselesini, Türk hakim sınıflarının ırkçı, şovenist politikalarıyla mücadelede hareket noktalarından biri olarak görmesi gerekir. Bu düşmanlığın güncel olarak yeniden ve yeniden üretilmesine karşı mücadele etmek, bu tarihsel haksızlıkla yüzleşmek ve hesaplaşmayı güncel bir politik görev olarak ele almak gerekir.

Öte yandan günümüzde son yüzyılın bir dizi savaş, katliam ve zorla göç politikaları nedeniyle yaşadıkları topraklardan koparılarak, Türkiye coğrafyasına “bir devlet politikası olarak” yerleştirilmiş Müslüman milliyetler de vardır. Bu milliyetler arasında ön planda olanlar Çerkez, Boşnak ve Arnavut'lardır. Bunun dışında Türkiye coğrafyasının belli bölgelerinde yaşayan Laz, Gürcü, Hemşin ve Arap milliyetleri de vardır. Bu milliyetler, kültür ve dillerini belli oranda korumuş olsalar da esasen hakim ulusa entegrasyon sürecinden geçerek asimilasyona tabi tutulmuş durumdadırlar.

Bu milliyetler her türlü dil, kültür hakkından -ve *Arap Alevileri bağlamında din-* mahrum bir şekilde ve asimilasyona maruz bırakılarak varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Bu azınlık milliyetlerin Müslüman olanları Sünni Türk hakim ulusa mecburi bir entegrasyon ve asimilasyon süreci yaşamışlardır ve yaşamaktadırlar. Kendi milli özelliklerini büyük oranda kaybetmekle

karşı karşıyadırlar. Bunda dini faktör etkili olsa da hakim sınıfın Türkleştirme politikası belirleyicidir. Bu milliyetler anadillerinde eğitim almaktan yoksun bırakılmış durumdadırlar. Kültürlerini hakim ulusun kültürüne entegre olarak belli oranda korumayı başarmakla birlikte, Türk hakim sınıflarının ırkçı faşist uygulama ve politikalarının saldırısı altında, öz kimliklerinden koparılacak ya da başkalaştırılarak bir varlık yokluk sorunu yaşamaktadırlar.

Bu milliyetler özellikle din olgusundan dolayı, Türk uluslaşmasının bir parçası oldukları müddetçe, Türk hakim sınıflarının düşman algısından uzak kalmışlardır. Ancak bu algıyı aşan bir talepte bulundukları anda “kardeşlik, vatan, millet, din” söylemiyle karşılaşmakta ve ezen ulusa tabi olmaya çağrılmaktadırlar. Bu milliyetlerin dil ve kimliklerine yönelik son yıllarda gelişen bir duyarlılık ve kısmi bir uyanış söz konusudur. Bunda Kürt Ulusal Hareketi’nin etkisi yadsınamaz. Bu milliyetlerin bu türden demokratik hak arayışları son derece haklı ve meşru taleplerdir. Bu talepleri sahiplenmek ve mücadele konusu yapmak komünistlerin görevidir.

Burada değinmemiz gereken bir başka önemli sorun ise Suriye’ye yönelik emperyalizm ve bölge gericiliği tarafından gerçekleştirilen müdahale ve iç savaş sonrasında, ülkelerinden göç etmek zorunda kalan Suriyeli mültecilerdir. Resmi verilere göre Türkiye’de 3 milyon 644 bin 342 Suriyeli yaşamaktadır. Bu rakamın gerçeği yansıtmadığı, daha fazla olduğu düşünülebilir. Bu mesele özellikle Suriyeli göçmenlere yönelik gerçekleştirilen şoven ve ırkçı saldırılar nedeniyle önemlidir. Suriyeli göçmenlerin önemli bir kısmının her türlü sosyal güvenceden yoksun, asgari ücretin çok altında çalıştırıldığı bir sır değildir. Özellikle ağır çalışma koşullarına sahip işlerde çalışan göçmenler bir yandan da hakim sınıfların işçi sınıfına yönelik böl ve yönet saldırılarıyla muhatap olmaktadır. Suriyeli göçmenlerin ucuz iş gücü olarak istihdam edilmesi, beraberinde sınıfın kendi içinde, birbirine yönelmesini doğurmuştur. Antep, İzmir, İstanbul vb. şehirlerde göçmen işçilere ve halka yönelik saldırın gerçekleştirilmiş olması, işçi sınıfı ve halk içinde şovenizm tehlikesinin varlığına işaret etmektedir. Elbette ki hakim sınıflar, bizzat kendi yarattıkları sorunların muhatabı olmamak ve biriken öfkeyi başka noktalara akıtmak için bu gerici silahı ustaca kullanmaktadırlar.

Bu anlamıyla şovenizmin işçi sınıfı ve halk içindeki şovenizm tehlikesi sadece Kürt ulusuna, azınlık milliyet ve inançlara yönelik değil başta Suriyeli göçmenler olmak üzere, ezilen milliyetler için de söz konusudur. Buna özellikle dikkat etmek gerekir. Toplamda bütün bu çelişkileri, merkezinde elbette

Kürt ulusal sorununun olduğu, ezen ulusla ezilen ulus ve milliyetler arasındaki çelişme içinde ele almak ve değerlendirmek gerekir.

Türkiye sadece çok uluslu ve milliyetli bir toplum yapısına sahip değildir. Bunun yanında Türkiye toplumunda farklı inançlara mensup halkımız da bulunmaktadır. Türk hakim sınıflarının kendi devletlerini oluştururken temel referans noktalarından birisi genelde İslam özelde ise Sünni Hanefi inancı olmuştur. Türk hakim sınıfları bu inancın dışında kalan dinsel inançlara yönelik baskı, yok sayma, imha ve asimilasyon politikası izlemişlerdir. TC devleti, Hristiyan, Alevi ve diğer inançlara, Sünni inancını sistematik bir şekilde dayatmış ve yoğun bir Sünnileştirme politikası uygulamıştır. Dönem dönem Maraş, Çorum ve Sivas'ta olduğu gibi kitle katliamlarına yönelmiştir. Devlet aygıtının baskıcı, asimilasyoncu ve katliamcı politikası beraberinde ezilen inanç sorununu demokratik devrim mücadelesinin bir dinamiği haline getirmiştir.

Bu noktada nüfusları oldukça az olan Hristiyan inancına mensup halka yönelik sistematik saldırıların yanında, Türkiye toplumunda önemli bir nüfusu oluşturan Alevi inancına yönelik hem tarihsel hem de güncel olarak saldırılar mevcuttur. Örneğin 26-31 Ekim 2015 arasında hazırlanan "Alevilere Yönelik Güncel Hak İhlalleri" raporunda çok kısa bir zaman aralığında Alevi inancına mensup halka yönelik saldırıların fazlalığı dikkat çekicidir. Raporda 7 Haziran-1 Kasım tarihleri arasında Alevilere yönelik farklı illerde 25 ev işaretlenmesi, 11 mezar, 3 heykel saldırısı ve Alevi dernek yöneticilerine yönelik 4 silahlı saldırı gerçekleştirildiği ifade edilmektedir.

Hali hazırda bu çalışmanın hazırlandığı zaman diliminde de Alevi inancına sahip halka yönelik saldırılar, İzmir Yamanlar'da evlerin işaretlenmesi, İstanbul Kartal'da Alevi inancına mensup bir kişinin arabasına yönelik ırkçı faşist yazılama yapılması şeklinde devam etmektedir. Dolayısıyla bu sorun, Türk hakim sınıflarının halka yönelik politikalarından bağımsız değildir. TC devleti kendi bekasını sürdürmek adına ezilen inançlara yönelik baskı, asimilasyon politikalarını tüm hızıyla sürdürmekte, ezen Sünni inanca mensup halkı kendi arkasında yedeklemeye çalışmaktadır. Ezen inançla ezilen inançlar arasındaki çelişme, Türkiye toplumunda belli başlı çelişmelerden biri olarak yaşanmaktadır. Burada önemli olan nokta, ezen inanca mensup halk arasında, bu türden gerici propagandanın, kendi sınıf çıkarları açısından bir barikat işlevi görmesidir. Dolayısıyla ezen inancın ezilen inançlara yönelik bu politikalarına karşı durmak, onların verdiği mücadeleyi desteklemek ve demokratik devrimin bir bağlaştığı olarak ele almak anın devrimci görevlerinden biri olarak görülmelidir.

8. Çevre Eylemleri Sürüyor!

Türkiye’de Demokratik Halk Devrimi’nin çözmesi gereken sorunlardan birisi de çevre ve doğa sorunudur. Diğer bir ifadeyle demokratik devrimin başlıca çelişkilerinden birini sistemle ekolojik sistem arasında yaşanan çelişki oluşturur. Öte yandan köylülüğün yaşam alanlarına yönelik saldırılar karşısında gösterdiği refleks, direniş ve eylemler önemli bir gündem oluşturmaktadır. Son yirmi yıl içinde çevre mücadelelerinde ön plana çıkan eylemler incelendiğinde bu gerçek rahatlıkla görülür.

Bu başlıkta özellikle değinilmesi gereken bir başka husus da Gezi Parkı’nın yıkılıp yerine Topçu Kışlası adı altında Alışveriş Merkezi yapılmasına karşı başlangıçta çevre duyarlılığıyla gelişen sonrasında ise toplumsal, siyasal, kültürel bir isyana dönüşen Gezi İsyanı’dır.

Gezi İsyanı, Türkiye’de görülen en büyük kitlesel ayaklanma olarak tarihe geçti. 31 Mayıs 2013’te Taksim’i yayalaştırma projesi kapsamında Gezi Parkı’na bir kompleks inşa etmek için ağaçların kesilmesiyle başlayan isyan, kısa sürede 80 ile yayıldı. Faşist kolluk güçleriyle kitle arasında çıkan çatışmalarda 11 kişi hayatını kaybetti, 8 binden fazla insan yaralandı. Bu isyan, Osmanlı Türkiye tarihinde yaşanan önemli toplumsal kalkışmalardan biridir ve Türk hakim sınıflarını alabildiğine korkutmuştur. İsyanın dinamikleri, önderlik, kitle hareketleri ve ortaya çıkan tablo, sınıf mücadelesi iddiasında bulunan komünistler açısından özellikle değerlendirilmelidir.

Türkiye coğrafyası son yıllarda Gezi İsyanı’nın dışında da gündeme gelen etkili çevre protestolarına tanık oldu. Akkuyu Nükleer Santrali, Yırca’da yapılması planlanan termik santrale, Karadeniz’de Yeşil Yol Projesi’ne ve Artvin Cerattepe’de yapılması planlanan maden faaliyetine karşı etkili ve kitlesel protestolar, eylemler geliştirildi. Bu eylemlerin ilki Proletarya Partisi’nin de Eurogold şirketine yönelik askeri yönetim içinde olduğu Bergama Altın Madeni projesidir. Almanya ve Avusturalya ortaklığında kurulan Eurogold firmasının 16 Ağustos 1989’da maden arama ruhsatı almasının ardından başlayan Bergama direnişi ilk kez 1996’da binlerce zeytin ve çam ağacının kesilmesiyle kitleselleşti. 15 Kasım 1996’da köylüler İzmir-Çanakkale yolunu altı saat boyunca trafiğe kapattı. 26 Ağustos 1997’de kendilerini Boğaz Köprüsü’ne bağlayan köylüler 1997’deki nüfus sayımında tepki olarak kendilerini saydırmadı. 2000’lerin ortasına kadar devam eden direniş madenin iptali için yeterli olmadı. Altın madeni 2005’ten bu yana açık.

Bir diğer direniş ise Hasankeyf’de gerçekleşti. Konumu Mardin ve Şırnak

arasında, Dicle Nehri üzerinde yer alan Ilısu Barajı'na yönelik eylemler 2000'li yılların başından itibaren başladı. Bölge tarımının zarar göreceği ve köylülerin yaşam alanlarını terk etmesiyle sonuçlanacak projenin hedeflediği bir diğer değer ise 7 bin yıllık tarihe sahip olan Hasankeyf tarihi alanı. Dönem dönem projeye yönelik eylemlilikler sürüyor.

Bir başka direniş Mersin Akkuyu'ya yapımına başlanan Türkiye'nin ilk nükleer santraline karşı gerçekleştirildi. Yıllar önce Çernobil'de, son olarak Japonya'daki Fukuşima faciasından sonra yoğunlaşan protestolarda halk, nükleer santralin denize, yeşil alana ve bölge halkının sağlığına zarar vereceği gerekçesiyle eylemler yaptı. Bir diğer nükleer santral protestosu da Sinop'ta gerçekleştirildi.

2018 yılının sonuna doğru işçi eylemlilikleriyle gündeme gelen ancak aynı zamanda yoğun bir çevre eylemliliklerine de sebep olan bir diğer proje ise İstanbul'a yapılan 3. Havalimanı oldu. İstanbul'un Karadeniz kıyısına yapılan 3. Havalimanı ve ondan önce İstanbul Boğazı'na yapılan üçüncü köprü vesilesiyle dönemin Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, 2013 yılında bu iki büyük proje için toplam 2.7 milyon ağacın kesileceğini açıklamıştı.

Bir başka çevre eylemi ise 2014 yılında Manisa'nın Soma ilçesindeki Yırca Köyü'nde, Kolin Şirketler Grubu'nun kuracağı termik santral için 6 bin zeytin ağacının kesilmesi karşısında köylülerin direnişe geçmesiyle gerçekleşti. Mücadele sonuç verdi ve 2015 yılında proje iptal edildi. Yeşil Yol projesi olarak adlandırılan Doğu Karadeniz'de Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Gümüşhane, Bayburt ve Artvin yaylalarını karayoluyla birleştirip turizme açmayı hedefleyen projeye karşı da eylemler gerçekleştirildi. Yeşil Yol projesine en büyük tepki Rize'nin Çamlıhemşin ilçesinden geldi. Çamlıhemşinliler yüksekliği 3 bin metreye varan Samistal Yaylası'nda kolluk güçleriyle karşı karşıya geldi. 2015 yazına damga vuran eylemler sonrası Danıştay projeyi iptal etme kararı alsa da pek çok yerde yol yapımıyla çevreye ağır zarar verildi. Ordu'nun Fatsa ilçesinde yüzlerce kişi Altıntepe Şirketi'nin siyanürlü altın madenine aramasına karşı çıkmak için 2015 yazında eylem yapmaya başladı. Eylemlerden üç ay önce 100 dönümlük orman arazisindeki ağaçlar kesilmişti. Ağustos ayında köylüler ve kolluk güçleri arasında çatışma çıktı.

Bir diğer eylem Artvin Cerattepe'de gerçekleştirildi. Artvin merkez ilçesine bağlı Cerattepe'de altın madeni araştırması için Cominco şirketinin 1989'da arama için ruhsat almasının ardından başlayan tepkiler eyleme dönüştü. Cominco'nun direniş sonrası projeden vazgeçmesinin ardından bölgeye yatırım

yapacak Cengiz İnşaat'a karşı protestolar Haziran 2015'te yeniden başladı. Her gün en az beş kişinin nöbet tuttuğu eylemlerde yüzlerce Artvinli, 16-17 Şubat 2016'da polisle karşı karşıya geldi. Biber gazı ve TOMA'ların kullanıldığı çatışmalar sonrası onlarca kişi gözaltına alındı. Proje, 700'den fazla kişi ve kurumun açtığı mahkemelerle Türkiye tarihinin en büyük çevre davası olarak kayıtlara geçti. Dava sürecinde ise Rize İdare Mahkemesi'nin "madencilik yapılabilir" kararı Danıştay 14. Dairesi'nce onandı. Şirket faaliyete başladı. İlk icraatı ağaç katliamı yapmak olan şirketin maden sahasına girmesi ile bölgedeki büyükbaş hayvanlar sudan zehirlendi. Halkın maden projelerine karşı eylem yapması yasaklandı.

Ön plana çıkan bu eylemliklerin dışında, Sivas'ta altın madeni aramasından, Tokat Çekerek Irmağı'na HES yapımına, Dersim'de baraj yapımlarından, Karadeniz'de irili ufaklı HES yapımlarına, Ege'de RES projelerine ve Termik Santral projelerine kadar bir dizi eylem ve protestolar, Türkiye toplumunun ve köylülerinin gündemindedir.

9. Türk Hakim Sınıflarının İçinde Bulunduğu Durum

Ekonomik kriz dönemleri varolan güç dengelerinin dönüştüğü veya yeniden şekillendiği anlar olması açısından önemlidir. Olan biteni anlamak için görünenin ardındaki nedenlere bakmak önemlidir. Bu açıdan baktığımızda her şeyden önce hakim sınıfların can suyu olan emperyalist sermayeye bağımlılık, sıcak para ve borç ilişkisi bu on yıllık süre içinde daha da artmış görünmektedir.

TCMB Ödemeler Dengesi incelendiğinde, AKP'nin hükümete geldiği tarihten itibaren günümüze kadar emperyalist sermayenin sömürsünün artmış olduğu gözlemlenmektedir. 2003 tarihinden itibaren emperyalist sermayenin kâr ve faiz transferleri hızla artmış ve 2018 sonunda 124.4 milyar doları bulmuştur. Bu durum emperyalist sermayenin başta R.T. Erdoğan olmak üzere AKP hükümetine desteğini açıklayan bir veridir. Diğer bir ifadeyle emperyalist sermayenin Türk hakim sınıflarına yönelttikleri eleştirilerin bir kıymeti harbiyesi bulunmamakta, gerçekler sömürü ve yağmadan aldıkları payda yatmaktadır. Bu dönem içinde emperyalist sermaye öncelikle faizden kazanmıştır ve bu rakam 70 milyar dolara ulaşmış durumdadır. Emperyalistler borsadan 19 milyar, doğrudan yatırımlardan ise 35 milyar dolar kendi kasalarına aktarmışlardır. Bu rakamlar Türkiye halkının emperyalistler ve Türk hakim sınıfları aracılığıyla sömürsüne dair oldukça net ve ikna edici rakamlardır. (Bakınız TCMB Ödemeler Dengesi Veri Tabanı, aktaran Mustafa Sönmez.)

Öte yandan açıklanan resmi verilere göre 2018 sonu itibarıyla Türkiye hazinesinin toplam dış borcu 137 milyar dolar, özel sektörün dış borcu 305.8 milyar dolardır. Toplamda Türkiye'nin dış borcu 448.4 milyar dolara ulaşmış durumdadır.

TCMB tarafından önümüzdeki 12 ayda (2019) TC devletinin ödemesi gereken dış borcu 181.3 milyar dolar olarak açıklanmış durumdadır.

Ödenmesi gereken bu dış borca 40 milyar dolarlık cari açığı da eklediğinizde kısa vadeli olarak toplam ödenmesi gereken dış borç 221 milyar doları bulmaktadır. Bunun anlamı, TC devletinin kısa süre içinde borcunu ödemek için emperyalist kuruluşlardan faizle borç bulması gerektiğidir. Borcu ödemek için borç bulunamadığı koşullarda doların yükselmesi kaçınılmazdır. Ve yine kaçınılmaz olan borcun ödenmesi için uygulamaya konulacak her politikanın halkın sırtına kah vergi yükü olarak, kah enflasyondaki artış ve başta geçim araçları olmak üzere iğneden ipliğe her türlü tüketim aracına yönelik zamlar ve adaletsiz vergi artışı olarak geri döneceğidir. TC devletinin dış borcu gerçekte hakim sınıfların borcudur ancak söz konusu olan borcun geri ödemesi olduğunda fatura, işçi sınıfı ve emekçi halka kesilmektedir. Bu gerçekliğe rağmen son on yıl içinde özellikle devlet olanaklarını elinde bulunduran hakim sınıf klğinin giderek palazlandığına tanık olmaktadır.

Son 10 yılda AKP hükümetleri döneminde 200 milyar doların üzerinde bir kaynak aktarımı, AKP hükümetinin desteklediği şirketlere “yasal” yollardan aktarılmıştır. Bir diğer ifadeyle komprador burjuvazi, devlet olanaklarını kullanarak ihaleler yoluyla daha da güçlenmiş ve palazlanmıştır. Son 10 yıllık süre içinde gerçekleşen bu palazlanmayı net olarak tespit etmek güç olsa da sadece 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (KİK) ve Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) anlaşmaları üzerinden bile milyarlarca dolarlık servetin, belli bir zümreye nasıl kolayca aktarıldığı görülebilir.

Bu noktada ihale tutarlarına dair şu veriler dikkate değerdir; KİK vasıtasıyla servet transferi 2006'dan sonra artmıştır. Bu hızlı artıştaki en önemli nokta, ihale sayısı ile ihale tutarları arasında asimetrik bir ilişki olmasıdır. Miktar küçük oranda da olsa istikrarlı azalırken tutarın katlanarak artması dikkat çekicidir. Özellikle 2013'ten sonra makas, rekor düzeyde açılmaktadır. Bunun anlamı şudur: İhale sayısının azalması, en azından belli düzeyde kalmasına karşın tutardaki yükseliş, şirketlere daha fazla kaynak aktarıldığını gösterirken, diğer yandan paranın da daha az şirkette yoğunlaştığı anlamına gelmektedir. 2013 yılından sonraki sıçrama bu bakımdan önemlidir. Yapılan ihalelerin de-

taýları incelendiğinde ise karşımıza çıkan tablo bunun nedenleri hakkında yeterli derece fikir vermektedir.

2013'ten sonra ihalelerde yaşanan artışın nedeni inşaat ihaleleridir. 2010-2018 yılları arasında artan dış borcun önemli bir kısmının inşaat şirketlerine ait olduğu düşünülürse en azından bu tarihler arasında edinilen borcun büyük bir kısmının betonlaşmaya gittiği ortadadır. Diğer iki ihale türünde ise belirgin değişim yaşanmamıştır. İhale sayıları içinde mal ve hizmetlerin toplamı yüzde 75'leri bulmaktadır. Aşağı yukarı 12 yıldır da bu oranın pek değişmediği gözlemlenmektedir. Bu ihalelerin tutarlarında da belirgin bir değişiklik bulunmamaktadır. Ancak bu iki ihale çeşidinin toplamının dörtte biri kadar ihale sayısına sahip yapım işleri ihalelerinin artışı dikkat çekicidir.

Bu tespitlerin anlamı şudur: Mal ve hizmet ihaleleri kârlı olsa da, bunların üzerinden aktarılan servet miktarı hem çok fazla şirkete bölünmekte hem de kamunun kapasitesinden dolayı kolayca artırılamamaktadır. Kuşkusuz ki, bu ihale çeşitlerinde de hakim sınıf üyelerinden birileri yüklü paralar kazanmakta, aşırı zenginleşenler olmaktadır ancak, her yıl ihalelerin tekrarlanması, mal ve hizmet üretmeyi gerektirmesi, çok parçaya bölünmesi vb. nedenlerden dolayı bu ihale çeşitleri yüklü servet transferi için nispeten tercih edilebilecek yollar değildir. Oysa yapım işi denilen inşaat ihaleleri öyle değildir. Bu ihaleler, tek kalemde büyük bir servetin kamudan şirketlere, garanti altında transfer edilmesinin en etkili yöntemlerinden biridir. Nitekim 2013 sonrasında Türk hakim sınıflarının bir kliği palazlanmak için bu yöntemi kullanmıştır. Kamu İhale Kanunu (KİK)'nun yetersiz kaldığı koşullarda devreye Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) girmiştir. (Ayrıntı için bakınız: Kaynak: <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2019/01/08/milyarlarca-dolar-kime-nasil-transfer-edildi/>)

Son 10 yılda imzalanan KÖİ projelerinin sözleşme değerı 120 milyar doları bulmaktadır. Bu sözleşmelerin dağılımında havaalanları 68 milyar dolar, enerji 25.3 milyar dolar, karayolları 14 milyar dolar, şehir hastaneleri ise 10.6 milyar dolarla ilk sıralarda yer almaktadır. Hazine garantileri, kur, projelerin işletilmesinden gelecek gelir vb. ile peşkeş çekilen rakamlar muazzam boyutlara ulaşmaktadır. Dolayısıyla ihaleler yoluyla bu şirketlere aktarılan parasal değerı tahmin edebilmek için sözleşme değerlerini 2-3 katıyla çarpmak gerekmektedir.

2013 yılından itibaren inşaat ihalelerinde yaşanan yükselişte de görüleceği üzere, bu ihaleleri hangi şirketler almışsa bu şirketlere yoğun olarak servet transferi yapılmış, şirket sahipleri devlet imkanlarıyla palazlandırılmıştır. Bu şirketler Kolin, Cengiz, MNG, Kalyon ve Limak ve de karayolu ihalelerinde

söz sahibi Makyol'dur. Bunların 2017'de KİK üzerinden aldıkları pay şu şekildedir: Makyol 10.6 milyar, Cengiz Holding 7.9 milyar, Kalyon 6.9 milyar, Kolin 4.6 milyar lira. KİK kapsamında doğrudan alım ve davet usulleri hariç yapılan 100 milyar liralık ihalenin yüzde 30'u bu dört şirkete verilmiştir. KİK kapsamında verilen ihalelere KÖİ'ler üzerinden verilen ihaleleri de eklediğimizde ortaya çıkan tablo daha çarpıcıdır ve rakamlar daha da artmaktadır.

AKP hükümetleri döneminde 10 şirkete toplam 205 milyar dolarlık proje verilmiştir. Kıyaslama bakımından bu miktarın, toplam dış borcun yarısına, geçen yılın Gayri Safi Milli Hasılası'nın da neredeyse yüzde 25'ine denk geldiğini söyleyelim. Sonuç olarak 1 trilyon lirayı aşkın servet AKP döneminde 10 şirkete transfer edilmiştir. 3. Havaalanı ihalesini alan beş şirketin aldığı payın toplamı da 160 milyar dolardır. Bunlardan Cengiz-Limak-Kolin üçlüsü ayrıca enerjinin en kârlı alanı olan dağıtımda Boğaziçi, Uludağ, Akdeniz ve Çamlıbel'de de ortaklardır. Bazı liman ve otoyol projelerinde de ikili ortaklıkları bulunmaktadır. (Yukarıda aktarılan veriler için bakınız; Bahadır Özgür: "Milyarlarca dolar kime, nasıl transfer edildi?", <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2019/01/08/milyarlarca-dolar-kime-nasil-transfer-edildi/>)

Verilen rakamlardan hareketle son 10 yıl içerisinde AKP hükümeti döneminde Türk hakim sınıflarının bir kliğine yönelik gerçekleştirilen servet transferin diğer bir ifadeyle Türkiye toplumunun ürettiği değerlerin "yasal" yollarla hangi şirketlere aktarıldığını ve bu şirket sahiplerinin palazlandırıldığını gözlemlemek mümkündür.

Ekonomik krizin komprador büyük burjuvazi için olmadığı 2018 yılı için açıklanan net satış ve elde edilen kârdan anlaşılabılır. Sabancı Holding, Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yaptığı açıklamada 2018 yılında kombine net gelirlerinin yüzde 32 artarak 54.3 milyar liraya, ana ortaklığın net kârının da yüzde 10 artarak 3.83 milyar liraya yükseldiğini belirtmektedir. Yine komprador burjuvazinin önde gelen temsilcilerinden Koç Holding de 2018 yılı bilançosunda kâr elde ettiğini duyurmuştur. 2018 yılı için Koç Holding toplam 143.2 milyar lira gelir, 5.5 milyar lira net kâr elde ettiğini açıkladı. 2017'de 99 milyar gelir elde eden Koç Grubu böylece gelirlerini yüzde 45 artırdı. Bir önceki yılki kârını da 4.9 milyar lira olarak açıklayan Koç Holding, kârını da yüzde 12 büyütmüş durumdadır. (25.02.19)

Bu rakamlar ekonomik krizin işçi sınıfı ve halk için olduğunu, komprador burjuvazi için ise bir krizden ziyade sömürü, yağma ve talandan ibaret kar artışı olduğunu göstermektedir.

10. Türkiye’de Yaşanan Kriz Yapısaldır!

Proletarya Partisi’nin 8. Konferans’ını gerçekleştirdiği 2007’den günümüze Türkiye toplumunda sosyal ve ekonomik anlamda yaşanan değişimler vb. özetle yukarıda ifade edilmeye çalışıldığı gibidir. Bu 10 yıllık süre zarfında Türkiye toplumu, Türk hakim sınıflarının devletin emperyalizme ve emperyalist sömürü ağlarına bağımlılığını daha da artırmaya paralel olarak, ekonomik anlamda giderek daha fazla yoksullaşmış durumdadır. Türk devletin dış borcu Cumhuriyet tarihinde hiç olmadığı kadar yükselerek rekor seviyeye ulaşmıştır. Bunun anlamı, Türk hakim sınıflarının emperyalistlerle bağımlılık ilişkisi içinde bu borcun geriye ödenmesinin faturasını işçi ve emekçi halkın üzerine yıkacağıdır.

Ekonomik krizin boyutuna bağlı olarak Türk hakim sınıflarının işçi sınıfına ve emekçi halka yönelik saldırıları daha da artmıştır. Emperyalist politikaların uygulanması ve yaşanan ekonomik krizin politik alandaki ifadesi, “Türk usulü başkanlık rejimi”ne geçiş olmuştur. Kemalist faşizmin yerini İslamcı faşizm almış, TC devletin kurucu ideolojisi olan Kemalizm’in aksayan kimi yönleri törpülenerek yeniden üretilmiştir. Kemalist faşizmin halk kitlelerine “aydınlanmacı” bir yaklaşımla uygulamaya koyduğu politikaların yerini, bu kez İslamcı politikalar almıştır. Ancak başta emperyalizme bağımlılık, halk düşmanlığı, Kürt, Alevi, kadın düşmanlığı özünü korumaya devam etmektedir. Özcesi Türk hakim sınıfları, emperyalist kapitalist sermayenin içinde bulunduğu duruma uygun olarak devlet aygıtını yeniden örgütlemiştir.

TC devletin şu an içinde bulunduğu durum, yaşanan ekonomik kriz hali kuşkusuz emperyalist politikalarla bağımsız değildir. Bu gerçeği yok saymak ya da gözardı etmek yanıltıcı sonuçlara yol açacaktır. Her şeyden önce emperyalist kapitalist sistemin krizinin, yarı sömürge ülkelere havale etmesi beraberinde aralarında Türkiye’nin de olduğu bu ülkelerde, krizin ekonomik, politik, kültürel, çevresel vb. olarak daha ağır hissedilmesine yol açmaktadır.

Bu krize bağlı olarak uygulamaya konulan neo-liberal politikaların ilk adımı 24 Ocak 1980 kararları ile atılmış, ardından 12 Eylül faşist darbesi ile başta halk muhalefetine ezilmesi olmak üzere devletin emperyalist sermayenin yeni yönelimine uygun olarak yeniden örgütlenmesinin yolu açılmıştır. Bu süreç içinde emperyalist neo-liberal politikalar olan özelleştirme, kuralsızlaştırma ve serbestleştirmenin çeşitli hukuki dayanakları yaratılmıştır. Bu politikaların uygulanmaya konulması sonrasında ise Türkiye ekonomisinde 1994, 2001, 2009 ve şu an yaşanmakta olanla birlikte dört büyük ekonomik-mali kriz yaşanmıştır/yaşanmaktadır.

2001 krizi, Türkiye ekonomisinin emperyalist neo-liberal politikalara eklemelenmesinde bir dönüm noktası olmuştur. Denilebilir ki Türkiye ekonomisinin bugün geldiği durumun alt yapısı, bu krizle birlikte atılmıştır. Politik olarak AKP de bu krizin üzerinden yükselmiştir. 2001 ekonomik krizi, bankaların aşırı borçlanması ile kendisini göstermiş, sayısı 20'nin üzerinde olan bu bankaların borçları, halkın vergileriyle kurtarılmıştı. Krizden çıkış yolu olarak bu adımlar atılırken, öte yandan çok sayıda fon ve BDDK, TMSF gibi kurumlar, emperyalist sermayenin doğrudan denetimine sokulmuş, böylelikle emperyalist sermayenin doğrudan piyasayı ve devlet aygıtını denetlemesinin önü açılmıştır. Bu adımların hukuki alt yapısı "15 günde 15 yasa"nın çıkartılmasıyla atılmıştır. Kemal Derviş'le anılan bu dönemin esas uygulayıcısı ise AKP hükümetleri olmuştur.

"Sıcak para akışını sağla, tüketimi besle ve ekonomiyi büyüt" olarak tanımlayabileceğimiz bu sürecin yürüyebilmesi ancak ve ancak emperyalist sermayenin ülkeye girmesiyle mümkündü. Bunun için de faizlerin yüksek olması gerekiyordu. Günümüzde Türkiye'nin % 24 faiz oranıyla dünya sıralamasında 3. olmasının anlamı budur. Uygulanan bu politika sonucunda, yukarıda da değindiğimiz üzere 2001 yılında 122 milyar dolar olan Türkiye'nin dış borcu 2018'e gelindiğinde 448.4 milyar dolara yükselmiştir. Kısa vadeli olarak ödemesi gereken toplam dış borç, 221 milyar doları bulmuştur. Yine toplam tüketici kredilerinin miktarı 2012 Aralık ayından 2018 Haziran'ına kadar yaklaşık 73 kat artarak 513 milyar TL'ye ulaşmıştır. Öte yandan özelleştirme politikasının tüm hızıyla sürdürülmesi sonucunda Cumhuriyet tarihinde 2002 yılına kadar yapılan özelleştirme rakamlarını aşan bir sonuçla 60 milyar dolar elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle eldeki tüm varlıkların satılması söz konusu olmuş ve sıra suya, ormanlara, zeytinliklere vb. gelmiştir.

Türkiye ekonomisi hane halkından özel şirketlere ve devlete kadar sürekli olarak emperyalist sermayeye bağımlı büyüyen bir borç sarmalı içinde bulunmaktadır. Emperyalist merkezlerden ülkeye gelen mali sermaye ya finansal piyasalarda türev araçlarına yatırım yaparak rantla, kuponlarla sömürsünü gerçekleştirmiş ve tekrar geriye dönmüş (emperyalist sermayenin kâr ve faiz transferleri 2018 sonunda 124.4 milyar doları bulmuştur) ya da inşaat ve alt-yapı gibi artı-değer üretmeyen sektörlerle yatırılmıştır. Bu sektörlerde de esas olarak kazanan kendisini AKP'de temsil eden hakim sınıf kliği olmuştur.

Her kriz döneminde ortaya çıkan "esrarengiz" öge bu durumda da devreye girmiş, **kayıtdışı** olarak adlandırılan sermaye adeta bir can simidi gibi

hükümetin imdadına yetişmiştir. Öyle ki kayıtdışı sermaye girişlerindeki rakam, 6.9 milyar dolara ulaşmıştır.

Türkiye sanayisinin ithalata bağımlı ve komprador yapısının yanısıra doğrudan üretim araçlarına yatırım yapılmaması da reel sektörün sürekli küçülmesine yol açmıştır. 2000'lerin ortalarına kadar Türkiye'ye doğrudan sermaye yatırım girişinin % 70'i imalat sektörüne olurken, bu oran 2012'de % 42'ye, 2017'de ise % 18'e düşmüştür.

11- Demokratik Halk Devrimi Günceldir!

Mevcut kriz gerçekliği sürekli olarak emperyalist sermayeye yönelik artan dış borcun nasıl ödeneceği sorununu gündeme taşımaktadır. Bu noktada devreye, işçi sınıfı ve halkın sırtına bindirilen vergiler girmektedir. Türkiye'de hem doğrudan hem de dolaylı vergilerin yüksekliği bununla ilgilidir. Haliha-zırda yaşanan ekonomik kriz nedeniyle reel ücretlerde yaşanan düşüş, işsizliğin sürekli biçimde artması, enflasyonun yükselmesi ve yıllardır tüketim kredileriyle oluşturulan borçlar nedeniyle işçi sınıfı ve emekçi halkın yoksulluğu giderek artmaktadır. Her şey bir yana 2019 yılı için belirlenen asgari ücretin durumu bu gerçeği özetlemektedir. 2019 yılı için 2.220 TL olarak belirlenen asgari ücret, dolar 5 lira 30 kuruş iken 381 dolara karşılık gelmektedir. Asgari ücret, 2013 yılında ise 637 dolara karşılık gelmekteydi. Bu rakamlar, asgari ücretin 2013 yılına göre % 40 azaldığını göstermektedir. Yani asgari ücrette bir artıştan değil neredeyse yarı yarıya bir düşüşten bahsediyoruz. Bu, yoksullaşmanın en çarpıcı göstergelerinden biridir. Öte yandan diğer bir çarpıcı veri de asgari ücretlilerin bir önceki yıla göre daha fazla vergi ödeyeceği gerçeğidir. Ki bu durum genel olarak krizin yükünün işçi sınıfına ve emekçi halka fatura edileceğinin önemli bir göstergesidir.

Türk hakim sınıfları “aynı gemideyiz” propagandasıyla yaşanan ekonomik krizin faturasını işçi sınıfı ve halka yıkarken, kendileri ise en başta “gemiyi terk etmekte”dirler. Yukarıda da işaret ettiğimiz üzere, 2016-2017 yılları arasında Türkiye ekonomisinin en varlıklı diliminin % 12'sine karşılık gelen kesiminin 12 bin dolar tutarındaki servetini yurtdışına/kaçırdığı anlaşılmaktadır. Örneğin Sabancı ailesi, Malta vatandaşlığına geçmiştir. Yine Kurukahveci Mehmet Efendi olarak bilinen Akyürek Pazarlama'nın sahipleri de Malta vatandaşlığını “satın almış”lardır. (4.01.2019, Y. Yaşam)

Türkiye ekonomisinde bir başarı hikayesi olarak sunulan inşaat alanında yapılan yatırımlarda da artık yolun sonuna gelinmiştir. Mücahitlikten müte-

ahhitliğe uzanan çizgide Türk hakim sınıfları, bu sektörü zenginleşmenin, servet biriktirmenin aracı olarak kullanıp, palazlanmışlardır. Ancak ekonomik kriz nedeniyle bu alanda da çok ciddi sorunların olduğu anlaşılmaktadır. Son açıklanan verilere göre, Türkiye’de 25 milyon konut stoku bulunmaktadır. Türkiye’de yılda en fazla 500 bin konut satıldığı dikkate alındığında, beş yıllık bir konut stoğunun var olduğu anlaşılmaktadır. Bu da önemli bir kriz potansiyeline işaret etmektedir. Nitekim Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayicileri Derneği’nin Aralık 2018 raporunda inşaat sektörünün mali sıkıntı yaşadığı, talep ve satışlarda gerileme olduğu ifade edilmektedir. Bu sektör, 2018’in üçüncü çeyreğinde yüzde 5.3 küçülmüştür. Yani son on beş yılda büyümeyi sağlayan konut balonu da patlamış durumdadır. (K. Yıldırım, age)

Böylesi bir ekonomik tabloda ve ekonomik kriz halinde, iflas eden şirketlerin olması kaçınılmazdır. 2018 sonu itibarıyla iflas eden şirket sayısının 979 olduğu açıklansa da bu sayının daha fazla olduğu açıktır. Nitekim 2018’de kenpenk indiren esnaf sayısı, bir önceki yıla göre yüzde 10’luk yükselişle 106 bin 167’ye yükselmiştir. Son 5 yılda ise batan esnaf sayısı, yarım milyonu geçerek 516 bin 137’yi bulmuş durumdadır. İnşaat Müteahhitleri Konfederasyonu Başkanı (İMKON) Tahir Tellioğlu, önlem alınmadığı takdirde 100 bin müteahhitin batabileceği ve 700 bin kişinin işsiz kalabileceği uyarısında bulunmaktadır. Son olarak 2019 yılı için konkordato ilan edecek firma sayısının 16 bin 200 olacağı ifade edilmektedir.

Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu durum emperyalist kapitalist sermayeye bağımlılığı ve ekonomik krizin boyutu beraberinde Türk hakim sınıflarının politik alanda “başkanlık rejimi”ni hayata geçirmelerini doğurmuş durumdadır. R.T. Erdoğan ve AKP eliyle Türk hakim sınıflarının devlet yönetiminde atmış oldukları bu adım, emperyalist sermayeye göbekten bağımlılıkla, Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu durumla ve elbette ki hem dünyada hem de bölgede yaşanan güncel politik gelişmelerle ilgilidir. Politik, ekonomik, bürokratik ve daha bir dizi açıdan başkanlık rejimi, Türk hakim sınıflarının hakim sınıf kliği açısından tercih edilmiş durumdadır. Yürütme ve yasama alanlarında (ki buna atamalar ve talimatlar nedeniyle yargıyı da dahil edebiliriz!) pek çok kurum “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi” değişikliği ile doğrudan doğruya R.T. Erdoğan’a bağlanmıştır. Devlet Denetleme Kurumu’ndan, Ekonomik ve Sosyal Konsey’e, Asgari Ücret Komisyonu’ndan, Türkiye Varlık Fonu’na kadar bir dizi kurum doğrudan “başkan”a bağlıdır. Çıkarılan KHK’larla göstermelik de olsa var olan yürütme organının bypass

edildiği, bürokrasideki tüm atamaların, görevden almaların yanısıra atama ve görevlere son vermeye ilişkin usullerin düzenlenmesinin de “başkan”a bağlandığı bir sisteme geçilmiştir. Uygulamaya konulan bu rejimin, iktidarda olan hakim sınıf kliği açısından nasıl kullanıldığını, rantın, yağmanın ve sömürünün bu yöntemle rakip hakim sınıf kliğini dıştalayarak nasıl pay edildiğini inşaat sektöründe yaşanan örneklerle yukarıda ifade etmiştik.

Hakim sınıflar açısından son derece “kullanışlı” olan bu sistemin, kendilerini bağlayacak hiçbir “hukuki” engel olmadan ve hatta ortaya çıkan pratik durumu, “bürokratik” işlemleri anında çıkarılan yasalarla aşan bu rejimin hakim sınıfların özellikle ekonomik kriz dönemlerinde işine yaradığına kuşku yoktur. Tek bir emirle grevler yasaklanmakta, bir kanun hükmünde kararnameyle yeni rant alanları açılmakta ya da teşvik ve krediler verilmektedir. Ancak bu “yeni rejim”in hakim sınıfların krizini çözmekten ziyade “idare ettiğini” ifade etmek gerekir. Bu bir yanıyla Türk hakim sınıflarının emperyalist sermayeye göbekten bağımlılığıyla ilgili olduğu kadar, hakim sınıf kliklerinin kendi aralarındaki dalaşla da ilgilidir. Devlet aygıtından kendi sömürüsü için yeterince nemalanamayan “muhalif” hakim sınıf kliği, her fırsatta “başkanlık rejimi”ni eleştirmekte ve “parlamentar sisteme” geri dönüşü önermektedir. Ancak bilinmektedir ki; bu hakim sınıf kliğinin kendisi de kendisi için “başkanlık rejimi”ni uygulamak isteyecektir.

Hakim sınıf klikleri içinde süregelen bu “iktidar mücadelesi” halk kitlelerinin kendiliğinden de olsa eylemliliklerinin, düzene karşı tepkilerinin, hakim sınıf kliklerinin birinin ardında yedeklenme tehlikesini doğurmaktadır. Türkiye tarihi incelendiği ve özellikle de hakim sınıf kliklerin “devlet yönetme tecrübesi” gözönüne alındığında, bu tehlike yabana atılır değildir. Nitekim kitlelerin AKP karşıtlığı adı altında, bir diğer faşist düzen partisi olan CHP’nin arkasında yedeklenmeye çalışılması bu politikanın hayata geçirilmeye çalışılmasından ibarettir. Bu politikanın yabana atılmaması, 31 Mart 2019 yerel seçimlerde Kürt Ulusal Hareketi’nin “Batı”da AKP’yi geriletme adı altında CHP adaylarını destekleme politikasından da rahatlıkla anlaşılır.

Bununla birlikte gerek emperyalist sermayenin ve gerekse de Türk hakim sınıflarının içinde bulundukları krizi yönetme adına çeşitli taktik politikalara başvurdukları bilinmiyor değildir. Her şeyden önce hakim sınıflar krizin faturasını doğrudan ya da dolaylı olarak halka yıkacaklardır. Bunun yanında rejim, krizi atlatmak daha doğrusu idare etmek için uygulamaya koyduğu ve özellikle kitlelerin geri yanlarına hitap eden politikalar üretme yeteneğine sahiptir.

Rejim, kitlelerin içine düşürüldükleri duruma yönelik tepkilerini şovenizme, milliyetçiliğe yönlendirmek ve buradan yüklenerek işçi sınıfı ve halk kitlelerinin tepkilerini kontrol altında tutmaya çalışmaktadır.

Bunun bir nedeni de devlet aygıtını elinde tutan hakim sınıf kliği başta olmak üzere, hakim sınıf kliklerinin her iki kanadının da kendiliğinden de olsa kitle hareketlerinin gerçekleştirebileceği kaygısıdır. Türk hakim sınıflarının ve özellikle de R.T. Erdoğan'ın gündeminde sürekli Gezi'nin güncel olması bu nedenledir. Önümüzdeki süreçte kitle hareketindeki geri çekilmeye rağmen, bu türden kendiliğinden de olsa lokal düzeyde kitle hareketlerinin gerçekleşme olasılığı yüksektir. Kitle hareketinin dibe çekildiği, dipte güç biriktirdiği ve koşulları oluştuğunda dalga dalga tekrar yüzeye vuracağı gerçeğinden hareketle, en “dipte” kitlelerle temas etmek, stratejik yönelimimiz doğrultusunda bir çalışma sürdürmek devrimci tutumdur.

12. Kürt Ulusal Sorunu: Şiddetini Koruyan Başlıca Çelişkilerden Biri!

Türkiye toplumunda başlıca çelişkilerden biri olarak Kürt ulusal sorunu varlığını ve şiddetini korumaya devam etmektedir. Bir imparatorluk bakiyesi olan TC devleti, çok uluslu, milliyetli ve inançlı bir toplum yapısı üzerinde yükselmektedir. Türkiye sınırları içinde ulusal sorunun bir kısmı; Ermeni, Rum ve Süryanilere yönelik gerçekleştirilen soykırımla “çözülmüş”, ancak Kürt ulusal sorunu çözüme kavuşmamıştır. Günümüzde Kürt ulusal sorunu, başta Türk hakim sınıflarının uyguladığı asimilasyon, imha ve çöktürme politikası ve elbette Kürt ulusunun direnişi nedeniyle tüm yakıcılığıyla devam etmekte, ülkenin ve toplumun önemli gündemlerinden biri olmayı sürdürmektedir.

TC devleti, Kürt ulusunu ezilen bağımlı ulus statüsünde tutma politikası sınırları aşmış olduğundan ve Suriye savaşında Kürt ulusunun kazanımlarını kendisine tehdit olarak değerlendirdiğinden, emperyalistler ve bölge gericiliğiyle işbirliği içinde başta Afrin olmak üzere Suriye Kürdistanı'nın bir kısmını işgal etmiştir. Bu politika, Türk hakim sınıflarının ne pahasına olursa olsun Kürt ulusuna ve kazanımlarına yönelik düşmanlığının açık bir göstergesidir.

Ulus ve uluslaşma kavramları kapitalizmin gelişimiyle ortaya çıkan olgular olmakla birlikte, günümüz emperyalizm ve proleter devrimler çağında bu sorun; İbrahim Kaypakkaya'ya atıfla söylersek, *eski dönemin çağımıza devrettiği, (...) çağımızı karakterize etmeyen ama yine de Marksist-Leninist-Maoistlerin ele almak zorunda oldukları bir vakia...* olarak varlığını devam ettirmektedir. Ülkemiz açısından değerlendirildiğinde ise karşımıza Kürt ulusal sorunu çıkmaktadır.

Bilineceği üzere; tarihsel olarak Kürdistan denilen bölge, emperyalistlerce dört parçaya bölünmüş ve bu parçalar bölge devletleri tarafından ilhak edilmiştir. Bu parçalardan birisinin Türkiye Kürdistanı olması ve Türk devletinin faşist yapısı bu bölgede Kürt ulusunun en demokratik taleplerinin dahi kitle katliamlarıyla, baskıyla, asimilasyonla yanıtlanmasına neden olmuştur. TC'nin kuruluşundan günümüze yüzbinlerce kişi katledilmiş, milyonlarca insan yerinden yurdundan edilmiş, gözaltına alınıp tutuklanmış ve işkenceye uğramıştır. Kürt ulusuna yönelik baskı, imha, inkar ve asimilasyon politikası her dönem uygulanmıştır. Kürt ulusu ise bu faşist politikalara karşı kendi örgütlenmelerini yaratmış ve direnişi seçmiştir.

MLM'ler açısından bulunduğumuz çağda, sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ulusların ulusal mücadelesi artık burjuvazi önderliğinde gelişen burjuva demokratik içerikten çıkmış, kendi bağımsız devletlerini kurma olanakları ortadan kalkmış durumdadır. Bu durum niyetten bağımsız objektif bir gerçeklik olarak ortadadır. Emperyalist kapitalizmin günümüzde ulaştığı aşama ve mali sömürsünün geldiği nokta; dünya üzerindeki pazarların bu sömürü ağıнын parçası olarak konumlanmasına neden olmuştur ve bunun dışında "kendi", "bağımsız" bir şekilde konumlanmaya imkan vermeyecek bir karakter taşımaktadır. Bu durumda, ezilen bağımlı uluslar için iki yol vardır. Bunlardan **birisi** sosyalist devrim, **diğeri** ise emperyalizme bağımlı bir devlet kurmaktır. Bir üçüncü yol, ara bir formül bulunmamaktadır.

Bununla birlikte şu gerçeği ifade etmemiz gerekir; İçinde bulunduğumuz emperyalizm ve proleter devrim çağında, emperyalist sermayenin ulaştığı aşamada ulusal sorun, artık bir iç sorun olmaktan çıkmış, doğrudan doğruya emperyalizmle ilgili bir sorun olarak tanımlanmaya başlamıştır. Son 20-30 yıldır Balkanlar ve Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler, bunu fazlasıyla göstermektedir. Böylelikle ulusal sorun dediğimiz olgu, burjuvazinin çözemediği ve eski dönemin çağımıza devrettiği bir "burjuva sorun" olarak yaşanmaktadır ve çağımızın karakteri gereği ancak ve ancak proletaryanın çözebileceği bir soruna dönüşmüş durumdadır.

Günümüz emperyalizm ve proleter devrim çağında, ulusal sorun proletaryanın önderliğinde, sosyalist ve demokratik halk devrimlerin bir parçası ve bununla birlikte çözüme kavuşturması gereken bir sorun olarak ortaya çıkmış durumdadır. Günümüz koşullarında ulusal burjuvazinin bu sorunu çözme niteliği kalmamıştır. Bu ise yukarıda değindiğimiz üzere sınıf bilinçli proletaryaya aynı zamanda ulusal sorunları çözüme görevini de yüklemiştir.

Sorunu böyle koyduğumuzda ülkemiz açısından çözüme kavuşturulmamış olan Kürt ulusal sorununun çözümünün de proletaryanın omuzlarında bir görev olarak durduğu anlaşılmalıdır. Sorunun aldığı biçim ve bununla eş güdüm halinde bütün Kürt ulusunun demokratik taleplerinin faşist zor ve şiddetle bastırılması beraberinde günümüz Türkiye toplumunda, odağında Kürt ulusal sorununun olduğu ezen ulusla ezilen ulus ve milliyetler arasındaki çelişmeyi **başlıca çelişmeler** içinde ortaya çıkarmaktadır. Bu sorun; Türkiye demokratik halk devriminin çözebileceği bir sorun olmasından ve aynı zamanda devrimci sürecini etkileyen bir niteliğe sahip olmasından dolayı demokratik halk devrimi sürecinin **başlıca çelişmelerinden biri** olarak ele alınmalıdır.

Günümüzde Kürt halkı ve Kürt Ulusal Hareketi'yle ilişkililenmeyen, bu hareketin emperyalizmin ve TC faşizminin saldırılarına karşı mücadelesine kayıtsız kalan bir anlayışın bırakalım komünistliğini devrimciliği bile tartışmalıdır. Komünistler açısından durum net olmak zorundadır. Bir yandan Türkiye devrimi açısından başlıca çelişmeler içinde yer alan ezen ulus ile ezilen ulus arasındaki çelişmenin çözümü için mücadele etmek, bu görevi asli görevlerinden biri olarak görmek; diğer yandan ise Kürt Ulusal Hareketi ile her alanda dayanışmak, birlikte mücadelenin koşul ve olanaklarını yaratmak...

Kürt Ulusal Hareketi'nin Rojava ulusal demokratik devrim süreciyle Kuzey Suriye'de elde ettiği kazanım ve ortaya çıkan durum, kuşkusuz Türkiye devrimine yeni fırsatlar sunmaktadır. En önemlisi, faşist TC devletinin bu bölgeyi işgaline karşı savaşmak, Kürt Ulusal Hareketi'nin demokratik kazanımlarını korumak komünistlerin görevinden biri olarak görülmelidir. Bölgede emperyalistlerin varlığı, Ulusal Hareket'le geliştirdikleri ilişki vb. komünistlerin ezilen mazlum bir ulusla dayanışmasına, saldırılara karşı mücadele etmesine eleştiri hakkıyla birlikte engel olmamalıdır.

Kürt Ulusal Hareketi'nin, Suriye Kürdistanı'nda elde ettiği kazanım ve yine Irak Kürdistanı'nda öteden beri elde ettiği mevziler beraberinde dört parçada ayrı ayrı uluslaşan Kürt ulusunu etkilemiş, ulusal birlik yönünde önemli adımların atılmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan bu durum, Kürtler için yeni fırsat ve olanaklar anlamına gelmektedir. Tek tek her parçada ayrı fırsatlar olduğu kadar "Birleşik Kürdistan" düşüncesini pratikleştirme, Kürtler arasında düne nazaran bugün daha fazla görünür ve tartışılır olmuştur.

Kürt Ulusal Hareketi ortaya çıkan bu durumu, fiili olarak "demokratik özerklik" yaklaşımıyla, "devletsizlik" vb. üzerinden teorize etmektedir. Bunun

ne kadar gerçekleşebilir olduğu ayrı bir tartışma konusudur. Bizler açısından pratikte dikkate alınması ve değerlendirilmesi gereken husus, Birleşik Kürdistan meselesini ele alıştır. Birleşik Kürdistan yaklaşımı kuşkusuz ki ulusal kapsamlı bir görevdir. Komünistlerin bu kapsamda bir görevi programlarına alması eşyanın tabiatına terstir. Komünistlerin Kürt ulusuna yönelik gerçekleştirilen bu tarihsel haksızlığı giderme yönlü politik bir hedefi olamaz. Onlar öncelikle kendi siyasi coğrafyaları içinde devrimci sürece ve yaşanan ulusal soruna odaklanmalıdırlar.

Ancak Türkiye devriminin başlıca çelişmeleri içinde yer alan Kürt sorununun diğer ilhaka uğramış parçalarındaki kazanımları ya da olası etkilerine kayıtsız kalmak da doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Her şeyden önce bu türden gelişmeler, Türkiye’deki Kürt ulusal sorununu doğrudan etkilemektedir. Terside doğrudur. Net olarak ifade etmek gerekir ki; herhangi bir parçadaki Kürtler içinde gelişen hareket, diğer parçalar üzerinde de ideolojik, politik, örgütsel ve kültürel olarak etki etmekte, her parçada bu ideolojik şekilleniş doğrultusunda politika yapma ve örgütlenme zemini sunmaktadır.

Komünistler bu gerçeğe ve imkanlara uzak durma lüksüne sahip değildir. Dolayısıyla bu türden etkileme ve yeni olanaklara kapı aralayan duruma yönelik bir yaklaşım içinde olmak doğru olmalıdır. Ki Kürt Ulusal Hareketi’nin pratik süreci, deneyimleri ve kazandığı mevziler ortadadır ve de bu süreç hala devam etmektedir. Bu gözden kaçırılmamalı ve değerlendirilmelidir.

13. Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Devrimci Hareketinde Durum

Gericiliğin azgınlaştığı oldukça ağır faşist saldırı koşullarında, halk hareketin kabuğuna çekilmesi, bunun yanında işçi sınıfı hareketinin parçalı, dağınık durumu, örgütlenen eylemlerin –kimi istisnalar hariç- lokal düzeyde kalışı ve en önemlisi de Türkiye devrimci hareketinin geriye çekilişi söz konusudur. Yaşanan faşist saldırganlığa karşı etkili bir karşı koyuş örgütlenememesi, beraberinde 2000’li yıllardan itibaren (daha somut olarak hapishaneler direnişi ve ölüm orucu direnişlerinden itibaren) Türkiye devrimci hareketinin sadece örgütsel anlamda değil ideolojik olarak da giderek güçten düştüğü bir duruma karşılık gelmektedir. Devrimci örgütlenmelerin giderek kitlelerle bağının kopması, güncel taktik politika üretmedeki yetersizlikler belli bir darlaşmayı getirmiş ve bu durum bırakalım öngörülü bir politika üretmeyi, var olana müdahale etme noktasında bile sıkıntılı bir duruşa yol açmıştır. Özellikle Gezi İsyanı döneminde bu somut olgu kendisini net olarak göstermiş durumdadır.

Proletarya Partisi'nin 8. Konferans'ında tespitini yaptığı kendiliğinden kitle hareketlerinin, isyanların olabileceği (dipten gelen dalganın yüzeye vuracağı) öngörüsüne rağmen, Gezi İsyanı'ndaki pratiğimiz ve sonrasında yaşananlar bunun iyi bir örneğini oluşturmaktadır. Çarpıcı bir örnek olması açısından şu veriyi sunabiliriz: KHÜ Siyasal Sosyal Eğilimler araştırmasına göre kendisine sosyalist diyenlerin oranı: Gezi yılı sonunda yüzde 3.6 iken, 2015'te 7.3'e çıkmış, 2018'de ise yüzde 2.3 ile oldukça geriye düşmüştür. Benzer şekilde, 2015-2018 arasında kendisine sosyal-demokrat diyenlerin oranı da yüzde 12.6'dan 6.3'e düşerek yarı yarıya azalmış durumdadır. (A. Ekber Doğan, 23.02.18) Bu durum gerek Proletarya Partisi'nin ve gerekse de devrimci örgütlenmelerin Gezi İsyanı sonrasında açığa çıkan kitle ile ilişkileneemediğini, kriterleri tartışmalı olmakla birlikte ileri kitle olarak tanımlanabilecek bu kitleyle temas kuramadığını göstermektedir.

Ancak faşizmin halk kitleleri ve özellikle de halk gençliği üzerinde kurduğu ideolojik, kültürel hegemonya beraberinde saldırıya muhatap olanların devrimci hareketlerin saflarına katılmasını da doğurmuştur. Saflara katılan bu kuşağın devrimci temelde eğitip, dönüştürülememesi beraberinde özellikle "sol mahalleler"de devrimcilik adına, çeteleşmenin, lümpenleşmenin, cinsiyetçiliğin ve daha bir dizi ideolojik problemin devrimci hareketin saflarında alabildiğine uç vermesine neden olmuştur. Proletarya Partisi'nin 2015 sonrasında yaşadığı darbeci tasfiyeci saldırıyla birlikte ortaya çıkan kimi pratik örnekler de lümpenleşmenin, çürüme ve yozlaşmanın proletarya partisi saflarındaki etkisine işaret etmektedir.

Açıktır ki, Türkiye devrimci komünist hareketinin önderlik meselesi tayin edici önemdedir. Proletarya Partisi de dahil olmak üzere, Türkiye devrimci hareketi, işçi sınıfı ve halkın mücadelesine önderlik etmede sınıfta kalmıştır. Bu noktada özeleştirel yaklaşmak gerekmektedir. Kitle hareketleriyle ilişkilenmede, kitlelerle temas etmede sorunlar yaşamaktadır. Proletarya Partisi 8. Konferans'ından sonra kendi içinde yaptığı değerlendirmelerde sürecin bu yanına dair kimi vurgularda bulunmuş, başta kendisi olmak üzere devrimci hareketin içinde bulunduğu duruma müdahale etme, kitlelerden ve kitle hareketlerinden kopma tehlikesine işaret etmişti. Bu anlamıyla başta Kürt ulusal sorunu olmak üzere, kadın sorunu vb. kimi alanlarda politik açılımlar yapma, devrimci ve komünist hareketi etkisi altına alan kültürel dejenerasyon, lümpenleşme vb. ye karşı mücadele etme yönlü adımlar atılmasına rağmen, bu adımlar yetersiz kalmıştır.

Kürt Ulusal Hareketi Üzerine

Her ne kadar incelediğimiz dönem Proletarya Partisi’nin 8. Konferans’ından bu yana geçen 10 yıllık zaman dilimi olmuş olsa da Kürt Ulusal Hareketi’nin genel değerlendirmesine 2004 yılı itibariyle başlamak yerinde olacaktır. Çünkü PKK; A. Öcalan’ın tutsak edilmesinden sonra bir dizi iç tartışma ve tasfiye ile beraber, politik hattını “ekolojik, demokratik, cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması” olarak ilan etmiştir. Bu politik çizgi doğrultusunda da askeri hattını “öz savunma temelinde ‘devrimci halk savaşı’ stratejisi” olarak formüle etmiştir. Bu tarihten itibaren PKK’nin yöneliminin esas hattını, Kürt sorununun tanınması, bölgesel-yerel özerklik temelinde sorunun “demokratik çözümü”nün sağlanması ve bunun için taraflar arasında çözüm masasının kurulması oluşturmuştur. Bu politik ve askeri çizgi doğrultusunda daha önce Öcalan’ın yakalanması ile beraber esas olarak sınır dışına çekilen ve tek taraflı ateşkes ilan eden PKK, Haziran 2004’ten itibaren adına “Haziran Hamlesi” dediği bir yönelimle ateşkesi bozarak yeniden savaşı başlatmıştır. Haziran 2004’ten 2009’a kadar bir taraftan politik olarak, ulusal ve uluslararası alanda TC’yi görüşme masasına çekmeye çalışırken, diğer taraftan askeri alanda bu doğrultuda TC’yi askeri olarak geriletme ve sorunun bir tarafı olarak masada güçlü durmak için taktik saldırılarını yoğunlaştırmıştır.

Aynı dönem askeri yönelime paralel Kürt halkı nezdinde de ileriye doğru bir hareketlilik söz konusudur. Bu dönemde Kürt illerinde ve “Batı”da büyük şehirlerde kitlesel silahlı sokak eylemleri ve Serhildanlar yaygınlık kazanmıştır. TC devletinin 2008 Şubat ayında geniş bir askeri hazırlık ve imha konsepti ile başlattığı sınır ötesi operasyon, gerillanın Zap alanında sergilediği direniş ve geliştirdiği karşı hamle ile hem boşa çıkarılmış hem de kazanılan zafere Türk ordusu bozguna uğratılmıştır. Gerillanın bu zaferi, Türk ordusu açısından bir kırılma noktasıdır. Bununla beraber gerillanın da karşı hamle geliştirmesi bağlamında bir sıçrama tahtasıdır.

PKK’nin politik ve askeri hamleleri karşısında sıkışan TC devleti, Nisan 2009’da bazı devletlerin ara buluculuğunda PKK ile resmi görüşmelere başlamıştır. Bu amaçla PKK, Nisan 2009’da tek taraflı ateşkes ilan etmiştir. TC devleti, bu ateşkese karşılık “resmi” olarak bir ateşkesle yanıt vermese de askeri anlamdaki sıkışmışlığının da etkisi ile operasyonları azaltmıştır. Aynı yıl bir “iyi niyet” göstergesi olarak A. Öcalan’ın talimatı doğrultusunda gerilla alanlarından ve Mahmur Kampı’ndan oluşturulan “Barış Grupları” ülkeye gelerek bu sürecin bir parçası olmak üzere hareket etmiştir.

Yapılan görüşmelerin sonuçsuz kalması, TC devletinin uzlaşmaya yanaşmaması, izlediği oyalama taktiği ve askeri alanda hızlandırdığı hazırlık çalışmalarına karşı PKK, 2010 yılının bahar ayında ateşkesi sonlandırarak “devrimci halk savaşı” hamlesinin ikinci aşamasına geçtiğini ilan etmiş, bu hamle doğrultusunda daha önce izlediği taktik yönelimden farklı olarak “vur kaç” taktiğinin yerine “vur kal” taktiğini izleyerek geniş bir bölgede gerilla alanlarının yaratılarak bu alanların Türk ordusundan boşaltılması ve yerine de gerillanın yerleşerek fiili alanlar yaratılması çizgisini devreye koymuştur. Bu hamle kapsamında 2012’de Kürdistan’da bazı şehirler arası yollar, vadiler ve sınır hattı, büyük oranda gerillanın denetimi altına girmiştir. Bu durum karşısında iyice sıkışan Türk devleti, ulusal ve uluslararası alanda ilk defa Kürt sorununu tanıdığını beyan etmiş ve PKK ile kamuoyu nezdinde görüşmelere başladığını açıklamak zorunda kalmıştır. Hatırlanacağı gibi TC devleti daha önce de PKK ile görüşmeler gerçekleştirmesine karşın, bu görüşmeleri kamuoyu nezdinde gizleme gereği duymaktaydı.

Mart 2013 tarihinde bu görüşmelerin bir sonucu olarak Öcalan’ın Newroz mektubu dünyaya duyurulmuş ve karşılıklı ateşkes devreye sokulmuştur. Bu tarihten itibaren görüşmeler “diyalog ve demokratik çözüm süreci” olarak formüle edilmiş ve süreç fiili olarak işletilmiştir. “Çözüm Süreci”nin bir gereği olarak PKK, T. Kürdistanı’nda bulunan gerilla güçlerini sınır dışına çekme kararı almış ve Mayıs ayından itibaren gruplar halinde sınır dışına çekilmeyi başlatmıştır. Bununla beraber Türk devleti, aynı tarihten başlamak üzere ateşkesin mantığına ters ama kendi karakterine uygun olarak başta kalekol yapımları olmak üzere yoğun bir biçimde savaş hazırlıklarına başlamıştır. Devletin oyalama taktiği ve görüşmelerin daha ilk aylarda tıkanmasından sonra aynı yılın Ağustos ayında PKK gerilla güçlerinin sınır dışına çekmeyi durduğunu açıklayarak gönderdiği grupların bir kısmını geri çağırmıştır. Bu durum 2015’e kadar sürmüş; bununla birlikte “demokratik özerklik” temelinde öncelikle DTK önderliğinde Kürdistan’ın pek çok şehrinde fiili olarak özerklik ilanları başlatmıştır. Keza buna paralel yeni bir askeri örgütlemeye giderek YPS kurulmuştur. 2015’te Türk devleti, Sosyalist Gençlik Dernekleri’nin çağrısıyla Kobanê’ye gitmek üzere Suruç’a gelen devrimcileri katlederek ateşkesi bitirmiş ve bu tarihten itibaren savaş yeniden fiili olarak başlamıştır.

PKK, savaş başladıktan sonra da kırsal alanlarda “vur kal” taktiğine uygun bir çizgi izlemiş ve süreci bu şekilde işletmeye çalışmıştır. Şehirlerde ise “demokratik özerklik” temelinde YPS öncülünde özerklik direnişleri baş-

latmıştır. Sur, Nusaybin, Cizre vb. yerlerde direniş aylarca sürmüş fakat devletin yoğun saldırı ve katliamları ve de beklenen kitle desteğini bulamayınca sonlandırılmıştır.

Kırsal alanda da devlet, önceki zaaflarından ders çıkararak savaşa çok yönlü hazırlanmış ve gerilla karşısında her zamankinden farklı bir tarzda konumlanmıştır. Gerillanın “vur kal” taktiği, bu dönemde beklenen sonucu vermemiş ve boşa düşmüştür. 2016 sonbaharından itibaren ise bölge özgülünde inisiyatif esasta Türk ordusunun eline geçmiştir.

Tüm bu süreçlere paralel, Suriye’deki iç savaş neticesinde Ulusal Hareket önderliğinde Rojava’da 18 Temmuz 2012’de Rojava Ulusal Devrim süreci başlamıştır. 2014’te Türk devleti desteğindeki IŞİD çeteleri, Kobanê’ye saldırarak Rojava’yı işgale başlamıştır. Kobanê’de, dört parça Kürdistan ve dünyanın birçok yerinden dayanışma ve Rojava Devrimi’ni savunmak için yer alan Kürt halkı ve dostları tarafından serhildanlar gerçekleştirildi. Kürt Ulusal Hareketi’nin Rojava’daki kazanımlarına karşı TC devleti önce Cerablus-Bab hattını sonra da 2017 baharında Afrin’i işgal etti. TC devletinin Kürt Ulusal Hareketi’nin Rojava’daki kazanımlarına yönelik işgal tehditleri sürerken, Irak Kürdistanı’nda da askeri güç bulundurmaktadır. Dönem dönem hava hareketleriyle, bu bölgeler de bombalanmaktadır.

Öncelikle Kürt Ulusal Hareketi’nin mücadelesinin, Türkiye siyasetini doğrudan etkilediğini, hakim sınıfların kendi aralarındaki dalaşa ve yönetememe halinde önemli bir faktör olduğunu vurgulamak gerekir. TC devleti ile masaya oturma ve “yeniden çözüm süreci” vurgusu, hareketin dinamizminin önünde önemli bir engel olarak ortaya çıksa da, silahlı mücadelenin yürütülüyor oluşu bu engele karşı bir barikat işlevi gördüğü kadar, devrimci dinamikleri güçlendirmesine de yol açmaktadır.

TC devletinin kendi içinde yaşadığı süreç ve özellikle 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi beraberinde halk hareketine yönelik yoğun bir saldırı içine girilmesine yol açmış, başta OHAL uygulamaları olmak üzere, faşist saldırganlık üst boyuta sıçratılmıştır. Bu durum, Kürt Ulusal Hareketi’nin demokratik alandaki çalışmalarını da etkilemiştir. Milletvekillerinden belediye başkanlarına on binlerce Kürt politikacı tutuklanmış, bu durum toplamda kitle hareketinin geriye çekilişine yol açmıştır.

Kuşkusuz ki; bu durumda TC’nin saldırıları etkili olsa da Kürt Ulusal Hareketi’nin izlediği taktik politika da etkili olmuştur. Özyönetim direnişleri öncesi ve sırasında TC devletini askeri açıdan hafife alma ve ortaya çıkan sonuç

bunu açık olarak göstermektedir. Nitekim bu süreçle birlikte Kürt demokratik siyaseti önemli bir tıkanma yaşamış, bu durum Ulusal Hareket'in tabanında da tepkilere yol açmıştır. Bunun bir örneği olarak son süreçte yerel seçimlerde “Batı”da CHP’yi destekleme politikası vb. AKP-MHP ittifakını geriletmede önemli bir adım olsa da esasta egemen sınıfların bir başka kliğinin güçlenmesine hizmet edilmesi bakımından yanlış bir politikaya tekabül etmektedir. Nitekim, bu adım da, Ulusal Hareket’in tabanındaki rahatsızlığı büyütmüş görünmektedir.

Ancak elbette son tahlilde meseleyi, bu tür yanlış taktik ve politikalar üzerinden değil, hareketin genel siyasi çizgisi, programa dair görüşleri, mücadele konusu olan soruna dair tutumu vb. üzerinden tartışmak gerekir. Çünkü gündemi her koşulda meşgul eden, Ulusal Hareket’in “ulusal devrimci” ya da “reformist” karakteri tartışmasında esas kafa karışıklığı burada yaşanmaktadır. Bilinmektedir ki; Kürt Ulusal Hareketi, Kürt ulusal sorunun “çözüm”ünü, “ekolojik, demokratik, cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması” çerçevesinde “demokratik özerklik” adı altında teorileştirip ezen ulusla bir arada yaşama olarak formüle etmektedir. Böylelikle Kürt Ulusal Hareketi, Kürt ulusal sorununun çözümünde, Lenin’in 1917’de 7. Tüm Rusya Konferansı’nda oldukça net olarak ifade ettiği “çoğu kez yanlış yorumlara yol açan kendi kaderini tayin yerine gayet tam bir kavram koyuyorum ‘özgürce ayrılma hakkı’” (Ulusal ve Sömürgeci Ulusal Sorun Üzerine, s. 519) formülasyonunu reddeden bir pozisyonda durmaktadır.

Belirtmek gerekir ki; ezilen bir ulusun “özgürce ayrılma hakkı”ndan mahrum kalması, onun ulusal bağımlılık koşullarından tam olarak kurtulmaması anlamına gelmektedir. Zira bu hak, ulusal sorun bağlamında, ulusların tam eşitliğinin sağlanmasını, egemen ulusun tüm özel imtiyazlarının ortadan kalkmasını sağlayacak tek devrimci çözümdür.

Kürt Ulusal Hareketi’nin bu hakkı ayrılıp kendi devletini kurmanın gerçekleşmesi olarak kavraması teorik bir yanıştır. Bu hak, tam eşitliğin gerçekleştiği bir ön kabul olarak kavranmalıdır. Ezilen ulus bu hakkı teminat altına aldıktan sonra yani kendi kaderini kendi hakimiyeti altına aldıktan sonra ayrı ya da bir arada yaşama tercihi onun özgür iradesiyle gerçekleşebilecektir. Bu nedenle, ezen ulusa bu hak kabul ettirilmeden bir arada yaşamın savunulması ezilen ulusun tam siyasal ulusal egemenliğini ya da bu sorunun devrimci temelde çözümünü içermez. Dolayısıyla Kürt ulusal sorununun gerçek anlamda çözümü için ilk ve temel şart “özgürce ayrılma hakkı”nın tanınmasıdır. Bu

hak tanınmadan nihai olarak bir çözümden bahsedilemez. Bu hak tanındıktan sonradır ki, ezilen ulusun ayrılması ya da birlikte yaşaması, ezilen ulusun özgür iradesiyle gündeme gelecektir.

Peki bu doğru yaklaşımın karşılığı nedir? Öncelikle yukarıda bahsini ettiğimiz şekliyle “Ulusların Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı” ilkesinin “reddi”, komünist bir hareketin niteliğinin tartışmasında ve ulusal bir hareketin niteliğinin tartışılmasında farklı içerikler taşır; yani bu iki farklı hareketin karakterine ilişkin **aynı kriter işlevini görmez**. Bu ilkenin kabulü ya da reddi, komünist parti açısından farklı sonuçlara/değerlendirmelere, ulusal hareket açısından ise farklı sonuçlara/değerlendirmelere yol açar. Bu ilkenin komünist parti açısından reddi, doğrudan komünist çizgisinden uzaklaşmak, ezen ulus şovenizminin bir parçası haline gelmek demektir. Ancak diğer yandan Kürt Ulusal Hareketi’nin, bu ilkedan uzaklaşmasının “bağımsız devlet hedefi”nden vazgeçtiği anlamı taşımadığını tespit etmeliyiz. Bu belirleme neden önemlidir? Çünkü Stalin’in “Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürge Sorun” başlıklı çalışmasında da belirttiği gibi “*Şu ya da bu partinin devrimci ya da reformcu karakterinin belirlenmesinde tayin edici olan, (...) siyasal hedef ve görevleridir.*” (s. 267) Buradan hareketle açık bir şekilde ifade etmeliyiz ki, Ulusal Hareket, “bağımsız devlet hedefi”ni koruyarak aynı zamanda devrimci özünü korumaktadır.

Yukarıdaki alıntıda kafa karışıklığı yaratmaması için (...) olarak çıkarttığımız yerde Stalin “*tek başına ‘devrimci eylemler’ değil, ama parti tarafından girilen ve yararlanılan bu eylemlerin*” demektedir. Yani mesele, tek başına Kürt Ulusal Hareketi’nin devrimci eylemlere yönelmesi, devrimci hareketle daha fazla ilişkilenmesi değildir; zira bu durum onun “ulusal devrimci karakterinin” nedeni değil, sonucudur.

Yine vurgulamakta çekinmemek gerekir ki, bu ulusal devrimci karakter, yine Stalin’e başvurarak ifade edelim: “... *tıpkı tek tek bazı ulusal hareketlerin mümkün gerici karakterinin görelî ve kendine özgü olması gibi, görelî ve kendine özgüdür. Emperyalist baskı koşulları altında ulusal hareketlerin devrimci karakteri harekette mutlaka proleter öğelerin yer alması gerektiğini; hareketin devrimci ya da cumhuriyetçi bir programa, demokratik bir temele sahip olması gerektiğini ön şart koşmaz. Afganistan Emri’nin Afganistan’ın bağımsızlığı için mücadelesi, Emir’in ve mücadele arkadaşlarının monarşist görüşlerine rağmen, nesnel olarak devrimci bir mücadeledir; çünkü bu mücadele emperyalizmi zayıflatmakta, parçalamakta ve onun altını oymaktadır.*” (age, s. 235)

Tarihsel yaklaşımlarla birebir uyarlama yapmak doğru olmamakla birlikte, bu bakış açısı üzerinden rahatlıkla söyleyebiliriz ki, Kürt Ulusal Hareketi'nin programında UKKTH'nin değil, "ekolojik, demokratik, cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması" çerçevesinde "demokratik özerklik" bulunması, onun devrimci karakterini değiştirmez. Ve devam ederse, Kürt Ulusal Hareketi, emperyalizmi değil ama Türk devletini zayıflatan, parçalayan ve altını oyan pozisyonu itibarıyla de devrimci bir karaktere sahiptir.

Şu gerçeğin altını bir kez daha çizmeliyiz: Politik iktidarı ele geçirmek için tüm çelişkilerin devrimci dinamiğiyle buluşmak zorunluluktur.

Sınıf mücadelesi ezilen mezhepler, ezilen ulus, ezilen cins veyahut da çevre sorunu vb. kapsar şekilde ve her birinin özgüllüğünü görerek ele alınması doğru yaklaşımdır. Lenin'in başta "Ne Yapmalı?" olmak üzere birçok eserinde bu konuya dair sayısız çözümlemesi vardır. Bu çözümlemelere dayanarak diyebiliriz ki; sınıf mücadelesi "çok yönlü bir savaşımdır". Bir sorunun, çelişkinin sınıfsal kökenini teorik olarak çözümlemek için sadece başlangıcıdır. Örneğin ulusal sorun tartışmasında sorunun esasını belirlemek bir adımken politik olarak baktığımızda ikinci ve esas adım dil, kültür, eğitim ve siyasi temsiliyet sorunları, fiziki baskı ve işkence, zorla göç ettirme vb.ne karşı somut örgütlenmeler yaratmak "somut koşulların somut tahlili"nden yola çıkarak politika ve hareket tarzı oluşturmaktır.

Yine Lenin'e göre Marksistler "*bütün politik ve sosyal yaşama katılmalı, ilerici sınıf ve partileri gericiilere karşı desteklemeli, mevcut sisteme karşı her türlü devrimci hareketi desteklemeli, her türlü ezilen ulusun veya ırkın her türlü ezilen mezhebin, haklardan yoksun cinsiyetin vs. savunucusu olmalıdır.*" (Lenin, S.E., s. 507, c. 1) Sınıf mücadelesinde temel sorun Lenin'den benzetmeyle söylersek tüm derecikleri tek bir ırmakta birleştirebilme ve iktidara yöneltebilme becerisini göstermektir. Politika tamamen yaşamın içindeki çelişkiler dikkate alınarak yürütülür. Şiarlar da buradan hareketle belirlenir. Bu durumda Proletarya Partisi'nin Kaypakaya'dan sonra Kürt sorununa dair politik alanda tüm çelişkilerde en önde olması gerekirdi. Ama açıktır ki, Proletarya Partisi sosyal şovenizmden kimi noktalarda etkilenmiş, mesela, resmi olarak olmasa da PKK'nin "karşı devrimci" olduğu belirlemesi dahi yayınlamızda yapılabilmektedir. (Yeni Demokrasi, Mayıs 1988, s. 14)

Tam da bu nedenle, içinden geçtiğimiz sürecin bizi tutuklaştıran, mücadeleye atılmamıza engel olan, siyaset üretemememize yol açan nedenleri ortadan kaldırmak için kullanılması önemlidir. Bu, sorun yaratan düzlemde kopuş

demektir. Özellikle ulusal sorunda -*ama örneğin kadın sorununda da*- birincisi teorinin griliğinden kopamayışımız, ikincisi de dogmalarla hareket ediyor oluşumuz ciddi bir sorundur. Bu noktada Kürt Ulusal Hareketi “bağımsız-sosyalist Kürdistan” talebiyle ortaya çıktığını, günümüze kadar farklı aşamalardan geçtiğini tespit ediyoruz. Toplam olarak baktığımızda özellikle devlet teorisi (“devlet-demokrasi” formülasyonu) anlamında sıkıntılı tezlerle sahiptir. Ancak bu “bağımsız devlet kurma” hedefinden vazgeçtiği anlamına da gelmemektedir. Bunun içindir ki -bu hedefinin bir sonucudur ki- kurulduğu günden bu yana silahlı mücadele vermektedir ve de demokratik özerkliğin inşası durumunda dahi “öz savunma” olarak tanımladıkları silahlı birlikleri zorunlu görmektedir.

Bu tespitlere ve hatta karşı tespitlere karşın bizim esas meselemiz nedir, ne olmalıdır? Tüm analiz ve tespitleri Ulusal Hareket’e göre tanımlamak mı, yani kendi rolümüzü silikleştirip ortadan kaldıran bir şekilde hareket etmek mi, yoksa esasa kendi rolünü ve görevlerini koyarak sorumluluklarını yerine getirmek mi? Elbette biz ikincisini tercih edeceğiz, etmeliyiz.

Açık olarak ifade etmek gerekir ki, bir bütün olarak olmasa da dönem dönem meselenin ilk yönüne yoğunlaşarak komünist partisinin öncü rolü silikleştirilmiş, Kürt Ulusal Sorunu özgülünde nesneleştirilmiştir. Dolayısıyla da dogmatizme düşülerek Kürt Ulusal Hareketi’yle ilişkilenmede üzerine düşen görevler önemli oranda yerine getirilememiştir. Oysa bizim görevimiz, sınıf mücadelesi ile Kürt ulusal mücadelesi arasına set çekmek değil, **ulusal hareketin devrimci dinamikleriyle sınıf mücadelesi ekseninde ilişkilenebilir.** Ve bu ilişkilenebilmenin esas yönü de, komünist partisidir.

Kürt Ulusal Hareketi’yle İlişki, İttifak Politikası ve HBDH Üzerine

Sürecin ağırlığı ve faşizmin saldırganlığının üst boyutta olması, beraberce devrimci ve komünist hareketlerin birlikte hareket etmesini ikili ya da çoklu eylem birlikleri içinde süreci karşılamasını dayatmaktadır. Bu anlamıyla HBDH’yi önemli bir mevzi olarak değerlendirmek gerekir. Bilindiği üzere Proletarya Partisi’nin bu oluşum içinde yer alması, darbeci tasfiyeciliğin paslı bir silahı olarak kullanılmış, Parti iradesinin ortaya koyduğu tavır sahte belge ve açıklamalarla değiştirilmek istenmiş ve HBDH’den çıkıldığı ilan edilmiştir. Parti güçlerimiz ise Parti içi devam eden mücadelenin süreçteki önemi ve sekteye uğramaması için bu konuda kamuoyuna dönük bir açıklama yapma tutumuna girmemiş; Parti içi tartışmalarla süreci devam ettirmiş ve HBDH bi-

leşenleri ile ilişkilenererek bilgilendirmeye ve görevlerini yerine getirmeye çalışmıştır. Tüm bunların etkisiyle HBDH’de rolümüzü hakkıyla oynayamadığımızı öncelikle ifade etmeliyiz.

Bu noktada HBDH’ye, Kürt Ulusal Hareketi’nin ittifaklar ve cephe politikasına yaklaşımımız üzerinde durmak yararlı olacaktır. Ulusal Hareket’in A. Öcalan’ın tutsak edilmesiyle gerçekleştirdiği değişim beraberinde “ekolojik, demokratik, cinsiyet özgürlükçü toplum” olarak formüle ettiği bir çizgi izlemesini getirdi. Bu paradigmanın (“Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkını” yadsısa dahi) ülkemiz ve Ortadoğu koşullarında demokratik, ilerici bir talep olduğu kabul edilmelidir. Nitekim bu durum, Ulusal Hareket’in bir bütün olarak gerek Türkiye ve gerekse de Ortadoğu coğrafyasında demokratik, devrimci güçlerle birlikte hareket etmesini güçlendirmiş ve buna zemin sunan bir çizgi izlemelerine yol açmıştır.

Doğal olarak bu durum devrimci zemini besleyen ve büyüten olanakları açığa çıkarmaktadır. Nitekim böyle olduğu içindir ki; faşist devlet, T. Kürdistanı’nda ortaya konulan ve yerel yönetimler aracılığıyla pratikleştirilen uygulamalara tüm gücüyle saldırmış, “çözüm süreci”nin bitirilmesiyle “öz yönetim” direnişlerini katliamla bastırmış, belediyelere kayyum atayarak, getirilen talepleri ezme yönelimi içine girmiştir.

Unutmamak gerekir ki; Ulusal Hareketin “birleşik devrim”, “Türkiyelileşme” vb. söylemleri ve ele alışı, onu kendi varlık gerekçesi olan ulusal sorun dışındaki başka toplumsal sorunlara da kayıtsız kalmamaya itmektedir. Elbette ki bu sorunlara getirdiği programatik çözüm ve yaklaşımlar düzen içidir, yani reformlar düzeyindedir. Ancak bu noktada sorun, Ulusal Hareket’te değil başta komünist hareket olmak üzere devrimci hareketin zayıflığı ve güçsüzlüğündedir.

Ulusal Hareket’in halihazırda politik-pratik tutumu, üzerinden yükseldiği toplumsal tabanın direnişi ve özgürlük talebi, beraberinde hareketin devrimci yanına dair güçlü bir örnek oluşturmaktadır. Tam da bu niteliği dikkate alarak onunla ilişki geliştirmek ve başta HBDH gibi örnekler olmak üzere ittifak ya da eylem birlikleri geliştirmek *-hele ki Türkiye devrimi açısından başlıca çelişmeler içinde ezen ulusla ezilen ulus ve milliyetler arasındaki çelişmenin var olduğu koşullarda-* anın devrimci görevlerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu politik yaklaşım hem Ulusal Hareket’in ulusal hak mücadelesinin devrimci dinamikleriyle güçlü bir birlik sağlayacak hem de bu zeminin gelişip güçlenmesine katkı sunacaktır.

HBDH siyasetinin ise birçok açıdan tartışılması gereklidir. **Birincisi**; Kürt ulusal sorunu ve Ulusal Hareketle ilişkileniş; **ikincisi**, ittifaklar politikamız; **üçüncüsü** de politik sorunlardaki dogmatizmimiz. Ve elbette bu üç başlığı da içinde bulunduğumuz somut koşullarla ele almalıyız, yoksa doğru sonuca ulaşamayız.

Altını çizmeliyiz ki, 2015 Temmuz’undan itibaren devletin tüm kurumlarıyla birlikte başta Kürt hareketi olmak üzere halka, devrimcilere, komünistlere yönelik “topyekün imha” saldırısına en zayıf yakalanan hareket Proletarya Partisi idi. Bunda yaşadığımız iç tartışma sürecinin etkisi olmakla birlikte tek neden bu değildir. Politikada uyanık olmak, ortaya çıkan fırsatları kullanabilmek ve dahası içinde bulunulan durumdan çıkabilmek için fırsat yaratabilmek, zor zamanlarda ön açıcı hamleyi seçebilmek önemlidir. “Düşmanla kendimiz arasındaki kuvvetler dengesini nesnel olarak incelemeyi başaramamak”, “buna ilişkin mücadele ve örgüt biçimlerini yaratamamak ya da benimsememek”, “düşmanın iç çelişkilerini anlamamak” bu zayıflığımızın nedenleri arasındadır. Tam da böylesi durumlarda önümüzdeki fırsatları doğru değerlendirmek önemlidir. Kürt hareketinin devrimci dinamikleriyle bizi buluşturacak olan ortak mücadelenin olanaklarını kullanabilmek, birlikte mücadeleyi yükseltebilmek hem şehirlerde hem kırlarda bunları gerçekleştirme pratiğine girmek önemliydi/önemlidir. Kuşkusuz birlikte mücadeleyi yükseltmenin farklı biçimleri vardır. Bunlardan biri de HBDH’dir.

Kuşkusuz ki Ulusal Hareketle girilecek ilişkilerde, ittifak ve eylem birlikleri vb.de ideolojik mücadeleyi elden bırakmamak gerekir. Bu açıdan yaşadığımız eksiklik, doğal olarak bizi ya dogmatizme ya da revizyonizme götürecektir.

Bu nedenle güçlü bir ideolojik duruş, gerektiğinde eleştirel bir tutum ve ne yaptığını bilen bir politika izlendiğinde, Ulusal Hareket’le yürütülen ortak mücadele, ittifak ya da eylem birlikleri devrimci mücadeleyi güçlendiren, faşizme darbe indiren bir özellik arz eder.

14- Önderlik Meselesi Tayin Edicidir!

Proletarya Partisi Süreci Karşılamaya ve Devrimi Örgütlemeye Muktedirdir!

Türkiye toplumu değişmekte ve ilerlemektedir. Son on yıllık gerçeklik bize bunu fazlasıyla göstermektedir. Sınıf mücadelesi kimi dönem yüzeye çıkan dalgalar gibi sosyal pratikte kendini göstermekte ve sonra da geriye çekil-

mektedir. Gezi İsyanı bu anlamıyla son on yılın değil, denilebilir ki Osmanlı ve Cumhuriyet tarihi açısından değerlendirildiğinde son derece önemli bir gelişmesi olarak kayda geçmiştir.

Buna paralel olarak Türk hakim sınıfları, ne kadar güçlü görünürlerse görünsünler, bir yönetememe krizi içindedirler. Emperyalizmle ilişkileri daha da boyutlanmış, emperyalist kapitalist sisteme daha fazla bağımlılaşmışlardır. Süreci yönetmek adına, emperyalistler arasında çelişkilerden yaralanmaya çalışmakta, bu ise onları bir emperyalist güçten diğerine daha fazla bağlanmaya itmektedir. Ülke içinde ve dışında yaşanan ekonomik politik gelişmelere ayak uydurmak ve emperyalistlerden kendilerine kalan bir parça yağma, talan ve sömürü payını sürdürmek için politik manevralar yapmakta, kendi içlerinde darbe girişimine varan çelişkiler yaşamakta, bu ise var olan yönetememe krizini daha da derinleştirmektedir.

Yönetememe krizini besleyen bir diğer önemli faktör de emperyalist kapitalist sisteme göbekten bağımlı olan Türkiye ekonomisinin durumudur. Ekonomik durum ne kadar saklanmaya çalışılırsa çalışılsın bütün alanlarda ciddi krize işaret etmektedir. Türkiye toplumu, eşyanın tabiatı gereği değişip dönüşürken eskisine oranla daha fazla borçlanmakta, üretemez hale gelmekte, işsizlik, yoksulluk ve açlık artmaktadır. Bu durum, hakim sınıfların yönetememe kriziyle birleştiğinde, bir yandan yalana dayalı faşist propagandanın artırılması ve ırkçılığın, şovenizmin, her türden gericiliğin halkın üzerine boca edilmesini diğer yandan da halka yönelik faşist saldırganlığın, baskının ve zulmün artmasını doğurmaktadır.

Yaşanan süreci doğru tahlil edemeyen, bunun gereklerine göre konumlanmayan ve işçi sınıfı başta olmak üzere kitle hareketleriyle doğru temelde ilişkilenmeyen her hareket *-isterse adı komünist olsun-* kaybetmeye mahkumdur.

Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, hakim sınıfların yöneteme krizi içinde bulunduğu ve son derece ağır ekonomik krizin yaşandığı bu koşullarda, sömürünün, baskının, şovenizmin, ataerkinin arttığı durumda; kriz dolayısıyla mücadelenin sadece ve sadece ekonomik temelde ya da başka bir hedefe özgülünen biçimde yürütülmesinin hatalı olacağıdır. Temel alınacak ölçü elbette sınıf mücadelesidir ve *“bütün çalışmaların can damarı politik çalışmadır”* perspektifiyle başta işçi sınıfı olmak üzere demokratik devrimden çıkarı olan bütün toplumsal sınıflar yani halkın mücadelesi ortak bir potada birleştirilmelidir.

Proletarya partisinin yaşamış olduğu 2015 Nisan karşı devrimci saldırısı ve ardından gelişen darbeyi tasfiyeci süreç; sınıf mücadelesiyle doğru ilişki-

lenmeme, kitle hareketleriyle doğru temelde birleşmeme ve elbette ideolojik hastalıklarımızdan bağımsız değildir. Proletarya partisi hem dış hem de iç düşmanlardan gelen bu saldırıları bertaraf etmişse de ağır bir yara aldığı gerçektir. Bir o kadar da gerçek olan, bu sorunların çözümünün dışımızda değil içimizde olduğudur.

Subjektif dünyayı yani öznel düşünceleri, nesnel dünyanın yerine ikame etmeye çalışmak, sınıf mücadelesi yürüten bir hareket için problemdir. Yaşanan değişimleri, ortaya çıkan gelişmeleri, stratejik hattı doğrultusunda taktik hamlelerle karşılamayan bir örgütlenme, kendi içine dönmeye, gerilemeye ve tekrar eden örgütsel krizler yaşamaya mahkumdur. Değiştirmek isteyen önce kendi içinde değişimi, taze kan akışını sağlamakla karşı karşıyadır.

Komünist Parti, son yaşadığı krizden tasfiyecileri tasfiye ederek çıkmıştır. Bu anlamıyla bir yanıyla daha güçlüdür. Üstelik değişim ve yarını kazanma iddia ve cüreti eskisine oranla daha fazladır. Bunda halihazırda ülkemiz koşullarında devrimci dinamizmin vücut bulduğu gençlik ve kadın çalışmalarının varlığı yadsınamaz. Öncünün yaşamış olduğu tasfiyeci saldırıda ilk olarak bu alanların ön plana çıkması bu anlamıyla şaşırtıcı değildir. Günümüzde faşizmin ağır saldırıları altında örneğin gençlik hareketinin geriye çekilmiş görüntüsü kimseyi yanıltmamalıdır. Türkiye koşullarında gençlik hareketi, kendini yeniden üretecek ve ülke gündeminde yer alacak devrimci dinamizme her zaman sahiptir. Mesele sadece gençlik kitlelerine doğru politikayla gitmekte düğümlenmektedir. Bu alandaki örgütsel çalışmalar karşılığını mutlaka ama mutlaka verecektir. Geçmişin devrimci deneyimi bunu göstermektedir. Kadın hareketi ise bütün faşist ve ataerkil baskılara rağmen direnmeye ve mücadele etmeye devam etmektedir. Önümüzdeki süreçte kadın mücadelesinin daha da güçleneceği ve kendisini örgütsel olarak da daha üst bir zeminde yeniden üreteceği açıktır. Çünkü baskının, katliamın olduğu yerde, bilinçlenmiş, kendi yaşamını, emeğini ve kimliğini savunan bir gücün karşısında hiçbir güç duramaz.

Öte yandan Proletarya Partisi'nin son dönem Rojava'da askeri anlamda edindiği deneyim, tecrübe ve öncesinde Dersim pratiğinden edindiği deneyim; gerilla savaşını daha doğru bir zeminde yeniden üretmesine olanak tanımaktadır. Burada mesele, doğru bir politik yönelimde ve stratejik hatta uygun doğru taktik hamlelerde düğümlenmektedir. Sürecin ağırlığı ve Ulusal Hareket de dahil hiçbir devrimci gücün faşist saldırganlığı ve ablukayı tek başına karşılayamayacağı gerçeği, devrimci ve demokratik kurumlara en geniş bir-

likteliklerde hareket etmeyi, farklılıkları değil faşizme karşı mücadeleyi öncelleyen eylem birliklerini zorlamaktadır. Bu anlamda HBDH önemli olanaklardan biridir ve proletarya partisi önümüzdeki süreçte bu örgütlenmede gücü oranında rolünü oynamalıdır/oynayacaktır.

Şunu rahatlıkla tespit etmek gerekmektedir; Öncelikli görev kendi özel gündemimizle birlikte şimdiki koşullarda dibe çekilen kitle hareketini orada bulmak ve buralarda mayalanmaktır. Marks'ın köstebeği yeraldında kazmaya devam etmektedir. Bu birikimin önümüzdeki süreçte yüzeye çıkması kaçınılmazdır. Şimdiden buna hazırlıklı olmak, çalışmalarımızı buna göre düzenlemek gerekmektedir.

Sürecin ağırlığına rağmen, Proletarya Partisi sürecinin tüm zorlaştırıcı etkilerine rağmen yakına ama ileriye bir adım atılmıştır. Şimdiki görev, hem içte hem de dışta yaşanan sorunların ancak ve ancak ideolojik netlikte aşılabileceğinin bilincinde olarak politikada yetkinleşmek, “Önce Parti” şiarıyla örgütte sağlamlaşmak ve bunların bileşkesi olarak askeri anlamda kararlı olmaktan geçmektedir.

EK-1

2018 Yılında İŞTEN ATMALAR, DİRENİŞLER VE GELEN YASAKLAR

Gebze’de kurulu Flormar Kozmetik firmasında, ağır çalışma koşullarına, düşük ücrete, patronun ve temsilcilerinin kötü muamelelerine karşı yasal haklarını kullanıp Petrol-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılan 134 işçinin direnişe geçti.

PTT’nin Topkapı Merkezinde, emekli olduğu halde sözleşmeli olarak çalıştırılan işçilerin işten atılmak istenmesine karşı 1 saat iş bırakıldı.

Deriteks’in örgütlü olduğu İstanbul Tuzla’daki CPS fabrikasının ortaklarından biri, Volkswagen için yaptığı üretimi, İzmir’deki SF Trade fabrikasına taşımak için harekete geçti. İzmir’e gelen Tuzla CPS fabrikası işçileri bunun sendikasıylaştırma girişimi olduğunu belirterek duruma tepki gösterdi.

Bingöl’ün Genç ilçesine bağlı Aşağı Kale köyü barajında çalışan 1000’e yakın işçi uzun çalışma saatlerinden dolayı iş bıraktı.

Bartın’ın Amasra ilçesinde, Hattat Holdinge bağlı Hema Maden’de çalışırken işten atılan 148 taşeron işçi, hakları için şirketin Tarlaağazı’da bulunan binası önünde direnişe geçti.

Hatay’da MESS üyesi olan MMK Metalürji’de, metal sözleşmesinin

hemen ardından patron farklı bölümlerden 25 işçiyi işten attı. Patron ekonomik sıkıntılar gerekçe gösterilerek işçilerin yarısından fazlasını izne gönderdi.

Çerkezköy OSB’de 2 bin kişinin çalıştığı Hattat Holdinge ait Hema Endüstride daralma gerekçesiyle bir taraftan işçi kıyımı yaşanırken, kalan işçiler ise izine çıkarıldı.

Mersin’de Alman J.V.G Thoma ortaklığıyla kurulan ve güneş enerji sant-ral panelleri üreten Desiba Enerji işçileri üç aydır ücretleri ödenmediği için fabrika önünde direnişe başladı.

İzmir Pınarbaşı’da bulunan ve AKP’li Ethem Sancak’ın sahibi olduğu devlet teşvikleri üzerinden işçi alımı yapan BMC otomotiv fabrikası, diğer yan- dan da işçi kıyımını sürdürdü, 50 işçiyi işten attı.

Sendikalaşma mücadelesi yürüten Hugo Boss işçilerinin mağaza önünde yapmak istediği oturma eylemi, İzmir Valiliği tarafından ‘OHAL’ gerekçe gös- terilerek engellendi.

Sakarya’nın Ferizli ilçesinde hastane inşaatında çalışan 2 taşeron firma iş- çisi paralarını alamadıkları için vince çıktı ve intihar girişiminde bulundu.

İstanbul Beylikdüzü’de bulunan Arçelik’in Tekirdağ’ın Çerkezköy ilçe- sine taşınması sebebiyle, Çerkezköy’e gitmeyen 500 işçi işten çıktı.

İzmir’in tarım sektörü içerisinde önemli bir paya sahip olan Torbalı’daki binlerce tarım işçisi, aldıkları yevmiyelerin günlük asgari ücretin altında kal- ması sebebiyle harekete geçti. Türkiyeli ve Suriyeli tarım işçilerinin yevmi- yelerin artırılması için kurdukları birlik ve iş bırakma, kısmi zam getirdi.

Adana’da Sabancı Holdinge bağlı TEMSA’da döviz kuru ve siparişleri ba- hane gösterilerek 165 işçi işten atıldı. İşçiler ayrıca 21 Aralık’tan itibaren üc- retli izne gönderildi. 4 Şubat tarihine kadar süreceği belirtilen iznin 3 aya kadar uzatılabileceği söyleniyor.

Türk Traktör’de işçilerin çalışma günleri, ücretleri ve vardiyalarının dü- şürülmesinden sonra işten atmalar da beraberinde geldi. Önce Mayıs-Hazi- ran’da ücretlerde kesinti ve bir günlük izin uygulamasıyla başlayan süreç 200’den fazla işçinin işten çıkarılmasıyla devam ediyor.

Türkiye’nin en büyük organize sanayi bölgelerinden biri olan Gaziantep OSB’de binlerle ifade edilen işten atmalar, Merinos, Sanko ve Şireci gibi kentin en büyük fabrikalarının da içinde olduğu pek çok işyerinde hız kes- meden sürdü.

İzmir Karabağlar’da kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında, Nuhoglu İnşaat tarafından yapılan Yenitepe Projesi artan inşaat maliyetlerinden dolayı

durdu. 1000 işçi birikmiş alacakları ve tazminatları ödenmeden işten çıkarıldı.

Manisa'da kurulu Zorlu Holdinge ait Vestel'de ekonomik nedenler sebep gösterilerek işten çıkarmalar yaşandı.

Çorlu'da kurulu, her yıl kâr rekorları kıran Termo Teknik'te 100'e yakın işçi işten atıldı.

Ford, Volkswagen, BMW başta olmak üzere 22 üreticiye jant tedarik eden jant devi CMS'nin Avrupalı bir fon kuruluşu tarafından satın alınmasının ardından yeni yönetiminin ilk adımları yeni açılacak fabrikanın tarihini ileri almak ve işten atmalar oldu. Gerekçe olarak ülke ekonomisinin içinde bulunduğu durum gösterildi.

Hugo Boss'tan işten atılan TEKSİF üyesi işçiler fabrikanın bulunduğu ESBAŞ önünde direnişe başladı.

Çorlu'da bulunan Aygün Alüminyum fabrikasında sendikaya üye oldukları için işten atılan 12 işçinin fabrika önünde başlattığı direnişe Valilik engel oldu.

Kocaeli'de dünya çapında faaliyet sürdüren DP World'un Yarımcı Limanı'nda işçi kıyımı yaşandı. QC operatörlüğü yapan işçilere iş sözleşmesinde bulunmamasına rağmen başka makineler kullandırılmak üzere belge imzalatılmak istendi. Belgeyi imzalamak istemeyen 5 operatör tazminatsız olarak işten atıldı.

Boya üretimi yapan Polisan yaptığı açıklamada otomasyon sistemine geçeceğini belirterek, toplu işten çıkarmaların olacağını açıkladı.

İzmir'de Karayolları 2. Bölge Müdürlüğü'nde çalışan 80 taşeron işçiden 70'i ödenmeyen ücretlerini isteyince işten atıldı.

Bartın'da Hattat Holding'e bağlı Hema Maden'de ekonomik kriz gerekçesiyle 51 günlük ücretleri, tazminatları ve ikramiyeleri ödenmeden işten atılan işçiler kulevince çıkarak eyleme geçti. 205 işçinin günler süren eylemleri üzerine ücretler ödendi.

İstanbul Avcılar'da Petrol-İş'in örgütlü olduğu Gripin İlaç Fabrikası işçileri greve çıktı. Emniyet, İstanbul Valiliğinin emriyle grev yerinde çadır kurulmasını yasakladı. Grev kazanımla sonuçlandı.

İstanbul Kartal'da bulunan Elsel Armatür fabrikasında Türk Metal Sendikası'na üye olan 9 işçinin işten atılması üzerine başlayan eylemler devam ediyor.

İstanbul'da Liman-İş Sendikası, BTA 360'da daralma gerekçesiyle işçilerin tazminatları ödenerek işten çıkarmalarının teşvik edilmesine karşı depo önünde yaptığı eylemle tepki gösterdi. Eylemde işten atılmalara son verilmesi istendi.

Kütahya Gümüşköy’de Eti Gümüş maden işleme fabrikasındaki işçiler ücretlerini alamadıkları için iş bıraktı. 300’den fazla işçi, üç aydır maaşlarını alamıyor.

İstanbul Esenyurt’ta bulunan ve Hak-İş’e bağlı Öz İplik-İş’in örgütlü olduğu Örma Tekstil fabrikasında 150 işçi kriz gerekçesiyle işten atıldı.

TUTUKLAMA, GÖZALTI VE CEZALAR

Çalışma koşullarına karşı eyleme geçen bini aşkın 3. Havalimanı işçisi kölelik koşullarına isyan ettiği gözaltına alındı. Gözaltına alınan işçi ve sendikacılardan 37’si tutuklandı.

İzmir’de bulunan TARIŞ Zeytin ve Zeytinyağ Fabrikası’ndan DİSK/Gıda-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılan İşçiler fabrika önünde eylem yapınca sendikacılar ve işçiler gözaltına alındı. İşten atılan 7 işçi direnişe başladı.

Oyak Renault Otomobil Fabrikası’nda şirket yönetiminin 2015 yılında çoğunluğu sağlayan Birleşik Metal İş Sendikası’na üye 140 işçiyi işten çıkarmasının ardından fabrikada yapılan eyleme katılanlara açtığı dava sonuçlandı. İşçilere 5 ay hapis cezası verildi. İşçilere “Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katıldıkları” gerekçesiyle 5 ay hapis cezası verildi.

TEKSİF sendikasının örgütlenme çalışması yürüttüğü Hugo Boss’ta işten atmalar devam etti.

İŞÇİLERİN SENDİKALAŞMA MÜCADELESİ

İstanbul Hadımköy’de Petrol-İş’e üye oldukları için işten atılan Akkim işçilerinin, Petrol-İş’e üye oldukları için işten atılan Çerkezköy’deki Poliya Polyester işçilerinin, İstanbul Güneşli’de bulunan ve TÜMTİS’e üye oldukları için işten atılan DHL Express işçilerinin, Sosyal-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılan Kod-A işçilerinin direnişleri 2018 yılında da devam etti.

Sakarya’nın Pamukova ilçesinde, demir yolları için beton travers üreten Betra Prefabrike AŞ’de DİSK/Cam Keramik-İş’e üye olan 3 işçinin Şubat ayında işten atılması üzerine üretimi durduran işçiler arkadaşlarını geri aldırdı ve işçilere zam sözü verildi. Verilen sözlerin tutulmaması üzerine Betra işçileri Nisan ayında eylemlere tekrar başladı. İşçiler üretimi durdurdu. tekrar başlayan iş bırakma eylemi sonrası Patron 31 işçiyi işten attı.

Karabük Organize Sanayi Bölgesinde kurulu UMER Haddecilik’t e DİSK’e bağlı Birleşik Metal-İş Sendikasına üye olan 38 işçi işten atıldı.

Antep’te TÜMTİS’e üye oldukları için işten atılan Babacanlar Kargo işçi-

leri, Karabük'te bulunan Uyar Çelik'te DİSK'e bağlı Birleşik Metal-İş Sendikasında örgütlenen işçiler direnişe geçti.

Teksif'in örgütlenme çalışması yürüttüğü Hugo Boss, Digel ve Roy Robson'da sendikal hak ihlalleri yaşandı. İşçiler direniş ve kampanya yürüttü.

Giresun Bulancak ilçesinde bulunan Progida fabrikasında sendikalaşma gerekçesiyle 7 işçi işten atıldı.

Ankara'da MAPP'te çalışırken Tez-Koop-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılan işçiler, MAPP (Merchandising Group Şirketi) Ankara Ofisi önünde eylem yaptı.

Aydın'ın Söke ilçesine bağlı Akçakonak Mahallesi'nde faaliyet gösteren Sibaş Gıda işçileri, Tek Gıda-İş'e üye olunca işçi atıldı. Atılan işçiler fabrika önünde direnişe geçti.

CP Piliç işçileri DİSK/Gıda-İş'te örgütlendi. Patronlar Öz Gıda-İş'i devreye soktu ve işçi kıyımına gitti.

Zorlu Holding/Z Gurme'ye bağlı Eatly İstanbul'da, çalışma koşullarının düzeltilmesi için DİSK/Dev Turizm-İş'e üye olan restoran çalışanlarına sendikadan istifa etmeleri için baskı yapıldı. İstifa etmeyenler işten atıldı.

Çanakkale'nin Çan ilçesinde kurulu bulunan Kale Grubu bünyesindeki Çanakkale Seramik fabrikası işçi kıyımıyla gündeme geldi. Çimse-İş Sendikasına üye olan 220 işçi işten atıldı.

DİSK/Gıda-İş Sendikası, Gebze'de bulunan Tayaş Gıda fabrikasında sendikalaşmayı engellemek için baskıyı artıran ve işçi kıyımına girişen patronu protesto etti.

Manisa Termokar fabrikasında Birleşik Metal-İş Sendikasına üye olduğu için işten çıkarılan işçiler, patronları sendikal örgütlenmeyi tanıyana kadar fabrika önünde direnişte olacaklarını belirtti.

İzmir Gaziemir Ege Serbest Bölge'de kurulu ve Türk İş'e bağlı TEKSİF Sendikasının örgütlenme çalışması yürüttüğü Hugo Boss'ta sendikal işçilerin işten çıkarılmaya ve sendika üyelerine mobbing uygulanma devam edilmesi eylemle protesto edildi.

Aydın'ın Nazilli ilçesinde Uğur Derin Dondurucu fabrikasında sendikalaşan işçiler işten atıldı. 2 bin işçinin çalıştığı Uğur Derin Dondurucu'da kölece çalışma düzenini devam ettiren kayyım, Türk Metal'e üye olan 75 işçiyi işten attı.

Aygün Alüminyum işçileri ücretlerine zam yapılmaması, iş güvenliği malzemelerinin dağıtılmaması gibi sorunlara karşı Türk Metal'de örgütlenmeye karar verdi. Bunu duyan patron 6 işçiyi işten attı.

Aydın Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı İmar Anonim Şirketi'ndeki halk otobüslerinde şoförlük yapan 9 işçi, DİSK'e bağlı Sosyal-İş Sendikasına üye oldukları gerekçesiyle 8 Temmuz'da işten çıkarıldı.

İstanbul Silivri'de bulunan 2M Kablo'da 25 işçi sendikalaştıkları için işten atıldı. Türk Metal Sendikasının örgütlenme çalışması yürüttüğü fabrikada yaklaşık 150 işçi çalışıyor.

Kocaeli Gebze Sultan Orhan Mahallesi, Terminal Caddesi'nde bulunan BBS Metal fabrikasında Birleşik Metal-İş'e üye olan işçilerden 11'i kapının önüne konuldu. Yaşananlara tepki gösteren işçiler fabrika önünde direnişe başladı.

Muğla'da bulunan TÜVTÜRK Araç Muayene İstasyonunda çalışan ve DİSK'e bağlı Nakliyat-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılan işçilerin işe iade mücadelesi devam ediyor.

PTT- Avrupa Yakası Posta İşletme Merkezi'nde 3 ay önce yaşanmış bir olay gerekçe gösterilerek DİSK/İletişim-İş'e üye olan 14 işçi hakkında soruşturma açıldı. Ancak soruşturma daha sonuçlandırılmadan 14 taşeron işçisinin işine son verildi.

Çorlu'da bulunan Aygün Alüminyum fabrikasında Türk Metal'e üye oldukları için işten atılan 12 işçi fabrika önünde direnişe geçti.

Ankara Sincan ve Başkent Organize Sanayi bölgelerinde kurulu bulunan Ulusoy Elektrik fabrikasında Birleşik Metal-İş'te örgütlenme mücadelesi yürüten işçilerin ücretlerine, patron tarafından 250 lira zam yapıldı. Verdikleri mücadelenin bir kazanımı olduğunu belirten işçiler, tüm fabrikaları birlikte mücadele etmeye çağırıyordu.

TÜMTİS ile UPS Hızlı Kargo Taşımacılığı AŞ arasında sürdürülen 4. dönem toplu iş sözleşmesi (TİS) görüşmeleri anlaşmayla sonuçlandı. TİS'e göre ücretlere birinci yıl enflasyon artı 2 puan, ikinci yıl enflasyon oranında zam yapılacaktır.

ÖZELLEŞTİRMELER SÜRDÜ

14 şeker fabrikasının özelleştirileceği Resmi Gazete'de ilan edildi. Özelleştirme sonrası 7 şeker fabrikasından 775 işçinin işten atıldı, 811 işçi zorla emekliliğe sevk edildi.

Özelleştirildikten sonra ismi Muş Şeker Üretim Sanayi A.Ş. olan Muş Şeker Fabrikası'na şeker pancarı teslim etmeye gelen çiftçiler, çalışmaların ağır ilerlediğini belirterek eylem yaptı.

TAŞERON İŞÇİLERİN ‘KADRO’ SORUNU

Taşeron işçilerin kadroya alınma meselesi 2017’den devralınan bir gündem oldu. Güvenlik soruşturması vb gerekçelerle yüz binlerce işçi kadro dışı bırakıldı. İşçiler direniş eylem ve etkinliklerle ayrımsız kadro istedi.

Genel-İş İzmir Şubeleri, taşeron işçilerin kadroya, kamu ve belediye şirketlerine geçiş sürecinde yaşanacak işten atmalara karşı günü yarım gün iş bıraktı.

Feragatname dayatmasını kabul etmeyen İzmir Büyükşehir Belediyesi işçileri Büyükşehir geri adım atmak zorunda kaldı.

İzmir’den İstanbul’a Antalya’ya kadar hemen her ilde taşeron belediye işçileri gerçek kadro talebiyle yürüyüşler yaptı.

Kadro talebinin gündeme gelmesinden verdikleri mücadeleyle büyük katkı sunan Karayolları işçileri de, yaptıkları iş sürekli olsa da ihaleleri anahtar teslim gösterildiği için kadro kapsamı dışında bırakıldı. İşçiler yaptıkları eylemlerle kadro istedi.

İstanbul Ataşehir Belediyesinde kadroya alınmayan işçiler işe geri dönme talebiyle Belediye önünde oturma eylemine geçti. Kadıköy Belediyesi önünde toplanan DİSK’e bağlı Genel-İş Sendikasının İstanbul şubesine üye yüzlerce işçi eylem yaptı.

Kadroya geçmeyi beklerken ‘Güvenlik arşivi soruşturması’ bahane edilerek 1 Nisan’da işlerine son verilen 400 Ege Üniversitesi işçisi, işlerine geri dönene kadar mücadele etmekte kararlı.

İzmir’de Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan 10 işçi güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması ileri sürülerek tazminatsız işten çıkarıldı.

Şırnak İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı sağlık kuruluşlarında taşeron yasasıyla kadroya geçirilen sürekli işçi kadrosunda çalıştırılan 5 temizlik işçisi “Güvenlik Soruşturması” gerekçesiyle işlerine son verildi.

ALACAKLARI İÇİN DİRENEN İŞÇİLER

Makro Market’in konkordato ilan etmesi sonrası işten atılan, kıdem ve ihbar tazminatlarını alamayan işçiler direnişlerini sürdürdü.

Prekons İnşaat’tan iki yıldır tazminatlarını alamayan işçiler, patronlarının bulunduğu otelin kapısına dayandı. İşçiler, görüşmek istedikleri patron Cengiz Köksal’ın yanlarına gelmemesine tepki gösterdi.

İstanbul’da İş GYO ve NEF ortaklığıyla yapımı sürmekte olan İstanbul Topkapı projesinde çalışan 100’e yakın işçi 4 aydır ücretlerini alamadı.

Bu sebeple iş bırakan işçiler “Paramızı alana kadar buradayız. Her inşaatta başımıza geliyor” dedi.

İzmir Torbalı’da Bahçeşehir Royal isimli şirketin inşaat işinde çalışan işçiler iki aydır maaşlarını alamadıkları için iş bıraktı. İşçiler, maaşları yatmadan iş başı yapmayacaklarını dile getirdi.

Gaziantep Başpınar Organize Sanayi Bölgesinde faaliyette olan Şireci Tekstil Fabrikası işçileri bugün vardiya değişiminde iş bıraktı. 07.00-15.00 vardiyası işçilerinin dışarı çıkmasının ardından 15.00-23.00 vardiyasına gelen işçiler de içeri girmeyerek iki vardiya fabrika önünde eyleme geçti.

İstanbul Tuzla’da bulunan ve iflas ettiği iddia edilen CSUN fabrikasında 6 aya yakın süredir üretim yapılmıyordu. 7 Haziran’da almaları gereken ücretleri yapılan görüşmelere rağmen alamadıklarını söyleyen yaklaşık 300 işçi ve işçilerin üyesi olduğu Birleşik Metal-İş Gebze Şube yöneticileri fabrika önünde eylem yaptı.

Migros’a devrettiği için işsiz kalan Makro Market (Uyum Marketleri) işçileri, Beylüküzü’de bulunan Migros önünde eylem yaparak haklarını ödenmesini istedi. İstanbul ve Antalya’da 1500 civarı işçinin işsiz kalmasına sebep olan Makro Market (Uyum Marketleri) patronuna tepkiler sürüyor.

İzmir ve Manisa sınırları içerisinde çalışan taşeron kara yolu işçileri ücretlerinin ödenmemesi üzerine işe çıkmadı.

Bartın’da Hattat Holding’e bağlı Hema madeninde Denfa adlı taşeron şirket tarafından ücretleri ödenmediği için 2 Temmuz’da direnişe başlayan madenciler, kıdem tazminatlarının üç taksitte ödenmesi sözü üzerine temmuz sonunda direnişlerini bitirdi.

Çerkezköy’de Altın İplik işçilerinin ödenmeyen ücretleri için fabrika içinde yaptıkları yürüyüş sonuç verdi. Patron yürüyüşün yapıldığı gün ödemeyi yaptı.

Ankara’nın Keçiören ilçesinde yapımı devam eden Etlik Şehir Hastanesi inşaatında, sağlıksız ve kötü yemeklere uzun süredir tepkili olan işçiler isyan etti. Aylardır talep etmelerine rağmen yemeklerin düzeltilmemesi üzerine yemek yemeyen yüzlerce işçi baret ve yeleklerini yaktı. Ardından firma yetkililerinin olduğu yere yürüyen işçiler, eylemlerini burada sonlandırdı.

Manisa’nın Akhisar ilçesindeki beyaz et ve et ürünleri işleyen ve geçtiğimiz aylarda borçlarını ödeyemediği için alacaklılarıyla konkordato (mali açıdan zor durumda olan bir kurumla yapılan iflas anlaşması) imzalayan Keskinoglu, “küçülme süreci” dediği bu süreçte işçilerin haklarını vermeden işten attı.

Soma Kolin Termik Santrali inşaatında taşeron şirkete bağlı işçiler işten atıldı. Mayıs-Ağustos arası işten atılanların sayının 1500'ü buldu. Çıkarılan işçilerin yerine Çinli işçiler getirildi. İşçiler eylem yaptı.

Bursa Şehir Hastanesi inşaatında çalışan işçiler çalışma koşullarının düzeltilmesi ve yemekhane sorununun çözülmesi için iş bıraktı.

Adana Organize Sanayi'de faaliyet gösteren Şimşek Tekstil'e iflas nedeniyle atanan kayyım işçileri ortada bıraktı. İşçilerin 6-8 aylık ücret ve tazminat alacakları ödenmeden fabrika kapatılırken, kayyım işçi ücretleriyle ilgili bir yetkisinin olmadığını ileri sürdü.

İstanbul'da her yıl Türkiye'nin en büyük 500 şirketi arasında yerini alan elektrik malzemeleri üreticisi Makel, kriz bahanesiyle çalışanlarından her gün 50 dakika daha fazla çalışmasını isteyince işçilerin tepkisiyle karşılaştı. İşçilerin topluca fazla çalışmayacaklarını ilan etmeleri üzerine fabrika yönetimi geri adım attı.

Krizi bahane ederek küçülmeye gideceğini söyleyen Mercedes patronu, işçilere yılda iki kez verilen erzak yardımı ve yılda bir kez verilen yarım altına göz dikti. Bu yıl ve önümüzdeki yıl her yılbaşında verilen yarım altının verilmeyeceğini, senede iki kere verilen gıda yardımının ise 1'e düşürüleceği açıklandı. Yemekhanelerde çatal kaşık eylemleri ile giriş çıkışlarda alkışlı, sloganlı protesto yapan işçiler durumu protesto etti.

Avcılar Belediye Başkanı Dr. Handan Toprak Benli tarafından açılan ve 22 katlı 768 kişilik kapasitesiyle Türkiye'nin en büyük kız öğrenci yurtlarından biri olan Dr. Canan Dağdeviren Kız Öğrenci Yurdunun inşaatında çalışan işçiler, ücretlerini alamadıklarını belirterek yurt önünde eyleme başladı. (<https://www.evrensel.net/haber/368643/almanak-2018de-isci-hareketinde-neler-yasandi>)

PARTİYLE DEVRİME, ŞAN OLSUN 1. KONGRE'MİZE!

►► İktidar hedefini ve iddiasını ortaya koyan Kongremiz, devrimi gerçekleştirmemizin önünde engel olarak tespit ettiği eksiklerin, zaaflı yanların giderilmesinin, geleceğe dair vazgeçilmez görevler olduğunu beyan etmektedir. Bunu da ... tam da sınıf mücadelesinin en sıcak alanlarında, çelişkilerin en keskin olduğu noktalarda bulunarak ve kitlelerin denetiminde yapabilecektir. ◄◄

Ön Açıklama: *Aşağıda yayınladığımız belgeler tkpml.com internet sitesinden güncelliğinden kaynaklı alınmıştır.*

Türk, Kürt Uluslarından ve Çeşitli Milliyetlerden Halkımıza;

24 Nisan 1972'de İbrahim Kaypakkaya yoldaş önderliğinde kurulan Partimiz, İbrahim Kaypakkaya'nın planlamasını yaptığı ancak önce tutsak düşmesi ve ardından da katledilmesi nedeniyle gerçekleştirilmesine önderlik edemediği 1. Kongre'sini gerçekleştirmiş bulunuyor.

Enternasyonal proletarya ve onun mücadelesinin vücut bulduğu komünist partiler, tarihsel olarak ortaya çıktığından bugüne kadar kimi zaman çok sert iniş ve çıkışlar içinde de olsa yürüyüşünü hep ileri taşımasını bilmiş, Partimiz TKP-ML de, kurulduğu tarihten bu yana kızıl bayrağını elinden düşürmeksizin bu yürüyüşün onurlu bir parçası olmuştur.

Partimiz TKP-ML, devrim mücadelesinin kilometre taşları olarak gördüğü ve saflarını düzene sokarak, eksiklerini, zaaflarını masaya yatırıp bunları aşmanın zeminini formüle ettiği, deneyim ve birikimlerini sistemleştirdiği, güçlü yanlarını daha da ileriye taşımak için örgütlülüğünü tahkim ettiği bir platform olarak 1. Kongresi'ni başarıyla gerçekleştirmiştir. Enternasyonal proletarya, ülkemiz proletaryası ve halkımız açısından tarihsel öneme sahip 1. Kongre'miz; her şeyden önce Alman emperyalizminin TC devleti ile işbirliği içinde Partimize yönelik gerçekleştirdiği Nisan 2015 karşı devrimci saldırısı ve hemen ardından bu saldırıyı fırsat bilen ve Parti içinde bir grup azınlığın önderlik ettiği "sol" görünümlü sağ oportünist darbeci/tasfiyeciliğin tüm saldırılarına rağmen ilkelerine sınıksız tutunarak, her türlü tasfiyeci akıma göğüs geren, hedef ve amaçlarından taviz vermeyen Parti gerçekliğimizin tüm yaratıcılarının emeğini selamlamaktadır.

Partimiz TKP-ML, günümüz açısından devrim mücadelesinin son derece dezavantajlı koşullarında, faşist diktatörlüğün, devrimci, yurtsever ve ilerici güçlere yönelik sürdürdüğü topyekun saldırı ve imha konsepti sonucu belli oranda geri çekilen kitle hareketine, önemli bir daralma yaşayan devrimci, yurtsever güçlerin söz konusu gerçekliğine karşın, 1. Kongre'sini toplama ve başarıyla sonuçlandırma iradesi ortaya koymuştur. Bu anlamıyla Kongremiz, faşist diktatörlüğün bu saldırılarına ideolojik ve politik olarak bir yanıt olmuştur. Bu yanıtımızı savaş alanlarında da alacaklarından kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Emekçi halkımız... İşçiler, köylüler, kadınlar, gençler...

Faşist diktatörlüğün gemi azıya aldığı saldırganlığında bir takım mevziler kazanması, egemenlerin sözcülerinin salyaları akarak halka en yüksek perdeden tehditler savurarak pervasızca hakaret etmeleri, koşulları zorlaştırmakla birlikte asla yanlış ve tek yanlı okunmamalıdır. Zira, her şey onların istediği gibi güllük gülistanlık olsaydı, istedikleri gibi yönetebilselerdi bu kadar yüksek perdelerden çılgınlıklar atmalarına da gerek kalmazdı. Hayır, onlar için hiçbir şey istedikleri gibi gitmemekte, hiçbir şekilde istedikleri gibi yönetememektedirler. Giderek derinleşen ekonomik kriz hali, biz emekçilerin sırtından fatura edilerek idare edilemeyecek boyutlara ulaşmış durumdadır.

Bu yüzden bu kadar çok bağırırmaktadırlar.

İşçi sınıfının yoksullukla, açlıkla terbiye etmeye çalışırlarsa çalışsınlar, bıçak kemiğe dayandığında işçilerin nasıl da bir sınıf olarak hareket ederek kendilerini köşeye sıkıştırdıklarının örneklerini yaşıyorlar.

Bu yüzden bu kadar çok tehdit ediyorlar.

Evlerini başlarına yıkıp, bodrumlarda katlederek sindirmeye çalıştıkları Kürt halkının onlara yaşattığı kabuslar nedeniyle rahat bir uykuya muhtaçlar. Üç günde Şam'a gidip çay içecekleri hayalinden, başta Rojava'daki direniş ve savaşla çabucak uyanmak zorunda kaldıkları için bir o emperyalistin bir bu emperyalistin kanatları arasında yerlerini sağlamlaştırmaya çalışıyorlar.

Bu yüzden her baktıkları yerde "terörist" görüyorlar.

Kadınların, LGBTİ+'ların tüm saldırılara rağmen on binler olup nasıl sokakları zaptettiklerini görüyorlar.

Bu yüzden en cinsiyetçi saldırılarını hep el altında tutuyorlar.

Kıscacası, tüm o görünen savaş araçlarının, tükürükler saçarak ettikleri tehditlerin, katliamların, işkencelerin, hapis cezalarının vs. anlamı aslında geleceğe baktıklarında gördükleri koyu karanlıktır.

Bu yüzden korkuyorlar! Korktukları içinde çok bağırıyorlar. Çok bağır-

dıkça daha çok korkuyorlar. Korktukça daha çok saldırganlaşıyorlar! Sonlarını gören yaralı bir canavar gibi davranıyorlar! Lakin korkunun ecele faydası yok! Kuşkusuz, hesaplaşmamız çektiğimiz acılarla, zorluklarla, zulümle ve katliamlarla doğru orantılı olacaktır.

İşte bizim için esas olan madalyonun bu yüzü ve orada gördüklerimizdir. Yani onları o karanlığa gömecek olan halkın örgütlü mücadelesidir. Bilinçli öfkemiz ve sınıf kinimizdir!

İşte tam da böyle bir gerçeklik içerisinde Partimiz TKP-ML, 1. Kongre'sini gerçekleştirerek direnişin sürdüğüne, mücadelenin soluksuz devam ettiğine, umudun ve kazanma iradesinin varlığına dair bir işaret fişeği olmuştur. 1. Kongre'miz hakim sınıfların karanlığına, ezilen emekçi kitleler, Türk-Kürt uluslarından halkımız adına yakılan bir meşale olmuştur. Emekçi halkımızı bu meşaleyi hep birlikte ileri taşımak, kurtuluş ve özgürlük için savaşın bir parçası olmaya çağırıyoruz.

Hakim sınıfların en çok korktukları nokta örgütlü halk gerçekliğidir. Komünist Partisi'yle bütünleşmiş örgütlü bir halk, onların o karanlık sonunun yaratıcısı olacaktır. Partimiz TKP-ML, gerçekleştirdiği Kongre ile devrimci komünist bir özne olarak tarihsel misyonunu oynamak üzere çeşitli ulus ve milliyetlerden halkımız ile bütünleşmek için, üzerine düşen görevleri layıkıyla yerine getireceğine, savaş mevzilerini dolduracağına dair iddia ve irade ortaya koymuştur. Bu iddia ve irade kitlelerin gücüyle buluştuğu oranda devrim yürüyüşümüz ileri taşınacaktır.

Eksiklerimiz, görevlerimizdir!

İktidar hedefini ve iddiasını ortaya koyan Kongremiz, devrimi gerçekleştirmemizin önünde engel olarak tespit ettiği eksiklerin, zaafı yanların giderilmesinin, geleceğe dair vazgeçilmez görevler olduğunu beyan etmektedir. Bunu da, sınıf mücadelesinden uzaklaşarak, kenara çekilerek değil, tam da sınıf mücadelesinin en sıcak alanlarında, çelişkilerin en keskin olduğu noktalarda bulunarak ve kitlelerin denetiminde yapabilecektir. TKP-ML, ideolojik, politik ve örgütsel alanlarda önüne koyduğu yönelimle birlikte yaptığı kısa ve orta vadeli planlamalarla başta Halk Savaşını geliştirme görevi olmak üzere, şehirlerde esasta işçi sınıfı içinde örgütlenme, Kürt halkıyla daha fazla bütünleşme, toplumun kadın, halk gençliği, işsiz yığınlar vb. tüm dinamikleriyle buluşma yönünde hedeflerini gerçekleştirecektir.

Kongremiz, Parti tarihimizde tam demokrasinin işletildiği, son derece önemli gündemlerin tartışıldığı ve kararlaşmalara varıldığı bir ortamda ger-

çekleştirildi. Kongre irademiz, Partimizin kuruluşundan itibaren gerçekleştirmediği program tartışmalarına bir nokta koydu ve Parti programını oluşturarak kabul etti. Aynı zamanda parti tüzüğümüzde gelen önerilerden hareketle çeşitli düzenlemeler ve eklemeler yaptı.

1. Kongremiz ayrıca Partimiz açısından yeterli önemi verilmeyen, kadın kurtuluş mücadelesi açısından da tarihsel önemde kararlar aldı ve Partimiz önderliğinde özerk bir örgütlenme olarak Komünist Kadınlar Birliği'nin kurulmasını kararlaştırdı.

1. Kongremiz, başta emperyalizm ve faşizmin saldırıları olmak üzere partimize yönelik tüm saldırılara karşı, ideolojide derinleşme, politikada yetkinleşme, örgütsel olarak sağlamlaşma ve askeri olarak kararlılık yönelimini koydu.

Partimiz 1. Kongre'sinde, bu hedeflerin sadece sözde kalmaması için bu ve bunun gibi önemli somut kararlar almış, tüzüğünden programına, stratejisinden güncel politikalarına kadar geniş bir çerçevede analizler yaparak bahsini ettiğimiz dinamiklere ulaşmak ve bu buluşmayı gerçekleştirmek için yeni örgütlenmeler ve düzenlemelerle birlikte iradesini ortaya koymuştur. Meselemiz, kağıt üzerinde değil, pratikte devrimciliktir. Sözde değil özde devrimciliktir.

Bu anlamıyla Kongre irademiz, bu faşist diktatörlüğe karşı, tüm halkımızı, ezilen, sömürülen milyonları, bütün işçi ve emekçileri, Kürt halkını, kadınları, gençleri özgürlük ve kurtuluş için, halkın iktidarını kurmak üzere Demokratik Halk Devriminin parçası olmaya çağırıyor. Demokratik Halk Devrimi olmaksızın, verilecek ya da alınabilecek kısıntılarla, saraylarını başlarına geçiremeyiz, geleceğimizi kuramayız, özgür geleceğe kavuşamayız. Bu, tarihin binlerce kez kanıtladığı gibi zor'a karşı zorla ve bugün faşist diktatörlüğe karşı Halk Savaşı ile gerçekleştirilebilecektir.

Partimiz TKP-ML 1. Kongre'sinde, Türk egemen sınıflarının içinde bulunduğu kriz haline yönelik vurgu yaparken, diğer yandan devrimci, demokratik tüm güçlerin, tüm çaba ve kimi somut adımlara karşın parçalı duruşunu da gündem yapmıştır. Bu noktada, ideolojik mücadele çizgisini yitirmeden, egemen sınıfların saldırganlığına karşı, somut hedefler doğrultusunda ilkeli bir ortak zemin oluşturma önemi açıktır. Ezilen emekçi halkımızın da talebi bu yönlüdür ve TKP-ML, bu konuda üzerine düşen görevi kararlılıkla yerine geçirme çabası içinde olacaktır.

Yukarıda bahsini ettiğimiz ekonomik, siyasi kriz hali, sadece Türk hakim sınıfları için geçerli değildir kuşkusuz. Emperyalist kapitalist sistem çürüyü-

şünü sürdürürken, aynı zamanda ezilen dünya halkları ile arasındaki çelişkiyi de derinleştirerek kuyusunu kazmaya devam ediyor. Dünya üzerinde -parça parça da olsa- ezilenlerin öfkesinin sokaklara taşmadığı bir coğrafyadan söz etmek mümkün değil. Diğer yandan halkın gerçek önderleri komünist hareketlerin, yani devrimin subjektif güçlerinin, bu öfkeyi örgütleyecek ve devrime taşıyacak gücün gerisinde olduğu da bir gerçektir. Bunun bir yansıması da enternasyonal ilişkilerin zayıflığı ve kapsayıcı bir örgütlülükten mahrum oluşudur. Partimiz TKP-ML, 1. Kongre'sinde aldığı kararlarla birlikte, "Dünya devrimine hizmet etmek için, ülke devrimini geliştirmek" şeklinde formüle ettiği enternasyonal alanda yaşanmakta olan bu boşluğu doldurmak için adım atmaya hazırdır. TKP-ML; enternasyonal alan faaliyetini ülkemizdeki devrime dair görevlerin yerine getirilmesine çalışmakla birlikte, diğer ülkelerdeki devrim ve sınıf mücadeleleriyle dayanışma ve bütün bunların üst çerçevesindeki kumanda merkezini oluşturan, proleter dünya devriminin ideolojik-politik önderliğini tesis etme ve güçlendirme kapsamıyla ele almaktadır.

1. Kongremiz ayrıca Kongre iradesi tarafından Partili kimliğin örnek bir temsilcisi olan, Partimizin bir üyesi olarak Rojava'da şehit düşen Nubar Ozanyan yoldaşa atfedilerek; İbrahim Kaypakkaya'dan Mehmet Demirdağ'a ve Nubar Ozanyan'a uzanan çizgide, Partimizin nasıl bir komünist kişilik ve kadro istediğinin altı çizilmiş ve bu zorlu sürecin "Ozanyanlaşarak" aşılabacağı vurgulanmıştır.

Komünist önderimiz İbrahim Kaypakkaya, savaşın içinde ölümsüzleşmiş olan genel sekreterlerimiz Süleyman Cihan, Kazım Çelik, Mehmet Demirdağ yoldaşlar, Partimizin en zor zamanlarında askeri gücüne komuta eden ve Kongremizi kendisine atfettiğimiz Nubar Ozanyan yoldaşımız, ideolojik-politik-örgütsel önderlikleriyle birlikte pratikte devrimciliğin gerçek anlamı ve tezahürü olarak öğretmenlerimiz olmaya devam edeceklerdir.

Yaşasın 1. Kongre'miz!

Yaşasın Partimiz TKP-ML, Halk Ordumuz TİKKO, Gençlik Örgütümüz TMLGB, Kadın Örgütümüz KKB!

Yaşasın Halk Savaşı!

Yaşasın Marksizm-Leninizm-Maoizm!

Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi!

TKP-ML Merkez Komite Siyasi Büro
Nisan 2019

PARTİMİZ TKP-ML 1. KONGRE’SİNİ GERÇEKLEŞTİRDİ! PARTİYLE DEVRİME ŞAN OLSUN 1. KONGREMİZE!

Partimiz TKP-ML, kuruluşundan 47 yıl sonra 1. Kongre’sini gerçekleştirmiş bulunuyor. Kongremiz sınıf düşmanlarımızın ve Partimizi içten darbelemek isteyen sol görünümlü sağ oportünist çizgi sahiplerinin saldırıları altında gerçekleştirildi. Kongremizin tarihsel önemi, Partimize yönelik gerçekleştirilen düşman saldırılarıyla birlikte Partimizi darbeleyip tasfiye ederek, militanlarımızda, taraftarlarımızda ve halkımızda “umut kırımı” ve “güven bunalımı” yaratmak isteyenlere dur demesidir. Bununla yetinmeyip kuruluşundan itibaren resmi bir programa sahip olmayan Partimizi bir programa kavuşturmasıdır.

1. Kongre’mizin önemi gerek düşmanın yoğun saldırıları ve gerekse de darbeci tasfiyeci çizgi sahiplerinin uyguladığı deşifrazyon ve ihbar furyası altında son derece yoğun bir gündem ve temsili değil doğrudan demokrasiyi işleterek gerçekleştirmesinden kaynaklıdır. Partimiz, bir yandan gücü ve gerçekliği oranında sınıf mücadelesinin gündemlerinden kopmamış, diğer yandan ise kendi içinde sorunlarını tartışmış ve kongresinde de bu sonuçları sentezlemiş durumdadır.

Partimiz, Alman emperyalizmi ve TC faşizminin ortaklaşa gerçekleştirdiği merkezi saldırı sonrasında, birliğine yönelen görünürde “sol” oportünist gerçekte sağ oportünist darbeci tasfiyeci çizgi sahiplerini, kongre ya da konferansa taşımak istemiş, bu yönlü bir iki çizgi mücadelesi içinde olmuş, ne var ki bu çizgi sahipleri “hizip” ilan ettikleri Partimizle bu platformda hesaplaşmaktan özellikle kaçmışlardır. Partimiz, bu çizgi sahipleriyle merkezi platformlarda mücadeleyi zorlamış ancak bu çizgi sahipleri kendilerini ısrarla Parti iradesine dayatmış, varolan krizi değil Partiyi çözmeyi ve böylece kendi iktidarlarını korumayı ve Partiyi bölmeyi tercih etmişlerdir. Ardından da Partiyi sahiplenmiş kadrolarımıza, üyelerimize, militanlarımıza ve taraftarlarımıza yönelmişlerdir. Bu koşullar altında Partimizi sahiplenmiş MLM’ler bir Örgütlenme Komitesi kurmuşlardır.

Örgütlenme Komitesi bir yandan sınıf mücadelesinin gündemlerine müdahale ederken diğer yandan Partinin yeniden örgütlenmesini önüne koymuş, Parti iradesinin merkezileşmesi için çalışmalarına başlamıştır. Bu sürecin başlangıcında Parti üyemiz Nubar Ozanyan yoldaş Rojava’da şehit düşmüştür. Partili kimliğimizin özü ve özeti olan Nubar Ozanyan yoldaşın kaybı, Partimiz açısından ağır bir darbe olmuştur. ÖK bu süreç içinde Parti güçlerimizin korunmasında, faaliyetimizin kesintisiz devamında, gerilla güçlerimizin sevk ve

idare edilmesinde ve en önemlisi de merkezi platformumuzun örgütlenmesinde çalışmalarına devam etmiş, önüne çıkan kimi engellemelere karşı uluslararası düzeyde etki yaratan bir kampanya yürütmüştür. Bu pratik, Partimizin iddia ve cüretini dosta da düşmana da göstermiştir.

Son On Yıl: Sağ Oportünist Bir Çizgi Ve Hesap Vermemek İçin Partiyi Bölmek!

8. Konferans'ımızdan on yıl sonra toplanan Kongre irademiz, Konferans'tan günümüze kadar geçen süreyi incelemiş, başta 8. Konferans'ımızın iradesini devrettiği 8. PMK olmak üzere Partimizin bütün faaliyet alanlarını değerlendirmiş ve kimi sonuçlar çıkarmıştır.

On yıl gibi Parti tarihimiz açısından oldukça uzun ve tüzüğümüz açısından kabul edilemez bir süre boyunca 8. PMK'nın en önemli başarısızlığını Partiyi merkezi bir iradeye taşıyamaması olarak tespit eden Kongremiz, Partiyi bu kaostan çıkarmak amacıyla kurulan ÖK'nın faaliyetini de değerlendirmiş, kimi eksikliklerine rağmen kuruluş amacını yerine getirmesinden dolayı başarılı bulmuştur.

Kongremiz 8. PMK önderliğini ideolojik, politik, örgütsel ve askeri olarak değerlendirmiş, 8. Konferans'ın 8. PMK'ya ve Partinin önüne koyduğu ve dört ana yönelim olarak tanımladığı görevleri, kimi dönemlerde atılan ileri adımlara rağmen esasta yerine getirmede başarısız kaldığını tespit etmiştir.

Önderlik demek her şeyden önce ideolojik önderliktir. 8. PMK bırakalım Partiyi ideolojik önderlik etmeyi, kendisi ideolojik bir sorun olarak Partinin karşısına çıkmış ve nihayetinde iradesini yitiren bir organa dönüşmüştür. Politik alanda yaşanan kimi gelişmeleri tahlil etme ve Partinin önüne görev olarak koymasına rağmen, bu adımları süreklileştirmede ve denetlemediği için başarısız kalmıştır. Örgütsel alanda kadro ve halef yetiştirme politikası olmasına rağmen, bırakalım Partiyi örgütsel olarak ileriye taşımayı, daha geri bir pozisyona savurmuştur. Parti çevresinde sayısız ileri militan olmasına ve faaliyetin önemli bir kısmı bu yoldaşlarca omuzlanmasına rağmen, bu yoldaşları partilileştirmek üzere bir yönelim izlenmemiştir. Askeri olarak ise Dersim'de gerilla savaşının ilk adımları atılmasına rağmen, ortaya çıkan gelişmeye doğru müdahale edilmemiş, gerilla savaşının yaşadığı tıkanmanın ve kendini tekrar etmesinin önüne geçilememiştir. Rojava'da atılan adımlar ise Partinin darbeci tasfiyeci saldırıya maruz kalması nedeniyle gerektiği gibi değerlendirilememiştir.

Bu noktada Kongremiz yaşanan sürecin sorumluluğunu sadece 8. PMK olarak değerlendirmemiş, Partinin bu süreçteki rolü ve oportünist tavrı üze-

rinde de durmuştur. Önderliğin belirleyici olduğu yerde, haklar ve görevler paylaşımında, bir bütün olarak Partinin önderlik üzerinde denetim, sorgulama ve hesap sorma görevini yerine getirmediği üzerinde durmuş ve bu tavrı mahkum etmiştir.

Partimizin Güvenliği Her Şeyin Üstündedir!

Kongremiz Partimizin son süreçte yaşamış olduğu düşman operasyonlarını (2015 Merkezi operasyonu, 24-28 Kasım Aliboğazi vd.) değerlendirmiş ve çeşitli sonuçlara ulaşmıştır. Bir kısmını kamuoyuna açmayacağımız bu kararlarda Kongremiz; “sol” görünümlü sağ oportünist darbeci tasfiyeciler çizgiye önderlik edenlerin niteliği üzerinde durmuş ve belli bir netliğe kavuşmuş durumdadır.

Kongremiz, Nisan 2015 karşı devrimci saldırısı öncesi ve sonrası üzerinde durmuş, ardından Partimize yönelik gerçekleştirilen darbeci tasfiyeciler saldırısıyla birlikte tartışmaya açılan “düşman uzantısı” iddialarına son noktayı koymuş ve tüzüğümüzden hareketle darbeci tasfiyeciliğin değerlendirmesini yapmış bulunmaktadır. Kongremiz toplamda bu süreçte Partinin duruşunu sorgulamış ve çeşitli sonuçlara ulaşmıştır.

Kongremiz, Partimizin yaşamak zorunda bırakıldığı bu süreçte özellikle halk kitleleri nezdinde güvenilirliğinin hedeflendiğini, sadece Partimizi değil genel olarak halk kitlelerinde devrime olan umutların kırılmak istendiğini tespit etmiş ve doğru sorular sormanın doğru yanıtlara ulaşmamızı sağlayacağı sonucuna varmıştır. Bu anlamda meselenin dışımızda değil içimizde olduğu, Partimizin ideolojik olarak sağlamlaşmadığı, stratejisi doğrultusunda davranmadığı, devrimci çalışma tarzını uygulamadığı koşullarda bu türden gelişmelerle karşılaşmasının kaçınılmaz olduğunu vurgulamıştır. Dolayısıyla asıl sorunu Partimizde aramak doğru olandır. Devrimci olandır.

Kongremiz hem ülke dışında hem de ülke içinde Partimize yönelik saldırı tehlikesinin devam ettiğini, emperyalistlerin partimizi bir tehlike olarak görmeyi sürdürdüklerini ve yeni saldırılar gerçekleştirebileceklerini, darbeci tasfiyeciliğin yarattığı deşifrasyon ve ihbar etme pratiklerinin ise Partimizin güvenliğini tehdit etmeyi sürdürdüğünü tespit etmiştir. Bu yönlü önlem alma çabalarımız ve attığımız adımlar dahi darbeci tasfiyeciler grup tarafından yeni deşifrasyonlar ve ihbarcılıkla karşılanmaktadır.

Bu noktada yapılması gereken, yılların deneyimi üzerinden elde edilen il-kelerimizle hareket etmek, doğru bir çalışma tarzını hayata geçirmek, devrimci uyanıklığı bir an olsun elden bırakmamaktır. Söz konusu olan iktidar

iddiası olan Partimizin güvenliği, yoldaşların ve halkımızın kanı, canı ve emeğidir. Gerisi elbette teferruattır.

On Yıllık Değişim: Emperyalist Kapitalist Sistemin Krizi ve Faşizmin Yükselişi

Parti Kongremiz, 8. Konferans'ımızdan günümüze geçen 10 yıllık sürede ülkede ve dünyada yaşanan gelişmeler ve değişimler üzerinde durmuş ve belli sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlar önümüzdeki süreçte uygun biçim ve yöntemlerle kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Kongremiz uluslararası alanda emperyalist kapitalist sistemin ekonomik krizinin halen devam ettiği, buna rağmen emperyalist kapitalist sistemin kendini yeniden üretmeyi başardığını, başta vekalet savaşları olmak üzere dünya çapında emperyalistler arası krizin ve çelişkilerin şiddetlendiği, emperyalist klikler arasında dengelerin değiştiği vb. tespitlerde bulunmuştur.

Bu sürecin Afrika, Güney Asya, Latin Amerika ve Ortadoğu üzerinde doğrudan doğruya yansımaları olduğu, devrimin fırtına merkezlerin halen ezilen bağımlı uluslar ve ülkeler olmaya devam ettiğini vurgulamıştır. Bu noktada özellikle Partimizin Ortadoğu yöneliminin devrimci sonuçlar üretmeye uygun bir zemin sunduğu üzerinde durulmuştur.

Enternasyonal proletaryanın ve ezilen dünya halklarının emperyalist kapitalist sistemin uygulamaya koyduğu politikalara ve bunların yaratmış olduğu sonuçlara yönelik itirazlarının, isyanlarının, eylem ve protestolarının çeşitli biçim ve içeriklerde sürdüğü ancak komünist bir önderlikten yoksunluğun önemli sorun olduğu tespitini yapmıştır. Bu bağlamda Kongremiz uluslararası komünist hareketin içinde bulunduğu durumu tartışmış, *“komünistlerin birliği geleceğin değil bugünün sorunudur ve proletaryanın enternasyonal bir örgüte ihtiyacı vardır”* görüşünü ileriye sürmüştür. Aynı zamanda kongremiz Partimizin anti-emperyalist, anti-faşist kitle örgütleri, devrimci ve ilerici örgütlerle ilişkileri üzerinde durmuş, Partimizin yönelimi ile birlikte ele alınmasını kararlaştırmıştır.

Kongremiz son on yıllık süreçte ülkemizde yaşanan ekonomik ve sosyal gelişmeler üzerinde durmuş, ekonomik krizin siyasal krize yol açtığı, Türk hakim sınıflarının yönetememe krizi içinde olduğu, başta ekonomik kriz olmak üzere hakim sınıflar arasındaki çelişkilerin keskinleşmesiyle darbe girişimlerinin vb. dönüp, ilerici devrimci örgütlere ve halk hareketine yönelmesini doğurduğu, krizin her alanda faşist saldırganlığı artırdığı üzerinde durulmuştur.

Kongremiz, Türkiye devrimci komünist hareketinin önderlik meselesi-

nin tayin ediciliği üzerinde durmuş, Partimiz de dahil olmak üzere, Türkiye devrimci hareketi işçi sınıfı ve halkın mücadelesine önderlik etmede sınıfta kaldığını vurgulamıştır. Kongremiz bu noktada özeleştirel bir tutum içinde olmayı doğru bulmaktadır. Partimiz de dahil olmak üzere devrimci örgütler, işçi sınıfıyla, halk kitleleriyle, onların kendiliğinden de olsa hareketleriyle ilişkilenebilir, sınıfla ve halkla temasta ve örgütlenmede sorunlar yaşamaktadır. Bu nedenledir ki başta Partimizde yaşanan darbeyi tasfiyeci saldırıda olduğu gibi, devrimci komünist hareketler örgütsel sorunlarla karşı karşıya kalmış, içten darbelenerek güç kaybetmiştir.

Sürecin ağırlığı ve faşizmin saldırganlığının üst boyutta olması, beraberinde devrimci komünist hareketlerin birlikte hareket etmesini ikili ya da çoklu eylem birlikleri içinde süreci karşılaması gerektiğini dayatmaktadır. Bu noktada HBDH önemli bir olanak olmakla birlikte Partimizin bu eylem birliği içinde rolünü oynayamadığını vurgulamak gerekir.

Kitle hareketinin dibe çekildiği, dipte güç biriktirdiği ve koşulları oluşturma dalgaları halinde yüzeye vuracağı durumda, en dipte kitlelerle temas etmek, stratejik yönelimimiz doğrultusunda çalışmayı sürdürmek doğru olan devrimci tutumdur.

Yenilenmeyen Yenilmeye Mahkumdur!

Partimizin 8. Konferans'ından günümüze yaşanan gelişmeleri inceleyen Kongremiz, Türkiye toplumunda yaşanan değişimleri ve ortaya çıkan çelişkileri tahlil etmiş ve kimi devrimci sonuçlara ulaşmıştır. Bu noktada önemli olan husus, kendi öznel subjektif dünyamızı, nesnel dünyanın yerine geçirmektir. Kendi öznel düşüncelerini nesnel dünyanın yerine geçirenler oportünizme düşmekten kaçamazlar. Nesnel dünyada yaşanan değişimleri inceleyip, dünya görüşü doğrultusunda yeniden üretmeyenler yani bayatı atıp tazeyi almayanların, kirli gömleği çıkarıp temiz gömleği giymeyenlerin sınıftan ve halk kitlelerinden kopması kaçınılmazdır.

Partimizin son on yıllık süreçte izlediği çizgi bu olmuştur. Kongremiz, Partimizin kuruluşundan itibaren ertelediği program tartışmasında bu noktanın üzerinde durmuş ve günümüzde Türkiye toplumunun içinde bulunduğu durumdan hareketle yeni başlıca çelişmeler tespit etmiştir. Kongremiz bu çelişmeleri, “ezen ulusla ezilen ulus ve milliyetler arasında çelişme”, “ezen inançla ezilen inançlar arasında çelişme”, “ataerkil sistemle ezilen cins arasında çelişme” ve “sistemle ekolojik sistem arasındaki çelişme” olarak belirlemiş ve programını zenginleştirmiştir.

Kongre irademiz ayrıca ülkemizde başlıca çelişmeler içinde değerlendirdiği “ezen ulusla ezilen ulus ve milliyetler arasında çelişme” içerisinde Kürt ulusal sorununu tartışmış ve UKKTH yerine Özgürce Ayrılma Hakkı kavramının kullanılmasını kararlaştırmıştır. Yine bu gündem içinde Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi kavramının kullanılması ve Kürt ulusal hareketinin, ulusal devrimci bir hareket olarak tanımlanmasını kabul etmiştir.

Kongre irademiz ayrıca Partimizin yaşadığı “sol” görünümlü sağ oportünist darbeci tasfiyeci çizgi sahiplerinin pratiklerinin değerlendirilmesiyle tüzük maddelerini yeniden ele alıp düzenlemiş, Parti isminin yazımını ise bu çizgi sahiplerinin de aynı ismi kullanmaları nedeniyle TKP-ML olarak değiştirmiştir.

Şan Olsun Komünist Kadın Örgütümüze!

Kongre irademiz, Partimizin kuruluşundan itibaren ihmal edilen, bu anlamıyla bir özeleştirici konusu olan ezilen cins ve mücadelesine yaklaşımını da değerlendirdi ve özerk bir komünist kadın örgütlenmesi olarak Komünist Kadınlar Birliği’nin kurulmasını kararlaştırıldı.

Partimizin kuruluşunda değinilen ancak daha sonraki yıllarda kurulması yönlü bir adım atılmayan aksine Parti içinde dahi tüzüksel anlamda daha geri bir noktaya savrulan ezilen cins ve mücadelesine yaklaşım; 8. Konferans’ımızla birlikte daha sistemli ele alınmış, esas olarak Partili kadın yoldaşlarımızın emeği ve mücadelesi sonucunda nitel bir sıçramayla önemli bir düzeye ulaşmış durumdadır. Gerisi örgütsel inşaa sorundur ve başta kadın yoldaşlarımız olmak üzere Partimiz bu görevi, Kongre iradesinden aldığı güçle yerine getirecektir.

Komünist Kadınlar Birliği’nin kuruluşu ve mücadelesi sadece emperyalizme, faşizme değil başta ataerki olmak üzere her türden gericiliğe karşı partinin kendi içindeki mücadelesini geliştirecek, onun devrimci yanını da güçlendirecektir.

Partimiz Türkiye Devrimine Önderlik Etmeye Muktedirdir!

1. Kongremiz; dünyada ve Türkiye’de yaşanan değişimlerle birlikte, Partinin kendisini ve faaliyet alanlarını değerlendirerek, önüne gerçekçi olmayı, yakına ancak ileriye doğru adımlar atarak, ideolojide derinleşmeyi, politikada yetkinleşmeyi, örgütsel anlamda sağlamlaşmayı ve askeri olarak kararlılık vurgusu yaptı.

Kongremiz, Başkan Mao'nun; *“Devrimci savaşa önderlik etme yeteneğimizden kuşku duyan herkes oportünizm batağına saplanacaktır”* (Mao Zedung, *Japon Emperyalizmine Karşı Taktikler Üzerine*, 27 Aralık 1935, Cilt 1, Kaynak Yayınları, sayfa, 206) ifadelerinden hareketle Partimizin Halk Savaşı'na önderlik etme yeteneği, bilgisi ve tecrübesi olduğundan hareket etti ve Halk Ordusu'nun önüne çeşitli görevler koydu.

Kongremiz faşizmin, emperyalizmin, feodalizmin, ataerkinin ve her türden gericiliğin saldırılarına karşı esas olarak ideolojik bir duruş sergilenmesi gerektiği, bu anlamıyla Marksizm Leninizm Maoizm biliminin Partimizin, enternasyonal proletaryanın ve halkımızın elinde en önemli silah olduğunu teyit etti.

Kongre irademiz, ideolojik meselelerde taviz vermeden politik alanda yaşanan gelişmeleri doğru tahlil edip müdahale etmenin, belirlenmiş biçim ve içeriklere saplanıp kalmadan yeni açılımlar yapma cüretinin ideolojik derinleşmenin üzerinden yükselecek politik yetkinlikle olabileceğinin altını çizdi.

Kongremiz, başta emperyalizmin, faşizmin partimize yönelik saldırıları olmak üzere, Partimizi tasfiyeye yönelik darbeyi tasfiyeci oportünizmin her türlü deşifreyon, ihbarcılık, tehdit ve taciz politikalarına karşı örgütsel olarak sağlamlaşmanın son derece önemli olduğunu ifade etti ve bu alanda izlenecek yol haritasını belirledi.

Kongremiz, askerileşme alanında 8. Konferans'tan günümüze yaşanan tecrübeleri özetledi ve başta Halk Ordusu olmak üzere partinin bütününe ve özerk örgütlenmelerinin önüne önemli ve planlı görevler koydu.

Toplamda Kongremiz, önceki tarihsel tecrübeler de dahil olmak üzere son on yıllık süreyi değerlendirdiğinde kavranması gereken temel halkanın Partimizin doğru çizgisinin (ve askeri çizgisinin) ancak ve ancak mücadele içinde gelişip güçlenebileceğinin altını çizdi. Partimiz kendi içindeki sol ve sağ oportünizmle amansız bir mücadele vermeden kendi komünist çizgisini geliştiremeyecek ve güçlendiremeyecektir.

Kongre irademiz, Partimizin kendi ilkelerine, tarihsel tecrübesine dayandığı ve kitlelerin mücadelesi içinde olduğu ve kitlelerin hareketleriyle doğru temelde ilişkilendiği müddetçe gelişip güçlenebileceği, iktidara aday olan, Halk Savaşı'nı basitten karmaşığa büyüten bir pratik izleyebileceğini güçlü bir şekilde vurguladı. Kongremiz bu noktada temel meselenin Partiye ve kitlelere güven olduğunun, parti ve kitleler olduğu müddetçe her türlü mucizenin yaratılabileceğinin altını çizdi.

Yaşasın 1. Kongre'miz!

Yaşasın Partimiz TKP-ML, Halk Ordumuz TİKKO, Gençlik Örgütümüz TMLGB, Kadın Örgütümüz KKB!

Yaşasın Halk Savaşı!

Yaşasın Marksizm-Leninizm-Maoizm!

**TKP-ML Merkez Komite Siyasi Büro
Nisan 2019**

Tüm hapishanelerdeki devrimci, komünist ve yurtsever tutsaklara;

**UMUDUMUZ GÜÇLÜ, ZAFERE İNANCIMIZ TAM;
ŞAN OLSUN 1. KONGRE'MİZE!**

1. Kongre'miz; bütün zindan şehitlerinin anısı önünde saygıyla ant içerken; faşizmin hapishanelerindeki tecrit zulmü ve işkencesine karşı direnişi sürdüren tutsak yoldaşlarımızı ve devrimcileri coşkuyla selamlar!

Ezenle ezilen arasındaki çelişkinin, yerküreyi dünden daha fazla ısıttığı bir atmosferde, her gün biraz daha hızlanan bir tempo ile yol alıyoruz. Dünyanın “lanetlilerinin”, büyüyen ve derinleşen, çeşitli vesilelerle de açığa çıkan öfke ve tepkisi, çelişkilerin ne kadar kızıştığını da gösteriyor. Emperyalistler, 2009'da derin bir yara alarak çıktıkları mali krizin başka bir versiyonu ile karşı karşıya kalmış durumda. Açık ki, krizlere neden olanların bunun nedenlerini kökünden değiştirme gerçekliği yoktur. Yapabileceklerinin ne olduğunu dün gördük: Yeni kaos bölgeleri yaratmak, hegemonya alanını genişletmek için yeni yağma ve talan savaşlarına girişmek!

Kuşkusuz tüm bunlar, işçi sınıfı ve ezilenler, dünya halkları için daha çok acı, gözyaşı ve ölüm demektir. Son birkaç yılda Ortadoğu'da yaşananlara bakmak bile bunu anlamak için yeterlidir.

Emperyalist bloklar arasındaki çatışmada, ivmenin yükseldiği, her emperyalist gücün daha fazla askeri harcamaya yöneldiği, dışarıda daha saldırgan bir politika izlerken içeride ise temel hak ve özgürlükleri hedef tahtasına koyduğu, ırkçı-gerici, faşist hareketleri beslediği bir gerçeklikle karşı karşıyayız.

Parti ve Devrimde Israr; Kitlelerle Başaracağız!

Sözkonusu doğrultunun en güçlü karşılık bulduğu devletlerden biri de TC

olmuştur. “Başkanlık Rejimi” ile yönetim sistemini re-organize ederek önemli bir viraj alan Türk hakim sınıfları, daha büyük, daha çetin savaşlara hazırlanmaktadır. İktidarın bunca merkezileşmesinin başkaca anlamı yoktur. Emperyalist sistemin kriz hali, faşist diktatörlükte çok şiddetli bir karşılık bulmuş, bunun bir sonucu olarak da değişim ve konumlanma, daha hızlı gerçekleşmiştir. Faşist zorun kurumsal bir şekilde hem de azgınca devreye sokulması, bu kriz ve sıkışma halinin bir sonucudur. Türk hakim sınıfları, ekonomik alanda çıkmaza girdikçe daha fazla saldırganlaşmakta, bu da kitleler üzerindeki politik etkinin aşağıya doğru yol almasını beraberinde getirmektedir.

Coğrafyamızda 12 Eylül Cuntası’nı aratmayan ağır koşulların temel nedeni de budur. Geleceğe dair umudun hedef tahtasına konulduğu, yok edilmeye çalışıldığı bir süreci yaşıyoruz. Saldırı, fiziksel olmaktan önce ideolojiktir. Saldırı esas olarak devrimci, ilerici ve yurtsever güçlerin, geniş halk kitlelerinin, direnme, savaşma ve kazanma iradesine yöneliktir. Zira bilinir ki, umudunu ve kazanma iddiasını yitirmiş bir güç, yaşayan bir ölü demektir.

İşte tam da böylesi koşullarda Partimiz TKP-ML 1. Kongre’sini gerçekleştirmiştir. 1. Kongre’miz her şeyden önce karşı-devrimin yoğun saldırganlığına güçlü bir yanıt olmuştur. Direnişin sürdüğüne, mücadelenin soluksuz devam ettiğine, umudun ve kazanma iradesinin varlığına dair bir işaret fişegi olmuştur. 1. Kongre’miz hakim sınıfların karanlığına, ezilen emekçi kitleler, Kürt-Türk uluslarından halkımız adına yakılan bir meşale olmuştur.

Kongremiz, sınıf mücadelesinin andaki koordinatlarından hareketle dünyayı ülkeyi ve kendi gerçekliğini masaya yatırmıştır. Partimizin 2015’ten bu yana yaşadığı süreci sonlandırmış ve tüm enerjisini sınıf mücadelesinin andaki yakıcı görevleri için harekete geçirme yönelimini belirlemiştir. Kongremiz, her şeyden önce iliklerine kadar örgütsüzlüğün dayatıldığı bugünkü konjonktürde, devrimci, komünist öznenin tarihsel misyonuna dikkat çekmiş, onun devrim iddiasındaki kararlılığını vurgulamış, tüm hedeflerin ise ancak kitlelerle birlikte başarabileceğinin altını çizmiştir.

Kriz gerçekliğinin süregelen hale geleceği, yoksulluk ve işsizliğin derinleşeceği, Kürt ulusal sorununda çelişkilerin derinleşeceği ve kadın özgürlük hareketinin gelişme dinamiklerine Ortadoğu perspektifinden dikkat çekmiştir.

Kongremizin en önemli başarısı, kurucu önderimiz Kaypakkaya yoldaşın programatik görüşlerini bir program haline getirmesi olmuştur. Kongremizin bir diğer tarihsel önemde başarısı komünist kadınların önderliğinde kadın özgürlük hareketinin kadın örgütüne, Komünist Kadınlar Birliği’ne kavuşturulması olmuştur.

Biz Kazanacağız!

Devrimci, demokrat ve yurtsever güçler başta olmak üzere tüm direniş dinamiklerinin, zindan-tecrit ve faşist zor ile teslim alınmaya çalışıldığı günlerden geçiyoruz. Hapishaneler bugün faşist diktatörlüğün en önemli teslim alma araçlarından biri haline gelmiş durumda. Kazanılmış haklar önemli oranda gasp edilmiş, devrimci, komünist iradeye yönelik saldırganlık artmış, tecrit, Tek Tip Elbise karşı devrimci saldırısı ile daha da koyulaştırılmak istenmektedir.

Faşist Türk devleti, elindeki bütün olanakları seferber ederek işletmeye çalıştığı F tipi hapishanelerdeki tecrit ve tredman sisteminden, tavizsiz direniş karşısında, umduğu ve beklediği sonucu alamamıştır.

Devrimci, komünist ve yurtsever tutsakların direnişi, 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası ilan edilen OHAL’le uygulamaya sokulan ve kalıcılaştırılmaya çalışılan saldırı konseptiyle; yoğun ve ağır disiplin cezalarıyla, süreklileşen sürgün sevklerle, havalandırmalara tel örgü çekilme uygulamasıyla ve çeşitli biçimler alan dizginsiz bir tecrit-tredman yönelimi ile kırılmaya çalışılmaktadır.

Ne var ki diktatörlüğün devrimci, komünist iradeyi ve kimliği teslim almaya yönelik son derece bütünlüklü ve kapsamlı saldırılarına karşın hapishaneler, birer direniş odağı olmayı sürdürmektedir. Açık ki, ezenle ezilen arasındaki, haklı ile haksız arasındaki tarihsel mücadele hapishanelerde de kesintisiz bir şekilde hem de kıyasıya devam etmektedir.

Kongremiz, tüm hapishanelerdeki devrimci, komünist ve yurtsever tutsakların direnişi ve duruşundan ilham almış ve onların yaktığı ateşe yeni bir halka eklemiştir.

Kongremiz, hapishanelerden yükselen direnişi selamlar ve zaferin er ya da geç bizim olacağına dair inancını dile getirir!

Partiyle Devrime, Şan Olsun 1. Kongremize!

Yaşasın Marksizm-Leninizm-Maoizm!

Yaşasın Demokratik Halk Devrimi!

TKP-ML Merkez Komite Siyasi Büro
Nisan 2019

Devrim mücadelesinde ölümsüzleşerek ipi göğüsleyen yoldaşlarımızın ailelerine...

İnişleri çıkışları, yenilgileri zaferleri, başarıları yetmezlikleri ile 47 yıllık tarihimizin en önemli halkaları olarak ölümsüzlüğe uğurladığımız yoldaşlarımızın ailelerini partimiz TKP-ML'nin 1. Kongre'sini gerçekleştirmenin coşkusu, atacağımız adımlara ilişkin aldığımız kararları uygulama kararlılığı ve güçlü bir irade oluşturma gururu ile selamlıyoruz.

Ülkemizde faşizm koşullarının giderek derinleştiği, Kürt-Türk uluslarından ve çeşitli milliyetlerden halkımızı ve onların mücadelesini cendere altına almaya çalıştığı, tüm halka diz çöktürmeyi hedeflediği koşullarda, Partimiz TKP-ML, aldığı tüm yaraları sarma, varlık nedeni olan devrimi gerçekleştirme iradesine sahip olduğunu, gerçekleştirdiği Kongre ile beyan etmiştir. Bu beyanımızın gereklerini yerine getirmek için atacağımız tüm adımlarda, ölümsüzlüğe uğurladığımız yoldaşlarımızın ayak izleri bizlere yol gösterecektir. Partimiz halkın hizmetinde, halkın denetiminde, halkla birlikte yürütmeyi, bu yürüyüşte halkın dolaysız özne olmasını devrimi gerçekleştirmenin koşulu olarak görmektedir. Bunun için de başta siz şehit aileleri olmak üzere tüm halkımızı yaralarımızı birlikte sarmaya, yaşamı bize cehenneme çeviren egemenlere karşı mücadeleyi birlikte örmeye çağırıyoruz.

En hızlı bir şekilde yükseğe sıçramalar, tarihsel koşullar içinde, hep en dipten başlayarak gerçekleşir. Bugün faşizmin gemi azıya alması, buna karşı direnişin güçten düşmüş olması, kitle hareketlerinin belli oranda geri çekilişi bizleri umutsuzluğa düşürmemelidir. Umudu kırılan, kendisine, birbirine, halkın örgütlü gücüne, devrimin öncüsü Komünist Partiye güveni kırılan bir halkın, mücadele etmek için elinde binlerce gerekçesi olsa da harekete geçmesi mümkün değildir. 1. Kongremiz, bu umudu ve güveni tekrar güçlü bir şekilde inşa etmenin yolunu açmıştır. Ama bu sadece bir adımdır, kağıt üzerinde kalan güzel sözlerle değil, hareket etmeye, irademizi daha da güçlendirerek "işe koyulmaya", kararlılığımızı devrim pratiğinde göstermeye ihtiyacımız olduğu açıktır. İşte, çıkış noktamız tam da budur.

Ölümsüzleşen yoldaşlarımızın aileleri, yakınları, Partimiz için sadece duygusal bir değer değil, halkımızın bir parçası olarak Parti saflarımızda örgütlenmesi için çağrı yaptığımız, devrimin özneleridirler. Tıpkı 20 Eylül 2017 tarihinde yitirdiğimiz, Partimizin yılmaz savunucusu, devrim mücadelesinin bir parçası olan Güzel Şahin yoldaşımız gibi... O sadece Güzel Ana-

mız değil, hapishaneler mücadelesinden kadın çalışmalarına, demokratik eylemlerden Partimizin yaşadığı darbeci-tasfiyeci süreçte gerilla alanıyla ilişkilenmek için gösterdiği çabaya kattığı değerlerle birlikte Güzel yoldaşımızdı. Tam da bu nedenle Partimiz TKP-ML, 1. Kongre'sinde aldığı kararla, 17 Eylül 2017 tarihinde ölümsüzleşen Serdar Can yoldaşımızla birlikte Güzel Şahin yoldaşımızı TKP-ML Onur Üyesi ilan etmiştir. Bu iki önemli değer in yoldaşı olmaktan gurur duyuyoruz.

Ellerindeki enternasyonal proletaryanın kızıl bayrağını kendilerinden sonrakilere devrederek ölümsüzleşen başta dört genel sekreterimiz İbrahim Kaypakkaya, Süleyman Cihan, Kazım Çelik ve Mehmet Demirdağ olmak üzere, tüm şehitlerimizin ayrı ayrı değerleri ve kattıklarıyla devrim mücadelemiz sürüyor. Kongremizi, Ağustos 2017'de Rojava'da ölümsüzleşen Nubar Ozanyan yoldaşa atfetmemiz, atacağımız adımların ve örgüt anlayışımızın niteliğine dair yapılan bir vurgudur. Komünist kişiliği tüm hücrelerine kadar yaşama geçirerek, mütevazı devrimciliğin, halka hizmetin, devrimin görevlerine sarılmanın, Partiyle koşulsuz yürümenin en billur hali olan Nubar yoldaşımız şahsında tüm Parti ve devrim şehitlerimiz önünde saygıyla eğiliyoruz.

Yaşasın Partimiz TKP-ML, Halk Ordumuz TİKKO, Gençlik Örgütümüz TMLGB, Kadın Örgütümüz KKB!

Şehitlerimiz toprakta tohum, hasadımız devrim olacak!

Partiyle Devrime, Şan Olsun 1. Kongre'mize!

TKP-ML Merkez Komite Siyasi Büro
Nisan 2019

Uluslararası Proletaryaya, Ezilen Halklara, Uluslararası Komünist Harekete ve Kardeş Komünist Partilere!

PARTİYLE DEVRİME, ŞAN OLSUN 1. KONGREMİZE!

Enternasyonal proletaryanın Türkiye bölüğünün öncü ve önder örgütlenmesi olan partimiz TKP-ML kuruluşundan 47 yıl sonra 1. Kongresini gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

1. Kongremiz uluslararası burjuvazinin ve Türk hakim sınıflarının her tür-

den baskı, gözaltı ve tutuklama saldırılarının yanında, partimize yönelik 2015 yılında gerçekleştirilen merkezi operasyon sonrasında karşı karşıya kaldığımız sağ oportünist, darbeci tasfiyeci saldırıya karşı partimizin irade ve eylem birliğini yeniden sağlaması açısından tarihsel önemdedir.

1. Kongremiz, 8. Konferansından günümüze geçen 10 yıllık süre içinde dünyada, Türkiye’de yaşanan gelişmeleri, Partimizin bu süreçte izlediği çizgiyi analiz etmiş ve devrimci sonuçlarla sentezlemiş durumdadır. 1. Kongremiz, kuruluşundan itibaren ihmal ettiği parti programını, dünyada ve Türkiye’de yaşanan değişimler ışığında yaptığı değerlendirmelerle oluşturmuş, yaşadığı pratik tecrübelerden hareketle de tüzüğünü güncellemiştir. 1. Kongremiz aynı zamanda kurucu önderimiz İbrahim Kaypakkaya’nın revizyonist çizgiyle hesaplaşmasında değiştiği enternasyonal faaliyete ilişkin de çeşitli kararlar almış ve Partimizin enternasyonal faaliyetinin genel çizgisini onaylayarak; “*Dünya devrimine hizmet etmek için ülke devrimini geliştirme*” şeklinde formüle etmiştir.

Kongremiz, enternasyonal faaliyetin ikili özelliğine işaret etmiş; kendi ülkesinde devrimi gerçekleştirmek ve başka ülke devrimleriyle dayanışmak, karşılıklı bilgi, tecrübe ve deneyim aktarımı olarak tarif etmiş; enternasyonal faaliyeti, partimizin temel sorumluluklarından biri olarak tanımlayarak, Partimizin önüne görev ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar koymuş durumdadır.

Uluslararası Komünist Harekete ve Kardeş Komünist Partilere!

Yoldaşlar;

1. Kongremiz, bu sorumluluğun önemini uluslararası komünist hareketin Başkan Mao’nun ölümü sonrasında, Çin’de kapitalist yolcuların bir darbeyle iktidarı ele geçirmesi ve sosyalizmde yaşanan geriye dönüş sonrasında, kimi ülkelerde yaşanan halk savaşı pratiklerinin, devrimci mücadelelerin yaşadığı sorun ve kırılmalar; kitlelerin hareketliliğine rağmen, sınıf mücadelesine önderlik edecek komünist öznenin kendisini toparlayıp ileriye atılmaması, aksine her türden reformist revizyonist akım ve anlayışın güçlenmesine paralel olarak değerlendirmektedir.

1. Kongremiz, emperyalizmin ve yerli uşaklarının işçi sınıfına ve halk kitlelerine saldırılarını artırdığı, modern revizyonizm başta olmak üzere her türden burjuva akımın cirrit attığı, reformizmin ve Troçkizm’in çeşitli

kılıklar altında MLM ideolojiye karşı uluslararası alanda saldırılarını yoğunlaştırdığı bir süreçte, komünist parti ve örgütlerin ideolojik bir merkez oluşturmaya ihtiyaç olduğu görüşündedir. Komünistlerin birliği, geleceğin değil bugünün sorunudur ve proletaryanın enternasyonal bir örgüte ihtiyacı vardır.

Mao yoldaş sonrasında Uluslararası Komünist Hareketin yaşadığı boşluk ve savrulma artmış, oportünizm ve revizyonizm çeşitli kılıklarda gelişmeye devam etmiş ve daha da önemlisi Partimizin de içinde yer aldığı, UKH'nin toparlanmasına yönelik kurumsal girişim ve birlikler de dağılmış durumdadır. Bu anlamıyla UKH içinde bir dağılma ve sarsıntı hali vardır. Kongremiz, bu noktada Partimizin üstlenmesi gereken rolü ve görevini yerine getiremediği, bu nedenle özeleştirel bir pratik içinde olması gerektiği görüşüne ulaşmıştır.

1. Kongremiz, UKH içinde yaşanan bu sürecin, emperyalist kapitalist sistemin içinde bulunduğu krizden ayrı düşünülmemeyeceği görüşündedir. Emperyalist kapitalist sistemin öz olarak bir değişiminden değil ancak ekonomik, sosyal, kültürel, politik vb. alanlarda kendini yeniden ürettiğinden; UKH'nin ise bu değişimlere yeterli derecede yanıt olamadığından bahsetmek gerekir.

1. Kongremiz, emperyalist kapitalist sistemin krizinin, beraberinde emperyalistler arasında yeni saflaşmalara ve güç dengelerinin değişimine yol açtığı, yeni emperyalist ittifak ve odakları daha da belirginleştirdiği, emperyalist kapitalist sistemin özüne uygun olarak pazar ve hegemonya mücadelesinin çeşitli biçimler altında tüm hızıyla sürdüğü görüşündedir. Kongremiz, yaşanan bu durumun tahlilinde yetersiz ya da eksik kalındığı her koşulda, sınıf mücadelesinin önderliği/öncülüğü iddiasında bulunanların yanlış yollara sapmasının kaçınılmaz olduğunu düşünmektedir.

1. Kongremiz, Başkan Mao'nun ölümünden sonra komünist hareketin yaşadığı sorunlara karşı kimi ülkelerde komünistlerin önderliğinde gerçekleştirilen halk savaşlarının yakıcı ve sarsıcı etkisiyle olumlu bir rüzgar yaşanmış olsa da, bu halk savaşlarının yaşadığı yenilgi ve tıkanmaların, özellikle önderliklerinin aldıkları tutumların, komünist hareketin bu karşı devrimci dalgayı karşılamasında ve geri püskürtmesinde son derece olumsuz bir duruma düşmesine yol açtığı düşüncesindedir.

Peru'yla başlayan Halk Savaşı pratiği, ardından Nepal'le sürmüş olsa da,

bu ülke deneyimlerinin ulaştığı sonuç bu olumsuzluğu daha da büyüttü. Bu nedenle UKH nezdinde bir saldırıdan değil, savunma halinden bahsetmek doğru olandır. Saflardaki savunma hali, emperyalist kapitalist sistemin saldırılarına yanıt olamama, işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesiyle doğru temelde ilişkilenebilir durumu beraberinde belli bir baskılanma yaratmakta ve “çözüm” adına farklı yollara sapılmaktadır. “Yeni”likler gündeme gelmekte, aslında yeni olmayan eski revizyonist tezler gündemleştirilmektedir. Bir diğer uçta da partimizin son sürecinde de görüleceği üzere, yaşanan sorunlara çözüm olamama, sınıf mücadelesinin andaki sorunlarına yanıt olamama hali beraberinde dogmatizmi doğurmakta, kendi özneliğini nesnel gerçekliğe ikame etmeye çalışan bir çizginin zeminini oluşturmaktadır. Bu ise komünist partileri içten darbeleyen, tasfiyeye yönelen çizgilerin ortaya çıkmasına ve gelişmesine yol açmaktadır.

1. Kongremiz her iki çizginin de UKH açısından mahkum edilmesi gerektiği görüşündedir. MLM bilimi bir eylem kılavuzu ise, andaki sorunların çözümü ve sınıf mücadelesinin sorunlarına yanıt olma, ne MLM biliminin temel kavramlarının revize edilmesiyle ne de bu temel kavramların dogmatikçe savunulmasıyla gerçekleşebilir.

Yoldaşlar;

Yukarıda da işaret ettiğimiz üzere emperyalist kapitalist sistemin özünde bir değişiklik bulunmamaktadır. Esasında bir değişiklik içermeyen ve günümüzde kriz hali boyutlanarak devam eden sistemin, bu kriz halini aşmak adı altında devreye soktuğu politikalar, yanıltıcı olmamalıdır. Emperyalist kapitalist sistemin gündemleştirdiği saldırılar ve uygulamaya koyduğu politikalar, kimi yenilikler içerse de, mesele bu yeniliklerin aynı öz üzerinden yükseldiğinin bilincinde olmaktır.

Komünistler, olgulardaki gerçeklerden hareket ederler. K. Marks’ın o özlü ifadeleriyle özetlersek; *“Eğer görünüş ve öz aynı olsaydı bilime gerek olmazdı.”* Dolayısıyla yönelmemiz gereken ya da sıkı sıkıya bağlı kalmamız gereken çizgi, proletarya bilimidir, MLM’dir. Günümüzde yaşanan değişimleri tahlil edebilmenin ve emperyalist kapitalist sistemin saldırılarına yanıt olabilmenin, işçi sınıfı ve ezilen halkların mücadelesiyle doğru temelde ilişkilenebilmenin yolu buradan geçmektedir. MLM bir bilimse eğer, -ki bu tartışmasız doğrudur- temel sorun, pratikte defalarca kanıtlanmış olan bu bi-

limin doğrularını sorgulamaktan öte, bu bilimi gerektiği gibi kullanabilmekten, andaki sorunların çözümüne yönelik genel doğrulardan hareketle taktik politikalar geliştirebilmekten geçmektedir. Bu yapılmadığı/yapılamadığı oranda bilimin esaslarına dair tartışmaya girmek, ona dair “şüphe”ye düşmek kaçınılmazdır. Yine saldırılara karşı konulmadığı içindir ki, “çözüm” adına bilimin genel doğrularını papağan gibi tekrarlamak ve bu anlamıyla dogmatizme düşmek kaçınılmazdır.

Elbette sorun sadece yaşanan değişimleri doğru tahlil etmekle de bitmemektedir. Aslolan dünyayı değiştirmektir. Ona bilim vasfını kazandıran özelliklerden biri de budur. Nitekim, Lenin önderliğindeki SBKP, Marksizm’i; Mao önderliğindeki ÇKP Marksizm-Leninizm’i sadece bir bilimsel ideoloji olarak ele aldıkları için değil aynı zamanda bu bilimsel ideolojiyi nesnel şartlara uygun olarak kullanabildikleri için zafer kazandılar. MLM bilimini benimsemekle ya da onu doğru görmekle var olan sorunlara yanıt olunamamaktır. Böyle olsaydı, işimiz gerçekten çok kolay olurdu. Bu anlamıyla MLM ideolojiye sahip olmak yetmemektedir. Kongremiz MLM’yi sınıf mücadelesi içinde, örneğin çeşitli ülkelerdeki Halk Savaşı deneyimleri içinde ya da “Arap Baharı”ndan “Gezi İsyanı”na oradan “Sarı Yelekliler”e uzanan kitlelerin eylemliği içinde kullanmak ve yeni sorunlara karşı çözüm yolu olarak var olan birikimi zenginleştirmek gerektiği görüşündedir.

1. Kongremiz her koşul ve durumda MLM’nin evrensel yasalarından hareket etmenin ve bu bilimi kendi ülkemizin somut devrim pratiği ile birleştirmenin ve de zenginleştirip yeniden üretmenin genel siyasi çizgimizin esasını oluşturduğu görüşünü savunmaktadır.

1. Kongremiz, enternasyonal proletaryanın ve ezilen dünya halklarının mücadelesini selamlamakta, bu mücadeleye mütevazı bir katkı olarak Türkiye ve Türkiye Kürdistanı’nda mücadele kararlılığını yinelemektedir.

Yaşasın 1. Kongremiz!

Yaşasın Marksizm-Leninizm-Maoizm!

Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi!

TKP-ML Merkez Komite Siyasi Büro
Nisan 2019

Uluslararası Proletaryaya, Komünist Harekete, Devrimci ve Demokrat Kamuoyuna

Partimiz TKP-ML Darbeci Tasfiyeci Bir Saldırıyla Karşı Karşıya Kaldı!

“Bir siyasal partinin kendi yanlışları karşısındaki tutumu, bu partinin ciddi olup olmadığını, kendi sınıfına karşı ve emekçi yığınlara karşı görevlerini gerçekten yerine getirip getirmediğini saptayabilmemiz için, en önemli ve en güvenilir ölçütlerden biridir. Yanılgısını içtenlikle kabul etmek, nedenlerini arayıp bulmak, bu yanılgıya yol açan koşulları tahlil etmek, yanılgıyı doğrultma yollarını dikkatle incelemek; işte ciddi bir partinin belirtileri bunlardır.” (V.İ. Lenin; c. XXV, s. 200, Rusça)

Nisan 2015 tarihinde Alman emperyalizmi ve faşist TC tarafından Partimiz TKP-ML’ye yönelik gerçekleştirilen merkezi düzeydeki karşı devrimci saldırı sonrasında, Partimizin önderliğinde yer alan burjuva kariyerist ve bürokrat dogmatik unsurlar, Partimize yönelik darbeci tasfiyeci bir girişimde bulundular. 8. Konferansımızın işbaşına getirdiği MK’nın içinden çıkan bu unsurlar; düşman operasyonu sonrasında Partimizde “yaşanan krizi fırsata çevirmek” istediler.

Bu unsurlar; 8. Konferans sonrasında izledikleri çizginin hesabını vermemek ve işledikleri bir dizi suçtan kaçmak için Partimizin birliğine yöneldiler!

Bu unsurlar, Parti içindeki MLM güçlerin bütün çabalarına rağmen, komünist bir platforma gelmekten, meseleleri bu zeminde tartışmaktan ve hesaplaşmaktan özenle kaçındılar!

Bu unsurlar; izledikleri çizginin faturasını ve işledikleri suçların hesabını ödememek için, Parti birliğini dinamitlemenin yanında, Partimizi “hızip” ilan edecek kadar politik olarak zavallılaştılar! Partimizi “sağ tasfiyeci” ilan eden bu unsurlar, “sağ tasfiyecilik”le komünist bir zeminde ve komünist platformlarda hesaplaşmaktan özenle kaçtılar.

Bu unsurlar; Partinin yaşadığı krizi ve sorunları komünist bir platformda çözmek yerine, “Parti iradesini temsil ediyoruz” diyerek Partimizi tümünden ele geçirip, TC faşizminin ve emperyalizmin sınıf işbirlikçisi, oportünist bir çizgide demirlemesini istediler!

Partimizin iradesine yönelik gerçekleştirilen bu darbeci tasfiyeci saldırı-

nın özü; Parti iradesine hesap vermekten; eleştiri ve özeleştiri zemininden ısrarla kaçmaktır. Partimiz, Nisan 2015 sonrasında ısrarla bu çizgi sahiplerini komünist platforma oturtmaya çalıştı! Bunun için mücadele yürüttü ve emek harcadı! Ancak bu burjuva kariyerist ve dogmatik statükocu unsurlar, Partimizin önderliğini özel mülkleri haline getirme çabasından vazgeçmedi. İsrarla kendilerini Partimize dayattılar! Düşman operasyonu sonrasında Parti önderliğinde yaşanan irade yitimini tüzüğümüzün emrettiği şekilde değil krizi büyütecek ve kaos haline getirecek şekilde “çözmek” ısrarından bir an için vazgeçmediler. “Çözüm” için Partiyi çözmeyi tercih ettiler! Ve bu “görev”lerini de başardılar!

Bu unsurlar; Partimizin yaşadığı sorunları çözmek yerine kendileri bir sorun haline geldiler. Sorunun kaynağı haline dönüştüler! Partimize, Partimizin birliğine saldırmakta ısrar ettiler ve nihayetinde bir kısım Parti gücümüzü de peşlerinden götürerek Partiden koptular.

Ancak önemle vurgulamamız gerekir ki; bu bir sonuçtur! Ve daha da önemlisi Partimize yönelik gerçekleştirilen bu darbeci tasfiyeci saldırı ve ortaya çıkan sonuç, sadece birkaç burjuva unsurun pratiği değildir. Böyle ele almak, olayı basitleştirmek demektir. Yaşanan her olgu ve gelişme gibi bu pratik de sınıf mücadelesinden ve yaşamdan kopuk değildir. Darbeci tasfiyeci klik önderlerinin yaptığı gibi, daha düne kadar komünist gördüğünüzü birden bire “hizip” ilan etmek ve “bir şekilde” ondan kurtulmaya çalışmak sorunu fazlaca basitleştirmek ve Partimize, Partimizin birliğine yönelen darbeci tasfiyeci saldırının sınıfsal özünü karartmak demektir. Partimiz, meseleyi kendi tarihsel sürecinden de hareketle değerlendirmekte ve bu süreci bir bütün olarak analiz etmektedir. Son olarak yaşadığımız darbeci tasfiyeci saldırı, kökleri Partimizin kuruluşundan bugüne uzanan ve kendi içinde bir türlü mahkum etmediği oportünizmin ürünüdür.

Başkan Mao bu çizgiyi “liberalizm” olarak tanımlamakta ve şöyle demektedir; *“Liberalizm, oportünizmin bir ifadesidir ve Marksizme tamamen aykırıdır. Olumsuzdur ve nesnel olarak düşmana hizmet eder; içimizde sürüp gitmesinden düşmanın hoşnut olması bundandır. Bu niteliğinden dolayı liberalizmin devrim safhalarında yeri olmamalıdır.”* (Mao Zedung; “Liberalizmle Mücadele Edelim”, 7 Eylül 1937, c. 2; s. 28, Kaynak Yayınları)

Açıkça belirtiyoruz ki; bu oportünist çizgiyle hesaplaşmadan, Partimizin Türkiye Demokratik Devrimine önderlik etmesi, sosyalizm ve komünizmi gerçekleştirmesi mümkün değildir.

Partimizin yaşadığı darbeci tasfiyeci saldırı; pratikte devrimci olmamanın, statükonun ve kitlelerle, kitle hareketiyle buluşamamanın ve nihayetinde somut koşulların somut tahlilinden hareketle, Türkiye koşullarında yaşanan değişimleri, ortaya çıkan çelişkileri, sınıf mücadelesinin aldığı biçimleri analiz edip sentezleyememenin ve bu sentezi, Halk Savaşı stratejisiyle birleştirememenin ürünü olarak ortaya çıktı ve gerçekleştirildi.

Partimize yönelik bu darbeci tasfiyeci saldırıya önderlik edenler, uzun bir süredir Partimizin önderlik kademesinde yer alan ve komünist kimlikleri bırakalım Partimizi, halkımız ve taraftarımız nezdinde dahi tartışma konusu olan; ideolojik olarak bitmiş, politik olarak tükenmiş, kültürel olarak yozlaşmış kişiliklerdir. Bu unsurlar, Partimizin sınıf mücadelesi karşısında güçsüzlüklerine dayanmış, devrimci çalışmalarındaki eksikliklerinden kendilerini var etmiş ve nihayetinde hesap verme vakti geldiğinde, Partimizin birliğine yönelmekten ve kariyer uğruna Partimize yönelik darbeci tasfiyeci bir saldırıya girişmekten bir an olsun çekinmemişlerdir.

Kendi yaşamlarında bırakalım komünizmi devrimciliği dahi uygulamaktan kaçan bu burjuva kariyerist unsurları Başkan Mao şöyle tanımlamaktadır: *“Liberal kimseler Marksizmin ilkelerini soyut birer dogma olarak görürler. Marksizmi kabul ederler, ama onu uygulamaya ya da hakkıyla uygulamaya yanaşmazlar; liberalizmlerinin yerine Marksizmi koymaya yanaşmazlar. Bu kimselerde Marksizm vardır, ama aynı zamanda liberalizm de vardır. Marksizmden söz eder, liberalizmi uygulurlar. Marksizmi başkalarına, liberalizmi kendilerine uygulurlar. Bunlar her iki malı da dağarcıklarında bulundurlurlar ve her birini kullanacak yer bulurlar. Bazılarının kafası işte böyle işler.* (age, s. 28)

Bu unsurların Partimizin birliğine yönelmesi ve darbeci tasfiyeci saldırılarından sonuç alması, Partimizde var olan oportünizmin hangi boyutlarda olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu kadar, görevlerimizin ağırlığına da işaret etmektedir. Partimiz, yaşamış olduğu darbeci tasfiyeci saldırıyı asla kişilerle açıklamamaktadır. Bu bir sonuçtur. Önemli olan bu sonucu ortaya çıkartan zemindir. Partimiz bu oportünizmin boy verdiği kökleri kurutmadan, MLM ideolojisiyle donanmadan ve ilkelerini hakim kılmadan, her türden sağ ve sol oportünizmden kurtulamayacağının bilincindedir.

Partimizin “Sürekliliği Sağlanmış” Önderliği Sorunu!

Kuşkusuz ki bu bir önderlik sorunudur. Partimizin İbrahim Kaypakkaya yoldaştan sonra sürekliliği sağlanmış bir önderlik sorunu yaşaması; Parti içi

mücadeleyi, Partiyi ve sınıf mücadelesini geliştirici ve ilerletici değil de kişileri ve statükoyu korumaya yönelik bir tavır içinde ele alması bizi her daim kendi içinde çıkan “hizip”lerle, darbeci tasfiyeci saldırılarla karşı karşıya bırakmıştır. Bu durum Partimizi Türkiye devrimine önderlik etmede takatsiz bırakmış, esas olarak iç sorunlarla boğuşmasına neden olmuştur.

Elbette ki Partimiz de dahil olmak üzere komünist partilerde farklı görüşlerin olması ve mücadele içinde bulunması doğaldır. Ancak gerek iki çizgi mücadelesi ve gerekse de parti içi farklı görüşler partiyi geliştirmenin, ideolojik olarak sağlamlaştırmanın, politik olarak yetkinleştirmenin, örgütsel olarak bolşevikleştirmenin/güçlendirmenin ve askeri olarak düşmana vuruş kapasitesini sıçratmanın aracı olarak ele alınmamıştır. Varolan önderlikler meseleyi kendi oportünist çizgilerini ve statükolarını korumak için ele almışlar, ortaya çıkan sorunları, var olan farklı görüş ve çizgileri sınıf mücadelesiyle ilişkilendirmemişler; bunları komünist çizginin gelişimi için bir fırsat olarak görüp/kavrayarak meseleye yaklaşmamışlardır.

Partimiz de dahil olmak üzere, komünist partiler açısından farklı görüş ve çizgiler, proleter çizgiyi güçlendirmek ve bu anlamıyla yok edilmek için kavranmak zorundadır. Yok edilmekten kastettiğimiz, örgütsel tedbirlerden ziyade esas olarak ideolojik politik mücadeledir. Bunun yolu da farklı görüş ve çizgilerin, andaki sınıf mücadelesiyle bağını kurmak ve sürekli mücadele içinde olmaktır. Bu yapılmadığında Partimizin yaşamak zorunda bırakıldığı gibi sürekli bir hizip, darbe, ayrılık olmakta ancak Partimiz bu süreçlerden güçlenerek çıkmamaktadır.

Durum o hale gelmiştir ki; Partimiz kendi tarihini “hizip”ler tarihi olarak açıklamaya başlamış(!); “sürekliliği sağlanmış önderlik yaratma” sloganı, konferans kararları olarak alınmış ve bu kararlar dönüp dolaşıp, Partinin ilerleyememesinin, sınıf mücadelesine etkili müdahale edememesinin ve Halk Savaşı çizgisini başarıyla hayata geçirememesinin gerekçesi olarak Partiye ve kamuoyuna sunulmuştur.

Gerçekte ise Partimizde önderlik pozisyonunda olanlar sürekliliği sağlanmış bir önderlik pozisyonundadır. Son yaşadığımız darbeci tasfiyeci saldırıya önderlik eden ve bu anlamıyla Partiyi bölen, birleşmenin değil dağılmanın, düşmana değil yoldaşına yönelmenin önderliğini yapanlar yaklaşık yarım asırdır Partimizin önderlik kademesinde merkezi düzeyde yer alanlardır. Hal böyleyken halen sürekliliği sağlanmış bir önderlik yaratmaktan bahsetmek son derece yanıltıcıdır. Partimiz sürekliliği sağlanmış bir önderlik yaratmıştır ve bu

önderlik geline aşamada, sorgulayan, araştıran, eleştiren, muhalefet eden parti üyelerinin karşısında, en iyi bildiği şeyi yapmış, klasik bir “hizip” senaryosuna başvurmuş, Parti güçlerini bu anlamıyla saflaştırarak, darbeci tasfiyeci saldırısını örgütlemiştir.

Partimiz sürekliliği sağlanmış bu “önder”liklerle ve onun oportünist çizgisiyle hesaplaşmadığı müddetçe, bu türden sorunları tekrar tekrar yaşamaya adaydır. Bu anlamıyla Partimizin sorunu basitçe, “hizip”, “darbe” söylemine ve ajitasyonuna indirilmeyecek kadar önemlidir. Partimiz gerçekten Türkiye devrimine önderlik etmek iddiasındaysa öncelikle yıllardır Partiye önderlik eden ve geline aşamada Partiyi darbeci tasfiyeci bir saldırıyla karşı karşıya bırakan, üstelik de bunu son derece apolitik gerekçelerle “hizip” olarak maskeleyen, bu oportünist önderlik tarzıyla; Partinin sınıf mücadelesi ve kitle hareketleriyle ilişkilenişiyle hesaplaşarak, silahlı mücadelenin, genelde gerilla savaşı özelde Halk Savaşı stratejisinin ülkemizde aldığı ve alacağı biçimlerle birlikte değerlendirerek yapmak zorundadır.

Dolayısıyla meselemiz, tıpkı 8. Konferans kararlarında olduğu gibi, masa başında doğru ve isabetli kararlar almak değildir! Bu kararların doğruluğunu bizzat pratikte test etmek, yanlışları ret edip, doğruları güçlendirerek yürütmektir. Doğru Marksist tutum budur. Bunun dışındaki her ele alış oportünizmdir. 8. Konferans ve onun iradesini teslim ettiği 8. MK’nın kağıt üzerinde almış olduğu “doğru kararlar” pratikte yaşama geçirilmediği, bizzat 8. MK’nın buna önderlik etmediği koşullarda, alınan kararların bir kıymeti harbiyesi yoktur. Tarihe düşülmüş “doğru kararlar” olarak kalmışlardır.

Bu anlamıyla bugün açısından Partimizin asıl hesaplaşması gereken başta MK olmak üzere, partinin sınıf mücadelesi karşısındaki ideolojik duruşu, politik olarak meseleleri ele alış ve çelişkileri çözümlemesi, örgütsel olarak belirlediği merkezi politikaya uygun şekillenmesi, askeri olarak da bu genel siyasi çizginin basitten karmaşığa örgütlenmesidir. Bütün bu alanlarda cesaretle kendimize dönmek, pratiğimize özeleştirel yaklaşmak ve tıpkı Partimizin kuruluş döneminde olduğu gibi “burjuva karargahları bombalamak” temel şiarımızdır.

Partimizin Birliğine Yönelen Darbeci Tasfiyeci Saldırının Özetlenmesi!

Partimiz Nisan 2015 tarihinde merkezi bir düşman operasyonu karşılı karşıya kaldı. Bu operasyon sonrasındaki 8. Konferans’ın seçtiği 8. MK (diğer

bazı etmenlerle birlikte) irade yitimine uğradı. İrade yitimi iki nedenden kaynaklıdır. Birincisi 8. Konferans'ın verdiği yetki süresinin dolmuş olmasıdır. Esasen 8. MK iradesi, 8. Konferans'ımız sonrasında parti tüzüğümüz gereği 3 yıllık bir iradeyi temsil ediyordu. 8. MK tüzüğümüz gereği kendisine verilen uzatma hakkını iki kez kullanmış ve bu süre 2013 yılında dolmuş durumdadır. Ancak 8. MK'nın Partiyi iradeye taşıması beklentisi nedeniyle bu yetkisizlik tartışma konusu yapılmamış, 8. MK'nın Partiyi iradeye götürmesi beklenmiştir. Ancak düşmanın karşı devrimci saldırısıyla bu süreç kesintiye uğramıştır.

İrade yitiminin ikinci nedeni, operasyon sonrasında aktif olan 8. MK üyelerinin içine düştükleri durumdur. Parti tüzüğümüze göre kağıt üzerinde bir "salt çoğunluğa" sahip olan 8. MK; operasyon sonrasında kendi içinde bölünmüş ve salt çoğunlukla karar alma yetkisini de kaybetmiştir. Aktif durumda olan 8. MK üyelerinin tek yapmaları gereken Partiyi iradeye götürmekti. "Ortak olarak" alabilecekleri tek karar tüzüğümüz nedeniyle buydu.

Ancak tercih edilen bu olmamıştır. 8. MK'nın bir üyesi, diğer bir üye hakkında çeşitli iddialarda bulunmuş, bunun karşılığında diğer üyeler de bu üyeyi partiden atmaya kalkmışlardır. Üstelik Partimizin açık tüzük hükümlerine rağmen bu yapılmaya çalışılmıştır. Partimiz bizzat kendi "önderliği" eliyle kriz ve kaosun içine atılmıştır. Bunda belirleyici olan etmen ise azınlık durumunda olan 8. MK üyelerinin tavrı olmuştur. 8. MK'nın azınlık üyeleri var olan krizi fırsata çevirmek istemiş ve 8. Konferans dönemine ilişkin Parti iradesine hesap vermekten kaçmak ve son yaşanan merkezi karşı devrimci saldırıdaki rollerini geçiştirmek için, Partimize yönelik darbeci tasfiyeci bir saldırı içine girmişlerdir.

Partimize yönelik gerçekleştirilen bu darbeci tasfiyeci saldırı, kaynağını küçük burjuva ideolojik dünya görüşünden alsa da yer yer lümpen proletaryanın şiddet içeren pratiklerini de barındırmaktadır. Devrimci yayın bürolarının basılması, Parti faaliyetçilerimize yönelik şiddete başvurulması, parti kadrolarımızın ve faaliyetçilerin deşifre edilerek düşmana ihbar edilmesi gibi pratikler; bu çizginin görünürdeki tezahürü olsa da esas olarak ideolojik olarak çürümenin ve yozlaşmanın, proletarya saflarından kopmanın ve kendi politikasına güvensizliğin ürünüdür. Bu anlamıyla bu çizgiyle Partimizin ve proleter çizginin uzaktan yakından bir ilgisi bulunmamaktadır. Ve tam da bu nedenle bu grup, Partimizi "hizip" ilan ederek saflarımızdan kopmuştur.

Partimiz yukarıda bahsedilen süreçte, belli bir aşamaya kadar kamuoyuna dönük herhangi bir açıklama yapmayarak Parti içi iki çizgi mücadelesini ya-

şama geçirmeye çalışmış, demokratik merkeziyetçilik mekanizmalarının işletilmesi için çaba harcamıştır. Bunun nedeni, bu gruba ilişkin bir fikrimizin olmaması değil, esasen darbeci tasfiyeci anlayışın etkisi altında bulunan Parti güçlerimizi ikna etmek, Partinin bölünmesini engellemektir. Nitekim, bu grup MK ismini kullanarak Parti organlarını (Geçici Yurtdışı Komitesi) kamuoyunda teşhir ederek, tasfiye ettiğini açıklayınca kadar Partimiz tarafından, tartışmalı hiçbir konuda kamuoyuna dönük bir açıklama yapılmamıştır. Yurtdışı Komitesi'nin tasfiye edildiğine dair açıklamanın ardından ise Parti güçlerimizi temsil eden organlarımız ve faaliyet alanlarımız (Ortadoğu Bölge Komitesi, Kadın Komitesi, Geçici Yurtdışı Komitesi, Yayın Komitesi ve TMLGB) tarafından bir açıklama yayımlanmıştır. Bu karşılıklı açıklamalara karşın, Partimiz süreç tamamen sonuçlanıncaya kadar “ayrılık” ilanı yapmamış, aksine parti güçlerinin birliği için çalışmaya devam etmiştir. **(EK 1)**

Ancak bizler Partimiz TKP-ML'ye yönelik gerçekleştirilen bu “kast darbesi”ni ve dolayısıyla partinin güçlerinin bölünmesini engellemeye; darbeci tasfiyeci azınlık MK üyelerini Parti tüzüğüme ve ilkelerimize uygun davranmaya çağırıp yaşanan sorunları “Birlik-Eleştiri-Daha Yüksek Birlik” ilkesine uygun hareket ederek çözmeyi amaçlarken; darbeci tasfiyecilik bu çabamızı alabildiğine kullanmaya çalışmış, Partimizi darbeleme ve bölmek için fazlasıyla yararlanmıştır.

Darbeci tasfiyecilik kendi aldığı kararın dahi arkasında durmamış, “hizip” ilan ettiği partimizle bu zeminde hesaplaşmaktan ve bu şekilde kopmaktan özellikle kaçmıştır. Altını çizmeliyiz ki; darbeci tasfiyeci klik, zorlama “hizip” senaryolarına ancak kendilerini ikna edebilmiş, halkımızı ve taraftarlarımızı ikna edememiştir.

Yapabildikleri tek şey, ideolojik-politik-örgütsel ve askeri alanda suç işlemek ve bu suçun faturasını ödememek için Partiyi bölmeyi dahi göze alabilmek, Parti iradesinin karşısına çıkmaktan özenle kaçınmak, sahte “hizip” söylemleriyle meseleleri kriminalize etmek, neredeyse her önüne gelene soruşturma açıp, Partiden atmakla tehdit etmek ve nihayetinde TKP-ML'nin ideolojik duruşuna tamamen aykırı biçimde devrimcilere saldırmak olmuştur. Sorunun daha da büyümemesi, tamamen partimizin sol duyulu ve devrimci değerlere sarılan yaklaşımıyla alakalıdır. Ancak darbeci tasfiyecilik işlemiş olduğu bu suçlar nedeniyle tarih ve kitleler karşısında daha şimdiden yargılanmış ve mahkum olmuştur.

Partimiz doğru zeminde ve platformlarda darbeci tasfiyeci anlayışla he-

saplaşmak istemiş, bunu sonuna kadar da zorlamıştır. Çünkü bu hesaplaşma, kendi komünist çizgisini güçlendirecekti. Ancak darbeci tasfiyeci klik her türlü kirli pazarlığı gündeme getirmekten de kaçınmamıştır. Bu pazarlıkçı anlayışın çizgi ve önderlik yöntemine en iyi örnek “hizip ilan ettikleri”yle irade konusunda pazarlık yapmak olmuştur. Bizim Parti anlayışımızda hiziplerle pazarlık yapılmaz! Bir yerde hizip varsa bu hizip, komünist zemin ve platformlara çekilir ve orada mahkum edilir. Özellikle ideolojik-politik olarak bu tercih edilir ki, komünist çizgi güçlensin!

Darbeci Tasfiyeci Oportünizmin Tablosu!

Partimiz darbeci tasfiyeci anlayışın temsilcileriyle komünist platformda hesaplaşmak için bütün enerjisi ve yoğunlaşmasını harcadı. Ancak bunda başarılı olamadı.

Örneğin Partimiz 8. Konferans’ında dört ana başlık altında sayacağımız bir yönelim belirlemiştir. Bunlar:

- 1) Gerilla savaşının ilk aşamasını tamamlamak,
- 2) Kitleler içinde örgütlenmiş ve sürekliliği sağlanmış önderlik yaratmak,
- 3) Yeni kadro ve militan yetiştirmek,
- 4) İdeolojik-kültürel dejenerasyonu etkisiz kılıp ortadan kaldırmak.

Bu görevlerden hiçbirisi 8. MK önderliği tarafından yerine getirilmemiştir.

Kısmi de olsa gerilla alanında yapılan çalışmalar kendini tekrar eden ve giderek de tüketen bir çizgide ilerlemiş ve daha da önemlisi 8. MK, Partimizin Halk Savaşı kavrayışına uygun olarak, doğrudan doğruya kendi sorumluluğu ve önderliğinde bir Halk Savaşı örgütlemek yerine; bu görevi bölgedeki bir parti komitesine devretmekte sakınca görmemiştir.

Partimizin Halk Savaşı yaklaşımı stratejiktir ve bir alanda faaliyet yürüten parti komitesinin önderliğinde değil, doğrudan doğruya MK’nın ideolojik-politik-örgütsel ve askeri önderliğinde gerçekleşmek zorundadır. Partimizin tüzüğünde de bu koşul vardır. Bunun yapılmadığı yerde bırakalım Halk Savaşı’nı kavrayışında bir sorun olmasını, örgütsel olarak menşevik bir örgütlenme modeli hayata geçiriliyor, Partiye bu dayatılıyor demektir. Bunun adı tasfiyeciliktir ve bu anlayıştan bir gelişim çıkmayacağı, Partinin 8. Konferans’ında önüne koyduğu gerilla savaşının ilk aşamasını tamamlayamayacağı çok açıktır. 8. Konferans’tan günümüze Partimizin Halk Savaşı ve onun ilk aşaması olan gerilla savaşı pratiği bu olmuştur. Sosyal pratik bu gerçeği fazlasıyla göstermiştir.

Nitekim Partimiz, Kongreye hazırlanırken, bu pratiği gerçekleştirenler, hesap vermekten kaçmak için Partimizin birliğini baltalamaktan çekinmemişler, Partimize yönelik darbeci tasfiyeci bir saldırı gerçekleştirmişlerdir.

Partimizin 8. Konferans sonrasında Halk Savaşı kavrayışı ve ele alışı tartışmak ve gerekli dersleri çıkarmak önümüzde bir görev olarak durmaktadır.

8. Konferans'ın belirlemiş olduğu diğer yönelimlerin hiçbirisine dair de somut ve elle tutulur bir adım atılmamıştır. Parti önderliğinin bırakalım kitlelerden kopukluğu, giderek Partiden de koptuğu, kendi içinde koalisyona dayalı bir yönetim anlayışı belirlediği ve yaşanan sorunlardan kendisini değil de doğrudan doğruya Parti üyelerini, Parti militanlarını, faaliyetçilerini ve giderek ülkedeki durumu (kitleleri) sorumlu tuttuğu(!) bir pratik ve anlayış ortaya çıkmıştır.

Böylesi bir tabloda bırakalım Partiye yeni kadro ve militan yetiştirmeyi, MK'nın tek düşüncesi, kendi önderlik pozisyonunu korumak, gelişmeye açık, dinamik yoldaşları ileriye taşımak ve partileştirmek değil, MK içindeki dengelemlere göre, Partiye değil de "kendine göre" örgütlemek olmuştur.

Nihayetinde Partimizin yaşamak zorunda bırakıldığı darbeci tasfiyeci saldırı sırasında yaşanan pratikler, Partimizde yaşanan ideolojik-kültürel dejenerasyonun ne boyutlarda olduğunu da göstermiştir. 8. MK bu konuda bırakalım adım atmayı, bizzat ideolojik-kültürel yozlaşmanın kaynağı haline gelmiş, parti bu ideolojik-kültürel formasyonla şekillendirilmiştir. Parti tarihimizde örnekleri çok az görünen ve lokal düzeyde yaşanan; devrimcilere, halka şiddet eylemleri, düşmana ihbar ve deşifrasyonlar; bu süreçte, bu grup tarafından bir politika olarak savunulmuş ve pratiğe geçirilmiştir. Bu tablo, Partimize yönelik gerçekleştirilen darbeci tasfiyeci anlayışın ideolojik-kültürel dejenerasyonda bir hayli yol aldığını ve neredeyse Partimize hakim olacağını göstermektedir.

Partimizden Kopan Grubun Niteliğinin Ana Hatları!

Toplamda bu tablo:

8. MK açısından, kendisine liberal, partiye sekter, kapalı kapıcı ve koalisyona dayalı uzlaşmacı bir önderlik gerçekliği ve tam da 8. Konferans'ın işaret ettiği gibi ideolojik-kültürel dejenerasyonu doğurmuştur.

İdeolojik olarak, 8. MK Partiye ideolojik önderlik edip sorunları çözeceğine, kendisi bir ideolojik sorun olarak Parti karşısına çıkmış ve Partiyi bölmek için elinden geleni yapmıştır. İdeolojik olarak Marksizm Leninizm

Maoizm’i değil, burjuva ideolojisini; özellikle de liberalizmi, alancılığı/bölgeciliği uygulamıştır.

Mao yoldaşın oldukça net ifadeleriyle tanımlarsak; *“Liberalizm, küçük-burjuva bencilliğinden kaynaklanır; kişisel çıkarları birinci plana alır; devrimci çıkarları ikinci plana iter ve bu da ideolojik, politik ve örgütsel liberalizme yol açar.”* (Mao Zedung, “Liberalizmle Mücadele Edelim”, 7 Eylül 1937, c. 2; s. 28; Kaynak Yayınları)

Politik olarak, sınıf mücadelesine bırakalım önderlik etmeyi, yaşanan gelişmeleri doğru tahlil edip politika oluşturmak ya da ülkemizin siyasal-toplumsal-kültürel vb. alanlarında yaşanan değişimleri inceleyip, ortaya çıkan çelişkileri tespit edip politika üretmek yerine genel geçer doğruları söylemekle yetinmiştir. 8. MK Partiden ve kitlelerden beslenip yeniden onlara dönmek yerine, bürokrat ve kariyerist yapısına uygun olarak “idare eden” bir önderlik rolü ve misyonu oynamıştır. Politik olarak belirlemeci bir konuma düşmüştür.

Örgütsel olarak, bürokrat ve sekte bir örgütsel politika izlemiş, Partide yeni kadrolar ve militanlar kazandırmak yerine; kendisine liberal partiye sekte bir örgütsel politika hayata geçirmiştir. 10 yıldır İleri Militan olan yoldaşların varlığı bu tasfiyeci menşevik örgütsel çizginin tipik göstergesi olmuştur.

Askeri olarak, 8. MK Halk Savaşı’nı başta kendisi olmak üzere bir bütün olarak Partinin yönelimi olarak hayata geçirememiştir. Gerilla savaşının ideolojik-politik-örgütsel ve askeri önderliğini, gerilla alanında görevli Parti komitesine devrederek kendi önderliğini adeta yok saymıştır. Bu tarz önderlik anlayışı Partimizin; Halk Savaşı değil, kitlelerden kopuk bir şekilde öncü savaş vermesini doğurmuştur.

8. MK kendi içinde yaşadığı bu sorunlar ve önderlik krizi nedeniyle Partinin devrimci atılımın önünü kesmiş, devrimci yanının soğurulmasına yol açmıştır. Örneğin Kobane ve Rojava’da Kürt Ulusal Hareketi’yle dayanışma temelli atılan adımlar, darbeci tasfiyeci klingen önderlerinin sosyal şoven anlayışları ve 8. MK içindeki çelişkilerin kurbanı olmuş, Partimiz bu alanlarda gerektiği ve hak ettiği gibi temsil edilememiştir. Bundan daha da önemlisi, bu alanlardaki devrimci savaş, Partimizin gerilla savaşını güçlendirebilecek, devrimci atılım gerçekleştirebilecek ya da 8. Konferans’ta belirlenen haliyle yönelimi hayata geçirecek tarzda ele alınmamıştır. Bu alandaki güçlerimiz; 8. MK’nın kendi içindeki çelişkilere kurban edilmek istenmiştir. Buna rağmen Partimiz Kobane ve Rojava’da DAİŞ çetelerine karşı savaşta yer almış, çok değerli bir kadrosunu, -Nubar Ozanyan yoldaşımızı- şehit vermiştir.

Benzer biçimde; partimizin başta Kürt Ulusal Sorunu olmak üzere, ülkemizde yaşanan çelişkilerle ilişkilirmek, silahlı mücadelenin geliştirilmesi, faşizme yönelik daha etkili ve ortak eylemlerin gerçekleştirilmesi amacıyla başta Kürt Ulusal Hareketi olmak üzere bir dizi devrimci örgütle birlikte kuruluşunda yer aldığı HBDH örgütlenmesi, “ayrılığın” gerekçesi yapılmış, darbeci tasfiyeci saldırının paslı silahı olarak kullanılmak istenmiştir.

Her şeyden önce HBDH örgütlenmesi, Partimiz açısından sınıf mücadelesinin, özellikle de silahlı mücadelenin, aynı düşmana karşı birlikte yönelmenin ve elbette Partimizin uzunca bir süredir oportünizm tarafından kemirilen devrimci yönlerinin güçlendirilmesi olarak ele alınmıştır. Bu birlik içinde yer almak demek Partimiz açısından politik bir konu olarak değerlendirilmiş ve darbeci tasfiyeci anlayış tarafından propaganda edildiği gibi, Partimizin ideolojik duruşuna yönelik bir kırılma olarak görülmemiştir. Nihayetinde Partimiz kendi ideolojisine, politik duruşuna güvenmektedir. Bu tür birliklerde yer almamayı savunmak, buradan Partinin birliğine yönelmek ve darbeci tasfiyeci saldırıya malzeme yapmak; ideolojik duruşa, komünist dünya görüşüne dair bir probleme işaret ettiği kadar, kendine güvensizliğin de bir ürünüdür. Ancak asıl mesele, ideolojik duruş adı altında, hiçbir şey yapmamak, MLM’yi bir eylem kılavuzu olarak değil, dogma olarak kavramaktır. MLM savunuculuğu adı altında statükosunu korumaktır.

Darbeci tasfiyecilik bu konuda da halkımıza yalan söylemekten çekinmemiş, Parti iradesinin vermiş olduğu karara saygı göstermemiştir. Tablo açık ve nettir. HBDH meselesinde Parti irademiz eşit oranda bir karar belirlemiştir. Buna rağmen darbeci tasfiyeci kast, partimizin HBDH’den ayrıldığını kamuoyuna açıklamıştır. Bu durum tasfiyeciliğin Parti iradesine yaklaşımını, kendisini Parti iradesinin üzerinde gören darbeci anlayışını ele vermektedir. Açıktır ki bu mesele politik bir meseledir. Partimiz politik meselelerde yanlış yapabilir. Yanlış yaptığında ise özeleştirisini verip aynı politik hatayı tekrarlamamaya çalışır. Böylesi bir meselede Parti güçlerini saflaştırmak, *-üstelik de ortaya çıkan sonucu çarpıtarak-* partinin birliğine yönelmek ve darbeci tasfiyeci saldırının gerekçesi yapmak affedilemez bir suçtur.

Sonuç olarak denilebilir ki; yukarıda özetle işaret ettiğimiz noktalar, Partimizin bir kısım üyesinin tartıştığı ve darbeci tasfiyeci anlayışla temelden hesaplaşmayı içeren yanlar barındırıyordu. Zaten tam da bu nedenle darbeci tasfiyeci kast, bu hesaplaşmadan kaçtı. Partimizi “hizip” ilan edecek kadar zalvalı bir politik duruma düştü. Önemle belirtmek istiyoruz ki; darbeci tasfiye-

cilik “hizip” ilan ettikleriyle, parti zemininde ve komünist platformlarda tartışmaktan özenle kaçınmıştır. Partimiz her zeminde ve platformda, bu bürokrat darbeci tasfiyeci anlayışla hesaplaşmak ve kendi komünist çizgisini sağlamlaştırmak istemiş ancak, bu tasfiyeci klik, tartışmaktan, Partinin sorunlarını çözmekten özellikle kaçmıştır.

Partimiz saflarımızdan kopan grubu; ideolojik olarak küçük burjuva dünya görüşüne sahip, lümpen proletaryanın kimi özelliklerini taşıyan; politik olarak, dogmatik, sosyal şoven ve cinsiyetçi bir çizgi izleyen, örgütsel olarak sol sektör, bürokrat ve kariyerist; askeri olarak ise Halk Savaşı’nı söylemde kabul eden ama pratikte ret eden, kitlelerden kopuk ve öncü savaşı mantığıyla hareket eden bir grup olarak değerlendirmektedir.

Parti kurucumuz İbrahim Kaypakkaya yoldaşın şu sözlerini bir kez daha yinlemek; Partimize unutturulan/unutturulmaya çalışılan bu yaklaşımı bir kez daha hatırlatmak gerekir:

“Kitleler içinde kök salmış, demir disiplinli, subjektivizmden, revizyonizmden ve oportünizmden arınmış, özeleştiriyi uygulayan çelik gibi bir parti, silahlı savaş içinde gelişecek güçlenecektir. Böylece bayatı atıp tazeyi alacak ve burjuva unsurlardan arınacaktır. Halkın en ileri unsurlarını, komünist önderleri ve militanları böylece bağrında toplayacaktır.” (İbrahim Kaypakkaya, Bütün Eserleri, Umut Yayımcılık; s. 449)

Darbeci Tasfiyecilik Yenilgiye, MLM Zafere Götürür!

Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi!

Yaşasın Partimiz TKP-ML, Önderliğindeki TİKKO, TMLGB ve KKB!

Yaşasın Marksizm Leninizm Maoizm!

TKP-ML MK SB

Nisan 2019

Ek 1:

KAMUOYUNA ZORUNLU AÇIKLAMA

Ocak 2017 tarihinde “İşçi Köylü Kurtuluşu” adlı bir sitede “**Partimiz TKP/ML’ye gönül vermiş Türk-Kürt ve çeşitli milliyetlerden işçi sınıfı ve emekçi halkımıza, partimizin üye ve militanlarına**” başlığıyla “**İLAN EDİYORUZ: ‘GYDK’ İMZALI AÇIKLAMALAR, ÖRGÜTLENEN FAALİYETLER PARTİMİZDE YEŞERMİŞ YURT DIŞI MERKEZLİ HİZİBİN ÇALIŞMALARIDIR. PARTİMİZ TKP/ML DİSİPLİNİ,**

PARTİ İŞLEYİŞİ VE HUKUKUNUN DIŞINDADIR. YANI BU OLUŞUM PARTİ DIŞI KALMIŞ BİR HİZİP ÇALIŞMASIDIR. PARTİMİZLE ARTIK İLGİSİ KALMAMIŞTIR. YAPACAĞI HİÇBİR FAALİYET PARTİMİZİ BAĞLAMAMAKTADIR” şeklinde TKP/ML-MK imzalı bir açıklama yayınlandı.

Partimiz TKP/ML’nin halihazırda devrim yapma iddiasında olduğu topraklarda, o toprakları da kapsayan Ortadoğu coğrafyasında ve tüm dünyada emperyalist-kapitalist sistemin krizinin derinleştiği, ezilen ve sömürülen halk kitleleriyle düzen arasındaki çelişkilerin giderek keskinleştiği, Türkiye Kürdistanı’nda Kürt ulusunun faşist Kemalist diktatörlüğe karşı can kan pahasına verdiği mücadele koşullarında, yani tam da bir komünist partiden beklentilerin ve görevlerin daha somut ve elverişli hale geldiği bir süreçte, **bir kez daha** Partimizin yaşadığı sorunlara ilişkin açıklama yapmak **zorunlu** hale gelmiştir. Bu noktada “*bir kez daha*” ve “*zorunluluk*” kavramları özel bir vurgu içermektedir.

Dünya üzerinde emperyalist-kapitalist sistemin yaşadığı ekonomik ve siyasi krizlerin yol açtığı, halk kitlelerinin ayağa dikilmesiyle karşılık bulan isyan silsilesinin ülkemizde vücut bulan hali karşısında ideolojik-politik tıkanıklık yaşadığımız ortadadır. Partimizin yaşadığı kaos tam olarak yaşadığımız bu tıkanıklık ile kitle hareketlerinin itici kasırgası ve egemenlerin buna karşı toptan imhaya varan yöntemlerle diz çöktürmeyi hedeflediği saldırı dalgası arasında kalma durumundan ileri gelmektedir. Süreç ve halk kitleleri; bu tıkanıklığı aşma adına yoğunlaşmayanları, çözüm üretme mekanizmalarını işletmeyenleri, itici kasırga ve saldırı dalgası karşısında kendisini bu sürece hazırlamayanları ve yenilemeyenleri affetmemektedir!

Dolayısıyla yoğunlaşmanın, daha fazla birleşmenin, sisteme karşı çıkan tüm güçlerle daha fazla ortak hareket etmenin önemine sürekli vurgu yaparken, aksine bir pratikle Partimiz yine geçmişte benzer süreçlerde olduğu gibi bir kez daha bölünme, tasfiye edilme, darbelenme açıklamasıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, en başta açık bir şekilde tarihimizi diyalektik bir tarih okumasına ve değerlendirmesine tabi tutmayışımızın, dolayısıyla da kendi tarihimizden dersler çıkarmayışımızın ve bu noktadaki dogmatizminin bir sonucudur.

Yine daha önce de tecrübe edildiği gibi bu açıklamayı yapanlar, Partinin hukukuna, tüzüğüne işleyişine yönelik **darbe** ve bu darbeye karşı tavır alanlara yönelik **tasfiye** operasyonunun üzerini “*tasfiyecilik, Menşevizm, kuy-*

rukçuluk, hizipçilik, komploculuk, ayrılıkçı, bozguncu, legalist, parlamenterist, barışçıl, sınıf uzlaşmacı, reformist, sivil toplumcu, ekonomist, otomucu, muhtariyetçi, ilkesiz, popülist, eklektik, dar grupçu, alancı, şehir küçük burjuvazisinin sağ kanadı vs.” çoktan seçmeli, onlarca sözde ideolojik, politik, örgütsel ithamlarla kapatmak istemektedir. Ne kadar çok kavram kullanılırsa o kadar gerçekçi olunacağına olan inanç ise açıklamayı okuyanların zekasıyla alay edercesine MLM olarak savunulmaktadır. Üstüne üstlük yine daha önceki tecrübelerde olduğu gibi Parti kitlesi ve kamuoyu “programcılar ve anti-programcılar” olarak karşı karşıya getirilip aldatılarak, programcılık adına dogmatizmin, ilkeler adına statükoculuğun propagandası yapılmaktadır.

Halbuki sorunların ayyuka çıktığı sürecin başından itibaren parti tüzüğünü ayaklar altına alan, tüzüğün “olağanüstü koşullarda uygulanmayabileceğini” dahi propaganda ederek egemenlerin OHAL keyfiyetini partiye uyarlama çabasında olan bir yaklaşım sergilenmekte, inisiyatif alanlarındaki tüm komiteler işlevsiz hale getirilerek, faaliyet alanları kolektivizmden uzak adeta “başkanlık sistemi” ile yönetilmek istenmekte ve bu yöntem bir bütün partimize dayatılmaktadır.

Yine yaşananlar “bölünme değil arınma” söylemiyle tarif edilmeye çalışılarak Partinin güç kaybetmesinin, kitlelerin umudunun kırılmasının üzeri örtülmeye çalışılmaktadır. Ki bunun devamında gelecek olan açıklama, “ideolojik, politik ve örgütsel olarak arındık, şimdi daha güçlü şekilde iktidara yüründüğü” şeklinde olacaktır. Bu ve benzeri açıklamaları yapanların/yapacakların Avrupa’dan ahkam kesmelerinin de ayrıca düşündürücü olduğu bir gerçektir.

Ancak sistem, işçi sınıfı ve tüm diğer ezilenlerin, Kürtlerin, kadınların, gençlerin, LGBTİ’lerin vd. kesimlerin yaşamı ve geleceği üzerine karabasan gibi çökmüşken, bu ajitatif, fakat boş sözlerin bir kıymeti harbiyesi bulunmamaktadır. Halk kitlelerinin artık bu tür anti-bilimsel, gerçek dışı sözlerle itibar etmediğini göremeyenlerin sonraki adımı ise Partinin tüzüğünü, hukukunu savunanlara yönelik şiddete varacak söylem ve pratiklerdir; ki bunun adımları bu süreç içerisinde çeşitli şekillerde atılmaya çalışılmıştır. Gayri-meşru bir şekilde de olsa adını kullandıkları ve ayrıca seslendikleri “*Partimize emek veren çilekeş halkımız ve onun çizgisini omuzlayan yoldaşlarımız*”ın emek verdikleri, çizgisini omuzladıkları örgütün isminin TKP/ML olduğunu unutanlar, Parti kitlesinin ve yoldaşlarımızın “ideolojik, politik, örgütsel” arınma adı al-

ında Partinin parçalanmasına artık tahammülünün ve itibarının kalmadığının, şiddet vb. tehditler konusunda ise hiçbir zaman taviz vermediğinin farkında dahi değillerdir.

Yapılan bu açıklamaya ilişkin söylenecek oldukça fazla şeyin olduğu bir gerçektir. Ancak biz, partimiz içinde boy veren ve bu açıklamayı kaleme alanların aksine partimizin birliğini gerçekleştirme çabamızın hala son bulmamasından dolayı kamuoyunda açık bir tartışmaya daha fazla girmeyeceğiz. Sadece birkaç noktaya açıklık getirmek ve kamuoyunu bilgilendirmekle yetineceğiz.

1) Partimizin illegal yayın organı İşçi Köylü Kurtuluşu'nun internette bir site açılarak yayın hayatına devam etmesine ilişkin partimizin bir kararı yoktur. Ocak 2017 tarihi itibarıyla internette yayınlanan "İşçi Köylü Kurtuluşu" partimizi bağlamamaktadır. Bu site resmi değildir. Dolayısıyla buradan yayınlanan imzalı açıklamalar da kurumumuza ait değildir ve partimizi bağlamamaktadır.

2) Partimizde "yeşermiş yurt dışı merkezli" bir "hizip" çalışması yoktur. GYDK, partimizin resmi bir organıdır ve dönemin MK'sınca da onaylanan bir komitedir. Açıklama sahiplerinin ilk olarak dedikodu ve hedef göstererek alanları karşı karşıya getiren ve düşmanlaştıran bir yaklaşım izlenmesinin ardından özellikle "yurtdışı" vurgulu bir "hizip" açıklaması yapması çok açıktır ki yurtdışı alanına yönelik bir yargı yaratma amacı taşımaktadır. Hatırlatalmalyız ki, manipülasyonlarla devrim mücadelesi verilmez.

3) Eylül 2016 tarihi itibarıyla MK içinde yaşanan istifa nedeniyle parti tüzüğümüzün ilgili maddesince MK iradesini yitirdiği için hiç kimsenin MK adına hareket etme ve MK imzasını kullanma yetkisi kalmamıştır. Dolayısıyla bu tarihten itibaren MK adıyla yapılan açıklamalar, atılan adımlar/alınan kararlar geçerli değildir!

Şubat 2017

TKP/ML Ortadoğu Bölge Komitesi
Türkiye Marksist Leninist Gençlik Birliği (TMLGB)
Kadın Komitesi
Enternasyonal Büro
Geçici Yurt Dışı Komitesi (GYDK)
Yayın Komitesi

Türk Kürt Uluslarından, Çeşitli Milliyet ve İnançlardan Halkımıza!

Şan ve Şeref Olsun Ölümsüzleşenlerimize!

Partimizin 1. Kongresinde 9. Gündem maddesi olarak “Parti Tüzüğü” de tartışılmış ve çeşitli kararlar alınmıştır. 1. Kongremiz, esas olarak 8. PMK, özel olarak da darbeci tasfiyeci anlayışın parti tüzüğü ve işleyişimize yönelik pratiklerini değerlendirmiş ve kimi sonuçlara ulaşmıştır.

Parti tüzüğü gündeminde partimizin kadro ve üye politikası da tartışılmış ve 8. Konferans’ımızın “yeni kadro ve militan yetiştirmek” olarak formüle ettiği “kadro ve halef yetiştirme” politikamız üzerinde de durulmuştur.

1. Kongremizin, partimizin “kadro ve halef yetiştirme” politikasına dair aldığı kararlardan birisi de aşağıdaki karar olmuştur:

Karar 30: Partimizin uzunca bir süredir belirlenmiş bir kadro ve üye politikası bulunmamaktadır. 8. Konferans’ımızın yeni kadro ve militan yetiştirmek olarak tarif ettiği “kadro ve halef yetiştirme” politikasında başarısız olunmuştur. 8. MK bırakalım kadro ve halef yetiştirmeyi izlediği sektör örgütsel politika nedeniyle parti üyeliğini hak eden birçok yoldaşı örgütlememiştir.

İzlenen sektör örgütsel politika nedeniyle Partimiz, 8. Konferans sonrasında örgütsel anlamda giderek güç kaybetmiştir. Yaşadığımız darbeci tasfiyeci saldırıda açığa çıkan Parti kadro ve üye gerçekliğimiz bu sürecin ürünüdür. Darbeciliğin Partimizde karşılık bulması ve belli oranda bir Parti gücünü arkasında yedekleyebilmesi, 8. MK’nın izlemiş olduğu örgütsel politikadan bağımsız olarak değerlendirilemez. Açığa çıkan Parti kadro ve üye gerçekliğimiz, Partimizin uzunca bir süredir kitlelerle olan ilişkisinin kopukluğuna işaret etmektedir. Bu kopukluk nedeniyle Partimizde sadece darbeci tasfiyecilik değil aynı zamanda bürokratism de gelişmiştir.

(...) Doğru bir örgütsel politika izlendiğinde, Partimiz yaralarını kısa sürede sarabilir.

Bunun için kadro ve üyelerimizin -kimi çok özel istisna özel görevlendirmeler hariç- doğrudan kitle örgütlenmeleri içinde aktif olarak örgütlenmeleri ve pratik faaliyet yürütmeleri özellikle önemsenmelidir. Parti üyelerimizin “denetimi” kitlelere verilmelidir.

Var olan örgütsel gerçekliğimiz Partimize taze kan taşınmasını, yeni üye alımlarını objektif olarak ortaya çıkarmış durumdadır. Başarmamız gereken görevlerin çokluğu, temel faaliyet alanlarımızın vazgeçilemezliği beraberinde

önümüzdeki süreç açısından sistemli bir şekilde partiye üye alımını, kadro ve halef yetiştirmede belli bir politika izlemesini zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk koşullara teslimiyet anlamında değildir. Bilinçli ve sistemli bir politika izlendiğinde kısa sürede bu eksiklik giderilebilir. Bunun zemini vardır.

(...) Partimiz tüzüğümüzden hareketle, bu koşulları kabul eden, hakların yanında her alanda ve yerde görev almada net olan her yoldaşı saflarına katmada özel bir çaba ve yoğunlaşma içinde olmalı, dahası bu politikasını yaşama geçirmek için somut örgütsel adımlar atmalıdır. (...) Partiye üye alımı noktasında kadro okulundan eğitim devrelerine kadar bir dizi somut pratik adım atılabilir ve atılmalıdır. Parti üyeliği başvurusunda bulunan ve koşulları olan her yoldaş, kadro okulu ve eğitim devrelerine katılmalı, Partinin andaki ihtiyacını karşılamak üzere kalıcı ya da geçici olarak bu alanda istihdam edilmelidir.

Yoldaşlar;

1. Kongremiz bu anlayış doğrultusunda partimizin izlemiş olduğu örgütsel politikaya dair geçmiş sürecin değerlendirmesini yapmış ve kongre irade-mize iletilen önerilerden hareketle aşağıdaki kararları almıştır.

Karar 33: Partimizin Karadeniz gerilla faaliyeti sürecinde erkek egemen düşüncenin etkisinde karar veren merkezi önderlik, kadın yoldaşlara yönelik sektör bir örgütsel politika izlemiştir. Kadın yoldaşların üyeliğini onaylayan bölge yönetiminin kararları bozulurken aynı nitelikteki erkek yoldaşlardan bazıları sırf faydacılığın ürünü olarak onaylanmıştır. Erkek egemen düşüncenin ürünü olan politika nedeniyle parti üyeliği vasfını hak eden kimi kadın yoldaşlara haksızlık yapılmıştır. Bu kapsamda Kongre irademiz, **7 Nisan 2006** tarihinde Ordu’da şehit düşen **Dilek Polat** yoldaşa yönelik gerçekleştirilen bu haksızlık karşısında özeleştirici vermekte ve kendisini Parti Üyesi olarak kabul etmektedir.

Karar 34: 2 Şubat 2011 tarihinde dört yoldaş ile birlikte şehit düşen **Nurşen Aslan** yoldaş, Parti Üyeliğine kabul edilmeli ve Parti tarihimizde bu toplumla anılmalıdır. Yoldaş, şehit düştüğü süreçte Parti üyeliği vasıflarını taşımaktadır. Yoldaşın Parti Üyeliği sürecinin başlatılıp sonlandırılmaması tamamen ilgili Parti alan komitesi ile ilgilidir. Bu gerekçelerden dolayı Nurşen Aslan yoldaş Parti Üyesi olarak kabul edilmelidir.

Karar 35: 24-28 Kasım 2016 tarihinde düşmanın Dersim Aliboğazı'na yönelik saldırısında şehit düşen **Yetiş Yalnız** yoldaş, yaklaşık 10 yıllık bir süre boyunca Parti İleri Militanı olarak konumlanmıştır. Yoldaş, 1 Şubat 2015 tarihli yazısıyla Parti Üyeliği başvurusunda bulunmasına rağmen, ilgili Parti komitesince “eleştirel duruşu” nedeniyle üye yapılmamıştır. Bu yaklaşım her şeyden önce Parti işleyişimize, ilkelerimize ve tüzüğümüze uygun değildir. Kongre irademiz, Yetiş Yalnız yoldaşa yönelik gerçekleştirilen bu haksızlık karşısında özeleştiri vermekte ve kendisini Partimizin Üyesi olarak kabul etmektedir.

Ayrıca 1. Kongre irademiz, darbeci tasfiyeciliğin saldırıları karşısında Partimizi tavizsiz savunan **Güzel Şahin** ve **Serdar Can** yoldaşların da onur üyesi ilan edilmesini karar altına almıştır. İlgili kararlar aşağıdadır.

Karar 36: Partimizin 2015 merkezi operasyonu sonrasında karşı karşıya kaldığı darbeci tasfiyeci saldırı karşısında Partimizi sahiplenen, bu nedenle çeşitli saldırılarla muhatap olan ancak Partiyi sahiplenme kararlılığından taviz vermeyen ve 20 Eylül 2017 tarihinde şehit düşen **Güzel Anamız (Güzel Şahin)** kongre irademizce Parti Onur Üyesi olarak kabul edilmiştir.

Karar 37: Partimizin yaşamış olduğu darbeci tasfiyeci saldırı karşısında darbeci tasfiyeciliğin mahkum edilmesinde ve Partimize yönelik saldırıların bertaraf edilmesinde rol oynayan ve 17 Eylül 2017 tarihinde şehit düşen **Serdar Can** yoldaşımız, kongre irademiz tarafından Parti Onur Üyesi olarak kabul edilmiştir.

Dilek Polat Yoldaş Ölümsüzdür!

Nurşen Aslan Yoldaş Ölümsüzdür!

Yetiş Yalnız Yoldaş Ölümsüzdür!

Güzel Şahin Yoldaş Ölümsüzdür!

Serdar Can Yoldaş Ölümsüzdür!

Partiyle Devrime Şan Olsun 1. Kongremize!

Yaşasın Partimiz TKP-ML, Halk Ordumuz TİKKO, Kadın Örgütümüz KKB ve Gençlik Örgütümüz TMLGB!

TKP-ML MK SB
Mayıs 2019

KADIN SORUNUNA YAKLAŞIM DEVİRİME YAKLAŞIMDIR!

►► Proletarya Partisi, 1. Kongresinde aşağıdaki metni onaylayarak cinsiyet ve ataerki meselesinde savunduğu temel yaklaşımı ortaya koymuştur. Kadın, erkek, LGBTİ+ tüm yoldaşlarımız, bu belgedeki temel yaklaşımları kavrayarak devrimci faaliyetlerinin ve gündelik yaşamının temel unsuru haline getirmelidir. ◀◀

En yalın haliyle, kadın ve erkek cinsi arasındaki kadın aleyhine gerçekleşen, ezen ve ezilen ilişkisi olarak ifade edilebilecek olan kadın sorunu, tarihsel süreçteki ilk ezen-ezilen ilişkisidir ve belli üretim ilişkilerinin ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla devrimimizin önündeki temel sorunlardan biri olarak kadının ezilmesinin, emeği-bedeni ve cinselliğinin denetim altına alınmasının kavranabilmesi için tarihsel kökenlerini, yani üretim ilişkileri içindeki yerini doğru bir şekilde çözümlemek gerekir.

Kadın cinsinin ikincil konuma düşmesinin kökeni ilkel komünal toplumun son evrelerine *“fetihçi savaştının kaçırdığı kadını özel mülkiyetine geçirdiği, kendisi için en mükemmel iş aracına, en önemli üretim aletine dönüştürdüğü, -gebelik ve emzirme döneminde koruma bahanesiyle- ortak yaşama ilişkin kaygıları ve çevreyle ilişkileri tek başına üstlendiği zamana rastlar.”* (1)

Bu sürece kadar işleyen “analık hukuku”nun esas olduğu ve bilimsel-antropolojik çalışmaların on binlerce yıl devam ettiğini öne sürdüğü bu dönemde kadın, topluluğun yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirilen üretimdeki fonksiyonu ve neslin üretimini sağlayan doğurganlık özelliklerinden dolayı; daha etkin, saygın ve belirleyici bir konuma sahiptir. Bu dönemde ne kadın ne de erkek aleyhine bir cinsiyet sorunundan bahsetmek mümkündür.

İnsanın hayvanlar âleminden ayrılışı, emeğin ortaya çıkışıyla başlamıştır. İlk insanlar sürüler halinde yaşıyordu ve önemli ölçüde doğaya bağımlıydılar.

Beslenme ve savunma konusunda, insanın doğa karşısındaki güçsüzlüğü gruplar halinde yaşamalarını, ortak üretim ve tüketimi zorunlu kılıyordu. İş ve savunma aletlerinin çok ilkel oluşu, bireysel yaşamalarını da engelleyen bir faktördü. Ortaklaşa elde edilen yiyecekler ortaklaşa tüketiliyordu ve üretim ilişkilerinin temeli **ortak mülkiyete** dayanıyordu. Elbette bu durum Marks'ın da ifade ettiği gibi *“tecrit edilmiş bireyin zayıflığının bir sonucuydu, üretim araçlarının toplumsallaştırılmasının değil.”*

Bu dönemde özel mülkiyet henüz ortaya çıkmamış olduğundan, erkek ile kadın arasında ezen-ezilen ilişkisi, birinin aleyhine üstünlüğü ya da bağımlılığı görülmemektedir.

Üretim aletlerinin gelişmeye başlamasıyla birlikte ilk **doğal işbölümü**, cinsiyete ve yaşa göre ortaya çıkmıştır; bu işbölümüne göre hamile ve çocukları olan kadınlar geride bırakılırken, çocuksuz kadınlar ve erkekler ava gitmektedirler. Av tesaüflere bağlı olduğundan toplayıcılık yapan kadın, klanın beslenmesinde daha etkin bir rol oynamaya başlamıştır. Erkekler ava-savaşa giderken, geride kalan kadınların da klanın korunmasını ve beslenmesini sağlaması gerekiyordu. Bu ihtiyaç, ilk sığınağın kadınlar tarafından kurulmasını, ziraatin kadınlar tarafından tesadüf, deneme ve yanılma yoluyla bulunmasını ve geliştirilmesini, hayvanların evcilleştirilmesini, ateşin sırrının kadın tarafından çözülmesini ve kontrol altına alınmasını sağlamıştı. Bunlara bir de kadının neslin devamını sağlayan doğurganlık özelliği eklenince kadının klan içinde neden etkin, saygın olduğunu anlamak zor değildir.

Kadın, toplumsal gelişme açısından bu önemli buluşlarda etkin bir rol oynuyor ve üretimin esas kaynağını oluşturuyorken, avcı ve savaşçı erkek, üretimin ancak belli bir aşamasından sonra bu sürecin bir parçası oldu. Üretici güçlerin ve üretim aletlerinin gelişmesiyle birlikte göçebe hayvancılık (çobanlık) ve daha gelişmiş yerleşik ziraat dönemi başladı. Bunların yavaş yavaş erkeğin elinde toplanmaya başlaması da analık hukukunu çözmeye başlamıştı. Hayvancılık ve ziraatin gelişmesi ve ayrışmasıyla ilk büyük **toplumsal işbölümü** de gerçekleştirilmiş oluyordu. Bu işbölümü emek üretkenliğini de geliştirdiğinden artık kabileler kendi ihtiyaçlarının üzerinde ürün elde etmeye başladılar. Çoban kabilelerin tarımsal ürünlere; ziraatle uğraşan kabilelerinse hayvansal ürünlere ihtiyaç duyuyor olması, değiş-tokuşun da gelişmesine yol açtı. Yine hayvancılık ve ziraatin yanısıra zanaatçılığın da ortaya çıkması değişimin alanını da genişletmiş oldu.

Üretim aletlerinin erkeğin elinde toplanmaya başlaması ve özel mülkiyetin ortaya çıkışıyla birlikte kadının tarihsel yenilgisi de başlıyordu. Bunun

somut karşılığı ise analık hukukunun sona ermesi ve ataerkil toplumsal yapının ortaya çıkışıydı. Bu yapının temelleri ise kadının önce iktisadi alanda, buna paralel olarak da toplum ve aile içinde adım adım konumunu kaybetmesi, köleleşmesinde yatmaktadır.

Ataerkil sistem, günümüze değin büyük değişimler göstermiş olmakla birlikte özü-temeli aynı kalmış ve kadının ezilmesinin ve baskı altına alınmasının başat unsuru olarak sömürücü sistemlerle iç içe girerek bu sistemlerin temellerinden biri olagelmıştır. Köleci, feodal ve son noktada kapitalizm, cinsler arası eşitsizliğin üzerinde temellenmekte, bu eşitsizliği çeşitlendirip kalıcılaştırmaktadır. Bu noktada özellikle çok uzun bir süre çobanlık aşamasında bulunan, askeri demokrasi aşamasından feodalizme sıçrayan (yani köleci toplumu yaşamadan feodalizme sıçrayan) bizim gibi ülke toplumlarında kadın cinsinin daha fazla ezildiğini söyleyebiliriz. Zira göçebelikten feodalizme sıçrayan toplumlarda kadının “mal” olarak görülmesi, “namus”la ilişkilendirilmesi vb. daha yoğundur. Ancak kadının ezilmesinin yoğunluğunu bir yana bırakacak olursak, sömürücü tüm sistemlerin, ataerki üzerinde yükseldiği gibi, ataerkil ilişkilerle karmaşık ve köklü bağlar kurarak bu ilişkileri derinleştirdiğini söylemeliyiz. **O halde, kadının kurtuluşu sınıfsal temelde sömürücü sisteme ve ataerkil yapıya karşı sosyalizm için mücadeleden geçmektedir.** Kadının kurtuluşu mücadelesinin bu ikili yönünden birini ihmal etmek ya da görmezlikten gelmek, ya burjuva ideolojilere ya da kadını yok sayan ataerkil sisteme hizmet eder ve her iki durumda da kadının kurtuluşunu ve dolayısıyla devrimi imkansız hale getirir.

1- Devrim için kadın kitlelerini örgütlemek

Proletaryanın öğretmeni Lenin yoldaş; “... *Bütün kurtuluş hareketlerinin deneyiminden biliyoruz ki, bir devrimin başarısı, kadınların ona hangi ölçüde katıldığına bağlıdır*” (2) der. Kitlesiz devrim hayali görmüyorsak eğer, o büyük alt üst oluşu gerçekleştirmek için ezilen yığınları örgütlemekten başka şansımızın olmadığını da biliyoruz demektir. Yani kitlesiz parti, kitlesiz devrim, kitlesiz savaş olmayacağı konusunda bilincimiz açık, bakışımız net demektir.

Kitleler tanımı ve vurgusundaki amaç ise belli bir grup, sayı olmadığına göre kapitalist-emperyalist sistem içinde sömürülen, ezilen, baskı altında tutulan, varlığı inkâr edilen bütün kesimlerden söz ediyoruz demektir. “**Ezilenin ezileni**” olarak tanımlanan kadınlar da işte bu yığınlar içinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim aynı gerçekliği Mao yoldaş; “*Bütün kadınlar ül-*

kenin her yanında ayağa kalktığında o gün Çin devriminin zafer günü olacaktır”(3) diyerek tıpkı Lenin gibi proletaryanın başarısını diğer bir dizi önemli nokta ile birlikte kadının ayağa kalkmasına bağlamaktadır.

Bu noktada temel soru ise bunun nasıl yapılacağıdır? Genel bir doğru olarak kitlelerin (bu anlamda emekçi kadın kitlelerinin) somut sorunlarına vakıf olmak, öğrenmek, incelemek ve bunlar doğrultusunda somut talep ve politikalar belirleyerek emekçi kadın kitleleri içinde çalışma yürütmek gerekir. Ezilen halk kitlelerini örgütlemeye yönelik olarak geliştirdiğimiz mücadele hattında hedef kitemiz içinde bulunan milyonlarca kadının, yaşadığı genel sorunların yanı sıra özgün sorunlarına yönelik özgün politikalar üretmeksizin emekçi kadınları –en azından istediğimiz düzeyde- örgütlemek mümkün değildir. Çifte sömürü, çifte baskı, çifte ezilme ve tüm bunlara ek olarak “ezilenin ezileni” olma gerçekliği içindeki emekçi kadınların örgütlenmesi ve devrim mücadelesine doğrudan **özne** olarak katılabilmesi için zengin araçlara ve örgütlenme yöntemlerine ihtiyaç vardır. Bu yapılmadığı takdirde “kadın olmadan devrim olmaz, devrim olmadan kadın kurtulmaz” şiarımızın altı boş kalır.

2- Kadın sorununun temelinde yatan ataerkiye karşı her alanda mücadele

“Ezenler ile ezilenlerin, sömürülenler ile sömürenlerin eşitliği olamaz, yoktur ve hiçbir zaman olmayacaktır. Erkeğin yasal ayrıcalıkları karşısında kadın için özgürlük, sermayenin boyunduruğundan kurtulmamış işçi için özgürlük, kapitalistin, çiftlik sahibinin ve tüccarın boyunduruğundan kurtulmamış emekçi köylü için özgürlük olmadığı sürece gerçek özgürlük olamaz, asla da olmayacaktır...” (Lenin) (4)

Yukarıda ataerkil yapıyı; aileden devlete uzanan ve tüm toplumsal düzenlemelerde kendini yeniden üreten, kadını emeği ve bedeniyle baskı altına almayı-denetlemeyi içeren zihniyet ve ilişkiler bütünü olarak tanımlamıştık. Bu yapının korunması ve sömürü sisteminin temellerinden biri olarak kalmasının hakim sınıflar açısından kritik önemi ortadadır. Ancak bu yapının korunması, baskı-zor-şiddet araçlarını dışlamamakla birlikte esasta kadın ve erkeklerin (yani bir bütün toplumun) “rıza”sı ile sağlanmaktadır. Kadını erkeğiyle tüm toplumu kapsayan bir ilişki bütününden bahsettiğimiz yerde, tüm diğer burjuva-küçük burjuva hastalıklarda söz konusu olduğu gibi, komünist partisinin de bu ilişkilerden bağımsız-muaf olduğu düşünülemez.

Tam da bu nedenle proletaryanın önderlerinden Lenin’in “*Bir kongre, ka-*

dınların romanlarda olduğu gibi incelikle göz kamaştırmaları gereken bir salon değildir. Kongre bir savaşım yeridir. Orada devrimci uygulama bilgileri uğruna savaşırız. Savaşabildiğinizi gösterin! Önce elbette düşmanlarla, ama, gerekli ise, parti içinde de.” (5) sözlerinde dikkat çektiği gibi, Parti içinde de ataerkiye karşı mücadele önemli bir yer tutmaktadır. Bu, hem partinin komünist çizgisinin bir gerekliliği hem de emekçi kadın kitlelerin parti içinde örgütlenmesinin önemli koşullarından biri olduğu için önemlidir. Parti içindeki bu mücadele, hem örgüt içindeki cinsiyetçiliği, ataerkiyi yok etmeyi hem de Partinin tüm politikalarının kadın bakış açısını da içermesini sağlamayı hedeflemektedir/hedeflemelidir.

3- Kadın sorununda burjuva ideolojilere karşı mücadele

Komünistlerin boş bıraktığı her alanda kitlelerde bilinç bulanıklığı yaratan, onları gerçek çözümlerden uzaklaştıran akımların, **son tahlilde** burjuva ideolojisine hizmet eden fikirlerin çıkması, boşluğu onların doldurması kaçınılmazdır. Bu noktada, bu akım ve fikirlerin tahlilinin yapılarak, onlara karşı ideolojik mücadele yürütmek devrim yürüyüşünün vazgeçilmez gerekliliklerindendir. Ancak komünistler için bu yeterli olmamalıdır; zira bu fikirlerle “kavga” etmenin yanında esas olarak da bu akımların yaşam bulmasının zemini olan yetersizliklerimizin üzerinde daha fazla durmak ve gidermek gerekir.

Kadın sorunu özgülünde düşündüğümüzde, bu sorunun dillendirildiği yerde ilk olarak feminizmin tartışılması tam da yukarıda bahsettiğimiz yetersizliklerimizin sonucudur. Feminizmin belli bir kadın kesimi üzerinde etkisi olduğu doğrudur. Sundukları kimi “çözüm”ler, çözüm için geliştirdikleri kimi adresler ilgi görmektedir. Partinin bu noktada, başında “radikal”, “sosyalist” vb. sıfatlar taşısa da, feminizme bir küçük burjuva ideolojisi olarak yaklaşarak ideolojik mücadele yürütmesi son derece önemlidir. Bu mücadele, feminist hareketlerle demokratik alanda eylem birliği yapmanın ve onların deneyimlerinden ve birikimlerinden yararlanmayı kesinlikle dışlamaz/dışlamamalıdır.

4- Emekçi kadınların örgütlenmesinde özel yöntem ve araçlar

Komünistler kadınların özgün sorunlarından kaynaklı kurtuluş ve özgürlük mücadelelerini sınıfın mücadelesinden bağımsız ele almaz ve kadınların nihai kurtuluşunu sınıfın nihai kurtuluştan bağımsız görmezler. Hedef kitleleri ise; işçi/emekçi, ezilen kadın kitleleridir. Mücadeledeki şiarları ise “Ataerkil

sisteme, sınıfsal, cinsel, ulusal baskı ve sömürüye hayır” olarak belirlenir ve doğal olarak, sömürü sistemine, ataerkil sisteme, faşizme ve her türden gericiliğe karşı verilen sınıf mücadelesi, komünist kadınların mücadelelerinde siyasal kimliklerini belirler.

Kadınların özgün-özel çelişkilerinin, düzen sınırları içindeki farklı toplumsal biçimlenişini yadsımak kadar bu örgütlenmeleri, program ve perspektifleri, kadının özgün sorunlarını, ülkenin siyasal, sosyal yaşamından soyutlayarak, sınıfsal temellerinden ve tarihsel konumlanışlarından kopuk bir temelde ele alınması da yanlıştır.

Hiç şüphe yok ki; komünistler tüm devrim faaliyetinde sınıf mücadelesinin önemini kavramış, nitelikleri olan kadınlar-erkekler olarak örgütlenir ve mücadelelerini birlikte sürdürürler. Ancak örgütlendikleri alan, ortam sonuçta sınıflı toplum içinde yer almaktadır. Sorunun sahibi olan kitlelere ulaşabilmek, çelişkilerin, sorunların çözümü için, onların anlayabileceği dille onlarla buluşabilmek, mevcut çelişkilerin çözümüne uygun yöntemler, genel perspektif ve programların yanı sıra özel planlar/özgün örgütlenmenin, plan ve programların yaratılması ise özel bir çalışma ve çaba gerektirir. Kadın sorunlarının çözümü, kadın örgütlülükleri, bu anlayış temelinde yorumlanmalıdır.

Sömürü sistemi, ezilen kitleleri kadını ve erkeğiyle genel anlamda sınıfsal baskıya tabi tutmaktadır. Bunun içindir ki; genel sınıf çalışması, kadın-erkek tüm işçi sınıfının/ezilenlerin temel ve güncel sorunları, çıkarları ve ihtiyaçları eksenine oturur. Bu tarz bir çalışma ezilen sınıfın tümüne yöneliktir, dolayısıyla aynı ölçüde sınıfın kadınlarını da kapsamakta, onları da etkin kılmayı ve devrimcileştirmeyi hedeflemektedir. Ancak kadınlar, bahsi geçen bu temel toplumsal sorunun yanı sıra üretimde, ailede, eğitim ve kültür alanında, yasalar, sınıfdışı olduğu erkekler karşısında vs. vs. bir dizi sorun da yaşamaktadır.

Bu durum, sınıfsal ezilme ve sömürülmenin, cinsel konum üzerinden ayrıca katmerleşmesi, yeni boyutlar kazanması demektir. Bu nedenledir ki; ezilen sınıfın örgütlenme çalışması, aynı sınıfın kadınının cinsel eşitsizlik ve ezilmişlikten gelen özgün sorunları ile birleşmek, birleştirilmek zorundadır. Bu özgün sorunlar nedeniyle, emekçi kadınlar için özgün örgütlenmelerin yaratılması hayati önem taşımaktadır.

Ülkemiz açısından bakarak somutlarsak eğer; eşit işe eşit ücretlendirmeden yoksun işçi kadın, ev işçisi kadın, ulusal ezilmişliği en katmerli haliyle yaşayan Kürt kadını, şiddetin her türlüsüne maruz kalan ve her an ölümle burun buruna yaşayan kadın gerçeklikleri; ezilen sınıf içerisindeki kadının cinsel

konumu nedeniyle maruz kaldığı ezilmişliği katbekat fazla ve çeşitli yaşamasına neden olmakta ve ülkemizdeki genel geçer sınıf örgütleri modelleri bu gerçekliklere karşı mücadele etmeye yetmemektedir.

Her ne kadar modern sanayi, ev ekonomisinin dört duvarını parçalayarak kadını kutsal kapının eşiğinin dışına çıkarmış olsa da; ataerkil sistemden özgürleşmesini; kadını, erkeğin baskısı, sorumluluğu ve “koruması” altından çıkartmamıştır/çıkartmamıştır. Ataerkil sistemin yön verdiği yasaların ve toplumsal gerici değer yargılarının yardımıyla sosyal, siyasal ve kültürel yaşamın dışına itilen kadınların dünyası bu kez iş, ev ve aileyle sınırlandırılmıştır. Daha doğduğu andan itibaren öğretilmeye başlanan kadınlık görevleri ve sorumlulukları kadının bütün yaşamına damgasını vurur. Ve yine Lenin’in belirttiği gibi *“Erkeğin evi dünya iken, kadının dünyası küçük evinden ibaret”* olur!

Bu nedenledir ki; dört duvardan ibaret olan küçücük dünyasının içinde giderek pasifleşen, edilgenleşen kadınların; proletaryanın burjuvaziye karşı yürüttüğü iktidar mücadelesine çekilmesi oldukça zor olmaktadır. Nesnel bir durum olarak bu sorunun aşılması, toplumun yarısını oluşturan emekçi kadınlar arasında örgütlenme çalışmasının yürütülmesi, aynı zamanda kadınların gerçek özgürlüğüne kavuşmasının temellerinden biri olan ataerkil sistemin ve bunun ürettiği erkek egemenliğinin bütün türevlerine karşı mücadeleyi de zorunlu kılmaktadır.

Bu gerçeklik; kadının toplum ve aile içindeki durumunun, kadın kitleleri arasındaki çalışmada dikkate alınmasını zorunlu kılar. Yine bu kitlenin hangi toplumsal koşullarda yaşadığı ve hangi koşullar içerisinde sorunun ele alınması gerektiği de dikkate alınmalıdır. Çünkü burada emekçi kadın kitlelerin dünyasının; iş, eş, ev ve çocuklarla sınırlandırılmış olması, kutsal eşiğin dışına çıkmış ya da çıkarılmış kadının hala “dünyasının evi” olmaya devam ettiği gerçeği ile karşı karşıyayız. Bu yaşam biçimi, kadının modern köleliğini yeniden üretirken, duygu ve düşünce dünyasını da bu doğrultuda zapt eder. Nesnel koşulların oluşturduğu bu modern kadın psikolojisi görmezden gelinemez.

Kadın cinsinin erkek egemen sistem tarafından toplumsal, siyasal ve kültürel yaşamın dışına itilmesinin yarattığı özel psikolojiye dair Komünist Enternasyonal’in 4. Kongresi’nde yaptığı konuşmada, Clara Zetkin bu durumu şöyle ifade etmişti. *“Geniş kadın kitlelerinin, bugün de özel toplumsal koşullarda yaşadıkları ve çalıştıkları şeklindeki tarihsel gerçeği geçiştiremeyiz. Kadın cinsiyetinin toplumdaki özel konumunun, özel bir kadın psikolojisi ya-*

rattığı tarihi gerçeğini de geçiştiremeyiz. Doğa tarafından cinsiyet olarak ve-rilenle, toplumsal kurumlar ve koşullar tarafından yaratılan, birbirine bağ-lanmaktadır. Nasıl ki somut yaşam koşullarından dolayı küçük köylü kitlelerinin özel psikolojisini hesaba katmak zorundaysak, aynı şekilde en geniş kadın kitlelerinin psikolojisini de hesaba katmak zorundayız...” (6)

Kapitalist sistemin çifte baskı ve sömürsü altında kadın cinsinin sınırlan-mış yaşamının, kadında yarattığı özel psikolojinin bütün türevlerini yaşamın her alanında görebiliriz. Burada esas olan, bu gerçeği bilince çıkarmak, sınıflı toplumların erkeğe tanıdığı ayrıcalıklardan vazgeçmeyi bilebilmek ve işçi, emekçi, ev emekçisi ve genç kadınların tıpkı erkekler gibi komünist partisinde eşit üyeler olarak örgütlenmesinin özel biçim ve araçlarını yaratmaktır. Ancak bu yöntemle yüzyılların köleliğine karşı, en geniş işçi-emekçi kadın kitleleri-nin özgürlüğe giden yollarını döşeyebiliriz. Ancak bu yöntemle, insanlığın kurtuluşu için bayraklaştırılmış sloganlar, birer ajitasyon sloganı olmaktan çı-karak eylem sloganı haline gelirler.

Komünistler, kurma mücadelesi verdikleri yarının yeni toplumunun tüm ilişki ve değerlerini, bugünden kendi bünyelerinde yaratıp tüm topluma taşı-yabilecek tarzda bir örgütlenme oluşturabildikleri oranda sorunları çözebile-cekler. Bunun için de parti içinde kadın lehine özel önlemler almak, bu sorunu ortadan kaldırmanın yolunu açacak modellere gitmek önemlidir. Bu önlem ve modeller, kadınların parti içindeki varlıklarının garantisi olacaktır.

Tüm bu ve daha birçok yönüyle açılacak nedenlerden hareketle sonuç olarak; proletaryanın burjuvaziye karşı yürüttüğü iktidar mücadelesine katıl-ması istenen bu hedef kitlenin, içinde bulunduğu özgün duruma uygun örgüt-lenmeler yaratılması zorunluluktur. Partimiz TKP-ML’nin 1. Kongresi’nde bunun ilk adımı atılmış; Partimizin 8. Konferans sonrası oluşturduğu Kadın Komitesi’nin de birikimiyle, yine Partimiz önderliğinde özerk bir yapıyla Ko-münist Kadınlar Birliği (KKB) adıyla yeni bir örgütlenme kurulmuştur.

- 1) Clara Zetkin; Kadın Sorunu Üzerine Seçme Yazılar, İnter Yayınları, s. 10
- 2) Kadın Sorunu Üzerine, Marks, Engels, Lenin, Stalin, Komintern ve Clara Zetkin, İnter Yayınları, s. 42
- 3) Kızıl Çin’de Kadınlar Göğün Yarıısı, Akademi Yayınları, s. 12
- 4) Kadın ve Aile, Marks-Engels-Lenin
- 5) “Lenin”, Lenin’dan Anılar, C. Zetkin
- 6) Kadın Sorunu Üzerine, Marks vd., s. 14

Nubar Ozanyan
14 Ağustos 2017-Rojava
Nubar Ozanyan'ın adı, Proletarya Partisi'nin
atacağı adımların ve örgüt anlayışının
niteliğine dair yapılan vurgudur.

